

Lier kommune
Politisk sekretariat

INNKALLING TIL MØTE I Tjenesteutvalget

04.06.2014 Kl 18:00 på Glitra

Bespisning kl 16:30 på Haugestad. Vennligst gi beskjed dersom du ikke skal spise.

Gruppemøter fra kl 17:00.

*Eventuelt forfall meldes til Servicetorget, telefon 32220100 – eller
servicetorg@lier.kommune.no*

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

For rådmannen møter: kommunalsjef Bjørn Harry Støle

Før møtet settes gis publikum anledning til å stille spørsmål.

*Orientering kl. 1600 på Haugestad (Holtsmark) ved forsker Karin Gustavsen om
tema: «Barn som bekymrer»*

SAKSLISTE:

Saksnr

- 17/2014 Godkjenning av protokoll fra møte 07.05.2014
- 18/2014 Meldinger
- 41/2014 *Forskningsprosjektet "barn som bekymrer".*
- 42/2014 *Sluttrapport forprosjekt Heltid/deltid for medarbeidere i omsorg*
- 43/2014 *Pasienter innlagt i Vestre Viken - April 2014*
- 44/2014 *Status for barneverntjenestens arbeid ved utgangen av april 2014*
- 45/2014 *Barnas Stasjon med tilbud i Lier*
- 46/2014 *Etter- og videreutdanning i lierskolen*
- 47/2014 *Status for arbeidet med mangfold og integrering i Lier kommune*
- 48/2014 *Protokoll fra Råd for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne*
- 19/2014 Dekning av omsorgstjenestenes ufordelte omstillingskrav
- 20/2014 Evaluering av dialogmøter i skolekretsene
- 21/2014 Rammeplan for kulturskolen - høring
- 22/2014 Plan for Den Kulturelle Skolesekken (DKS) i Lier for skoleårene 2014/15 til 2018/19, rullering
- 23/2014 Hegg kultursal/scene - driftsopplegg og ambisjoner
- 24/2014 Nye tildelingskriterier for tilskudd til private idrettsanlegg 2014
- 25/2014 Politiske representanter til prosjekt Lierdagene 2015
- 26/2014 Evaluering av og forslag til politisk struktur, politisk arbeidsform og reglement, samt folkevalgtes arbeidsvilkår/godtgjøringer, fra og med valgperioden 2015-2019. Drøftingssak.
- 27/2014 1. tertialrapport 2014 Lier kommune

SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr: Arkiv: Saksbehandler:
2014/1060 **Janne Eide**

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
17/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014

Godkjenning av protokoll fra møte 07.05.2014

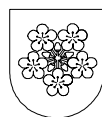
Rådmannens forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 07.05.2014 godkjennes.

Rådmannens saksutredning:

Vedlegg:

Protokoll fra møte 07.05.2014

Møteprotokoll

Utvalg:	Tjenesteutvalget
Møtested	Glitra
Dato:	07.05.2014
Tidspunkt:	18:00 – 20:15

Følgende medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Repr	Vara
Karl Bellen	Leder	H	
Björg Myran	Nestleder	FRP	
Gina Elisabeth Ekeberg	Medlem	H	
Reidar Lauritsen	Medlem	H	
Per-Otto Olsen	Varamedlem	H	Oda Strand (H)
Jan Bang-Olsen	Varamedlem	H	Mari Espedal (H)
Knut Røssum	Medlem	A	
Mirsada Kemura	Medlem	A	
Anne Marie Westlie Eidal	Medlem	A	
Ninnie Bjørnland	Medlem	SV	
Henrik Fjellanger	Varamedlem	SV	Ove Andreas Solberg (AP)
Hans Kristen Solberg	Medlem	SP	
Anders G Opsahl	Medlem	KRF	

Følgende fra administrasjonen møtte:

Navn	Stilling
Bjørn Harry Støle	kommunalsjef
Bente Gravdal	kommunalsjef
Unn W. Karlsen	rektor Hegg skole

Diverse tatt opp under møtet:

- Tjenesteutvalget anmoder om at melding 38/2014 Miljøfag i skolen – KlimAvis i Lierskolen, også behandles i kommunestyret.
- Ninnie Bjørnland ønsker at Årsrapport og regnskap trykkes opp i papirformat.
- Protokoll fra møte i Råd for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne den 05.05.2014 ble gjennomgått og tatt til orientering.

Janne Eide
Utvalgssekretær

SAKSLISTE:

Saksnr

- 12/2014 Godkjenning av protokoll fra møte 19.03.2014
- 13/2014 Meldinger
- 30/2014 *Innleggelser i sykehuset i Vestre Viken - februar og mars 2014*
- 31/2014 *Status for barneverntjenestens arbeid ved utgangen av mars 2014*
- 32/2014 *Resultat av kommunens rapportering om barneverntjenesten, 2013*
- 33/2014 *Lier kommunes bruk av velferdsteknologi - erfaringer etter gjennomført markedskonferanse*
- 34/2014 *Resultat fra brukerundersøkelse til bedre kommune.no ved Lierbyen, Tranby og Sylling helsestasjon okt. - nov- 2013*
- 35/2014 *Lier kommunes folkehelsearbeid: En statusoppdatering*
- 36/2014 *Rapportering på anonym retting*
- 37/2014 *Nytt system for avvikling av norskprøver*
- 38/2014 *Miljøfag i skolen - KlimAvis i Lierskolen*
- 39/2014 *Elevtallsutvikling Høvik skole - 2014*
- 40/2014 *Tilsyn svømmeopplæring*
- 14/2014 Tilstandsrapport for kvalitet i Lierskolen 2013
- 15/2014 Nytt sykehjem - prosess for fastsetting av navn
- 16/2014 Årsrapport og regnskap 2013 - Lier kommune

12/2014 Godkjenning av protokoll fra møte 19.03.2014

Tjenesteutvalgets vedtak:

Protokoll fra møte 19.03.2014 ble enstemmig godkjent.

Tjenesteutvalgets behandling:

Protokollen ble enstemmig godkjent.

13/2014 Meldinger

30/2014 Innleggelser i sykehuset i Vestre Viken - februar og mars 2014

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 30: Pasienter innleggelselagt ved sykehuset i Vestre Viken – februar og mars 2014, tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen ble tatt til orientering.

31/2014 Status for barneverntjenestens arbeid ved utgangen av mars 2014

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 31: Status for barneverntjenestens arbeid ved utgangen av mars 2014, tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen ble tatt til orientering.

32/2014 Resultat av kommunens rapportering om barneverntjenesten, 2013

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 32: Resultat av kommunens rapportering om barneverntjenesten, 2013, tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen ble tatt til orientering.

33/2014 Lier kommunes bruk av velferdsteknologi - erfaringer etter gjennomført markedskonferanse

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 33: Lier kommunes bruk av velferdsteknologi - erfaringer etter gjennomført markedskonferanse, tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen ble tatt til orientering.

34/2014 Resultat fra brukerundersøkelse til bedre kommune.no ved Lierbyen, Tranby og Sylling helsestasjon okt. - nov- 2013

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 34: Resultat fra brukerundersøkelse til bedre kommune.no ved Lierbyen, Tranby og Sylling helsestasjon okt. - nov- 2013, tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen ble tatt til orientering.

35/2014 Lier kommunes folkehelsearbeid: En statusoppdatering

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 35: Lier kommunes folkehelsearbeid: En statusoppdatering, tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen ble tatt til orientering.

36/2014 Rapportering på anonym retting

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 36: Rapportering på anonym retting, tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen ble tatt til orientering.

37/2014 Nytt system for avvikling av norskprøver

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 37: Gjennomføring av obligatoriske prøver i norsk og samfunnskunnskap – ny ordning tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen ble tatt til orientering.

38/2014 Miljøfag i skolen - KlimAvis i Lierskolen

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 38: Miljøfag i skolen - KlimAvis i Lierskolen, tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen ble tatt til orientering.

Tjenesteutvalget anmoder om at meldingen tas opp til behandling i kommunestyret.

39/2014 Elevtallsutvikling Høvik skole - 2014

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 39: Elevtallsutvikling Høvik skole – 2014, tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen tatt til orientering.

40/2014 Tilsyn svømmeopplæring

Tjenesteutvalgets vedtak:

Melding nr. 40: Tilsyn svømmeopplæring, tas til orientering.

Tjenesteutvalgets behandling:

Meldingen ble tatt til orientering.

14/2014 Tilstandsrapport for kvalitet i Lierskolen 2013

Tjenesteutvalgets innstilling til kommunestyret:

Tjenesteutvalget tar Tilstandsrapporten for 2012/2013 til orientering.

Den viser at Lier kommune har en god skole med høyt kvalifiserte ansatte som gjør en meget god jobb.

Gjennom dialog mellom politikere, skolens ansatte, elever og foresatte, ønsker man en åpen kommunikasjon som ytterlig kan legge til rette for bedre læring og et godt skolemiljø.

Antall fokusområder må ikke være for mange, være tydelige og gå over flere år for at man skal oppnå enda bedre resultater.

Det skal arbeides videre for å unngå utilsiktede forskjeller i elevvurderingen skolene imellom.

Tjenesteutvalget er bekymret over frafallet i videregående skole.

Det jobbes videre med hva som er felles oppfatning av hva som er mobbing, uro og støy for å oppnå et best mulig læringsmiljø.

Tjenesteutvalgets behandling:

Tjenesteutvalget vedtok omforent forslag til innstilling til kommunestyret.

15/2014 Nytt sykehjem - prosess for fastsetting av navn

Tjenesteutvalgets vedtak:

1. Innbyggere, medarbeidere og bruker-/pasientorganisasjoner inviteres til å komme med forslag til kommunens nye sykehjem som etter planen skal står ferdig i desember 2015.
2. På bakgrunn av innkomne forslag fastsetter tjenesteutvalget navnet på sykehjemmet, høsten 2014.

Tjenesteutvalgets behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble fremmet og enstemmig vedtatt.

16/2014 Årsrapport og regnskap 2013 - Lier kommune

Tjenesteutvalgets vedtak:

1. Rådmannens årsrapport for 2013 tas til orientering.
2. Følgende disponering godkjennes i forbindelse med over- og underskuddsordningen:

Netto tilførsel til overskuddsfond var på 205 000 kr, oppgjort etter reglene for over- og underskuddsordningen. Økningen i over- /underskuddsfondet justeres mot kommunens generelle disposisjonsfond.

1. Ubrukte investeringsmidler pr. 31.12.2013 for prosjekter som ikke er avsluttet bevilges opp på de respektive prosjekt i 2014. Beløpet utgjør i alt 145,175 mill. kr
2. Innfordring av etterjustert kommunalt tilskudd til ikke-kommunale barnehager for 2013 på 4 152 733 kr gjøres ved motregning til kommunalt tilskudd for 2014.

Tjenesteutvalgets behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble fremmet og enstemmig vedtatt.

18/2014 Meldinger

MELDING

Saksmappe nr: 2013/4301	Saksbehandler: Even Røren
-----------------------------------	------------------------------

41/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014
----------------	------------------	------------

Forskningsprosjektet "barn som bekymrer".

Som tidligere meldt, inngikk Lier kommune, i samarbeid med Korus sør, et samarbeid med Barn og unges samfunnslaboratorium om et utforskningsprosjekt om barn som bekymrer, orientert om i melding 58 i tjenesteutvalgets møte den 25. september 2013.

Utforskningsprosjektet er nå gjennomført og rapporten foreligger og vedlagt denne meldingen. Arbeidet har pågått i perioden mai - november 2013. Det var presentasjon av prosjektene 18. desember 2013 på Høvik skole. Nå foreligger også oppsummeringsrapporten fra barn og unges samfunnslaboratorium som oppsummerer med konkrete råd til kommunen.

Totalt har 73 barn i Lier medvirket i arbeidet. Elever ved Høvik skole ved 5. og 9. trinn, 5-åringer ved Hennummarka barnehage, samt en gruppe som ble kalt *spesialister*, som omfatter barn og unge som har erfaring med ulike deler av Lier kommunes hjelpeapparat.

Barna har i dette utforskningsprosjektet fått utforske temaer innenfor *barn som bekymrer*, på ulike måter. Utforskningsprosjektene er nå blitt sammenfattet og gir kommunen, klare tilbakemeldinger på hvordan barn som bekymrer skal hjelpes. De endelige anbefalingene følger under.

Anbefalinger

Rapporten oppsummerer med ti anbefalinger under overskriften: det er bedre å bry seg en gang for mye, enn en gang for lite:

1. Faste spørsmål på helsestasjonen om hvordan ungdommen har det.
2. Barnehagebarna må vite at det er en i barnehagen de kan prate med om alt.
3. Det må være noen på skolen som vi vet vi kan gå til. Dette må vi få vite når vi begynner på skolen.
4. Snakk med oss alene først.
5. Stol på oss.
6. Vi må stole på deg.
7. Følg opp.

8. Være snill.
9. Snakk med fin stemme.
10. Vær tydelig.

Det tydelige sporet det samlede materialet viser, er at det må være tydelig for barna og ungdommene selv, hvem de kan snakke med når de har det vanskelig.

Barn som bekymrer: Hva gjør vi?

Barn og Unge i Lier kommune har ordet!

Oppsummering utforskningsarbeid 2013

<http://samfunnslab.com/>

karin@samfunnslab.no

Mobil: 46422897

Forord

I Norge vokser de fleste barn og unge opp under gode vilkår. Men det er mange som opplever livsbelastninger under oppveksten, former for belastninger som kan påføre barn og unge påkjenninger som både reduserer livskvaliteten under oppvekst, og som kan redusere deres kapasitet som voksne. Dette vil påvirke hele samfunnet. Satsing på barn og unge er derfor både en satsing som påvirker nå tid, og fremtid. Lier kommune har, gjennom ulike innsatser, vist at barn og unge er viktig for kommunen. Gjennom prosjektet « Barn som bekymrer. Hva gjør vi?», har Lier tatt et skritt videre og gitt barn og unges stemme en markant plass, blant annet gjennom utprøving av samfunnsutforskning i skolen. To skoleklasser ved Høvik skole i Lier, har testet ut ulike former for samfunnsutforskning gjennomført av barn og unge selv, under veiledning av samfunnsforskere. Dette er både en form for aktiv medvirkning og en ny form for forskning, som er relativt nytt i norsk sammenheng. Denne form for læring og kunnskapsutvikling er vi særlig opptatt av å utvikle i Barn og Unges Samfunnslaboratorium. Arbeidet i Lier kommune, er derfor også å betrakte som et pilotarbeid, der vi har lært gjennom å gjøre. Vi er stolt og glad for det unike samarbeidet vi har hatt med Lier kommune, og vi er sikre på at dere vil forvalte kunnskapen som er utviklet, på en god måte.

***Karin Gustavsen
Samfunnsforsker og leder av Barn og Unges Samfunnslaboratorium
i samarbeid med
Lars Opdal, samfunnsforsker.***

karin@samfunnslab.no
Mobil: + 47 46 422 897
<http://www.samfunnslab.com>

Innhold

1. Barn som bekymrer.....	4
1.1 Bakgrunn/innledning.....	4
1.2 Hvordan Barn og Unges Samfunnslaboratorium utvikler kunnskap	5
2. Hva vi gjorde.....	6
3. Hvordan vi gjorde det.....	7
4. Dette viser utforskningsprosjektene i skolen.....	8
5. Råd fra barnehagebarna	13
6. Spesialistenes anbefalinger	14
7. Hva viser det samlede materiale?	17
7.1 Innledning	17
7.2 Samlet oppsummering	18
7.3 Ti anbefalinger	19
7.4 Ett klart råd!.....	20
7.5 Avrunding.....	21

1. Barn som bekymrer

1.1 Bakgrunn/innledning

Som ledd i arbeidet med «Barn i rusfamilier», Liermodellen og andre innsatser overfor utsatte barn og unge, besluttet Lier kommune våren 2013 å videreutvikle satsingen overfor barn og unge som står i fare for å leve under, eller lever under, belastende forhold. Påkjennningene kan være knyttet til skolehverdag, helsetilstand, forhold i hjemmet som for eksempel foreldre som strir med ulike problemer, foreldre som utsetter barn og unge for ulike former for overgrep og/eller barn og unge som har andre utfordringer i livet. Det kan også være kombinasjoner av dette.

Innsatsen, «Barn som bekymrer – Hva gjør vi» er et prosjekt der barn og unge selv har kommet til orde. I dette ligger at det er barn og unge som er kunnskapsutviklere. Gjennom å utforske sider ved dette tema som barn og unge selv mener er viktig, har Lier kommune fått tilgang til unik kunnskap av anvendt verdi.

Prosjektet er også et ledd i å utvikle tilnærminger for barn og unges medvirkning i Lier kommune. Dette vil ha overføringsverdi til oppvekstfeltet generelt.

Arbeidet er forankret i Lier kommunes virksomhet som arbeider opp mot barn og unge i Lier kommune, og det er fagkoordinator Even Røren som har koordinert innsatsen internt i kommunen. Prosjektet ble praktisk ledet og drevet av Barn og Unges Samfunnslaboratorium, som er en arena der barn og unge er utforskere og der de får prosjektgjennomføring- og forskningsveiledning av etablerte samfunnsforskere. Se nærmere omtale på bloggen: <http://www.samfunnslab.com>. Lier kommunes samarbeidspartner er også Kompetansesenteret region –sør, som har finansiert prosjektet, som ledd i fagutvikling og kompetanseheving innen området.

Arbeidet ble gjennomført perioden mai – november 2013. Publisering og formidling ble gjennomført 18. desember 2013. Denne samlerapporten er en oppsummering av det samlede materialet i prosjektet. Den er en gjennomgang av hovedfunn ved ut-

forskningsprosjektene¹, læringslaboratoriene med barnehagebarna og erfaringslaboratorium med spesialistene. I tillegg gjør vi rede for den tilnærmingen vi har benyttet, herunder en kort introduksjon til samfunnsvitenskapelig tenkemåte og forskning.

1.2 Hvordan Barn og Unges Samfunnslaboratorium utvikler kunnskap

Barn og Unges Samfunnslaboratorium er en arena der barn og unge selv er aktive i kunnskapsutvinning- og utviklingen. I tillegg til at barn og unge er kunnskapsutviklere, skal den også ha anvendt verdi. Det vi si at det feltet som barn og unge utforsker, også skal åpne opp for å utvikle en praksis som følger opp kunnskapen.

Vår tilnærming er basert på samfunnsvitenskapelig tenkemåte. I dette ligger at vi søker å navigere etter grunnleggende prinsipper innen samfunnsforskning. Dette omhandler krav til etterrettelighet, etterprøvbarhet, gyldighet og overførbarhet. Barn og Unge som gjennomfører utforskningsprosjekter, får en kortfattet innføring i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode. Det er likevel slik at prosjektene som gjennomføres i Barn og Unges Samfunnslaboratorium, ikke kan anses som forskningsprosjekter. Vi betegner arbeidene som utforskning. Barn og Unge som deltar, vil imidlertid få innsikt i samfunnsforskning og noe erfaring med hvordan det gjennomføres på mikronivå. Når flere prosjekter gjennomføres, som i Lier kommune, vil summen av disse kunne indikere et mønster og retning som er viktig for kommunen som sådant å hensynta.

¹ Et utvalg av skoleprosjektene legges ut på samfunnslab.com

2. Hva vi gjorde

I Lier kommune anvendte vi flere tilnærminger, både utforskningsprosjekter, erfaringslaboratorier og læringslaboratorier. I det videre redegjør vi kortfattet for disse.

Utforskningsprosjekter: Dette er prosjekter der barn og unge designer egne utforskningsprosjekter som er rettet mot ett samfunnsfaglig tema. Utforskerne, som prosjektaktørene titteleres, får veiledning av en erfaren samfunnsforsker (se vår blogg: samfunnslab.com). Utforskeren får, som ledd i arbeidet, innføring i samfunnsvitenskapelig forskning. Utforskningsprosjektene skal være fundert på samfunnsvitenskapelig metode og tenking.

Erfaringslaboratorier: Dette er en systematisk dialog mellom en samfunnsforsker og barn og unge som har personlig erfaring fra et bestemt felt. Denne erfaringen gir en særskilt kompetanse innen feltet som deles og hentes ut i erfaringslaboratoriet. Dialogen er basert på samfunnsvitenskapelig forskningsmetodikk og tilnærming til et bestemt tema.

Læringslaboratorier: Dette er en systematisk dialog mellom en samfunnsforsker og barn og unge som skal bidra til utvikling innen et oppvekstområde. Læringsdialogen fordrer ikke at barnet eller ungdommen selv har erfaring fra området. I læringsdialogen er det barn og unges perspektiver, i kraft av sin livsfase, vi er særlig interessert i. Dialogen er basert på samfunnsvitenskapelig forskningsmetodikk og tilnærming til et bestemt tema.

Samfunnslaboratorier: Her forener vi erfarings- og læringslaboratoriene i systematiske stordialoger rettet mot større grupper av barn og unge. Dialogen er basert på samfunnsvitenskapelig forskningsmetodikk og tilnærming til et bestemt tema.

3. Hvordan vi gjorde det

I Lier var det samlet sett 73 barn og unge som medvirket i arbeidet. Dette fordelte seg på følgende måte:

- ☉ Unge Utforskere Høvik skole: En klasse fra 5. trinn med 20 elever og en klasse fra 9. trinn med 30 elever, deltok. De utforsket selvvalgte undertemaer innen vårt hovedtema: Barn som bekymrer. I alt ble det etablert 11 utforskningsprosjekter. Se kap. 4 for gjennomgang.
- ☉ Læringslaboratorium med barnehagebarn ved Hennummarka Barnehage: Det ble gjennomført 3 læringslaboratorier med til sammen 20 barn på 5 år.
- ☉ Erfarings- og læringslaboratorier med spesialister: Det ble gjennomført et erfarings- og læringslaboratorium med 4 spesialister, det vil si ungdommer som har erfaring med barneverntjenesten og andre tjenester i Lier kommune.

Elever er samfunnsutforskere, bilde fra 5. trinn, Høvik skole.

4. Dette viser utforskningsprosjektene i skolen

Som vist, var det 20 elever i 5. klasse og 30 elever i 9. klasse som deltok som Unge SamfunnsUtforskere, i alt 50 elever. Til sammen ble det etablert elleve mikrosjekter, hvorav fire stykker på 5. trinn og 7 stykker på 9. trinn.

Elevene ble introdusert for rammen om prosjektet, herunder tema som Lier kommune ønsket å utforske: *Hvordan skal voksne snakke med barn som bekymrer*. Innen denne rammen kunne elevene selv velge tema og danne naturlige grupper.

De fleste elevene, valgte å fokusere på skolemiljø, mobbing, elevrelasjoner og lærerkontakt. Dette er i seg selv en interessant observasjon, og tyder på at det er disse temaene elevene først og fremst tenker på når de hører betegnelsen « Barn som bekymrer». Under har vi oppsummert utforskningsprosjektene:

Klasse/gruppe	Tema for undersøkelsen	Metode
5. klasse/Amafe	Hvordan man kan snakke med barn som har det vanskelig	Intervjuer av 9.klasse elever på Høvik skole. Til sammen 10 informanter.
5. kasse/Barneforskerne	Trivsel på skolen	Intervjuet av 8.trinn, 3 fra hver klasse, til sammen 9 informanter
5.klasse/Spionforskerne	Trivsel på skolen og hvordan lærer og elever kan bidra	Intervjuer av 4. klasse, tilsammen 10 informanter
5.klasse / De Unge Forskerne	Skolemiljø	Intervjuet 10 elever fra 10. klasse

9. klasse/ Samfunnsforskning	Hvordan elevene behandler vennene, medelevene eller andre barn, og hva de vil gjøre hvis de oppdager at andre har det vanskelig	Intervjuet 20 elever fra 1. klasse og 4. klasse
9. klasse/Undersøkelse	Undersøkelse om hvordan man kan gjøre skolen til et bedre sted.	Intervjuet elever fra 6. og 8. trinn og fra velkomstklassen , til sammen 12 informanter
9. klasse/ Samfunnsundersøkelse	Skulle finne ut litt av hvordan de har det. Om klassene turte å være åpne.	Intervjuet elever fra 1. trinn, 7. trinn og 8. trinn, til sammen 16 informanter
9. klasse/ Samfunnsforskning	Mobbing	Intervjuet elever på 8. og 7. trinn, til sammen 10 elever
9.klasse/ Eleveundersøkelse	Teamet var mobbing og plaging hjemme og på skolen.	Intervjuet elever i 6. trinn, til sammen 16 informanter
9.klasse/ Skoleundersøkelse	Skolehverdagen og hvordan snakke med barn som har det vanskelig.	Intervjuet elever i 9.trinn, til sammen 12 informanter
9.klasse/ Nettundersøkelse	Nettundersøkelse om trivsel og mobbing	Nettbasert spørreundersøkelse til p. trinn. 52 respondenter.

I alt 125 genuine informanter og 52 respondenter deltok i undersøkelsen. Ca. 15 respondenter er de samme som også har blitt intervjuet. Materialet inneholder derved ca 160 genuine informanter. Dette er et betydelig antall.

Utforskningsprosjektene, som er å betrakte som mikroprosjekter, gav kunnskap både knyttet til trivsel på skolen, mobbing, elevrelasjoner, hvordan elevene ønsker at lærerne opptrer og hva som er bra. Se vedleggene for full gjennomgang av alle prosjektene.

Hovedtrekkene er som følger:

Klasse/gruppe	Tema for undersøkelsen	Hovedfunn
5. klasse/Amafe	Skolemiljø	De fleste sier de trives på skolen, noen sier de har blitt mobbet. Alle sier det er viktig å slå hardere ned på mobbing. Det som er viktig for et godt klassemiljø er å ha venner, følge regler og at vi er snille.
5. klasse/Barneforskerne	Trivsel på skolen	Vi fant ut at de ville ha mindre lekser. De ville ha bedre karakterer. Snille med andre og snakke med lærer. Slutte å mobbe andre. Si det til en lærer. Lærere skal ikke røyke bak skolen. Elevene må oppføre seg ordentlig.
5.klasse/Spionforsk- erne	Trivsel på skolen og hvordan lærer og elever kan bidra	Det å bli mobbet er vondt. Vi må snakke med de som er alene. Lærerne må snakke med de som ikke har det så bra.
5.klasse / De Unge Forskerne	Hvordan vi kan hjelpe de som ikke har det bra på skolen.	Spørre om og være med på leken. Inkludere andre som er alene. Man kan dele. Vise omsorg.
9. klasse/ Sam- funnsutforskning	Hvordan elevene behandler vennene, medelevene eller andre barn, og hva de vil gjøre hvis de oppdager at andre har det vanskelig	Både 1. og 4.klassingene var opptatt av å være snille mot andre barn. Alle 4-klassingene vi intervjuet sa at de synes det er viktig å bry seg hvis de oppdager at noen er lei seg eller blir mobba.
9. klasse/ Undersø- kelse	Undersøkelse om hvordan man kan gjøre skolen til et bedre sted. hvor vi spurte elever fra 6. og 8. trinn og velkomstklassen.	Velkomstklassen og 8. klasse svarte ganske likt. Det viser seg at det er veldig mange som mener at lærerne ikke følger med på hva som skjer med elevene sine og hva som skjer i friminutene. Elevene synes også at elevmekling og mobbeaksjon kan hjelpe til mye for at skolemiljøet skal bli bedre. Det er flere som også mener at måten lærerne bør snakke med en elev som

		har det dårlig, er å spørre mindre og heller vente på at eleven forteller alt når han/hun stoler nok på læreren. Dette betyr ikke at de skal vente evigheter på å hjelpe eleven bare fordi han/hun ikke har sagt noe. Det betyr bare at de skal gå saktere frem når de snakker med dem.
9. klasse/ Samfunnsundersøkelse	Skulle finne ut litt av hvordan de har det. Om klassene turte å være åpne	8.trinn: Prøvde å være litt kule. De opplevde ikke så mye mobbing. Syntes lærerne forventet litt for mye av dem. Var litt urettferdige med karakterer. / 7. trinn: Mye negative svar. Preget av mye mobbing. Urettferdig behandling. Krangling i og uten for klassen./ 1. trinn: De hadde det veldig bra. Noen ble plaget av eldre på barneskolen. De likte lekser og lærerne. De var ikke redde for å si i fra. De var stolte over hva de kunne og hva de hadde lært.
9. klasse/ Samfunnsforskning II	Mobbing	Noen hadde blitt mobbet før, men ikke nå lenger. De fleste kjente andre som hadde blitt mobbet før. De mente alle at mobbing var dumt og de likte det ikke. De mente at hvis det hadde vært flere lærere ute og bedre sikkerhet på nett ville det vært mindre mobbing. De mente at de yngste på ungdomsskolen var slemme før men ikke nå. De mente at usikkerhet var en av grunnene til mobbing. De synes at hvis andre godtar at andre er annerledes vil det forhindre mobbing. De eldre på skolen plager dem og er frekke. De mener at man kan forhindre mobbing vet å gå bort til de som er alene og bry seg.
9.klasse/ Eleveundersøkelse	Mobbing og plaging hjemme og på skolen	Friminuttene er best, men også mest utsatt for mobbing og stygge kommentarer. Lærerne følger ikke med. Man har det greit hjemme. Man har som oftest noen å være med. Mobbe ofrene har det vondt og står utenfor alene. Jentene er oftere alene i friminuttene. RÅD: Lærere må få tillit av elevene, så elevene kan åpne seg. For å gjøre det må de snakke med dem. Det burde være flere som har inspeksjon. Elevene må bli flinkere til å inkludere hverandre. Elever som blir mobbet, burde lærerne snakke med alene, så ta ut mobberne. Elever kan hjelpe hverandre ved hjelp av samarbeid. Det er hjelp i TL (trivselslederene).
9.klasse/Skoleunde	Skolehverdagen og hvor-	De fleste trives, men noen sier at de ikke har det så bra. Elever

rsøkelse	dan snakke med barn som har det vanskelig	kan hjelpe andre elever. Lærere må passe bedre på. Noen later som om de ikke bryr seg om at de blir mobbet eller at andre blir mobbet. Det er viktig at lærerne snakker direkte til de som ikke har det så bra, og spør det, men læreren må ikke være påtrengende. Det er viktig å følge opp elever som ikke har det så bra.
9.klasse/Nettundersøkele	Nettundersøkelse om trivsel og mobbing	Vi fant ut at noen ble mobbet på denne skolen og flest som ikke ble mobbet. Vi fant også ut at de fleste trives «både og» på skolen. Det var mange som kjente noen som ble mobbet på trinnet. OG det som var skummelt var at det var 53% av klassen som sa Ja til at de har mobbet andre.

5. Råd fra barnehagebarna

Barna i barnehagen både tegnet og snakket om hva som er bra at voksne gjør og hva voksne ikke bør gjøre når de lur på om et barn er lei seg. Punktene under er en oppsummering av de konkrete rådene som ble gitt:

- ⊙ **Være med på lek.**
- ⊙ **Spørre barnet.**
- ⊙ **Snakke med barnet.**
- ⊙ **Snakke snilt.**
- ⊙ **Den voksne må snakke med fin stemme.**
- ⊙ **Den voksne må forstå forskjellene (forskjell på å være lei seg en dag og å være lei seg hele tiden).**
- ⊙ **Den voksne kan snakke med fin stemme selv om han eller hun skal si nei. (et generelt råd).**
- ⊙ **Være blid**
- ⊙ **Være glad**

6. Spesialistenes anbefalinger

Spesialistene som har gitt sin stemme inn i arbeidet, har alle erfaring med barneverntjenesten og andre tjenester for barn og unge i Lier kommune. Spesialistene har unik erfaring, som etter vårt syn i langt større grad bør nyttes som kunnskap og kompetanse i den løpende kvalitetssikring og utvikling av tjenestene til denne gruppen. Forandringsfabrikken er en aktør som har arbeidet med denne tematikken over flere år². Vi anbefaler Lier kommune også å benytte den kunnskapen de har utviklet på området.

Lier kommunes spesialister, kom med følgende hovedråd til voksne som er bekymret for et barn eller ungdom:

- Det er viktig å spørre barnet om hvordan barnet har det.
- Om en voksen er bekymret for et barn, må man følge med selv om barnet sier nei om du spør.
- Når en elev snakker med læreren om noe som er vanskelig, da bør læreren være med på samtalen og følge opp.
- Om du ser at barnet føler seg presset, ikke press videre, men ta det opp igjen noen dager senere.

En erfaring:

Første gang jeg åpnet meg med mine problemer, var da jeg gikk i 5. klasse, jeg var sint, kastet telefonen, måtte sitte igjen, da spurte læreren meg for første gang om hva det var. Hun sa at hun hadde sett at jeg ikke hadde det bra. Jeg sa da at pap-

² <http://www.forandringsfabrikken.no/>

pa slo, han hadde slått meg den dagen, jeg trodde det var normalt, at det var slik som var normalt. Jeg fortalte dette til læreren den dagen, men jeg sa ikke noe hjemme. Men plutselig en dag senere var mamma sint, pappa var sint, pappa sa at barnevernet kom på besøk og at skolen hadde sagt at jeg ble slått. Pappa truet da med å slå meg veldig mye om jeg sa at det var sant. Så da de kom, fra barnevernet, og mamma og pappa var der, sa jeg at det var jeg fordi jeg var redd pappa. Selv om jeg sa det var jeg og barnevernet ikke gjorde noe mer, sluttet han ikke å slå. Det ble bare verre. Og mamma snakka også dritt om barnevernet, også derfor sa jeg nei, at det var jeg. Mine erfaringer viser da at man må følge med selv om et barn sier nei etter først å ha forfalt.

Rådet:

- ☉ Selv om barnet sier at det bare var jeg, må den voksne (læreren, barnevernet eller andre voksne) som hører historien, følge opp likevel. Barnet tør ikke si sannheten om de voksne som for eksempel slår, er der når barnevernet spør. Derfor må de spørre barnet uten at den som begår overgrepet, er der.
- ☉ Snakk med barnet alene! Uansett alder bør barnevernet, eller skolen, eller andre, snakke med barnet alene uten at de som barnet er redd for, er der.

En erfaring:

- ☉ *Min tillitt til min lærer ble borte fordi jeg først sa hvordan det var, så torde jeg ikke si det som var sant etterpå fordi jeg var redd. Og da, når de ikke fulgte opp, sleit jeg veldig med dette og greide ikke å stole på folk etterpå.*

Rådet:

- ☉ *Når et barn først forteller til en voksen at det sliter, da stoler barnet på vedkommende. Det er viktig å vite. Og da må den voksne følge opp.*

Råd:

- ⊙ De fleste i barnevernet vil ha med en forelder i samtalen. Det er veldig irriterende, for det er veldig mye press på barnet om de skal snakke når en voksen er der.
- ⊙ Mange barn sier ifra på ulike måter, men blir ikke hørt, barnevernet må følge opp mer.
- ⊙ Det er viktig at det er personer på skolen som det er lov å gå til.
- ⊙ Det er viktig at det er noen voksne i barnehagen som alle barna vet at de kan snakke med om alt.
- ⊙ Den voksne som barna snakker med om vanskelig ting, må kreativ og tålmodig, og sørge for at ting skjer ganske raskt.
- ⊙ Om man har psykiske lidelser, da kan helsestasjon hjelpe til slik at man ikke får fravær på alt, at det ikke går ut over skolegangen din. Kanskje kan også legen snakke med lærer og evt. henvise til psykolog.
- ⊙ Det bør være faste spørsmål om «hvordan har du det» på helsestasjon. Spørsmålene må være tydelige og presise.
- ⊙ Det bør være grupper på skolen, jentegrupper og guttegrupper, det det kan snakkes om alvorlige ting.
- ⊙ Det bør være faste møter med de som har det ille. For eksempel fire ganger i måneden.
- ⊙ Mobbing må tas mer alvorlig.
- ⊙ Det er lurt om vi vet hvem vi kan gå til om vi ikke har det bra. Dette må skolen og barnehagen fortelle med en gang vi begynner der. Si det tydelig.
- ⊙ Barnevernet er viktig for barn og unge som ikke har det bra.

7. Hva viser det samlede materiale?

7.1 Innledning

Forskerne Kari Gamst og Åse Langballe har utviklet en dialogisk samtalemetode for målrettede samtaler med barn som bekymrer³. Målet med metodikken er å få fram barnets fortelling om selvpoplevde hendelser så fritt og spontant som mulig, uten at den voksne legger føringer. Deres råd for en god samtale omhandler blant annet:

**Grundig forberedelse, både praktisk og mentalt. *Kontaktetablering er den voksnes ansvar, en kan ikke vente at et barn skal kunne snakke om vanskelige ting før det føler seg trygt. *Du må sikre deg at barnet oppfatter hensikten med samtalen, og at situasjonen er forutsigbar for barnet. *Si gjerne hvor lang tid det vil ta, og at det er bare dere to som skal snakke samme.*

I forhold til introduksjon til tema, viser Gamst og Langballe til at det kan være lurt å ta utgangspunkt i noe konkret. De sier også at det er viktig å vise tydelig interesse, og å være nysgjerrig og direkte. Derneft er det lurt å gi barna anledning til fri fortelling, bruke ulike former for spørsmål avhengig av hvilken fase samtalen er i, og at den voksne må gå langsomt inn i kjernen av tema ved å sondere det som sies. De påpeker at det også er viktig å avslutte med noe som er positivt.

Foruten denne litteraturen, finnes det en nokså stor mengde litteratur innen området Barn som bekymrer, både i forhold til rus, psykiske lidelser, vold og andre risikoområder. Til tross for omfattende fokus på dette i en rekke år, er det fremdeles urovekende mange barn og unge som lever i utsatte situasjoner hver eneste dag.

³ <http://www.forskning.no/artikler/2010/februar/241280>

Når vi i dette prosjektet har spurt barn og unge selv, er det både for å få hjelp til å forstå mer av hva som er lurt. Dernest for så og si kvalitetssikre den litteraturen vi har på området.

I så måte er det bra å se at det vi har funnet gjennom utforskningsprosjektene og laboratorier med barn og unge, ikke avviker fra den litteraturen vi kjenner på området, herunder det omfattende materiell som KoRus-Sørs innsats Barn i rusfamilier (BIR⁴) benytter, som var utgangspunktet for arbeidet i Lier.

Imidlertid indikerer materialet at barna og ungdommen ønsker at voksne bryr seg enda mer enn de gjør i dag. De ønsker også at voksne viser vennlighet. I det følgende ser vi nærmere på hovedtrekkene.

7.2 Samlet oppsummering

Studier av barn og unge som lever i utsatte situasjoner, viser i hovedtrekk tre ulike former for reaksjoner: *Utagering*, *Usynlighet*, *Selvskading*. Vi finner også barn og unge som, til tross for negative livshendelser, makter å overkomme disse uten at dette får de utslagene vi viser til over. Studier viser at et kjennetegn ved denne gruppen, er at de har blitt lyttet til av en voksen som enten var der i kraft av sin jobb, et familiemedlem eller en annen voksen i relativt nær omkrets.

Barn og Unge som har utforsket dette tema i Lier, er svært tydelige på nettopp dette. Skoleprosjektene viser at lærerens betydning for utsatte barn og unge, er svært viktig. Vi forstår det slik at elevene ikke etterspør omfattende og lange serier av møter og samtaler. Det later til at funnene tvert om peker i retning av konkrete hverdags-handlinger. For eksempel at lærere ikke bør gå to og to i skolegården for da er de mer opptatt av hverandre enn elevene.

Vi ser også at elevene i all hovedsak har valgt prosjekter som omhandlet trivsel på skolen, der mobbing et tema mange fokuserte på. Dette viser blant annet at mobbing av elevene, anses som et svært viktig. Prosjektene viser at mobbing både er

⁴ <http://borgestadklinikken.no/kompetansesenter/barn-i-rusfamilier>

noe medlever selv kan bidra til å redusere, og at det er viktig at voksne er oppmerksom på dette og er tydelige på at det ikke er akseptabelt. Det faktum at de fleste elevene som medvirket med utforskningsprosjekter, valgte mobbing som tema, kan tyde på dette er et tema som de anser som vært viktig for barn og unge. Dette er i seg selv et signal både til skolen, kommunene og voksenverden.

Funnene viser også at det er svært viktig at den voksne har tiltro til det barnet sier når barnet forteller om noe vanskelig. Materialet viser også at det er viktig at den voksne følger opp barnet og den situasjonen barnet forteller om og lever i.

Materialet etterlater også et tydelig inntrykk av at den vennlige og samtidig tydelige voksne, er den som barnet og ungdommene får tillitt til.

Det er også et tydelig spor i det samlede materiale som viser at det er nødvendig at barna og ungdommen vet hvilken person de kan snakke med når de har det vanskelig.

Dette er i seg selv et svært interessant funn. Både fordi det er et klart og tydelig råd, dernest fordi det også viser retning knyttet til hvordan det kan være lurt å organisere tjeneneste rundt barn og unge: Det må først og fremt være tydelig for barna og ungdommen selv, hvem de kan snakke med.

Så viser materialet oss, slik vi har pekt på, hva som skal kjennetegne de fagpersoner som får dette oppdraget. Gjennom dette har Lierprosjektene også bidratt til øket innsikt både i organisering av tjenestene og kjennetegn ved en god tjeneste på dette området.

7.3 Ti anbefalinger

Basert på det samlede materiale, fremmes 10 anbefalinger til voksne som er bekymret for et barn. Disse anbefalingene vil i følge vårt materiale øke sjansene for at barna og ungdommen snakker om det som bekymrer.

Vi understreker at det også ligger mye kunnskap i materialet knyttet til skoletrivsel, elevrelasjoner og mobbing. Til vårt formål er det imidlertid anbefalinger knyttet til hvordan voksne skal møte barn som bekymrer, som vi fremmer her.

Vi har samlet det i følgende overskrift:

Det er bedre å bry seg en gang for mye, enn en gang for lite!

1) Faste spørsmål på helsestasjonen om hvordan ungdommen har det.
2) Barnehagebarna må vite at det er en i barnehagen de kan prate med om alt.
3) Det må være noen på skolen som vi vet vi kan gå til. Dette må vi få vite når vi begynner på skolen.
4) Snakk med oss alene først.
5) Stol på oss.
6) Vi må stole på deg.
7) Følg opp.
8) Vær snill.
9) Snakk med fin stemme.
10) Vær tydelig.

7.4 Ett klart råd!

Det er som vist et tydelig spor i det samlede materiale som viser at det er nødvendig at barna og ungdommen vet hvilken person de kan snakke med når de har det vanskelig. Dette er i seg selv et svært interessant funn. Både fordi det er et klart og tydelig råd, dernest fordi det også viser retning knyttet til hvordan det kan være lurt å organisere tjeneneste rundt barn og unge:

Det må først og fremst være tydelig for barna og ungdommen selv, hvem de kan snakke med når de har det vanskelig!

Gjennom dette har barn og unge i Lier bidratt til øket innsikt både i organisering av tjenestene og kjennetegn ved en god tjeneste på dette området.

7.5 Avrunding

Lier kommune skal ta med seg rådene fra utforskningsprosjektet inn i de virksomheter og samhandlingsarenaer den berører. De skal se rådene opp mot egen praksis og vurdere hvilke konkrete utslag det skal få. Også politikerne i Lier skal få tilgang til barnas stemme på området. Funnene vil derfor i samarbeid med Kommunalsjef bli lagt fram for politisk organ. Kommunens øverste ledelse vil bli orientert via foreliggende rapport.

Barn og Unges Samfunnslaboratorium vil avslutningsvis anbefale at Lier kommune åpner for at barn og unge aktivt medvirke i den videre utvikling av områder barn og unge selv har pekt på og som denne rapporten viser. Som for eksempel samtaleguiden på helsestasjonen, hva leger skal spørre om, hvordan barneverntjenesten bør opptre, hvordan mobbing bedre kan bekjempes og hvordan skoledagen kan rigges for å fremme alle barn og unges kapasitet. Likeså hva som er kloke ord og setninger i møte med utsatte barn og unge. Et slikt arbeid kan for eksempel gjennomføres som skoleprosjekter og på andre arenaer der barn og unge er aktører.

MELDING

Saksmappe nr: 2011/2265	Saksbehandler: Morten Egeberg
-----------------------------------	----------------------------------

42/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014
1/2014	Administrasjonsutvalget	05.06.2014
28/2014	Formannskapet	05.06.2014

Sluttrapport forprosjekt Heltid/deltid for medarbeidere i omsorg

1. Bakgrunn og mandat

- a. Bakgrunnen for prosjekt "Heltid/deltid i omsorgssektoren" er at hovedtillitsvalgte i forbindelse med strukturprosjektet "prosjekt omsorg", henviste til Hurummodellen, der alle medarbeidere en gang pr. år skal kunne velge stillingsstørrelse. Tillitsvalgte ønsket at dette også skulle sees på i Lier kommune. Det vises til sluttrapporten fra «Prosjekt TID» fra 2006, der det blant annet heter: *«For at ordningen skal fungere er det et absolutt at både ansatte og ledelse ønsker dette, da det krever mye av alle parter i en periode for å komme i gang samt følge opp.»* Evaluereingsrapporten fra Prosjekt TID ønsket ikke å komme med noen tilråding om fortsettelse, da resultatene viste stor grad av ambivalens hos både arbeidstakere og ledelse ved de virksomhetene som hadde deltatt i prosjektet.
- b. Økt omstilling og endrede rammevilkår kjennetegner utvikling som vil prege Lier kommune i årene som kommer. En grunnleggende forutsetning for at det likevel skal være mulig å skape en forventet brukertilfredshet, er at menneskene i organisasjonen trives, utvikler seg og føler seg verdsatt. Den framtidige arbeidskraftsituasjonen i Lier utfordrer kommunen til å se på tiltak som kan bidra til å gjøre kommunen til en attraktiv arbeidsplass. Deltidsproblematikk og arbeidstidsordninger er sentrale elementer i dette.

Prosjektgruppen har forstått mandatet todelt:

1. Redusere omfanget av uønsket deltid.
2. Øke omfanget av heltidsstillinger.

Konsekvensene av målene vil på sikt trolig være både at flere medarbeidere arbeider i 100 % stilling og at enkelte har en større stillingsbrøk enn i dag. Utfordringen er allikevel at kommunen vil ha behov for en god del små stillinger for å dekke opp helger og netter.

- c. Uønsket deltid skal være eliminert som problem innen 2015. I løpet av samme periode skal andelen 100 % -stillinger ha økt med 50 %.

- d. Det er sterkt ønske fra så vel politisk hold som fra arbeidstaker- og arbeidsgiversiden på sentralt nasjonalt hold om å øke andelen 100 % -stillinger betraktelig og samtidig redusere andelen uønsket deltid til et minimum. Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom en felleserklæring fra KS og arbeidstakerorganisasjonene Norsk sykepleierforbund, Fagforbundet og Delta det det legges vekt på at heltidsarbeid skal være hovedregelen og at man skape en heltidskultur i kommunene. Her henvises det til Fafo-rapporten «Hvordan kan kommunene tilby flere heltidsstillinger» (Fafo, april 2012), som peker på at det må til en kulturendring både hos arbeidsgiver og arbeidstakerne dersom en skal lykkes med å øke antallet heltidsstillinger.
- e. Framtidens behov for velferdstjenester vil føre til at kommunene høyst sannsynlig vil få et økt behov for arbeidskraft innen omsorgstjenestene. Behovet for både å rekruttere kompetent arbeidskraft og tilby tjenester av høy kvalitet, vil legge press på kommunene om å tilby flere heltidsstillinger enn I dag.
- f. Det vises ellers til sluttrapport fra forstudien den 18. november 2011, samt melding den 31. oktober 2012 og 24. april 2013.

2. Mål

Prosjektets mål har blitt uttrykt slik:

a. Hovedmål:

- Redusere omfanget av uønsket deltid
- Øke omfanget av heltidsstillinger

b. Delmål:

I løpet av 2015 er målet at:

1. **Uønsket deltid** skal være eliminert for faglærte.
2. **Sykefraværet** skal være redusert med 30 % i forhold til 2011.
3. **Brukerne**¹ skal gi uttrykk for en signifikant² høyere brukertilfredshet.
4. **Overtid/forskjøvet arbeidstid** skal være redusert med 50 %.
5. **Virksomhetsleder/ adm.ressurs** skal ha fått frigjort tid som resultat av færre ansettelser og redusert bruk av vikarer gjennom lavere «turnover», redusert uønsket deltid og lavere sykefravær
6. **Bedret arbeidsmiljø og økt trivsel** som følge av at medarbeiderne får direkte innvirkning på egen arbeidstid/fritid ved bruk av mer fleksibel arbeidstidsplanegging.
7. **Bedret rekrutteringssituasjon** ved at en får en høyere kvalifisert søkermasse til ledige stillinger.
8. **Innsparing** på kr. 2,5 mill. (redusert sykefravær i omsorgsvirksomhetene).

3. Organisering og tiltak

- a. Prosjektet har fra 6. juni.2012 til utgangen av februar 2014 vært organisert som et såkalt forprosjekt i én virksomhet, Liertun sykehjem, inkl. boligenheten. Forprosjektet har vært ledet av en styringsgruppe bestående av kommunalsjef, to

¹ Brukere og pårørende

² For eksempel fra 3,2 til 3,4 av en oppnåelig score på 4.

hovedtillitsvalgte og prosjektleder. En lokal prosjektgruppe har bestått av virksomhetsleder ved Liertun, fagkoordinator, to tillitsvalgte og verneombud, samt en rådgiver fra staben og prosjektleder.

b. Følgende tiltak har vært utprøvd i regi av forprosjektet på Liertun:

- Økt grunnbemanning. Høsten 2012 fikk alle medarbeidere med fagutdanning i deltidsstilling tilbud om å komme med ønske om ønsket utvidelse av sin stilling til ønsket størrelse.
- Skille tydeligere mellom sykehjemssdel og boligdel, samtidig som det er mer fleksibilitet mellom sykehjemsavdelingene ved fordeling av vakter.
- Utpøving av såkalt ønsketurnus ved bruk turnusprogrammet GATs modul «Ønskeplan» fra februar 2013 til februar 2014.
- Fastsettelse av restferie lang tid i forveien.

c. Evaluering av tiltakene har vært gjennomført ved en spørreundersøkelse der alle kunne delta, og intervjuer med fire utvalgte medarbeidere. I tillegg er det hentet data fra brukerundersøkelser, fraværssrapporter, rapport over mertid og overtid.

4. Funn i forhold til målene

Prosjektperioden har vart fra høsten 2012 – februar 2014. Måltallene er hentet fra statistikk og regnskap for 2013, brukerundersøkelse for 2013 og en lokal spørreundersøkelse. Målene er satt med utgangspunkt i året 2011.

a. **Uønsket deltid** skal være eliminert for faglærte.

- Eliminert i deler av prosjektperioden – for alle som var til stede ved oppstart i jan 2013. Pr i dag er det to faglærte ansatte som ønsker høyere stilling.

b. **Sykefraværet** skal være redusert med 30 % i forhold til 2011.

- Ikke oppnådd for legemeldt fravær. Ett år er svært kort tid å måle effekt. Egenmeldt fravær viser en nedgang på 16,6 %. Svak nedadgående trend for totalt sykefravær.

c. **Brukerne** skal gi uttrykk for en signifikant høyere brukertilfredshet.

- Brukerundersøkelsen viser en økning fra 5,1 til 5,2 for brukerne. Ingen endring for pårørende (4,6).

d. **Overtid/forskjøvet arbeidstid** skal være redusert med 50 %.

- Overtidsbruken i antall timer er redusert med 36,2 % fra 2011 til 2013. Når det gjelder mertid, er denne redusert med 7,4 % siste år (tilsv. ett årsverk).

e. **Virksomhetsleder/ adm.ressurs** skal ha fått frigjort tid som resultat av færre ansettelser og redusert bruk av vikarer gjennom lavere «turnover», redusert uønsket deltid og lavere sykefravær.

- Det er frigjort noe tid som før ble brukt til innleie av sykevikarer, spesielt på morgenen. Dette skyldes ordningen med flytvakter. Forsøket med ønskeplan medførte mye ekstra arbeid for virksomhetsleder.
- f. **Bedret arbeidsmiljø og økt trivsel** som følge av at medarbeiderne får direkte innvirkning på egen arbeidstid/fritid ved bruk av mer fleksibel arbeidstidsplanegging.
- Gjennomførte undersøkelser viser ingen signifikant økning av en allerede høy grad av trivsel. Flytvaktene ble tatt meget vel i mot, og det ble oppgitt at disse har bidratt til redusert opplevd stress.
- g. **Bedret rekrutteringssituasjon** ved at en får en høyere kvalifisert søkermasse til ledige stillinger.
- Ingen registrert endring. Har ikke vært benyttet aktivt ved rekruttering.
- h. **Innsparing** på kr. 2,5 mill. (reduert sykefravær i omsorgsvirksomhetene).
- Ikke oppnådd. Ingen endring i legemeldt fravær. Egenmeldt hadde en nedgang fra 1,2 – 1,0 %.

5. Økonomi

- a. Ordningen med økt grunnbemanning på 1,5 årsverk koster ca. 1 mill., mens redusert timelønnsbruk tilsvarer ca. 667 000.
- b. Lønnskostnaden på Liertun var i 2012 på 28 967 000 og i 2013 på 29 018 000. Hvis det korrigeres for lønnsveksten i 2013, er det her tale om en reell nedgang.

6. Konklusjon

Rådmannen må fastslå at forprosjektet ikke har gitt oss de forventede resultater til å gå videre med prosjektet. Det må allikevel understrekes at for flere av målene er ett år noe kort tidsrom å måle effekt.

Forprosjektet heltid/deltid på Liertun har gitt ett entydig svar: Ordningen med *flytvakter* virker svært positivt for de aller fleste. Ordningen synes å ha redusert stress for medarbeidere i forbindelse med korttidsfravær. Medarbeiderne gir også uttrykk for at det oppleves positivt at det til tider faktisk er flere på jobb. Denne økningen i bemanningen som følge av at flere har fått heltidsstillinger og økte deltidsstillinger, synes å ha stor oppslutning i personalgruppene både på sykehjemmet og i boligdelen.

Forsøket med ønskeplan synes imidlertid ikke å ha hatt noen vesentlig positiv effekt, selv om det ble gitt uttrykk for at ett år er for kort tid til teste det skikkelig. Ordningen er derfor avviklet.

Det er oppnådd større grad av fleksibilitet hos medarbeiderne slik at skillet mellom avdelingene i sykehjemsdelen ikke lenger oppleves så bastant som tidligere. Imidlertid ønsker rådmannen å utarbeide arbeidsordninger med erfaringer fra kommuner i det såkalte tjenesteprofilprosjektet, som omtales i sak som legges frem i denne møterunder om hvordan de ufordelte økonomiske krav i omsorgstjenestene, skal dekkes.

MELDING

Saksmappe nr: 2012/1202	Saksbehandler: Torill E. Groth
-----------------------------------	-----------------------------------

Pasienter innlagt ved sykehus i Vestre Viken - april 2014

I 2013 ble det i gjennomsnitt utskrevet ca. 60 personer pr. mnd., mens det så langt i 2014 er blitt skrevet ut vel 72 personer fra sykehuset:

År	Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des	Snitt
2014	75	68	88	59									72,5
2013	71	58	57	82	52	54	61	57	45	63	55	53	59,0
2012	45	56	54	51	40	55	52	54	50	41	75	65	53,4

Ca. 3 % har ikke hatt behov for kommunale tjenester, og vel 30 % har mottatt tjenester fra hjemmetjenesten. De øvrige har fått sine tjenester fra våre institusjoner og bofellesskap. Vel 20 % av de som er skrevet ut, er pasienter som er innlagt fra kommunens institusjoner og bofellesskap, og er blitt tilbakeført disse ved utskrivning.

I 2013 måtte Lier kommune betale for 10 døgn, der det ved tidspunktet for utskrivning ikke var etablert et kommunalt tilbud (2012: 22 døgn). Så langt i 2014 har alle utskrivningsklare pasienter med behov for kommunale helse- og omsorgstjenester, fått et tilbud innen de fastsatte frister.

Nedenfor vises oversikt over innleggelser i sykehus, fra kommunale omsorgstjenester, sammenlignet med gjennomsnittet i 2012 og 2013.

	2012	2013	2014				
	Snitt	Snitt	Jan	Feb	Mars	April	Gj.snitt
Langtidsplass i sykehjem	2,3	1,5	3	2	3	2	2,5
Korttidsplass i sykehjem	4,0	4,6	5	6	4	2	4,3
Bofellesskap	4,3	5,9	6	4	5	7	5,5
Hjemmetjenesten	12,4	16,2	12	9	12	10	10,8
Psykisk helse	4,1	4,4	5	6	7	5	5,8
<i>Totalt</i>	27,1	32,6	31	27	31	26	28,8

Årsakene til innleggelsene har vært: (Det kan være flere årsaker til en innleggelse)

Årsak til innleggelse	2012	2013	Jan	Feb	Mars	April	Gjennitt
Bevissthetstap	2,5	1,9	4	4	2	3	3,3
Fall med smerte	4,2	4,2	6	2	1	2	2,8
Kjent brudd	0,5	1,3	3	1	0	1	1,3
Mistanke om lungebetennelse	3,5	3,3	2	3	1	4	2,5
Mistanke om urinveisinfeksjon	1,7	1,8	1	1	4	2	2,0
Tungpusthet	5,1	6,0	3	7	5	3	4,5
Mistanke om dehydrering	0,9	1,8	0	0	0	2	0,5
Surkling	1,8	1,8	1	4	2	2	2,3
Hjerte-/brystsmerter	2,5	2,5	0	3	2	1	1,5
Feber	2,1	2,3	2	5	7	4	4,5
Kvalm og/eller svimmel	2,8	2,1	4	3	6	4	4,3
Mistanke om apoplexi evt. pareser	0,8	1,3	1	0	1	1	0,8
Rus/psykiatri	3,4	3,3	5	6	5	2	4,5
Planlagte innleggelser	2,8	4,7	3	0	2	3	2,0
Annet	8,0	11,8	11	3	18	5	9,3
Sum	42,4	50,3	46	42	56	39	45,8

Mobilt røntgen.

Prosjektet *Mobilt røntgen* hadde sin oppstart den 1. januar 2014. Så langt i år har den i Lier vært lite benyttet:

Mobilt røntgen 2014	Jan	Feb	Mars	April
Frogner sykehjem	0	0	0	0
Liertun sykehjem	1	0	0	0
Nøstehagen bo- og omsorgssenter	0	0	0	0
<i>Totalt</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

MELDING

Saksmappe nr: 2014/737	Saksbehandler: Bjørn Harry Støle
----------------------------------	-------------------------------------

44/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014
----------------	------------------	------------

Status for barneverntjenestens arbeid ved utgangen av april 2014

	2013		2014			
	Gj.snitt	Des	Jan	Feb	Mars	April
MOTTAK:						
Antall meldninger	19,9	13	6	18	26	11
Henlagte meldinger	-1,8	-2	0	-4	-4	0
Videreført som undersøkelse	18,2	11	6	14	22	11

UNDERSØKELSE:						
Meldinger som er overført til undersøkelser	17,8	11	6	14	21	11
Undersøkelser i arbeid	50,3	48	30	21	45	42
Henlagte undersøkelser	13,3	15	12	8	3	7

TILTAK I HJEMMET:						
Totalt antall tiltak ved slutten av måneden	121,2	118	115	111	113	110

TILTAK UTENFOR HJEMMET:						
Omsorgstiltak, tvang	36,4	39	40	37	36	36
herav i fosterhjem	27,8	38	33	32	31	31
herav i institusjon	8,7	1	7	5	5	5
Frivillig plassering	9,2	8	6	6	6	6
Totalt antall tiltak ved slutten av måneden	45,6	47	46	43	42	42

OPPFØLGING AV UNGD 18 - 23 ÅR						
Antall i fosterhjem/institusjon	6,8	5	7	7	7	7
Antall i hybel	5,4	6	7	5	5	5
Annen oppfølging	9,8	8	4	5	5	5
Total	22	19	18	17	17	17

ANNET:						
Antall besluttet sendt Fylkesnemnda	3,1	3	6	6	6	6
Antall behandlet i fylkesnemnda	0,9	0	0	2	1	1
Antall behandlet av Tingrett/Lagmannsrett	0,6	0	0	0	0	1

Antall barn i overgrepsteamet	0	0	0	1	0	0
-------------------------------	---	---	---	---	---	---

MELDEINSTANS:						
Barnevernvakt	1,1	0	0	2	5	0
Politi/lensmann	3,6	4	0	2	6	1
Psykisk helse barn/unge/voksne	1,1	0	0	0	0	0
Barneverntjenesten	2,5	1	1	0	0	5
Mor/far/foresatte	0,5	0	0	4	3	0
Familie forøvrig	0,5	0	0	0	0	1
Skole	2,8	0	1	3	2	2
Krisesenter	0	0	0	0	0	0
NAV/Sosialtjenesten	1,6	0	0	0	0	0
Barnehage	1,5	1	0	0	0	0
Asylmottak/UDI/Innv.myndighet	0	0	0	0	0	0
Helsestasjon/skolehelsetjenesten	0,7	0	1	0	1	1
Lege/sykehus/psykolog	1,1	1	2	2	2	1
Tannhelsetjenesten	0,1	1	1	1	2	0
PP-tjenesten	0,1	0	0	0	0	0
Barnet selv	0,1	0	0	0	0	0
Anonym melder	1,3	2	0	0	1	0
Alternativ til vold	0,1	0	0	0	0	0
Familievernkontor	0,5	0	0	0	0	0
Frivillig organisasjon	0,1	0	0	0	0	0
Habiliteringsvirksomheten	0,2	0	0	0	0	0
Nabo	0,3	2	0	3	2	0
Fysioterapeut	0,1	1	0	0	0	0
BUPA	0	0	0	1	0	0
Andre	0	0	0	0	1	0
SUM	19,6	13	6	18	25	11

ÅRSAK TIL MELDING:						
Forholdene i hjemmet/Særlige behov	10,1	5	2	11	9	1
Adferdsavvik hos barnet	1,9	0	1	1	3	2
Omsorgssvikt/mishandling	5,8	3	1	4	9	6
Annet	1,5	5	2	2	4	2
SUM	19,3	13	6	18	25	11

ENSLIGE MINDREÅRIGE FLYKTNINGER						
Botiltak	3,3	1	1	3	3	3
Oppfølging i fosterhjem	2	2	1	1	1	1
Oppfølging i hybel	7,4	8	10	10	10	10
SUM	12,7	11	12	14	14	14

Bestemmelser i barneverntjenesteloven som grunnlag for vedtak:

§ 4-4 Hjelpetiltak for barn og barnefamilier:	5 barn i kommunale fosterhjem 1 barn i statlig fosterhjem
§ 4-6 Midl vedtak i akuttsituasjoner	Ingen
§ 4-12 Vedtak om å overta omsorgen for et barn:	31 barn i kommunale fosterhjem 4 barn i statlige fosterhjem 1 barn i institusjon
§ 4-24 Plassering og tilbakehold i institusjon uten eget samtykke:	Ingen
§ 1-3	5 ungd. i kommunale fosterhjem 2 ungdom i institusjon

MELDING

Saksmappe nr: 2011/1058	Saksbehandler: Helge Bommen
-----------------------------------	--------------------------------

45/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014
----------------	------------------	------------

Barnas Stasjon med tilbud i Lier

I tillegg til tilbudet i Drammen fire dager i uka har Barnas Stasjon opprettet et prøveprosjekt med lokalt tilbud i Lier. Dette er lokalisert i Meierigården i Lierbyen og er åpent mandager kl. 12.00 – 15.00 fra 28. april til 16. juni. Det tilbys aktiviteter, samtaler, lek og enkel servering.

Tilbudet vil bli evaluert før sommeren og blir eventuelt startet opp igjen til høsten hvis erfaringene er gode, og hvis man fortsatt får ordnet tilgang til egnede lokaler.

MELDING

Saksmappe nr: 2014/1506	Saksbehandler: Ann-Eva Jacobsen
-----------------------------------	------------------------------------

46/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014
----------------	------------------	------------

Etter- og videreutdanning i lierskolen

Kompetanse for kvalitet Strategi for etter- og videreutdanning 2012 – 2015 er den nasjonale satsingen på etter- og videreutdanning fram til 2015. Målet er å øke elevenes læring og motivasjon i grunnopplæringen, gjennom å styrke lærernes og rektorenes kompetanse.

Delmål for Kompetanse for kvalitet er:

- øke antall lærere som har faglig og fagdidaktisk kompetanse opp til 60 studiepoeng
- øke lærernes kompetanse gjennom etterutdanning på prioriterte fag og område
- styrke skolelederes kompetanse gjennom det nasjonale rektorprogrammet

Det er skoleeier som har ansvar for at det finnes riktig og nødvendig kompetanse på skolen, og at det er et system som gir lærere og skoleledere kompetanseutvikling. Staten bidrar med støtte, slik at skoleeiere kan oppfylle sine forpliktelser.

Deltakerundersøkelser viser at både lærere og skoleledere er svært fornøyde med videreutdanningstilbudene staten har bidratt med. Det er utbredt enighet om at høy faglig kompetanse har stor betydning for elevenes utbytte av opplæringen.

Nytt for skoleåret 2014/2015 er blant annet;

- Måltallet for antall deltakere i Kompetanse for kvalitet økes fra 1850 til 2600.
- Det etableres en stipendordning for lærere der om lag 450 lærere kan få 100 000 kr i stipend for å ta en videreutdanning på 30 stp i prioriterte fag, spesielt matematikk.

Etter- og videreutdanning for lærere:

Lierskolen har regning som satsingsområde. De lærere som har søkt etter- og videreutdanning innen grunnleggende ferdighet regning eller matematikk har blitt prioritert. I tillegg har man godkjent søknader knyttet til enkeltskolers behov for kompetanse innen blant annet engelsk

For skoleåret 2014-2015 har lierskolen hatt totalt 22 søknader hvorav 16 av disse er godkjente fra skoleeier.

Rektorskolen

Lier Kommune hadde i år 2 søkere til rektorskolen. Av disse ble 1 godkjent og 1 avvist. Alle prioriteringer er gjort i medbestemmelse med Utdanningsforbundet.

MELDING

Saksmappe nr: 2013/42	Saksbehandler: Henriette Elise Eriksen
---------------------------------	---

47/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014
35/2014	Formannskapet	05.06.2014

Status for arbeidet med mangfold og integrering i Lier kommune

Formål

Formålet med meldingen er å tegne et statusbilde over Lier kommune sitt arbeid med integrering og mangfold.

Meldingen begrenser seg til å gi et statusbilde av tjenestene kommunen utfører rettet mot flyktninger, arbeidsinnvandrere og etablerte innvandrere. Tjenestene er i stadig utvikling, hvorpå bildet ikke påberoper seg å være uttømmende. Bolig, språk og arbeid anses som sentrale områder for vellykket mangfold- og integreringsarbeid. Meldingen belyser derfor disse tema spesielt.

Definisjoner

Begrepet mangfold kan ha ulikt innhold avhengig av tilnærming. I relasjon til integrering kan vi forstå mangfold slik at mennesker med innvandrerbakgrunn involveres i samfunnet og setter sitt kulturelle preg på de arenaer de ferdes. Integrering er en prosess som innebærer at innvandrere og flyktninger blir funksjonsdyktige medlemmer av samfunnet, men uten å måtte oppgi sin kulturelle eller etniske egenart.

I følge Utlendingsdirektoratet omhandler vanligvis samlebegrepet flyktning alle som har flyktet fra hjemlandet, uavhengig av fluktårsak. I juridisk forstand er en flyktning en person som har fått innvilget politisk asyl. En innvandrer er en person som er bosatt i Norge, men er født i utlandet og har foreldre som begge er født i utlandet.

Faktagrunnlag

Ved inngangen til 2013 var det 593 300 innvandrere og 117 100 norskfødte med innvandrerforeldre i Norge, til sammen ca. 710 400 personer. Disse to gruppene utgjorde henholdsvis 12 og 2 prosent av befolkningen i Norge.

56 600 personer med ikke-nordisk statsborgerskap innvandret til Norge for første gang i løpet av 2012. Arbeidsinnvandringen sank med omtrent 4 prosentpoeng fra 2011 til 2012, men var likevel, på samme måte som de siste fem årene, den vanligste innvandringsgrunnen blant ikke-nordiske statsborgere.

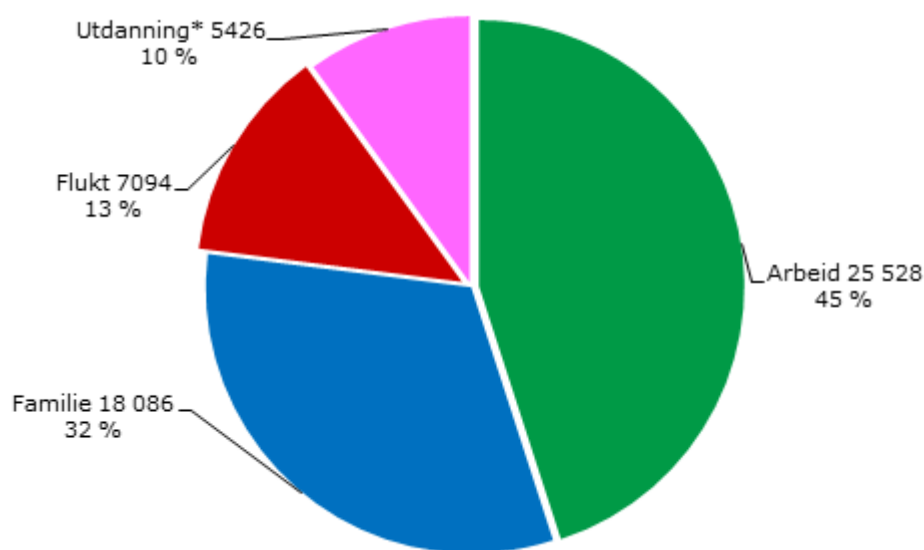
Arbeidsinnvandrere utgjorde 25 500 personer i 2012. To tredjedeler kom fra de nye EU-landene, og av disse igjen kom nesten halvparten fra Polen.

7 100 personer innvandret på grunn av flukt i 2012. Dette er 1 900 flere enn i 2011. Disse utgjorde 13 prosent av alle som innvandret. De to største gruppene var innvandrere fra Somalia og Eritrea, med henholdsvis 2 200 og 1 500 personer.

18 100 personer ble registrert som familieinnvandrere i 2012, 1 900 flere enn i 2011. En av tre hadde statsborgerskap fra de nye EU-landene.

5 400 kom til Norge for å studere i 2012. Den største gruppen var filippinere, med 1 340 personer. Deretter følger kinesere og spanjoler med henholdsvis 340 og 260 personer. At det er så mange fra Filippinene skyldes at aupair-tillatelse også blir regnet som en type utdanningstillatelse.

Førstegangsinnflyttinger blant innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap, etter innvandringsgrunn i 2012:

* Au pairer har utdanning som innvandringsgrunn

Kilde: SSB

I 2009/2010 var 10,9 prosent av befolkningen i Norge født i utlandet. Tilsvarende i Sverige var 14,4 prosent og i Danmark 7,5 prosent.

I et 4- årlig historisk perspektiv for Lier kommune fremkommer at følgende andel av befolkningen er innvandret (landsgjennomsnitt i parentes):

Alder	1.1.2010	1.1.2011	1.1.2012	1.1.2013
0-17 år	4,8 (4,5)	5,3 (4,8)	5,6 (5,1)	5,9 (5,6)
18-25 år	10,5 (11,1)	12,1 (11,9)	12,8 (12,5)	13,4 (12,8)

26-45 år	20,1 (16,7)	21,8 (18,1)	24,5 (19,8)	27 (21,5)
46-65 år	9,9 (8,3)	10,6 (8,9)	11,3 (9,6)	12,3 (10,3)
66 år og eldre	4,9 (3,8)	5,2 (4,0)	5,4 (4,1)	5,5 (4,2)
Totalt	10,9 (9,5)	11,8 (10,2)	12,9 (11,0)	13,9 (11,7)

Kilde: SSB

Til sammenlikning oppgis andel på landsbasis og i Nedre Eiker, Drammen, Asker og Bærum:

Kommune	Andel innvandrerbakgrunn	Vestlig bakgrunn	Ikke-vestlig bakgrunn
Lier	13,9	7,3	6,6
Nedre Eiker	13,3	5,7	7,5
Drammen	18,8	6,4	12,4
Asker	14,5	8,2	6,3
Bærum	15,1	8	7,1
Norge	11,8	5,6	6,2

Kilde: SSB (tall pr. 1.1.2013)

Lier har sammen med våre nærmeste nabokommuner en høyere innvandrerandel sammenliknet med landet for øvrig. Drammen kommune skiller seg ut med en relativ stor innvandrerbefolkning. Lier og Nedre Eiker er de to kommunene med færrest innvandrere i denne kommunegruppen.

På landsbasis er det en høyere forekomst av innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn. Bildet for Lier, Asker og Bærum viser et sterkere innslag av innvandrere med vestlig bakgrunn. Både Asker og Bærum har høyere forekomst av innvandrere med vestlig bakgrunn sammenliknet med Lier. Drammen skiller seg ut med en betydelig andel innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn.

Befolkningen i Lier kommune består i hovedsak av innvandrere fra følgende land:

Land	Antall pr 1.1.2010	Antall pr 1.1.2013	Endring
Polen	458	761	+303
Litauen	69	274	+205
India	220	182	-38
Somalia	220	171	-49
Tyskland	125	132	+7
Sverige	116	125	+9
Danmark	138	120	-18
Pakistan	172	110	-62
Vietnam	191	108	-83
Irak	121	107	-14
Thailand	74	88	+14
Afghanistan	76	87	+11
Kosovo	128	83	-45
Filippinene	47	68	+21
Latvia	mangler tall	68	-
Storbritannia	48	60	+12
Iran	88	57	-31
Bosnia-Hercegovina	72	56	-16
Russland	51	51	-
Andre land	mangler tall	743	-

Kilde: SSB

De resterende personer fordeler seg på et betydelig antall land. Innvanderne har kommet hit som flyktninger, arbeidsinnvandrere eller gjennom familierelasjoner til andre innvandrere og nordmenn.

Den aldersmessige fordelingen fortoner seg slik:

Aldersgruppe	Europa	Afrika	Asia	Øvrige deler av verden	Totalt
0 – 9 år	98	15	32	2	147
10 – 19	7	3	12	1	23
20 – 29	106	61	89	7	263
30 – 39	394	77	167	8	646
40 – 49	604	75	268	42	989
50 – 59	392	52	220	27	691
60 – 69	261	24	111	17	413
70 – 79	125	9	42	5	181
80 – 89	52	3	9	2	66
90 år og eldre	28	1	2	4	35
Totalt	2067	320	952	115	3454

Det er en økning i antall personer som kommer fra EØS-området, og spesielt Polen, Latvia og Litauen. NAV Lier observerer denne økningen ved at flere fra området henvender seg med behov for bistand av ulik art. Noen har opparbeidet seg rettigheter i folketrygden og mottar for eksempel dagpenger ved arbeidsledighet, mens andre ikke har rettigheter og mottar sosialstønad. Kontaktnivået er høyere i perioder hvor det er sesongarbeid. Helsetjenestene for barn og unge opplever en stor økning i antall personer de yter tjenester til, og det er et økt behov for tolketjenester.

Lier har i mange år vært et flerkulturelt samfunn, og det er grunn til å tro at denne utviklingen vil fortsette. Arbeidslivet blir stadig mer internasjonalt, og kommunens geografiske plassering tilsier tilgang på arbeidsplasser. Både privat næringsliv og offentlig sektor er avhengig av tilstrømning av arbeidstakere fra utlandet for å få utført nødvendige oppgaver.

Av tabellen nedenfor fremkommer det hvor mange flyktninger som er bosatt, og bakgrunn for bosetting:

	Bosatte fra mottak	Selvbosatte	Familiegjenforeninger	Kvoteflyktninger	Totalt hvert år
2010	24	4	9	0	37
2011	15	0	16	3	34
2012	15	1	8	2	26
2013	18	1	7	2	28

Kilde: IMDi

Lier kommune har opplevd en nedgang i antall flyktninger som er bosatt i perioden 2010 – 2012. Kommunestyret har i år 2011 fattet vedtak om å bosette 9 færre flyktninger sammenlignet med år 2010. År 2010 skiller seg derfor ut ved at flere er bosatt direkte fra mottak, samt at det var flere som kom til kommunen på eget initiativ. Året etter var det et betydelig antall familiegjenforeninger som trekker det totale antallet bosatte flyktninger opp. UDI fatter vedtak om familiegjenforeninger, hvorpå kommunen baserer bosettingsarbeidet på vedtak fattet av annen myndighet. Familiegjenforeninger kommer derfor i tillegg til fastsatt

kvote for bosetting av flyktninger. Oppfølging av familiegjensforente fra kommunens side skjer ved behov i det ordinære tjenestetilbudet.

I 2013 ble Lier kommune anmodet av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) å ta imot 26 flyktninger. Kommunestyret fattet vedtak om å bosette 20 personer. Basert på antall flyktninger ut fra bosettingsbehovet i 2013 og folketallet i kommunen i forhold til andre kommuner, skulle kommunen i følge IMDi ha bosatt 48 flyktninger. I 2014 ble Lier anmodet om å bosette 45 flyktninger, og fattet bosettingsvedtak for 22 personer. Eventuelt opp til 2 enslige mindreårige i tillegg, med forbehold om at flytteprosessen tillater det. Familiegjensforeninger kommer i tillegg.

Lier kommune har et nært og godt samarbeid med IMDi om bosetting. Det har vært en gjensidig forståelse av at flyktninger må bosettes i rekkefølge etter hvor lenge de har oppholdt seg i mottak, uavhengig av nasjonalitet. Det har likevel vært mulig å unngå en for stor konsentrasjon av nasjonaliteter.

Helse

Arbeidsinnvandrere som kommer til Norge og til Lier på et frivillig grunnlag, har ikke kontakt med helsetjenestene med mindre disse oppsøkes på eget initiativ.

Flyktninger som bosettes i Lier har tilbud om helseundersøkelse hos lege ved Tranby legesenter hvor man blant annet testes for tuberkulose og andre smittsomme sykdommer, samt får tilbud om vaksinasjon. Kommuneoverlegen er medisinsk faglig leder. Opplevelsen er at majoriteten av nyankomne flyktninger som kommer til Lier kommune, og som takker ja til helseundersøkelse, er godt utdannet, har god helse og et velfungerende familieliv. Likevel har flere av flyktningene som bosettes sammensatte helseproblemer. Dette kan være til hinder for ønsket progresjon i introduksjonsprogrammet, å skaffe arbeid eller gjennomføre utdanning, noe som er viktige faktorer for god helse. Behandlingstilbudet ivaretas av fastlege, som henviser til spesialisthelsetjenesten ved behov. Barnevernet og helsetjenesten samarbeider om oppfølging av enslige mindreårige flyktninger.

Ved akutte kriser, samarbeider NAV Lier og krisesenteret i Drammen. Samhandlingen er god, og oppfølgingen av de som har behov for hjelp fortsetter så lenge som nødvendig.

I forhold til kjønnslemlestelse tilbys jenter og kvinner som kommer fra WHO's definerte risikoområder samtaler og frivillig underlivsundersøkelse ved helsestasjonene og hos skolehelsetjenesten. Jenter i 1.klasse, 5.klasse og ungdomstrinnet er skolehelsetjenestens målgruppe. Psykososial oppfølging inngår i tilbudet. Flyktningetjenesten gir informasjon til familier fra aktuelle områder om lovforbud av kjønnslemlestelse og tvangsekteskap, og krever at vedkommende undertegner en egenerklæring om at han/hun har mottatt og forstått gitt informasjon. Politiet følger samme prosedyre ved registrering av asylsøkere.

Voksenopplæringen gir helseinformasjon om ulike temaer til deltakerne.

Bolig

Norske kommuner må ta imot flere flyktninger i årene fremover. IMDi har gått ut med en anmodning til landets kommuner om å bosette 28 000 flyktninger i perioden 2014–2016. Årsaken til det økte behovet er at flere av asylsøkerne som kommer til Norge har et reelt beskyttelsesbehov og fyller vilkårene for flyktningstatus, og at Utlendingsdirektoratet fatter vedtak raskere.

I januar 2014 satt om lag 5400 personer som har fått oppholdstillatelse i Norge i flyktningmottak, i påvente av bosetting og introduksjonsprogram i en kommune. Over 3000 av disse har ventet lengre enn 6 måneder etter at oppholdstillatelse ble gitt på bosetting i en kommune. Dette var over 1 000 flere enn på samme tid i 2012. Over 900 av disse var barn. Kommunenes bosetting må øke vesentlig for at man skal dekke behovet i årene fremover. I følge [IMDis Kommunelederundersøkelse](#) oppgir syv av ti kommuneledere boliger som den største utfordringen når de skal bosette. Også Lier kommune opplever dette som en utfordring.

Lier kommune er ansvarlig for å tilby egnede boliger ved bosetting av flyktninger. Ønske om jevn bosetting gjennom hele året er viktig for både Lier kommune og IMDi. Muligheten for dette er blant annet avhengig av god planlegging og jevn boligtilgang. I 2013 har kommunen oppfylt bosettingstallet, og rådmannen legger til grunn at det også vil kunne oppnås i inneværende år.

Kommunen oppnår likevel ikke en jevn bosetting gjennom året. Hovedårsaken til dette er at det til enhver tid ikke finnes ledige boliger. Til nå har kommunen bosatt flyktninger i utleieboliger, som har vært en praktisk måte å gjennomføre bosettingen på. En ulempe er at etter som stadig flere bosettes legges det permanent beslag på boliger som er beregnet til tidsbegrenset utleie. En annen utfordring er at kommunen mangler større leiligheter til familier med mange barn, og det er høye leiepriser i Lier.

Enkelte boligområder er mer belastet enn andre, med kommunale boliger og leiligheter/hybler med lav standard. Linnestranda og Fossveien fremstår som spesielt utfordrende steder å bo. Personer med rusrelaterte og psykiske lidelser bosettes i disse miljøene sammen med småbarnsfamilier og enslige mindreårige flyktninger som flytter på hybel. I Lier kommune har de fleste innbyggerne god bosituasjon i trygge og etablerte miljøer, og gode sosioøkonomiske forhold. Kontrasten mellom de fleste som har mye og de som ikke har tilsvarende forhold blir derfor stor. I relasjon til dette oppleves en utilfredsstillende boligsituasjon som ekstra utfordrende for familier med mange barn, hvor kontrastene i seg selv fører til en stigmatisering. For de minste setter boforholdene begrensninger på muligheter til sosialisering da man opplever fysiske hinder for dette. Flere av ungdomsflyktningene velger å bosette seg i Drammen i stedet.

Skal kommunene lykkes med å bosette alle flyktningene som venter i mottak, må gjennomstrømmingen i utleieboliger økes. Lier tar sitt samfunnsansvar alvorlig, og har i sin boligpolitiske strategi et aktivt tiltak for å anskaffe permanente boliger i takt med bosetting av flyktninger. Det legges særlig vekt på å møte behovet; boliger til store familier, og familier og personer bistås med å etablere seg i selveid bolig så langt det er økonomisk mulig.

Lier kommune ved barneverntjenesten startet i slutten av 2009 opp arbeidet med å ta i mot mindreårige flyktninger, og flere ungdommer i ulike alder er i dag bosatt i kommunen. Barnevernet følger primært opp de som bor i bofellesskapet i Kirkeveien, som kan huse inntil 4 ungdommer. Fra 1. juni flytter dette til Frognerlia, og vil da ha mulighet til å huse inntil 6 ungdommer. Barnevernet har også oppfølging av ungdom som er bosatt på hybel. I tillegg brukes fosterhjem og slektsplassering som alternativer.

Innvandrere for øvrig, og da spesielt arbeidsinnvandrere, bosetter seg uten å være i formell kontakt med kommunen tjenesteapparat i forkant. Østeuropeere som jobber med sesongarbeid i landbruket/gartnerier leier gjerne rimelige hybler og leiligheter hos sine arbeidsgivere.

Boligstandarden kontrolleres av arbeidstilsynet, brannmyndighet og landbrukets egenkontroll, og området er strengt regulert. De fleste som henvender seg til NAV har ordnede boforhold.

Språk, kvalifisering og arbeid

Introduksjonsprogrammet skal gi flyktninger grunnleggende ferdigheter i norsk, innsikt i norsk samfunnsliv og forberedelse til deltakelse i yrkeslivet. Introduksjonsprogrammet følger [Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere \(introduksjonsloven\)](#). Alle kommuner som bosetter flyktninger har plikt til å tilby introduksjonsprogram til dem som omfattes av rettighet til deltakelse. Programmet skal være helårlig og på fulltid. Introduksjonsprogrammet i Lier kommune administreres av NAV Lier, mens Voksenopplæringen står for det innholdsmessige heldagsprogram som er basert på læreplaner. Norskopplæringen kan bestå av klasseromsundervisning og/eller språkpraksis.

Antall personer som har startet og avsluttet introduksjonsprogrammet i Lier kommune:

	2010	2011	2012	2013
Startet	24	22	18	12
Sluttet	23	28	25	21

Kilde: Voksenopplæringen/NAV

Noen får forlenget sin deltakelse i programmet i inntil 3 år. Årsak til forlengelse er lite eller ingen skolegang fra hjemlandet, helsesituasjonen eller at det må gjennomføres nødvendige tiltak for å kunne fortsette utdanning eller nærme seg arbeid. I år 2013 har 6 personer etter en individuell vurdering fått forlenget deltakelse utover 2 år.

Antall personer som har bestått norskprøver:

	2010	2011	2012	2013
Antall deltakere*	26	29	26	21
N 2 muntlig	16	23	17	16
N 2 skriftlig	10	16	10	8
N 3 muntlig	7	6	4	5
N 3 skriftlig	4	3	3	2

Kilde: Voksenopplæringen

*I løpet av 2 år er det noen som har bestått N 2 og N 3, antall deltakere stemmer derfor ikke overens med totalen.

For å mestre overgang til ordinært utdanningssystem og/eller arbeidsliv, er gode kunnskaper i norsk nødvendig, tilegnet blant annet gjennom undervisning og holdningsarbeid. Målet er en glidende overgang fra introduksjonsprogram til arbeid, eller andre arbeidsrettede tiltak gjerne i form av språkpraksis.

Utgangspunktet for deltakerne i introduksjonsprogrammet er svært varierende både når det gjelder utdanningskompetanse, evne til språklæring og generell samfunnskunnskap, noe som preger progresjon i forhold til læringsmålene. Noen starter i programmet som analfabeter, og noen har liten skolegang fra hjemlandet. Målet er at også denne gruppen skal ut i språkpraksis i løpet av programtiden, gjerne med fortløpende overgang til arbeidspraksis via NAV. Lier kommune bidrar med språkpraksisplasser ved SFO, NAV, i pleie- og omsorgssektoren og ved Lier Drift. Det kan foreligge potensiale for flere kommunale virksomheter å tilby praksisplasser.

Noen deltakere har etter endt program fortsatt dårlige norskkunnskaper, noe som skaper utfordringer i forhold til videre skolegang, jobb eller NAV-tiltak.

Årsak til at introduksjonsprogrammet er avsluttet:

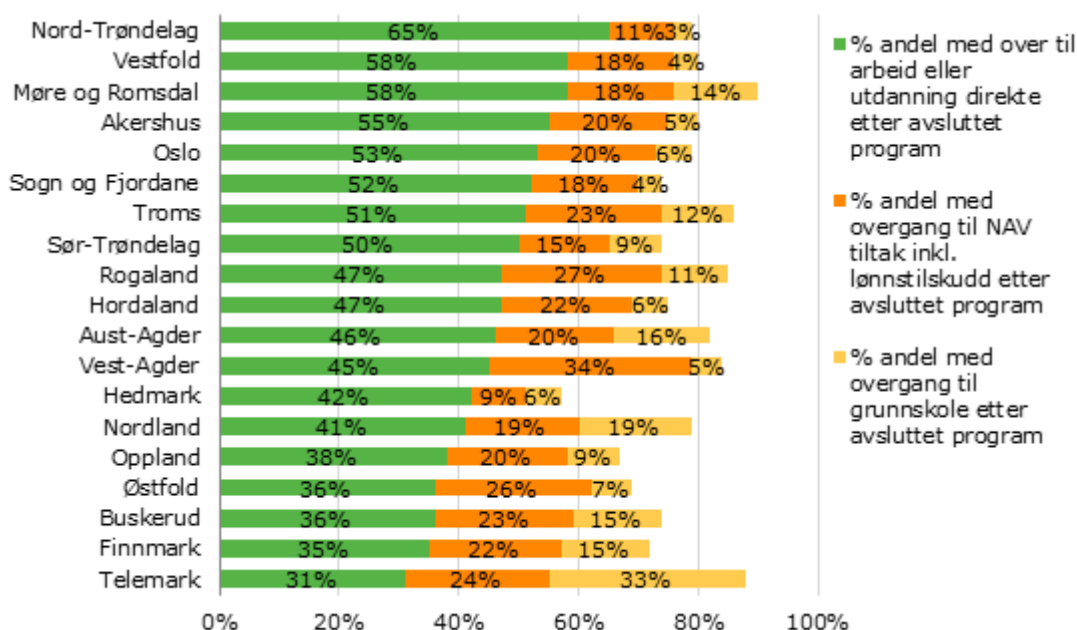
Årsak	2010	2011	2012	2013
Lønnet arbeid	6	4	3	4
Utdanning	4	13	5	3
Kvalifiseringsprogrammet	0	0	0	0
Sosialstønad	7	5	8	2
Arbeidssøker/tiltak NAV	6	6	2	9
NAV-ytelser (AAP, uførepensjon)	0	0	2	0
Annet			5	3*
Totalt	23	28	25	21

Kilde: NAV

*2 personer var hjemmeværende og 1 person avsluttet programmet grunnet soning i fengsel.

På landsbasis begynte 47 prosent av flyktningene i arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet introduksjonsprogram i 2013. En tredjedel av kommunene nådde regjeringens målsetting på 55 prosent. Samtidig startet rekordmange flyktninger i andre kvalifiseringstiltak, som grunnskoleopplæring og tiltak i regi av NAV. Ferske tall fra IMDi viser store variasjoner i kommunenes resultater. I 14 kommuner gikk minst 80 prosent over i arbeid eller utdanning, mens i 17 kommuner var andelen på under 20 prosent.

Andel på landsbasis som har avsluttet introduksjonsprogram i 2013 med overgang til arbeid eller utdanning, overgang til grunnskole, og overgang til kvalifiseringstiltak i regi av NAV:

Kilde: Nasjonalt introduksjonsregister (NIR)

Når Lier kommune skal se på sine resultater i sammenheng med andre kommuner, er det etter dialog med IMDi hensiktsmessig å ta utgangspunkt i kommuner med tilnærmet lik bosettingsmønster. Det vil være forskjell om det for eksempel i hovedsak bosettes analfabeter eller personer med formell utdanning fra eget hjemland. I følge IMDi er det noen kommuner i Buskerud og Oppland som gir det beste sammenligningsgrunnlaget for Lier. Disse fremkommer av tabellen under.

Andel over i arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet program:

Kommune	2010	2011	2012	2013
Lier	37	50	38	22
Drammen	43	44	31	61
Nedre Eiker	35	38	47	18
Øvre Eiker	45	25	29	0
Kongsberg	92	50	40	32
Gran (Oppland)	45	48	43	23
Lunner (oppland)	42	42	44	25
Landssnitt	44	42	46	47

Kilde: IMDi

IMDis datamateriale omfatter deltakere som ved programslutt går over til arbeid og utdanning, inkludert videregående skole. Grunnskole og NAV-tiltak medregnes ikke. Flyktningenes behov for videre bistand varierer, og i hvilken retning man fortsetter etter endt program påvirkes blant annet av hvilken skolegang og utdanning en har fra hjemlandet, alder, helse og familiesituasjon. Etter gjennomført program er ofte en hensiktsmessig vei mot arbeid og videre utdanning nettopp grunnskoleopplæring og arbeidsrettede tiltak i regi av NAV.

Statistikken som presenteres av IMDi sier derfor ikke nødvendigvis noe om kvaliteten den enkelte kommune tilbyr flyktningene i introduksjonsprogrammet, herunder hvor treffsikker og målrettet den individuelle oppfølgingen og bistanden av deltakerne er. Likeså blir det problematisk å sammenligne resultatoppnåelsen i kommunene ut i fra et kvalitetsperspektiv. Dersom overgang til grunnskoleopplæring og NAV-tiltak ble inkludert i statistikkgrunnlaget, hadde Lier kommune oppnådd et resultat på 77 % overgang til arbeid/utdanning/kurs for år 2013. At IMDi ikke inkluderer overgang til grunnskole og NAV-tiltak i sin statistiske oversikt over resultatoppnåelse for den enkelte kommune, er en omdiskutert praksis både i IMDi og på departementsnivå. En ytterligere svakhet med datagrunnlaget er at IMDi, og kommunenettverkene innen introduksjonsprogrammet er kjent med at det foreligger feilregistreringer vedrørende overgang fra program til arbeid og utdanning.

Som det fremgår av tabellen over har Lier i 2010, 2012 og 2013 oppnådd et resultat som ligger under landssnittet. I 2011 var resultatet markert bedre en landssnittet. Dersom vi ser bort fra Drammen, har alle kommunene det er naturlig å sammenlikne seg med hatt et betydelig fall i resultat i perioden 2010 – 2013. På landsbasis har til sammen 3132 personer i 2013 gjennomført introduksjonsprogrammet. Det er det høyeste antallet siden programmet ble innført.

I følge IMDi henger gode resultater sammen med måten programmet er organisert, og kommunene har mye å lære av hverandre. IMDi har utarbeidet tips for å lykkes med introduksjonsordningen. Det pekes på at bedre resultater vil kunne oppnås dersom NAV og voksenopplæringen inngår formalisert samarbeid. I Lier kommune er det registrert et potensiale til bedre samarbeid mellom NAV og Voksenopplæringen. Dette har ført til at det

nå foreligger en formalisert samarbeidsavtale mellom virksomhetene, som man søker å utvikle. Formålet er blant annet å oppnå mer effektivt og målrettet samhandling. Leder for Voksenopplæringen i Lier deltar også i møteforum for ledere i Buskerud hvor utfordringer og problemstillinger sporadisk diskuteres.

Det mest integreringsrettede tiltak er muligheten til å forsørge seg selv gjennom jobb eller utdanning. Erfaringen viser at suksess i integreringsarbeidet er basert på tett oppfølging av den enkelte flyktning. For å lykkes i kvalifiseringsarbeidet må flyktningene raskt ut i tiltak med god «skreddersøm», enten gjennom tiltak i regi av NAV eller kommunen. De fleste statlige AMO-kurs har strenge inntakskrav i forhold til språkkunnskaper, minimum norsksprøve 2, noe som medfører at mange flyktninger ikke kvalifiserer seg til disse kursene. Individuelle tilpasninger kan være vanskelig og kommunale tiltak, spesielt rettet mot norsknivå/trening, kan være alternativer. Flyktningene bør ut i språkpraksis og arbeidspraksis så tidlig som mulig og følges opp i det ordinære arbeidsliv. Voksenopplæringen legger etter dialog med NAV enda større vekt på dataopplæring og arbeidslivskunnskap.

Voksenopplæringen har en rekke deltakere fra EØS-land. Disse betaler for opplæringen selv, og er motiverte for å lære seg norsk og har gode resultater på norsksprøvene.

NAV Lier har en økning i sin portefølje som følge av flere innvandrere fra EØS-land som har rett til bistand innen ulike områder. En del følges opp i forhold til dagpenger, og etter tettere oppfølging er det en økt overgang til arbeid for denne gruppen. Brukerne uten rettigheter i folketrygden søker praksisplasser med påfølgende mottak av individstønad i tiltaksperioden.

De yngste

Virksomhetene i kommunen samhandler tverrfaglig internt, og eksternt for å gi målgruppen et godt tjenestetilbud. Samarbeidet strekker seg fra helsetjenestene, barnehagene, skolene, barnevernet, NAV, Voksenopplæringen, tannpleiere, fysioterapeuter, fastlegene til 2.linjetjenesten mfl. Det foreligger etablerte samarbeidsrutiner, og disse videreutvikles når man ser behov for det.

Helsestasjonen kartlegger alle barn i forhold til språk, første gang ved 2 års alder. Dersom det foreligger språkvansker innkalles disse også ved 2.5 års alder. Alle barn kartlegges ved 4 års alder. Helsetjenesten følger opp flere fremmedspråklige barn, og disse kommer fra flere land sammenlignet med tidligere tider. Språkutfordringer hos foresatte er en utfordring, og kan være et hinder for deres oppfølging av barna. Oppdatering i forhold til anbefalt vaksinasjonsprogram, praktiske helseopplysninger og oppfølging av psykososiale vansker er sentrale oppgaver i forhold til denne gruppen.

For øvrig har helsestasjonen fokus på kommunikasjon og språk ved alle konsultasjoner på helsestasjonen. Helsesøster bistår fremmedspråklige med å få barnehageplass, og har kontakt med barnehagene der språkvansker blir kartlagt. Etter helsesøsters anbefaling gjør barnehagene en tidlig registrering av språk (TRAS kartlegging) av barna. Det er en utfordring for fremmedspråklige barns helse- og språkoppfølging at noen foresatte snakker dårlig norsk eller ikke norsk i det hele tatt.

Barneverntjenesten har oppfølging av mange familier med minoritetsbakgrunn, og enslige mindreårige flyktninger som har fått oppholdstillatelse og som er bosatt i kommunen. Familiene møtes på samme måte som de etniske norske familiene. Det som likevel skiller seg ut som et fokusområde er at det brukes mer tid på å forklare det norske systemet; lover, regler, normer og kultur. Det brukes også mye tid på å forklare hvilke forventninger samfunnet har til

foreldrene når de skal følge opp barna sine i Norge. Det handler om å skape refleksjon og bevisstgjøring til nye regler og ny kultur, og samtidig se norske forhold i sammenheng med egen kultur.

De enslige mindreårige asylsøkernes bakgrunn og oppholdstid i Norge er variert, hvor noen kommer direkte fra flyktningleir og andre fra mottak / omsorgssenter. De viktigste tiltakene i forhold til integrering er innenfor områdene språk, kulturformidling og miljøarbeid i bosituasjonen. Ungdommene får veiledning i lekser, matlaging, aktiviteter, bøker og medier tilpasset sin situasjon. De får også tilbud om språkpraksis med lønn fra barnevernet mot at praksisplassen forplikter seg til å gi dem arbeid for en periode. Dette bidrar til å stimulere språkutvikling og nettverksbygging. Den største utfordringen er nettverksbygging, og det er ønske om å jobbe mer målrettet med dette.

Den formelle kompetansen på mangfolds- og integreringsarbeid anses å være god. Barnevernspedagogene og sosionomene har «mangfold og integrering» som temaer i sin grunnutdanning, flere av de ansatte har videreutdanning i etnisitet og minoritetsproblematikk, man har ulike metodebruk for veiledning, aktivitetsgrupper og ferdighetskurs for foreldre.

Barnehagene i Lier arbeider etter de demokratiske verdiene respekt og toleranse, inkluderende fellesskap, kulturelt mangfold, likestilling og medvirkning. Barnehagene har en økende andel barn med en annen språklig og kulturell bakgrunn, og det er spesielt avdekket dilemmaer knyttet til barn med nedsatt funksjonsevne og inkludering. Det er utarbeidet et ressurshefte for inkludering av flerspråklige barn i barnehagene, og det pågår to prosjekter knyttet til dette; videreutvikling av eksisterende rutiner og implementering av disse.

Kommunen skal tilby barnehageplass på heltid innen 3 måneder etter mottatt søknad fra foreldre om deltakelse i introduksjonsprogrammet. For noen flyktninger er barnepass en forutsetning for å kunne delta i programmet. Det er en utfordring for kommunen å gi dette tilbudet på så kort varsel, og en kompliserende faktor er at tilbudet må komme fra en barnehage i nærhet til hjemmet eller Voksenopplæringen da enkelte foresatte ikke har transportmidler. Rådmannen skal utrede muligheter for å etablere en skyssordning som vil gjøre det mulig for flyktninger å ha barnehageplass i avstand fra arbeids-/skoleplass.

NAV, helsetjenesten og skolene samarbeider godt i forhold til nyankomne flyktningbarn. Rutiner er på plass, og velkomstklassen på Høvik skole fungerer godt. Foreldre får tydelig informasjon om hva som forventes i forhold til oppfølging av barna i norsk skole, og brosjyre om dette er oversatt til en del språk og deles ut til foresatte i velkomstklassen ved første møte. Informasjonsbrosjyren bør fremstå som mer profesjonell enn den gjør i dag, og den bør ligge tilgjengelig på kommunens hjemmeside. Det foreligger utstrakt bruk av tolk, og tospråklærere benyttes aktivt i kommunikasjon med hjemmet. Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) undersøker muligheten for et eget møte vedrørende kartlegging, avdekking av behov og oppfølging av elever i velkomstklassen.

En del familier med opprinnelse fra andre land har funksjonshemmede barn. Habilitering opplever på grunn av språkforskjeller utfordringer med å gi forståelig informasjon om rettigheter og ulike valg de foresatte står ovenfor. Det oppstår misforståelser til tross for bruk av tolk. En del av familiene har lite norsk nettverk, og tar ikke del i sosiale arrangementer. Flere foresatte er ikke i arbeid, noe som bidrar til isolering. Noen familier ønsker at barnet skal bo hjemme, selv om dette ikke fungerer. Funksjonshemmede barn er veldig avhengig av voksne med godt språk. Det er derfor vanskelig å ansette folk som ikke snakker godt norsk.

Kultur og fritid

Lier kommune sine tilbud og tjenester innen kultur- og fritidsområdet er åpne og tilgjengelige for alle liunger, inkludert flyktninger og minoriteter. Man har en helhetlig integreringstanke, og vil unngå særtilbud basert på etnisk bakgrunn. Tilgangen til aktivitetstilbudene tilrettelegges slik at minoritetsgruppene inkluderes. I kommunens møter med idrettsråd og kulturråd er man opptatt av at de frivillige organisasjonene framstår åpne og inkluderende.

På landsbasis benytter innvandrere og flyktninger seg i stor grad av bibliotekenes tilbud. Uten at man kan vise til konkrete tall opplever Lier bibliotek samme tendens. Biblioteket er et lavterskeltilbud og en sosial arena. Tilbudet er gratis, det er tilgang til PC og internett og ikke minst litteratur som mange minoritetsspråklige benytter seg av i språkopplæringsøyemed.

Språkkaféen i Lierbyen er åpen én kveld i uken. Dette er en sosial samlingsplass, og flere som benytter bibliotekets tilbud går til kaféen for å få språktrening. Høvik fritid er et gratis tilbud til alle barn knyttet til Høvik skole som har velkomstkasse. Det er mange barn som deltar på Høvik fritid fra denne klassen.

Hos NAV mottar bosatte barn mellom 6 og 18 år et engangsbeløp på kr 3 000,- til fritidsaktiviteter, og det samme gis til enslige mellom 18 og 25 år.

Habilitering, barnevern, helse, kulturskolen og kultur og fritid samarbeider om ferietilbud som er åpent for alle. Det blir imidlertid alltid holdt av plasser til barn som av ulike årsaker er vurdert å ha behov for tilbudet. «Den kulturelle skolesekken» sikrer at alle barn og unge får kultur deltakelse og kulturopplevelser i skolen. Kulturskolen og kultur og fritid samarbeider også med Ungdommens kulturmønstring og oppfordrer alle ungdommer i Lier kommune om å delta, slik at mangfoldet av hele ungdomskulturen blir vist. Kulturskolen er samlokalisert med Voksenopplæringen noe som bidrar til at foreldrene blir kjent med tilbudene til kulturskolen.

I 2012 ble det etter Rådmannens initiativ etablert et innvanderforum. Forumet anses å være en arena for informasjon og dialog mellom innvandrergrepper, politikerne ved ordføreren og administrasjonen ved rådmannen mfl. Det er avholdt 2 møter i 2012 og 2 møter i 2013. Det har vært varierende oppmøte fra de inviterte innvandrernes side. I kommunens videre arbeid med mangfold og integrering, vil forumet i aktuelle saker kunne brukes som en referansegruppe.

For øvrig driver lag og foreninger med ulike aktiviteter i egen regi.

Oppsummering

Kommuneorganisasjonen har stor grenseflate mot innbyggerne i de fleste livssituasjoner, og er en sterk aktør i arbeidet med integreringen av minoriteter og foredling av mangfold. Et vellykket mangfold- og integreringsarbeid forutsetter samhandling på tvers av virksomheter og med private aktører, man bør ha en omforent forståelse for mål og et reflektert forhold til muligheter og begrensninger i det kommunale tjenestetilbudet.

Å bo stabilt og trygt er et viktig utgangspunkt for deltakelse i samfunnslivet, og å kunne etablere seg i gode bomiljøer er sentralt for reell integrering. Kommunens utfordringer og behov dreier seg i første omgang om mangel på egnede boliger til flyktninger. Gjennom kommunens boligpolitiske strategi iverksettes tiltak med mål om å anskaffe permanente boliger i takt med bosetting av flyktninger.

Utfordringer knyttet til kvalifisering og arbeid viser seg først og fremst i form av norskkunnskaper på et for lavt nivå i forhold til arbeidsmarkedet og skolesystemets krav. Språkproblemene er sammensatte, og ikke alle klarer å bestå norskprøve 2 som er minstekrav i arbeidslivet og videre kvalifisering gjennom NAV. Enkelte får utvidet sitt introduksjonsprogram til et tredje år, uten at dette automatisk forbedrer språknivået og gir garanti for jobb. Denne utfordringen søkes i varetatt, gjennom ulike praksisplasser og andre tiltak for å oppnå selvforsørgelse. Utvikling av samarbeid mellom NAV og Voksenopplæringen forventes å ha positiv effekt, i tillegg til at virksomhetene søker erfaringsinnhenting fra andre kommuner.

Kommunens tjenester oppleves å være tverrfaglig orientert, og det synes som om at virksomhetene deler samme forståelse for målbildet i mangfold- og integreringsarbeidet. Kommunens økonomiske rammeverk kan sette noen begrensninger på mulighetene til å realisere initiativ. På tross av dette ser virksomhetene seg i stand til å videreutvikle samhandlingen og således det totale tilbudet, og peker kontinuerlig på utfordringer de ønsker å bidra til løsninger på.

Lier kommune

MELDING

Saksmappe nr: 2009/508	Saksbehandler: Janne Eide
----------------------------------	------------------------------

48/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014
----------------	------------------	------------

Protokoll fra Råd for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne

Se protokoll under Rådets sakslister og protokoller.

SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr:
2014/1901

Arkiv:

Saksbehandler:
**Bjørn Harry
Støle**

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
6/2014	Administrasjonsutvalget	05.06.2014
19/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014
	Kommunestyret	

Dekning av omsorgstjenestenes ufordelte omstillingskrav

Rådmannens forslag til vedtak:

1. De gjennomførte omstillingstiltak i omsorgstjenestene, tas til orientering.
2. For å dekke det ufordelte omstillingskravet på 15,6 mill. kroner gjennomføres følgende tiltak:

	1 000 kroner
a) Redusere med 10 sykehjemsplasser/omsorgsboliger	kr. -7 000
b) Økte ressurser i hjemmetjenesten	kr. 1 500
c) Samordne og redusere merkantile funksjoner	kr. -1 000
d) Redusert ressursbruk ved Psykisk helse	kr. -600
e) Sammenslåing og reduksjon av forebyggende- og demensteam	kr. -1 800
f) Ikke å betale for utskrivningsklare pasienter fra sykehus	kr. -250
g) Redusert ressurs i Rehabiliteringsvirksomheten	kr. -500
h) Sammenslåing av hjemmetjenesten	kr. -860
i) Fjerne støtten til LHL	kr. -200
j) Egenbetaling for tilsyn - ferie og fritid funksjonshemmede	kr. -210
k) Aktivitetsbasert turnus i omsorgstjenestene	kr. -1 000
l) Samordnet natt-tjeneste	kr. -600
m) Redusert tilbud til funksjonshemmede barn/unge	kr. -1 400
n) Flatt kutt fordelt på 11 virksomheter etter andel av budsjett	kr. -1 680

3. Tiltakene a – n, gjennomføres i løpet av 2. halvår 2014 og 1. halvår 2015, og rapporteres månedlig til Tjenesteutvalget.
4. De tiltak som eventuelt fører til overtallighet, håndteres i tråd med omstillingsavtalen, inngått med arbeidstakerorganisasjonene.

Rådmannens saksutredning:

Utredning:

Bakgrunn for saken

Handlingsprogrammet 2010 - 2013 fastsatte at omsorgstjenestene skulle gjennomføre et økonomisk omstillingsarbeid, tilsvarende ca. 25 mill. kroner i de fire årene – med en reduksjon på i gjennomsnitt ca. 6 mill. kroner pr. år.

Rådmannen vurderte to mulige veier å løse denne utfordringen på – enten ved et tradisjonelt kutt i rammene, slik at den enkelte virksomhet måtte tilpasse seg det reduserte driftsnivået – eller sammen med virksomhetenes medarbeidere søke alternative veier, for å oppnå det samme resultatet.

KOSTRA-tall og Brukerundersøkelser viste (og viser) at det ikke var (er) en entydig sammenheng mellom ressursbruk og opplevd kvalitet. På den bakgrunn valgte rådmannen i mars 2010, i dialog med virksomhetsledere, tillitsvalgte og medarbeidere, en alternativ vei, der positive holdninger, fokus på kompetanse og tydelig ledelse, skulle føres til målet:

Omsorgstjenester med opplevd kvalitet over landsgjennomsnittet, til et kostnadsnivå blant de 10 laveste i landet.

Omsorgstjenestene omfatter følgende 11 virksomheter: Ytre Lier hjemmetjeneste, Øvre Lier hjemmetjeneste, Frogner, Liertun, Nøstehagen, Bofellesskapene Frogner og Bratromvn 7/9/11, Rehabiliteringsvirksomheten, Psykisk helse, Habiliteringsvirksomheten, Ytre Lier bofellesskap for funksjonshemmede og Øvre Lier bofellesskap for funksjonshemmede.

Omstillingsarbeidet har i hovedsak konsentrert seg om fem områder: *nærværet, overtidsbruk, brukertilfredsheten, medarbeidertilfredsheten og det økonomiske resultat.*

Det gjennomsnittlige totale *sykefraværet* i omsorgstjenestene var *ved oppstart 11,8 %* (varierende fra 8,9 % til 16,1 %) og var redusert til et gjennomsnittlig totalt sykefravær *ved utgangen av 2013 på 10,6 %* (varierende fra 6,6 % til 15,6 %) – en reduksjon på 1,2 prosentpoeng, en nedgang på 10,2 % på disse fire år.

I 2009 hadde omsorgstjenestene i alt *14 905 overtidstimer*, mens antallet i 2013 var i alt *11 935 timer*, en reduksjon på 2 970 timer noe som tilsvarer ca. 1,5 mill. kroner i redusert overtidsbetaling. Overtidsbruken i 1. tertial 2014 er, sammenlignet med 1. tertial 2013, redusert med ca. 1 500 timer.

Før omstillingsarbeidet startet, ble den siste *brukerundersøkelsen* gjennomført i 2007. Med et landsgjennomsnitt på 100 var den gjennomsnittlige brukertilfredshet for omsorgstjenestene det året 93,5 (3 virksomheter hadde lik eller over landsgjennomsnittet), i 2010 var den økt til 96,1 (4 virksomheter hadde lik eller over landsgjennomsnittet) og i 2013 var den gjennomsnittlige brukertilfredsheten i Lier 99,8 (6 virksomheter hadde lik eller over landsgjennomsnittet).

Den gjennomsnittlige *medarbeidertilfredsheten* var i 2009: 3,9 og den var økt til 4,5 i 2012. (Medarbeiderundersøkelse ble ikke gjennomført i 2013).

Det *økonomiske resultatet* er imidlertid ikke nådd:

2009	2010	2011	2012	2013
5 437 000	-5 165 741	-2 733 608	13 300 505	25 871 000

Det fremgår av årsrapporten at det uløste kravet til omstilling ved utgangen av 2013 utgjorde 11,8 mill. kroner. Imidlertid viser det seg at den økonomiske effekten av enkelte av de gjennomførte tiltakene, ikke er blitt permanent fjernet fra budsjettrammen, derfor er det reelle ufordelte omstillingskravet *15,6 mill. kroner*, og ikke 11,8.

Formål med saken

Formålet med denne saken er todelt: 1) å gi en kort beskrivelse av resultatene av omstillingsarbeidet frem til 2014, og 2) være et beslutningsgrunnlag for å finne dekning for den del av omstillingskravet som ikke var nådd ved utgangen av 2013, 15,6 mill. kroner.

Tjenesteprofilprosjektet

I løpet av 1. tertial er det, med utgangspunkt i «tjenesteprofilprosjektet» som rådmannen tidligere har orientert om, gjennomført møter med 6 andre kommuner, for å sammenligne Kostra-tall for 2012 og utveksle erfaringer med kommunenes løsninger av omsorgstjenestene. Det var kommunene Ullensaker, Ski, Røyken, Fjell, Os og Stjørdal.

Resultatene av dette arbeidet dokumenterer ikke et vesentlig høyere kostnadsnivå pr produserte enhet i Lier, enn de nevnte sammenligningskommuner. Sammenligningen er basert på det faktiske forbruket i 2012, ikke budsjettet.

De viktigste funnene kan oppsummeres i følgende:

- Samlokalisering letter en organisering av tjenestene der medarbeidere kan «følge bruker», noe som gir besparelser i bemanning.
- Hvordan tilbudet er fordelt på leddene omsorgskjeden, ser ut til å gjøre utslag for kostnadene. De kommunene som har tyngdepunktet i sykehjem bruker mer penger korrigert for behov, sammenlignet med de kommunene som har tyngdepunktet i hjemmetjenester. I denne sammenligningen er Liers tyngdepunkt omtrent gjennomsnittlig.
- Turnusplanlegging kan bidra til å redusere uønsket deltid og gi redusert behov for overtid og vikar. Det ble også nevnt i kommunene som har arbeidet mye med turnusplanlegging at sykefraværet hadde gått ned.
- Finansieringen av tjenestene var i alle kommunene, bortsett fra en, rammefinansiering. I den kommunen som ikke var rammefinansiert, ble det poengtert at måten de stykkprisfinansierte tjenestene på var en suksessfaktor og viktig for kostnadskontroll.

I tillegg til «tjenesteprofilprosjektet» har rådmannen vært i kontakt med nabokommunene for å sammenligne enkelte tjenester som grunnlag for å vurdere om Lier kommune har et «tiltrekkende» høyt nivå. Det kan ikke dokumenteres at Lier kommunens tjenester har et slikt nivå.

Forslag til tiltak for dekning av omstillingskrav som ikke er nådd ved utgangen av 2013

Som tjenesteprofilprosjektet har vist, er det grunnlag for å si at kostnadsnivået i omsorgstjenestene i Lier, ikke er spesielt høyt, basert på aktivitetsnivået og den kvalitet tjenestene har, på tross av de siste års budsjettavvik. Imidlertid er det, som også tjenesteprofilprosjektet viser, rom for forbedringer.

Skal imidlertid den gjenstående del av omstillingskravet dekkles, må det, etter rådmannens vurdering, skje gjennom redusert aktivitet og kvalitet, eventuelt kombinasjon av dette. Den økonomiske rapporteringen ved utgangen av 1. tertial viser at de enkelte virksomheters økonomiske resultater i hovedsak er i tråd med budsjett, men budsjettet gir ikke rom for å dekke det ufordelte kravet uten av dette gjøres ved reduksjon i tjenestenes aktivitet og/eller kvalitet.

Basert på de funn som er gjort gjennom tjenesteprofilprosjektet har rådmannen identifisert områder/tiltak der det kan være grunnlag å foreslå redusert omfang og kvalitet. Disse mulige tiltak er drøftet i Lokalt Medbestemmelses Utvalg (LMU) i de virksomhetene som omfattes av tiltakene:

1	Redusere med 10 sykehjemsplasser/omsorgsboliger	-7 000
2	Økte ressurser i hjemmetjenesten	1 500
3	Samordne og redusere merkantile funksjoner	-1 000
4	Redusert ressursbruk ved Psykisk helse	-600
5	Sammenslåing/reduksjon av forebyggende- og demensteam	-1 800
6	Ikke betale for utskrivningsklare pasienter fra sykehus	-250
7	Redusert ressurs i Rehabiliteringsvirksomheten	-500
8	Sammenslåing av hjemmetjenesten	-860
9	Fjerne støtten til LHL	-200
10	Egenbetaling for tilsyn - ferie og fritid funksjonshemmede	-210
11	Aktivitetsbasert turnus i omsorgstjenestene	-1 000
12	Samordnet natt-tjeneste	-600
13	Redusert tilbud til funksjonshemmede barn/unge	-1 400
14	Flatt kutt fordelt på 11 virksomheter etter andel av budsjett	-1 680
	Totalt	-15 600

Tiltakene er ikke satt opp i noen prioritert rekkefølge. Enkelte av tiltakene vil kunne gjennomføres raskt, andre vil ta noe mer tid, mens enkelte av tiltakene vil være krevende å gjennomføre, og vil også kunne medføre overtallighet som må håndteres.

De enkelte foreslåtte tiltakene er også forsøkt knyttet til de forslag/ideer som fremkom under formannskapetets seminar i Åsgårdstrand, i oktober 2013.

Reduksjon i antall sykehjemsplasser eller boliger med heldøgns bemanning, til eldre

I dag har Lier kommune 102 sykehjemsplasser, 22 plasser ved Nøstehagen, inkludert 6 plasser ved lindrende enhet, 40 plasser ved Liertun og 40 ved Frogner. *Beleggsprosenten* ved sykehjemmene var i 2013: 96,5, i 1. tertial 2014: 92,9.

Hovedårsaken til en relativ lav beleggsprosent er at de 6 plassene ved lindrende enhet kun har hatt et belegg på 66 % i 2013 (56 % i 1.tertial 2014). Dette er imidlertid plasser som bør ha ledig kapasitet for å dekke akutte behov.

Fordelingen mellom avlastningsplasser, korttidsplasser og langtidsplasser var i 2013 og i 1. tertial 2014:

Type plass	2013	1. tertial 2014
Avlastningsplasser	4,4 %	4,1 %
Korttidsplasser	16,1 %	18,9 %
Langtidsplasser	79,5 %	77,0 %

Tyngdepunktet mellom sykehjem og hjemmetjenester

Som det fremkommer av «tjenesteprofilprosjektet» bruker de kommuner som har tyngdepunktet i sykehjem mer penger, korrigert for behov, sammenliknet med de kommunene som har tyngdepunktet i hjemmetjenester. I denne sammenligningen er Liers tyngdepunkt omtrent gjennomsnittlig.

Det anses derfor å være mulig å flytte tyngdepunktet enda mer mot hjemmetjenester ved å redusere antall sykehjemsplasser. Skal det først reduseres et antall plasser i sykehjem, er 10 plasser relevant for da vil det være mulig å redusere bemanning, noe som er mer krevende dersom 3 – 5 plasser reduseres. Imidlertid må en reduksjon i antall sykehjemsplasser føre til en økonomisk kompensasjon til hjemmetjenesten.

En netto reduksjon på 5,5 mill. kroner er basert på en gjennomsnittlig kostnad pr. sykehjemsplass på ca. 0,7 mill. kroner, tilsammen 7 mill. kroner og en kompensasjon til hjemmetjenesten på 1,5 mill. kroner, basert på en gjennomsnittlig kostnad pr. hjemmetjenestebruker på ca. 0,15 mill. kroner.

Det vil, etter rådmannens vurdering, være mest hensiktsmessig å redusere antall sykehjemsplasser ved Liertun, av to grunner: 1) Når rehabiliteringsenheten flytter ut av Liertun, til det nye sykehjemmet, vil det være mulig å fordele de 30 gjenværende sykehjemsplassene i 3. og 4. etasje, og 2) Rådmannen har tidligere orientert om at behovet for bygningsrehabilitering ved Liertun er mer omfattende enn det som er lagt inn i vedlikeholdsplanen, og har meldt at det vil bli lagt frem en sak i 2. halvår, om drøfting av den fremtidige bruk av Liertun.

Når Omsorgsplan 2030 blir lagt frem, vil den ta stilling hvordan omsorgstilbudet etter 2018 bør være, inkludert fordelingen av sykehjemsplasser/hjemmetjenester.

Samlokalisering letter en organisering av tjenester

Som det også fremkommer av tjenesteprofilprosjektet, letter samlokalisering en organisering av tjenestene der medarbeidere kan «følge bruker», noe som gir besparelser i bemanning. Det skal ikke legges skjul på at boliger til demente som ble organisert som borettslag på 1990-tallet, i ettertid har vist seg å være en krevende form. Både med hensyn til styringen av borettslagene, men også at det for enkelte medarbeidere er vanskelig å skille mellom en kommunalt drevet institusjon og boliger som eies eller leies av tjenestemottakerne som mottar hjemmetjenester i egen bolig.

Flere av disse boligene ligger også i noe avstand fra hverandre, hvilket gjør at tjenestene ikke blir så kostnadseffektive som om de lå nær hverandre. På den annen side vil desentraliserte tjenester unngå det som kan oppfattes som et «gettolignende» område.

Rådmannen har drøftet og oppnådd enighet med styrene i borettslagene Vestsidenveien 100 og Bratromveien 7 og 9 om at Lier Boligselskap AS kan kjøpe boligene, slik at

borettslagsformen blir avvirket. Den videre prosessen er imidlertid stoppet opp fordi borettslagene styre krever en høyere salgssum for boligene enn hva Lier Boligselskap AS mener de er verdt. Etter rådmannens vurdering vil det være mest hensiktsmessig å avvente dette arbeidet til det er klart når Vestre Viken HF flytter ut av nåværende Lier sykehus og det kan skapes mulighet for å lokalisere flere av boligene der, og dermed avvikle/selge de nåværende boligene. Det kan for øvrig vurderes alternativ bruk, men da må et eventuelt tjenestetilbud der, finansieres.

Alternativ til reduksjon av 10 sykehjemsplasser

Et alternativ til reduksjon av 10 sykehjemsplasser til en netto gevinst på 5,5 mill. kroner, kan være å legge ned Gifstad bofellesskap i Gifstadbakken 9, til en netto gevinst på 5.4 mill. kroner.

Utfordringene ved en slik løsning er at de 6 beboerne alle har en husleieavtale med Lier Boligselskap AS og at Lier kommune ikke kan kanselleres disse, da kommunen kun er tjenesteyter. Dersom de 6 beboerne skulle ønske å flytte ut, vil kommunen måtte betale tomgangsleie, inntil ny anvendelse av boligene. Alternativbruken er krevende, da en og en leilighet neppe kan leies ut, da den er bygget som et bofellesskap med fellesareal og forutsatt bemanning. Boligen kan benyttes til andre brukergrupper, men da må tjenestetilbudet finansieres.

Konklusjon

Etter å ha veid de ulike alternativene opp mot hverandre vil rådmannen foreslå å legge ned 10 sykehjemsplasser ved Liertun.

Samordne og redusere omsorgstjenestenes merkantile ressurs, med 2 årsverk.

I dag er det i underkant av 6 årsverk som brukes til merkantile oppgaver. Disse stillinger er organisert i 6 virksomheter, men utfører oppgaver for alle 11 virksomhetene.

Disse stillingene utfører følgende hovedoppgaver: Beregning av egenbetaling for tjenester og vederlag for opphold i institusjon, merkantile funksjoner knyttet til brukeres enkeltvedtak, søkerlister og personalmeldinger i forbindelse med ansettelser, fraværsmeldinger, og ulike sekretærfunksjoner. På dagtid, utenom helger, er den merkantile medarbeideren ofte kontaktpunktet til pårørende og brukere i tilknytning til de virksomhetene der de har sin arbeidsplass.

Disse oppgavene kan imidlertid, etter rådmannens vurdering, med fordel samlokaliseres og spesialiseres innenfor de 3 gjenstående årsverkene.

Det vil være nødvendig å gjennomgå oppgavene og modellere arbeidsprosessene, men resultatet vil kunne være et styrket servicenivå, høyere kvalitet og robuste funksjoner, ikke minst ved sykdom og ved ferieavvikling. I tillegg bør det vurderes om det skal være ett telefonnummer til alle virksomhetene og et telefonsystem som gjør det mulig

Trolig vil de virksomheter som har den merkantile funksjonen i sin virksomhet i dag, føle et tap ved en sentralisering, mens de som ikke har denne funksjonen lokalisert hos seg, vil trolig oppleve en gevinst.

For øvrig bør alle merkantile funksjoner i kommunens øvrige virksomheter også kunne sentraliseres.

Redusere ressursbruken ved Psykisk helse, med 1 årsverk

I dag er det 18,2 årsverk, ekskl. virksomhetsleder, ved Psykisk helse: 5,9 årsverk ved Heggtoppen bofellesskap, 2,1 årsverk ved Haskoll dagsenter, 0,4 årsverk feltsykepleier og 9,8 årsverk knyttet til individuell oppfølging/hjemmetjenester/saksbehandling, inklusive fagkoordinator.

Rådmannen har vurdert to muligheter, enten å redusere ett årsverk ved dagsenteret, eller ett årsverk knyttet til den individuelle oppfølgingen, evt. et halvt årsverk fordelt på disse to tjenestene.

Reduksjonen ved dagsenteret kan enten gjennomføres ved redusert daglig åpningstid, eller redusere antall dager som det er åpent i uka, eventuelt gjøre dagsenteret enda mer brukerstyrt. Dagens åpningstid er fra kl. 9 – 15, fem dager pr. uke.

Rådmannen har allikevel etter en samlet vurdering valgt å foreslå å redusere ett årsverk, knyttet til individuell oppfølging/hjemmetjenester/saksbehandling/fagkoordinering. Dette er en reduksjon av kapasiteten på ca. 10 % og vil naturlig nok ha konsekvenser for de individuelle brukersamtalene, gruppesamtalene, praktisk bistand/opplæring for å kunne bo selvstendig, sosial trening, kurs i depresjonsmestring og i belastningsmestring, med en tilsvarende reduksjon av kapasiteten. Imidlertid bør det også for denne tjenesten gjennomgås arbeids-/logistikkprosessen med tanke på forbedringer.

En redusert kapasitet, vil kunne påvirke arbeidet med den psykososiale beredskap. Dette handler imidlertid om hvilke oppgaver som bør prioriteres. Rådmannen har for øvrig startet et arbeid med å vurdere organiseringen av kommunens psykososiale beredskap.

Sammenslåing og reduksjon av forebyggende team og demensteam med 3 årsverk

Kommunens forebyggende arbeid overfor eldre er i hovedsak knyttet til seniorsentrene på Hallingstادتunet, på Tranby og Meierigården i Lierbyen, forebyggende team i hjemmetjenesten og Rehabiliteringstjenesten, samt demensteamet organisert under Frogner sykehjem.

Satsningen på det forebyggende arbeid kom som følge av Omsorgsplan 2018, Et godt liv – livet ut. Når det blir nødvendig å redusere kapasitet og kvalitet i omsorgstjenestene, må også, etter rådmannens vurdering, de forebyggende tjenester ta «sin del». Valget vil da måtte stå mellom å redusere seniorsentrene eller forebyggende team/demensteam.

Dagens forebyggende team i hjemmetjenesten utgjør 2 årsverk, samt 0,5 årsverk i Rehabiliteringsvirksomheten - og demensteamet knyttet til Frogner sykehjem utgjør 2 årsverk. I tillegg er en stilling med oppgave overfor personer med alderspsykiatriske lidelser i kommunens hjemmetjeneste. Denne stillingen er holdt ledig, men oppgavene er fordelt på øvrige medarbeidere, uten at stillingsressursen er fjernet.

En løsning med sammenslåing og reduksjon av forebyggende team og demensteam med 2 årsverk og stillingen knyttet til alderspsykiatri, vil være minst sårbart.

Ved en sammenslåing av disse team og oppgaver og organisere dem under hjemmetjenesten vil det på tross av en reduksjon av kapasitet, kunne gi enkelte samordningseffekter og dermed samlet sett, en gevinst.

På bakgrunn av Omsorgsplan 2018 er det vedtatt at alle innbyggere som fyller 75 år skal få tilbud om individuelle samtaler om hvordan de inn i alderdommen best kan sikre et aktivt liv gjennom god ernæring, fysisk aktivitet og sosialt samvær. Uavhengig av det foreliggende forslaget om reduksjon i kapasitet, har hjemmetjenesten foreslått å flytte alderen fra 75 år til 78 år for slike individuelle samtaler, og benytte mer gruppesamtaler. Årsaken til dette er at de fleste 75 åringer synes det er for tidlig å motta et slikt tilbud, og mange har en gevinst av å delta på seniorsentrene og annen frivillig aktivitet.

I dag er det helsestasjon for eldre 1 gang i uken og det kan bli noe sjeldnere avhengig av prioritering av oppgaver.

Gjennom en redusert kapasitet må mer av kartleggingsarbeidet for å avdekke demens utføres av fastlegene og demenskontaktene i de virksomheter som i hovedsak yter tjenester til eldre, og de vil måtte utføre enkelte av de oppgavene demensteamet utfører i dag. Imidlertid er det slik at ved redusert kapasitet, vil det være større oppmerksomhet knyttet til de oppgaver med høyest prioritert.

Nasjonalforeningen for folkehelse som er en frivillig organisasjon som arbeider for å bekjempe hjerte- og karsykdommer og demens, har bl.a. en «demenslinje» der Liers innbyggere kan få informasjon og veiledning.

Gi et tilbud til alle utskrivningsklare pasienter og unngå å betale

I 2014 er det budsjettet med 0,25 millioner kroner til betaling for utskrivningsklare pasienter, dersom det ved utskrivningstidspunktet ikke er mulig å etablere et tilfredsstillende kommunalt tilbud. I 2012 ble det betalt for 22 døgn, i 2013 for 10 døgn, mens det så langt i 2014 ikke er betalt for noen døgn. Ved å videreføre dette arbeidet vil det være mulig å unngå å betale helseforetaket for utskrivningsklare pasienter ved å sikre, på utskrivningstidspunktet at det er etablert et tilfredsstillende kommunalt tilbud. I midlertid vil det i enkelte tilfelle kunne ha en merkostnad utover budsjett, for den kommunale virksomhet som etablerer det nødvendige tilbud.

Redusert tjenestetilbud med et årsverk i Rehabiliteringsvirksomheten

Rehabiliteringsvirksomheten omgjorde i sin tid en stilling som ambulerende vaktmester, til en stilling med oppgave å formidle og tilpasse hjelpemidler til brukere, først og fremst mellom NAV's Hjelpemiddelsentral, men også fra det kommunale hjelpemiddellageret.

Stillingens hovedoppgave er å hente hjelpemidler fra hjelpemiddelsentralen og/eller kommunalt lager og eventuelt montere og tilpasse disse, og bringe disse til brukere, eventuelt transportere hjelpemidler i retur. I enkelte tilfeller utfører stillingen reparasjoner av utstyr.

Til transport av større hjelpemidler som sykesenger o.l., kjøpes transport, p.t av TVSS.

Konsekvensen av den reduserte ressursbruk er bl.a. det må inngås ny avtale med Hjelpemiddelsentralen om utkjøring av hjelpemidler, noe som vil kunne bety levering av

hjelpemidler en gang pr. uke. Det innebærer at logistikken, fra levering fra hjelpemiddelsentralen, via kommunalt hjelpemiddellager til brukerne, og tilbakelevering, må gjennomgås. Dagens kommunale lager er omtrent av samme areal som det som planlegges i det nye sykehjemmet, men det nye vil trolig kunne innredes mer effektivt enn dagens.

En redusert kapasitet vil måtte innebære at ambulerende fysioterapeuter og hjemmetjenestens medarbeidere må kunne kjøre ut og montere og om nødvendig, reparere enkelte hjelpemidler. Det bør imidlertid kunne involveres frivillige og/eller brukerorganisasjoner i noe av formidlingen og monteringen av hjelpemidler.

Alternativ til reduksjon av ovennevnte stilling, vil være å redusere de vel 6 årsverkene ambulerende fysioterapeuter Rehabiliteringsvirksomheten har (Vel 2 årsverk knyttet til barnefysioterapi og 4 årsverk knyttet til voksenfysioterapi), med ett årsverk. Et ytterligere alternativ vil kunne være å redusere «teknikerstillingen» med 50 %, og fysioterapistillingen tilsvarende.

Sammenslåing av Øvre Lier hjemmetjeneste og Ytre Lier hjemmetjeneste

Ved behandlingen av Handlingsprogram 2014-2017, vedtok kommunestyret at omorganisering av hjemmetjenestene skal vurderes i løpet av 2014, med tanke på å slå sammen Ytre og Øvre Lier hjemmetjeneste, til en organisatorisk enhet.

Ved en slik sammenslåing, vil det være mulig å spare inn ett årsverk virksomhetsleder, og selv om en sammenslåing vil kunne kreve mer omfattende koordinering av tjenestene, så bør det kunne la seg gjøre ved allerede eksisterende årsverk fagkoordinatorer i de to virksomhetene.

Det vil være nødvendig å gå igjennom de eksisterende arbeidsrutiner/-prosesser med sikte på å effektivisere disse. Hjemmetjenesten er i dag de som innvilger f.eks. plass i sykehjem/bofellesskap og i forbindelse med konkurranseutsetting av innholdstjenester i det nye sykehjemmet, vil det være nødvendig å gjennomgå grensesnittet mellom hjemmetjenesten som «bestiller» og hjemmetjenesten som «utfører». På denne bakgrunn vil det være hensiktsmessig å gjøre denne organisatoriske endringen i løpet av 2014, selv om en samlokalisere, trolig først vil være mulig først etter 2015.

Fjerne støtten til LHL

I flere år har Lier kommune gitt et årlig tilskudd til LHL Lier og Drammen, på kr. 140 000. Fra 2013 ble dette tilskuddet økt med kr. 60 000, til kr. 200 000.

LHL Lier og Drammen, gir sammen med Diabetesforbundet et tilbud med aktiviteter for forebygging av sykdom, opptrening av personer med sykdom, kursvirksomhet og sosiale aktiviteter.

Ved å fjerne dette tilskuddet, vil naturlig nok aktiviteter måtte reduseres og eller fjernes. Imidlertid bør aktivitetene ved LHL – Drammen og Lier ses i sammenheng med etableringen av kommunens frisklivsentrall fra januar 2014 som vil kunne kompensere for noe av det reduserte tilbudet.

Redusert ressursbruk knyttet til ferie- og fritidstilbud til voksne funksjonshemmede

Lier kommune kan legge til rette for ferie med følge av medarbeidere fra boligen i 8 dager for alle som får sine tjenester fra bofellesskapene, innenfor det timetallet som er knyttet til brukerens tjenester.

Egenandelen pr. beboer pr. døgn (uavhengig av bistandsbehov) bør fastsettes til kr. 750 og skal dekke ledsagergodtgjøring og merutgifter for ledsagende medarbeider.

I tillegg må den enkelte bruker betale for reise/opphold for seg selv og for ledsager(e), men bruker kan søke om tilskudd til ferie fra NAV.

En egenandel på kr. 750 pr. døgn vil gi en årlig merinntekt på kr. 210 000 forutsatt at 20 beboere ved Ytre Lier bofellesskap og 15 beboere ved Øvre Lier bofellesskap gjør seg nytte av tilbudet om 8 dager med ledsager.

Aktivitetsbasert turnus i omsorgstjenestene

Formannskapet brakte frem på seminaret i Åsgårdstrand i oktober 2013 forutsetningen om at virksomhetene skal ha *effektiv turnus*, uten at effektiv turnus er definert. På bakgrunn av Fafo-rapporter og forprosjektet «Fra deltid til heltid» på Liertun, er det gjennomgått ulike alternative turnusformer.

I møte med Fjell kommune ble deres turnusmodell presentert. I hovedsak går denne modellen ut på å gjennomsnittsberegne arbeidstimene over 12 mndr., og å innføre en turnus som gjelder for ett år - og er utarbeidet på bakgrunn av den enkelte virksomhets behov for bemanning til de ulike tider på døgnet, i uken, i måneden, i året, der bl. ferieavviklingen og andre faste aktiviteter, er inkludert. Det totale timeantallet for den enkelte står fast, men lengden på vakter og hvor ofte medarbeidere skal arbeide kvelder og helger, er knyttet til virksomhetens behov og den enkelte medarbeiders interesse.

Effektiv turnus

Det er krevende å beregne effekten av en «effektiv turnus». Fjell kommunes mål med deres alternative turnus- og arbeidstidsordninger er en generell reduksjon av uønsket deltid, og gjennom det mindre behov for vikarer, mer kontinuitet i medarbeiderkorpsen, redusert turnover, mindre bruk av overtid, mindre behov for opplæringsvakter, mer systematisk og regulert opplæring av medarbeidere lagt inn i turnus, flere medarbeidere som utfører oppgaver på tvers av virksomheter og redusert sykefravær.

Den reduserte overtidsbruken i Lier fra 11 935 timer i 2013 til 9 313 timer i 2009, innebærer en økonomisk gevinst på ca. 1 mill. kroner (reduisert overtid i 1. tertial 2014 sammenlignet med 1. tertial 2013, er ca. 1 500 t).

Redusert sykefravær med 1 prosentpoeng (dvs. et gjennomsnittlig sykefravær for omsorgstjenestene i Lier på 9,6 %), vil kunne gi en økonomisk gevinst på ca. 1 mill. kroner. Det er vanskelig å anslå en økonomisk gevinst av effektiv turnus, men rådmannen foreslår å inkludere den avsatte millionen til «økt grunnbemanning» som en del av innsparingstiltak med en tilsvarende gevinst når effektiv turnus er etablert. Innsparingen i 2013 blir bare 0,5 mill. kroner, da halvparten er benyttet til forprosjektet på Liertun. Dette forprosjektet har, som

det fremgår av sluttrapporten, ikke gitt de forventede resultater, selv om et slik arbeid vil være langsiktige tiltak. Den offisielle sykefraværstatistikken baseres på sykefravær 5 dager/uke, mens for omsorgstjenestene er sykefravær i helger og høytider mer krevende.

Endringene i turnusforutsetningene må drøftes med arbeidstakerorganisasjonene, men med erfaringer fra Fjell kommune, bør det være mulig å oppnå enighet om endringer arbeidstidsordningene.

Samordnet natt-tjeneste for virksomhetene som yter omsorgstjenester, lokalisert i nærheten av hverandre

Som en del av velferdsteknologiprojektet ved Bratromveien 11 var det forutsatt at det skulle kunne være grunnlag for å effektivisere natt-tjenesten mellom Bratromveien 7/9/11 (bofellesskap for demente) og Bratromveien 3/5/Joseph Kellers vei 11 (Øvre Lier bofellesskap) og Øvre Lier hjemmetjeneste. Like før oppstart av projektet, var det imidlertid branntilsyn ved Hallingstادتunet der kommunen, pga av mange med hjelpebehov boende i borettslaget, ble pålagt å sikre en bedre beredskap, spesielt på natt. Dette ble håndtert ved at medarbeidere i de omkringliggende boliger skulle bidra. Samtidig var det enkelte oppstartsproblemer ved velferdsteknologiprojektet som gjorde at det ble ansett som vanskelig å ta ut den forventede effekt.

Under forutsetning av en velfungerende velferdsteknologi i de angjeldende boliger og i hjemmetjenesten, bør det etter rådmannens vurdering, være mulig å redusere 1 årsverk på natt, fra 4 til 3 årsverk i Bratromveien 7/9/11 og Øvre Lier bofellesskap for funksjonshemmede.

Det skal ikke legges skjul på at det er stor motstand mot dette i virksomhetene og hos de pårørende. Denne motstand bør møtes med forståelse, men at den nødvendige sikkerhet og trygghet skal etableres ved hjelp av teknologien, tilfredsstillende rutiner og prosedyrer mellom virksomhetene, god kompetanse og tilstrekkelig backup fra hjemmetjenesten.

Redusert avlastningstilbud til foreldre til funksjonshemmede barn og unge

Habiliteringsvirksomheten gir ulike tjenester til i alt ca. 130 familier. Det er foreldre til barn med de mest ressurskrevende tjenester som har tilbud i avlastningsboligen på Eikenga - i alt 20-22 barn. I tillegg gis et avlastningstilbud på Eiksetra til 7-8 barn hver 4. helg, samt privatavlastning i form av timer/døgn.

Tilbudet ved avlastningsboligen på Eikenga er det mest kostnadskrevende, tilbudet på Eiksetra er noe rimeligere og privatavlastning er billigst.

Virksomheten har vært svært opptatt, i etterkant av det såkalte «PUFF-prosjektet» (Prosjekt Unge Funksjonshemmede Fremover) med å etablere kostnadseffektive tjenester for funksjonshemmede, noe som var forutsetninger i projektet. De viktigste tiltakene som skulle bidra til dette var en redusert bruk av *omsorgslønn* gjennom mer aktive og virkningsfulle tjenester, samt *sømløs tjeneste*, mellom skole, skolefritidsordning og avlastning, for funksjonshemmede barn.

Innvilgelse av omsorgslønn til foreldre med barn med funksjonsnedsettelse, vil isolert sett bidra til laveste kostnader, dersom den ble innvilget på et «rimelig nivå», men foreldre blir trolig ikke mindre «slitne» av det, noe som vil kunne føre til krav om avlastning, i tillegg.

Den «sømløse tjenesten» mellom skole, skolefritidsordning og avlastning, har ikke latt seg gjennomføre, spesielt etter at det ble besluttet at det ikke skulle tilbys SFO på ungdomstrinnet. Da mange foreldre er avhengig av en form for avlastning mellom skolestart/-slutt og deres arbeidstid, har Habiliteringsvirksomheten måtte fatte vedtak om avlastning/alternativ SFO før og/etter skoletid for funksjonshemmede barn i ungdomsskolealder, i form av kjøpte tjenester fra Frydenhaug skole i Drammen og Tranby skole. Imidlertid har det ikke lyktes å kjøpe et avlastningstilbud ved Tranby skole, i skolens ferier og Habiliteringsvirksomheten har måttet etablere et eget avlastningstilbud for disse ungdommene i denne tiden.

Habiliteringsvirksomheten har prøvd å etablere «kombinasjonsstillinger», der medarbeideren kan ha sine oppgaver på hverdager i skolen, og i helger i avlastningsboligen. Dette har ikke lyktes, i hovedsak av to årsaker: 1) I og med at arbeidstidsbestemmelsene i skole/skolefritidsordningen og i et avlastningstilbud med turnusarbeid, er forskjellige, vil det å ha medarbeidere som har sin stilling i en virksomhet, men «følge med» barna og yte andre tjenester i en annen virksomhet, utløse lønnskrav utover det budsjetterte og 2) ungdomstrinnet på «100meterskogen» er flyttet til Tranby skole der det ikke er medarbeidere i skoleferiene.

Som det fremkommer i tjenesteprofilprosjektet har enkelte kommuner gjennom en organisering av tjenestene der medarbeidere «følger brukere» på tvers av virksomheter, gitt besparelser i bemanningen.

Avlastningstilbudet ved Eiksetra har ikke kapasitet til å ha flere barn og det er krevende å rekruttere private avlastere, som oftest er det familie/venner som tar slike oppgaver og det kan være belastende.

Ved å stenge avlastningsboligen annenhver helg, vil det være mulig å redusere med 2,16 årsverk, som tilsvarer kr. 1 400 000.

Konsekvenser for brukere/pårørende

Mange familier har avlastning annenhver helg. Ved å stenge avlastningsboligen, vil det totale avlastningstilbudet måtte gjennomgås, men mange vil miste et stort omfang avlastning, noe som vil være krevende for dem. Å innvilge privatavlastning som kompensasjon, vil ikke redusere kostnadene så mye som ønskelig og foreldre må forholde seg til flere avlastningsarenaer. Det å bytte arenaer ofte, skaper for mange, stor sårbarhet som bør reduseres så mye som mulig.

Denne endringen fører til et redusert omfang og en redusert kvalitet. Trolig vil også de endringsvedtak som må gjennomføres, kunne føre til klage til fylkesmannen, med den usikkerhet som ligger i det.

De helgene det vil være avlastning, vil imidlertid endringene sikre en bedre kvalitet da det er færre helger å bemanne, og for medarbeiderne vil det kunne oppleves bedre ved at det blir færre «helgestillinger» å samarbeide med, flere faste medarbeidere å samarbeide med.

Et alternativ til denne reduksjonen vil være å gjennomføre et mer «sømløst» avlastningstilbud i grensesnittet mellom skole, skolefritidsordning og avlastningsbolig og se dette i sammenheng med det som tidligere er omtalt som mer «effektiv turnus», der medarbeidere

mer har sine oppgaver på tvers av virksomheter. Rådmannen har imidlertid ikke beregnet den økonomiske effekt for avlastningen.

Flatt kutt fordelt på de 11 virksomhetene

Summen av de foreslåtte tiltakene dekker ikke fullt ut det ufordelte omstillingskrav, og rådmannen foreslår at det udekte fordeles som et generelt effektiviseringskutt på de 11 virksomhetene, basert på andelen av omsorgstjenestenes totale budsjett. De 11 virksomhetene har hver en andel av budsjettet på mellom ca. 4 og 14 %. Det generelle effektiviseringskuttet på ca. 1,5 mill. kroner, vil dermed beløpe seg til mellom ca. kr. 70 000 (Rehabiliteringsvirksomheten) og ca. kr. 240 000 (Øvre Lier hjemmetjeneste) for den enkelte virksomhet.

Andre temaer

De enkelte foreslåtte tiltakene er som nevnt forsøkt knyttet til de forslag/ideer som fremkom under formannskapetets seminar i Åsgårdstrand i oktober 2013. Imidlertid er ikke alle forslag ideer fulgt opp i denne saken.

Utnytte velferdsteknologi

Dette håndteres som en egen sak – det vises til fremlagt melding til tjenesteutvalget/formannskapet.

Engasjere frivilligheten mer. Utvikle en strategi for samarbeid med frivillige.

Rådmannen ser at dette følges opp i Omsorgsplan 2030.

Legge mer vekt på kompetanse fremfor flere ansatte

Dette håndteres både gjennom FOU-samarbeidet med andre kommuner, helseforetak og høyskolen, samt i de årlige kommunale kompetanseutviklingsplaner.

Endre vedtak/ redusere tjeneste når behov endrer seg

Dette gjøres og det vil også ha en konsekvens når omfang og kvalitet på kommunens tjenester endre, vil vedtak måtte endres.

Vurdere organisering av tjenestevedtak og bestiller utførermodell

Rådmannen har startet en forstudie av bestiller-utførermodell som konsekvens av konkurranseutsetting av innholdstjenester i det nye sykehjemmet.

Utvide forebyggende tiltak for å spare på lang sikt. Øke egenandeler på forebyggende tiltak, samt behovsprøve egenandeler?

Seniorsentrene er ment å være en langsiktig investering, imidlertid må også forebyggende tjenester reduseres år budsjettrammen reduseres. I denne saken er det foreslått en økning i egenandel, knyttet til ferie for funksjonshemmede.

Se på pengestrømmer. Penger følge bruker, eller andre modeller for ressursstyring Profesjonalisere brukerkontoret-

Dette vil, etter rådmannens vurdering, være en konsekvens av etablering av bestiller-utførerfunksjoner.

Som det fremgår av tjenesteprofilprosjektet ble tjenestene i de fleste kommuner rammefinansiert, bortsett fra i en, der det ble poengtert at måten de stykkprisfinansierte

tjenestene på var en suksessfaktor og viktig for kostnadskontroll. I arbeidet med aktivitetsrapportering og modeller for finansiering av tjenester, legger rådmannen til grunn at virksomhetenes budsjetter skal baseres på den aktivitet de er forutsatt skal utføre, fra en bestillerfunksjon.

Levere redusert kjernetilbud/basisleveranse og selge tilleggstjenester – for eksempel for dagtilbud.

Utover det arbeidet som er gjort med tjenestekonsesjoner har det til nå ikke vært kapasitet til å utrede dette nærmere.

Arbeide for en holdningsendring i retning av mindre forventning til kommunal finansiering
Dette vil bli fulgt opp i arbeidet med Omsorgsplan 2030.

Oppsummering/rådmannens vurdering

Som det fremgår av saksframlegget, vil den gjenstående del av omstillingskravet måtte dekkes gjennom redusert aktivitet og kvalitet i omsorgstjenestene, eventuelt en kombinasjon av dette. Alternativet til dette, vil måtte føre til tilleggsbevilgninger, som det etter rådmannens vurdering, ikke er rom for. Dersom det hadde vært et tilstrekkelig økonomisk handlingsrom, kunne en kombinasjon av tilleggsbevilgning og redusert omfang/kvalitet vært vurdert, men det bør i så fall håndteres gjennom rulleringen av handlingsprogrammet.

Selv om omsorgstjenestene ved utgangen av 1. tertial, viser et økonomisk resultat som i hovedsak er i tråd med budsjett, gir ikke budsjettet rom for å dekke det ufordelte omstillingskravet.

SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr: Arkiv: Saksbehandler:
2014/2169 **Marianne Støa**

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
20/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014

Evaluering av dialogmøter i skolekretsene

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Dialogmøtene videreføres som et årlig dialogmøte mellom politikere, elever, foresatte, rektor og skolens ansatte.
2. Forslag til endringer:
 - a. Tidsrammen utvides med 30 minutter.
 - b. Skolens ansatte reduseres til en tillitsvalgt og verneombud i tillegg til rektor fra hver skole.
 - c. Rollen som ordstyrer avtales i forkant.

Rådmannens saksutredning:

Innledning:

På tjenesteutvalgets møte i januar ble det framsatt ønske om å gjennomføre dialogmøter på skolene i Lier. Man ønsket på denne måten å få nærmere kjennskap til de ulike skolekretsene og deres arbeid.

Rådmannen utarbeidet et forslag til organisering, tema og deltakere på møtene. Møtene ble gjennomført i kretsene i løpet av mars.

Deltakere på møtene var representanter fra elevene, foreldrene, skolenes ansatte, tillitsvalgte og politikere. Møtene ble organisert slik at tjenesteutvalgets leder Karl Bellen ønsket velkommen. Deretter hadde rektor en kort gjennomgang av skolens rapporter. Deltakerne ble delt i grupper og diskuterte ulike tema. Tema og organisering for diskusjonsgruppene var slik:

Pulje 1

Foreldre-politiker

Elever-ansatte

- I Lier-skolen har vi ambisiøse/høye læringsmål, hvordan jobber vi for å nå disse målene?

Pulje 2

Elever- politikere

Ansatte-Foreldre

Med utgangspunkt i skolens tilstandsrapport med følgende spørsmål fra elevundersøkelsen:

- Opplever du at lærerne dine bryr seg om deg?
- Opplever du at lærerne dine har tro på at du kan gjøre det bra på skolen?
- Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?
- Snakker lærerne med deg om hva du må gjøre for å bli bedre i fagene?
- Diskuter gode eksempler og del erfaringer.

Pulje 3

Ansatte- politikere

Elever -foreldre

- De grunnleggende ferdighetene regning, lesing og digitale ferdigheter skal brukes i alle fag.
- Hvordan opplever dere at dette skjer? Gi eksempler på hvordan det gjøres.

Til slutt var det en oppsummering fra gruppene. Referatene fra møtene ble lagt ved «Tilstandsrapport for kvalitet i lierskolen».

Etterarbeid og evaluering:

Fra referatene kommer det fram at det har vært mye god diskusjon rundt elevundersøkelsen. Det er viktig at elevene føler seg sett og ivaretatt. I alle referatene er man opptatt av stabilitet og forutsigbarhet. Man ønsker ikke nye pålegg og innspill fra politisk side, men tid til å konsentrere seg om kjerneoppgaven læring.

I etterkant av dialogmøtene ble det gjennomført en spørreundersøkelse for å kartlegge effekten av møtene. Spørsmålene som ble stilt i undersøkelsen var:

- Hvilken ungdomsskolekrets tilhører du?
- Hvem er du? (skoleleder, andre ansatte, ansatte-lærer, elev, foresatte, tillitsvalgt, politiker)
- Var innkalling og sakspapirer forståelige?
- Hvordan vil du beskrive rektorenes gjennomgang av skolens rapporter?
- Fikk du anledning til å være en aktiv deltager i gruppesamtalen?

- Kjente du deg igjen i oppsummeringen til gruppa di?
- Hva var bra? Hvorfor?
- Hva kan bli bedre? Hvordan?

Totalt 43 personer besvarte undersøkelsen, og svarene er ganske jevnt fordelt på de ulike skolekretsene.

Et stort flertall mener at innkalling og sakspapirer var forståelige, og de var fornøyde med rektors gjennomgang av skolens rapporter.

De aller fleste mener også at de var aktive deltagere i gruppesamtalene, men noen kommenterer at det var uklart hvem som skulle styre gruppene.

Nesten alle svarer at de er svært fornøyd med møtet, og at det er positivt å kunne møtes på tvers av brukere og politikere på denne måten. Flere roser politikernes engasjement, og setter stor pris på å høre deres syn på skole.

På spørsmålet «hva kan bli bedre» svarer mange at det var for liten tid, og at temaene for diskusjon var for omfattende. Noen etterlyser også flere representanter fra foreldrene. Det kommer også fram at størrelsen på de ulike gruppene ble for ujevn, f.eks. for mange ansatte, for få elever osv. Noe kritikk kommer fram når det gjelder enkelte politikeres måte å «avhøre» elevene på.

Referatene fra møtene bekrefter i stor grad det som kommer fram i spørreundersøkelsen.

Alt i alt viser tilbakemeldinger at dialogmøtene har vært vellykket, og man har oppnådd større forståelse og bedre kommunikasjon når det gjelder grunnskolene i Lier. Noen justeringer bør foretas på form og innhold før neste gjennomføring av dialogmøter.

SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr:	Arkiv:	Saksbehandler:
2014/1477	A30	Sissel Gerhardsen Røine

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
21/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014

Rammeplan for kulturskolen - høring

Rådmannens forslag til vedtak:

Lier kommune sender høringsuttalelsen til Norsk kulturskoleråd

Sammendrag:

Lier kommune er stort sett positiv til utkastet til rammeplan, men er bekymret for kostnadene dette kan medføre.

Vedlegg:

1. Svar på høringen etter mal og ønsker fra Norsk kulturskoleråd
2. Mangfold og fordypning – utkast til Rammeplan for kulturskolen

Rådmannens saksutredning:

Norske kulturskoler – et unikt skoleslag

De kommunale kulturskolene har en viktig rolle i det norske opplæringssystemet og i det lokale kulturlivet. De har siden starten som musikkskoler på 1960-tallet hatt en sterk vekst og har 124 542 elevplasser (GSI 2013) fordelt på alle landets kommuner. Kulturskolene gir et mangfoldig opplæringstilbud og har gjennomgående høyt kvalifiserte lærere. Tallrike offentlige utredninger og meldinger vitner om stort engasjement for skoleslaget. Siden 1997 har kulturskolene vært hjemlet i Opplæringsloven.

Den norske kulturskolemodellen har vakt stor interesse også utenfor landets grenser, - i det europeiske kulturskolesamarbeidet og i våre nordiske naboland. Et klart uttrykk for dette er Nordisk råds kultur og utdanningsutvalg uttalelse fra 2009: «*Udvalget ser meget gerne, at Kulturskoleordningen i Norge på sigt spredtes og bliver til nationale satsninger i hele Norden*».

Utfordringer

Kulturutredningen 2014 peker på utfordringen som ligger i å løse kulturskolenes sammensatte samfunnsoppdrag innenfor de gitte økonomiske ressurser. En sentral ambisjon i oppbyggingen av kulturskolene har vært kulturskoleplass til alle. For å kunne gi flest mulig elever et tilbud, har undervisningsressursene blitt strukket langt. Dette har i det lange løp satt kvaliteten i det generelle undervisningstilbudet under press og gitt begrensede muligheter til å kunne følge opp enkeltelever. Fjerningen av makspris for elevbetaling i 2004 har også gjort det vanskeligere enn før å rekruttere barn som ikke har ressurssterke foreldre i ryggen. Samtidig er det klart at kulturskolene i dag trenger å utvikle et større mangfold i tilbudet for å sikre bredere rekruttering fra barn og unge med fremmedkulturell bakgrunn.

Rammeplanen

Kulturskolens tilbud skal kjennetegnes av høy kvalitet både faglig og pedagogisk, og det krever kvalitative standarder i tillegg til de kvantitative. Det er en forventning om at kulturskolene i framtida kan tilby større fleksibilitet i organisering av tilbudene og tydeligere beskrivelser av mål, innhold og arbeidsmåter i fagene.

Denne planen møter disse utfordringene. Den legger til grunn at det må etableres tydelige krav til faglige og pedagogiske normer i undervisningstilbudene og at det må utarbeides lokale læreplaner som bygger på rammeplanen. Det vil også være nødvendig å etablere et helhetlig system for å sikre kvaliteten i undervisningstilbudet ved den enkelte kulturskole over tid. Det er viktig å videreføre arbeidet for at flest mulig barn og unge som ønsker det skal få et fordypningstilbud innenfor kulturskolen. For å sikre tilstrekkelige ressurser til et godt faglig og pedagogisk tilbud med tett oppfølging av enkeltelever, vil det være nødvendig å dele undervisningstilbudet inn i programmer med ulik innretning og profil. Mange elever ønsker også å utdanne seg videre innen kunstfag, og disse må sikres mulighet for et kontinuerlig opplæringsløp. Langsiktighet i planlegging og utvikling av kulturskolen må være et bærende prinsipp. Å kunne etablere et attraktivt grunnprogram med tilbud til alle som ønsker det og samtidig kunne sikre ressurser til å styrke kvaliteten i kjerneprogram og fordypingsprogram, er en krevende oppgave.

Rammeplanen, ”Mangfold og fordypning”, ønsker å løfte fram betydningen av høy kvalitet i kulturskolens undervisningstilbud, uansett program.

Rammeplanutvalget er oppnevnt av Norsk kulturskoleråds styre etter vedtak på Norsk kulturskoleråds landsmøte på Hamar i oktober 2013. Utvalget legger med dette fram forslag til de to første kapitler i den nye rammeplanen for kulturskolen.

I høringen ønsker kulturskolerådet å få kommentert noen påstander. Her blir de ulike påstandene presentert med Lier kommunes kommentar

1. Innføring av de tre programmene er det viktige grepet for å bedre kvaliteten på kulturskoletilbudet lokalt

Høringens forslag til programinndeling:

Grunnprogram (gratis tilbud i alle aldersgrupper, kurs og storgruppetilbud)

Kjerneprogram (dagens faste ordinære kulturskoletilbud, elevavgift)

Fordypningsprogram (talentutvikling)

Kommentar:

Vi opplever at tredelingen er en form for omorganisering av dagens struktur og er av den oppfatning at programinndelingen vil legge til rette for at kvalitetsheving lettere kan skje, men i seg selv vil den ikke heve kvaliteten.

Fagplanarbeidet med tilhørende læringsmål, samt skolering av lærerne slik at alle har kompetanse til å undervise i tråd med fagplanen, er det viktige grepet for å forbedre kvaliteten på tilbudet lokalt.

2. Innføringen av de tre programmene lar seg løse innenfor eksisterende økonomiske ressurser.

Kommentar:

Grunnprogrammet er satt til å være et gratistilbud for alle som ønsker å delta, og likner på «Kulturskoletimen». «Kulturskoletimen», var et gratis kulturskoletilbud til landets 1.-4. klassinger. Det ble innført på bakgrunn av at kommunene fikk tilført til sammen 117 millioner kroner over statsbudsjettet for 2013. På grunn av bortfall av statsstøtten, fjernes gratis kulturskoletilbud som i løpet av skoleåret 2013-2014 ble gitt til alle 3. klassinger i Lier. Totalt 327 barn har mottatt dette tilbudet.

Innføring av grunnprogrammet vil gi kulturskolen utgifter på lærere og utstyr/materiell. For «Kulturskoletimen» ble disse utgiftene dekket av statsstøtten fra forrige regjering, men uten denne støtten har Lier kulturskole ikke midler til å kunne tilby grunnprogrammet uten å benytte elevavgift for deltakelse, noe som ikke er forutsetningen. Det vil si at for å kunne gi et gratistilbud, må kulturskolen tilføres midler. Hvis det ikke følger med tilskudd fra staten, må kommunen som skoleeier gi dette tilskuddet. I høringssvaret sier vi at det må følge penger med for å innføre et gratis grunnprogram.

For å kunne tilby grunnprogrammet blir det nødvendig å bruke litt tid på å eventuelt skolere opp lærere med kompetanse til denne type undervisning eller ansette nye.

Kjerneprogrammet er tilsvarende hovedstammen i kulturskolens tilbud per i dag.

Kommentar:

Disse tilbudene dekkes i dag hovedsakelig over kulturskolens budsjetttramme, men med en elevavgift. Kjerneprogrammet lar seg løse innenfor dagens økonomiske rammer forutsatt at elevene fortsatt betaler en egenandel.

Fordypningsprogrammet – tilsvarende talentprogram

Kommentar:

Fordypningsprogrammet vil på grunn av spissingen og økt antall tilbud/timer pr elev, gi en merkostnad på rundt fem ganger dagens kjernetilbud. Det er pr i dag ikke midler i kulturskolens ramme til å dekke opp dette, men det er et sterkt behov for at tilbudet innføres. Instrumentalelevene mottar pr i dag 20minutters undervisning pr uke i skoleåret. 20 minutter med undervisning i uken gir ikke rom for faglig fordypning.

Lier kulturskole er av den mening at elever som deltar i fordypningsprogrammet skal betale samme elevavgift som elever i kjerneprogrammet. Tilbudet må ikke være av en slik art at det utelukker barn av fattige familier. Talent følger ikke størrelsen på lommeboken.

Det er imidlertid en mulighet å øke elevavgiften i kjerneprogrammet såpass mye at inntektene dekker merkostnadene i grunnprogrammet og eventuelt talentprogrammet.

Lier kulturskole finner denne løsningen uforsvarlig av flere grunner. Kulturskolen opplever i dag at flere elever ikke kan benytte seg av tilbudene slik de er i dag på grunn av dårlig familieøkonomi. En kommunes tilbud skal være for hele befolkningen, og ikke kun for de rike. Det er viktig at elevavgifter i kulturskolene ikke overstiger prisene i det private markedet.

Lier kommune anbefaler å ikke finansiere grunnprogrammet og fordypningsprogrammet med økte elevavgifter i kjerneprogrammet. Innføringen av de tre programmene lar seg ikke gjøre innenfor eksisterende rammer, men krever økte ressurser til kulturskolen. I høringssvaret redegjør vi for dette.

Kapittel 2:

Kommunens ansvar som skoleeier

Opplæringsloven § 13-6. *Musikk- og kulturskoletilbud*

«Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.»

Kommunens ansvar som skoleeier

Kommunen har som skoleeier ansvaret for at kulturskolens tilbud er i tråd med nasjonale føringer gitt i rammeplanen. Kulturskolen skal inngå i kommunens plandokumenter og være en del av kommunens strategiarbeid både innen utdanning, kultur og helse.

Skoleeier har ansvar for at kulturskolen har høyt kvalifiserte lærere. I dette inngår også å sikre kulturskolelærerne tilsvarende videre- og etterutdanningstilbud som lærerne i skoleverket.

Kommunen bør initiere samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner om forskning og utviklingsarbeid i kulturskolens fag og oppmuntre kulturskolen til å ta imot praksisstudenter fra høyere utdanningsinstitusjoner innenfor kunsthøgskole og lærerutdanning.

Kommunen har ansvar for at kulturskolen har lokaler som er tilpasset den undervisningen som tilbys, og kulturskolen skal kunne disponere andre kommunale undervisningslokaler vederlagsfritt. Skoleeier bør sørge for at kulturskolen kan tilby friplasser og moderasjonsordninger for å sikre like muligheter for deltagelse i kulturskolens tilbud.

Skoleeier har ansvar for drift av kulturskolen og for å sikre at kulturskolen har et system for Kvalitetssikring av opplæringen. Kulturskolen skal inngå i fylkesmannens tilsyn med kommunene.

Kommentar:

Dette er viktige punkter for kulturskoler som ikke er så heldige å tilhøre en kommune som er sitt ansvar som skoleeier bevisst. I høringssvaret var vi positive til kommunens ansvar som skoleeier.

Kulturskolens mål

Kulturskolen skal:

- gi alle elever mulighet til å utvikle kunnskaper og ferdigheter i kunsthøgskole
- gi alle elever mulighet til å dyktiggjøre seg i kunstneriske uttrykksformer
- gi alle elever mulighet til å finne og formidle sine egne kunst- og kulturuttrykk
- styrke elevenes estetiske, sosiale og kulturelle kompetanse
- styrke evnen til kritisk refleksjon og selvstendige valg
- gi fordypningsmuligheter som kan danne grunnlag for videregående og høyere utdanning innen kunst- og kulturfag

Kommentar:

Dette er klare og tydelige mål for tjenesten og samsvarer med målene for Lier kulturskole.

Kulturskolens plass i den lokale grunnmuren

I Kulturutredningen 2014 (s. 257) skisseres fire ulike forventninger til kulturskolen. Den skal ivareta et dannelsesmål, den skal være tilgjengelig for alle som ønsker det, den skal bidra til at barn med særlig evner og interesser får utvikle sitt potensial, og den skal fungere som et ressurscenter i det lokale skole- og kulturlivet.

Kulturskolen skal i henhold til opplæringsloven, organiseres i tilknytning til skoleverket og kulturlivet. Som lokalt ressurscenter skal kulturskolen samarbeide med skole- og kultursektor og medvirke til å styrke kompetanse og kulturell utfoldelse i lokalsamfunnet. Det innebærer et forpliktende og bredt samarbeid med barnehager, grunnskoler, videregående skoler, det lokale kulturlivet og profesjonelle aktører innen kunst- og kulturformidling.

Kommentar:

Det er viktig med en gjensidig forpliktelse til samarbeid mellom grunnskole/barnehage og kulturskolen.

Rammeplan og lokale læreplaner

Med utgangspunkt i den nasjonale rammeplanen skal det utarbeides lokale læreplaner for alle fag og emner kulturskolen tilbyr. De lokale læreplanene skal ivareta både nasjonale normer med hensyn til målsetting for undervisningen og lokale tilpasninger med hensyn til innhold, organisering og fagtilbud.

Kommentar:

Fagplanene vil vi anbefale fokuserer mest på læringsmål for de forskjellige nivåene. Dette gir rom for å lage lokale læreplaner med mulighet for å benytte flere innfallsvinkler/læringsveier for å nå målene. Denne metoden vil være med på å bevare kulturskolens egenart samtidig som kvalitetskravene får en landsstandard.

Kompetansekrav for tilsetting i kulturskolen

Undervisningsstillinger

Krav for tilsetting i undervisningsstillinger for kulturskolen skal følge de til enhver tid gjeldende krav for tilsetting i de deler av skoleverket som er sammenlignbare med arbeidsoppgavene i kulturskolen. Tilsetting i undervisningsstilling i kulturskolen forutsetter at ett av følgende kompetansekrav er innfridd:

- Høyere kunstfaglig utdanning på minimum 240 studiepoeng inkludert godkjent pedagogisk utdanning tilsvarende krav som til grunnskolen
- Faglærerutdanning for undervisning i kunstfag og godkjent pedagogisk utdanning tilsvarende krav som til grunnskolen

Skoleeier kan unntaksvis tilsette søkere som ikke tilfredsstiller formelle kompetansekrav dersom realkompetanse kan dokumenteres.

Lederstillinger

Tilsetting i lederstillinger i kulturskolen skal følge krav til tilsetting i lederstillinger i skoleverket for øvrig. Det forutsetter at ett av følgende kompetansekrav er innfridd:

- Høyere kunstfaglig utdanning på minimum 240 studiepoeng inkludert godkjent pedagogisk utdanning tilsvarende krav som til grunnskolen og i tillegg 60 studiepoeng lederutdanning

- Minimum 180 studiepoeng lederutdanning hvorav minimum 120 studiepoeng er kunst- /kulturfag og i tillegg godkjent pedagogisk utdanning tilsvarende krav som til grunnskolen

I tillegg må leder ha minimum 3 års erfaring som kulturskolelærer eller tilsvarende relevant arbeidserfaring. Skoleeier kan tilsette søkere som ikke tilfredsstiller formelle kompetansekrav dersom realkompetanse kan dokumenteres.

Kommentar:

Lier kommune vil påpeke at det er viktig å opprettholde muligheten for å kunne realkompetansevurdere lærere uten godkjent utdanning. Dette er spesielt viktig for blant annet lærere innen folkemusikktradisjonen som får sin utdannelse via muntlig overlevering og tradisjon, og ikke så mye via skolebenken og studier.

Vi støtter at det settes krav til at alle kulturskolelærere skal ha pedagogisk utdanning.

Svar på høringen etter mal og ønsker fra Norsk kulturskoleråd

Ny rammeplan for kulturskolen, del 1

Fra:	Lier kommune
Dato:	7.5.2014

I høringen ønsker kulturskolerådet å få kommentert følgende påstander spesielt:

1. Innføring av de tre programmene er det viktige grepet for å bedre kvaliteten på kulturskoletilbudet lokalt
Høringens forslag til programinndeling: Grunnprogram (gratis tilbud i alle aldersgrupper, kurs og storgruppetilbud) Kjerneprogram (dagens faste ordinære kulturskoletilbud, elevavgift) Fordypningsprogram (talentutvikling) <i>Kommentar:</i> En tredeling er en form for omorganisering av dagens struktur. Vi er av den oppfatning at programinndelingen vil legge til rette for at kvalitetsheving lettere kan skje, men i seg selv vil den ikke heve kvaliteten. Fagplanarbeidet med tilhørende læringsmål, samt skolering av lærerne slik at alle har kompetanse til å undervise i tråd med fagplanen, er det viktige grepet for å forbedre kvaliteten på tilbudet lokalt.
2. Innføringen av de tre programmene lar seg løse innenfor eksisterende økonomiske ressurser
Grunnprogrammet er satt til å være et gratistilbud for alle som ønsker å delta, og likner på «Kulturskoletimen». <i>Kommentar:</i> «Kulturskoletimen», et gratis kulturskoletilbud til landets 1.-4. klassinger, ble innført på bakgrunn av at kommunene fikk tilført til sammen 117 millioner kroner over statsbudsjettet for 2013. På grunn av bortfall av statsstøtten, fjernes gratis kulturskoletilbud som i løpet av skoleåret 2013-2014 blir gitt til elever på 1. – 4. trinn. Innføring av grunnprogrammet vil gi kulturskolen utgifter til lærere og utstyr/materiell. For «Kulturskoletimen» ble disse utgiftene dekket av statsstøtten fra forrige regjering, men uten denne støtten vil mange kulturskoler ikke ha midler til å kunne tilby grunnprogrammet uten at det følger med tilskudd fra staten. Vi stiller oss positive til et tettere samarbeid mellom kulturskolen og grunnskolen. For å kunne tilby grunnprogrammet blir det nødvendig å bruke litt tid på å eventuelt skolere opp lærere med kompetanse til denne type undervisning eller ansette nye.

Kjerneprogrammet er tilsvarende hovedstammen i kulturskolens tilbud per i dag.

Kommentar:

Disse tilbudene dekkes i dag hovedsakelig over kommunens budsjetter, men med en elevavgift. Kjerneprogrammet lar seg løse innenfor dagens økonomiske rammer, men det forutsetter at elevene må betale en avgift for elevplassen.

Fordypningsprogrammet – tilsvarende talentprogram

Kommentar:

Fordypningsprogrammet vil på grunn av spissingen og økt antall tilbud/timer pr elev, gi en merkostnad på rundt fem ganger dagens kjernetilbud. Dette vil bli en betydelig merkostnad for kommunen, og det er derfor viktig at det følger med tilskudd fra staten.

Et slikt omfattende tilbud vil gi store kostnader og det er viktig at elevavgiften holdes på et moderat nivå slik at det ikke utelukker barn av fattige familier. Talent følger ikke størrelsen på lommeboken.

Kulturskolen opplever at flere elever ikke kan benytte seg av tilbudene slik de er i dag på grunn av dårlig familieøkonomi. En kommunes tilbud skal være for hele befolkningen, og ikke kun for de få. Det er viktig at elevavgifter i kulturskolene ikke overstiger prisene i det private markedet.

Lier kommune anbefaler ikke at elevprisen øker. Innføringen av de tre programmene lar seg ikke gjøre innenfor eksisterende rammer.

Rammeplan for kulturskolen "Mangfold og fordypning"

Forord:

OK

Kapittel 1:

Kulturskolens formål:

OK

Kulturskolens mål:

Klare og tydelige mål for tjenesten

Kulturskolens plass i den lokale grunnmuren:

Ryddig med tydelig beskrivelse av de forskjellige tjenestenes roller i den lokale grunnmuren. Det er viktig med en gjensidig forpliktelse om samarbeid mellom grunnskole/barnehage og kulturskole.

Kapittel 2:

Kommunens ansvar som skoleeier:

Det er viktig at skoleeier forplikter seg overfor kulturskolen.

Rammeplan og lokale læreplaner:

Fagplanene vil vi anbefale fokuserer mest på læringsmål for de forskjellige nivåene. Dette gir rom for å lage lokale læreplaner med mulighet for å benytte flere innfallsvinkler/læringsveier for å nå målene. Denne metoden vil være med på å bevare kulturskolens egenart samtidig som kvalitetskravene får en landsstandard.

Kulturskolens verdigrunnlag:

OK

Annet:

2.1.5 Kompetansekrav for tilsetting i kulturskolen

Undervisningsstillinger

Det er viktig å opprettholde muligheten for å kunne realkompetansevurdere lærere uten godkjent utdanning. Dette er spesielt viktig for blant annet lærere innen folkemusikktradisjonen som får sin utdanning via muntlig overlevering og tradisjon, og ikke så mye via skolebenken og studier.

Vi støtter at det settes krav til at alle kulturskolelærere skal ha pedagogisk utdanning.

27.03. 2014

MANGFOLD OG FORDYPNING

utkast til

Rammeplan for kulturskolen

FORORD

Norske kulturskoler – et unikt skoleslag

De kommunale kulturskolene har en viktig rolle i det norske opplæringssystemet og i det lokale kulturlivet. De har siden starten som musikkskoler på 1960-tallet hatt en sterk vekst og har 124 542 elevplasser (GSI 2013) fordelt på alle landets kommuner. Kulturskolene gir et mangfoldig opplæringstilbud og har gjennomgående høyt kvalifiserte lærere. Tallrike offentlige utredninger og meldinger vitner om stort engasjement for skoleslaget. Siden 1997 har kulturskolene vært hjemlet i Opplæringsloven.

Den norske kulturskolemodellen har vakt stor interesse også utenfor landets grenser, - i det europeiske kulturskolesamarbeidet og i våre nordiske naboland. Et klart uttrykk for dette er Nordisk råds kultur- og utdanningsutvalg uttalelse fra 2009: «*Udvalget ser meget gerne, at Kulturskoleordningen i Norge på sigt spredtes og bliver til nationale satsninger i hele Norden*».

Utfordringer

Kulturutredningen 2014 peker på utfordringen som ligger i å løse kulturskolenes sammensatte samfunnsoppdrag innenfor de gitte økonomiske ressurser. En sentral ambisjon i oppbyggingen av kulturskolene har vært kulturskoleplass til alle. For å kunne gi flest mulig elever et tilbud, har undervisningsressursene blitt strukket langt. Dette har i det lange løp satt kvaliteten i det generelle undervisningstilbudet under press og gitt begrensede muligheter til å kunne følge opp enkeltelever.

Fjerningen av makspris for elevbetaling i 2004 har også gjort det vanskeligere enn før å rekruttere barn som ikke har ressurssterke foreldre i ryggen. Samtidig er det klart at kulturskolene i dag trenger å utvikle et større mangfold i tilbudet for å sikre bredere rekruttering fra barn og unge med fremmedkulturell bakgrunn.

Rammeplanen

Kulturskolens tilbud skal kjennetegnes av høy kvalitet både faglig og pedagogisk, og det krever kvalitative standarder i tillegg til de kvantitative. Det er en forventning om at kulturskolene i framtida kan tilby større fleksibilitet i organisering av tilbudene og tydeligere beskrivelser av mål, innhold og arbeidsmåter i fagene.

Denne planen møter disse utfordringene. Den legger til grunn at det må etableres tydelige krav til faglige og pedagogiske normer i undervisningstilbudene og at det må utarbeides lokale læreplaner som bygger på rammeplanen. Det vil også være nødvendig å etablere et helhetlig system for å sikre kvaliteten i undervisningstilbudet ved den enkelte kulturskole over tid.

Det er viktig å videreføre arbeidet for at flest mulig barn og unge som ønsker det skal få et fordypningstilbud innenfor kulturskolen. For å sikre tilstrekkelige ressurser til et godt faglig og pedagogisk tilbud med tett oppfølging av enkeltelever, vil det være nødvendig å dele undervisningstilbudet inn i programmer med ulik innretning og profil. Mange elever ønsker også å utdanne seg videre innen kunstfag, og disse må sikres mulighet for et kontinuerlig opplæringsløp. Langsiktighet i planlegging og utvikling av kulturskolen må være et bærende prinsipp.

Å kunne etablere et attraktivt grunnprogram med tilbud til alle som ønsker det og samtidig kunne sikre ressurser til å styrke kvaliteten i kjerneprogram og fordypingsprogram, er en krevende oppgave.

Rammeplanen,” Mangfold og fordypning”, ønsker å løfte fram betydningen av høy kvalitet i kulturskolens undervisningstilbud, uansett program.

Rammeplanutvalget er oppnevnt av Norsk kulturskoleråds styre etter vedtak på Norsk kulturskoleråds landsmøte på Hamar i oktober 2013. Utvalget legger med dette fram forslag til de to første kapittel i den nye rammeplanen for kulturskolen.

Trondheim - Oslo, 10. mars 2014

Eirik Birkeland, leder

Morten Christiansen

Kristin Geiring

Eivind Nåvik

Inger Anne Westby

Wenche Waagen

Robert Øfsti

Knut Øverland, sekretær

Innholdsfortegnelse

Innledning	5
KAPITTEL 1 – KULTURSKOLENS SAMFUNNSOPPDRAG.....	6
1.1. Kulturskolens formelle oppdrag.....	6
1.2. Kulturskolens formål.....	6
1.3. Kulturskolens mål	6
1.4. Kulturskolens plass i den lokale kulturelle grunnmuren	7
1.5. Kulturskolens fag	8
1.6. Kulturskolens organisering av opplæringen	8
1.7. Kulturskolens undervisningsprogram.....	10
KAPITTEL 2	11
PRINSIPPER OG RETNINGSLINJER FOR KULTURSKOLEVIRKSOMHET	11
2.1. Prinsipper for opplæringen.....	11
2.1.1. Kommunens ansvar som skoleeier	11
2.1.2. Rammeplan og lokale læreplaner	11
2.1.3. Skoleleders ansvar.....	11
2.1.4. Samarbeid om elevenes læring.....	12
2.1.5. Kompetansekrav for tilsetting i kulturskolen	13
2.2 Retningslinjer for opplæringen.....	13
2.2.1. Kulturskolens verdigrunnlag	13
2.2.2. Kunnskap og læring i kulturskolen	14
2.2.3. Vurdering for læring i kulturskolen.....	15
2.2.4. Kvalitet i kulturskolen	15
2.2.5. Lærerrollen og profesjonen	15
2.2.6. Forskning og utviklingsarbeid.....	16

Innledning

Denne rammeplanen bygger på Norsk kulturskoleråds Strategi 2020 og på rammeplanen fra 2003, *På vei til mangfold*. Den legger bl.a. til grunn Kunnskapsløftet fra 2006, Kulturløftene fra 2005 og 2009, Kulturskolen - utviklingen av de kommunale kulturskolene som gode lokale ressursentre (2010), Kulturutredningen 2014 og Stortingsmelding 20 (2012-2013) - *På rett vei*.

Rammeplanen bygger på barn og unges rett til kunst og kultur slik det er nedfelt i FNs barnekonvensjon. Barn og unge møter i dag store forventninger om individuell utfoldelse og til å skulle lykkes. Dette gjør at tilgjengelighet til kulturelle fellesskap er viktig for å utvikle trygghet, livskompetanse og forståelse av hva det vil si å være menneske, både som individ og som samfunnsmedlem. Gjennom fellesskapsopplevelser og i møter med kunst, kan vi utvikle vår evne til å ta andre perspektiv enn våre egne, styrke evnen til å tenke kritisk og selvstendig, oppdage menneskelige fellesnevner på tvers av tid og rom og styrke vårt mot til aktiv deltagelse på ulike samfunnsarenaer.

Planen beskriver i kapittel 1 kulturskolens rolle i opplæringen og som lokalt ressursenter. I kapittel 2 legger den føringer for rammer, prinsipper og pedagogiske retningslinjer. Kapittel 3 beskriver det faglige og pedagogiske innholdet for det enkelte undervisningsfag.

Kulturskolen er forankret i Opplæringsloven § 13-6 og skal gi et tilbud av høy faglig og pedagogisk kvalitet, som er en fordypning utover det obligatoriske skoleverket. Kulturskolen gir også tilbud i kunst- og kulturfag som ikke finnes i grunnopplæringen. Kulturskoletilbudet retter seg i hovedsak mot barn og unge i alderen 0-19-år. Som lokalt ressursenter skal kulturskolen medvirke til å styrke kompetanse og kulturell utfoldelse i lokalsamfunnet gjennom forpliktende samarbeid med skole- og kultursektor.

Gjennom et tredelt programtilbud skal kulturskolen ivareta læring, opplevelse og formidling på alle nivå og legge grunnlag for bred rekruttering og planmessig opplæring. Programmene skal også være relevante for elever som ønsker å kvalifisere seg for videregående og høyere utdanning innen kunstfag.

Rammeplanen er et grunnlagsdokument for utviklingen av nasjonale standarder og lokale læreplaner i skoleslaget. Den forutsetter også at det etableres nasjonale og lokale system for å utvikle og sikre kvaliteten i undervisningstilbudene.

KAPITTEL 1 – KULTURSKOLENS SAMFUNNSOPPDRAG

1.1. Kulturskolens formelle oppdrag

Barnekonvensjonen

Norge ratifiserte FNs Barnekonvensjon den 08.01.1991. Barns rettigheter til kunst og kultur er nedfelt i barnekonvensjons § 31:

1. Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.
2. Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons og fritidsaktiviteter.

I 2003 ble barnekonvensjonen med tilleggsprotokoller tatt direkte inn i norsk lov gjennom menneskerettslovene § 2-4.

Opplæringsloven

I 1997 ble kulturskolen lovfestet med paragraf § 13-6 i opplæringsloven:

Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskuletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.

1.2. Kulturskolens formål

Kulturskolen skal bidra til barn og unges danning, fremme respekt for andres kulturelle tilhørighet, bevisstgjøre egen identitet, bli kritisk reflekterende og utvikle egen livskompetanse.

Kulturskolen skal gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge som ønsker det. Formålet med opplæringen er å lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk. Kulturskolen er den sentrale grunnutdanningen i den sammenhengende utdanningslinjen som kan kvalifisere elever til opptak i høyere kunsthøgskole for elever med særlig interesse og motivasjon. Alle elever i kulturskolen skal få undervisning som er tilpasset deres interesse og forutsetninger.

Kulturskolen skal også være et lokalt ressurscenter, et omdreiningspunkt for skole- og kulturlivet i den enkelte kommune. Nasjonalt er den en del av en landsomfattende kulturell infrastruktur som bidrar til å løfte fram kunst og kultur som bærende elementer i samfunnsutviklingen.

1.3. Kulturskolens mål

Kulturskolen skal:

- gi alle elever mulighet til å utvikle kunnskaper og ferdigheter i kunsthøgskole
- gi alle elever mulighet til å dyktiggjøre seg i kunstneriske uttrykksformer
- gi alle elever mulighet til å finne og formidle sine egne kunst- og kulturuttrykk
- styrke elevenes estetiske, sosiale og kulturelle kompetanse
- styrke evnen til kritisk refleksjon og selvstendige valg
- gi fordypningsmuligheter som kan danne grunnlag for videregående og høyere utdanning innen kunst- og kulturfag

Målene gjelder all kulturskolevirksomhet. Egne fagplaner skal angi hva eleven forventes å oppnå i de enkelte fag og program. De ulike fagene skal ivareta målene for kulturskolen på fagenes premisser. Varierte arbeidsformer, fleksibel organisering av tilbudene og ulike vurderingsformer skal inngå i den enkelte fagplan.

1.4. Kulturskolens plass i den lokale kulturelle grunnmuren

I Kulturutredningen 2014 (s. 257) skisseres fire ulike forventninger til kulturskolen. Den skal ivareta et dannelsesmål, den skal være tilgjengelig for alle som ønsker det, den skal bidra til at barn med særlig evner og interesser får utvikle sitt potensial, og den skal fungere som et ressurscenter i det lokale skole- og kulturlivet.

Kulturskolen skal i henhold til opplæringsloven, organiseres i tilknytning til skoleverket og kulturlivet. Som lokalt ressurscenter skal kulturskolen samarbeide med skole- og kultursektor og medvirke til å styrke kompetanse og kulturell utfoldelse i lokalsamfunnet. Det innebærer et forpliktende og bredt samarbeid med barnehager, grunnskoler, videregående skoler, det lokale kulturlivet og profesjonelle aktører innen kunst- og kulturformidling.

Det norske samfunnet består av mange ulike befolkningsgrupper. Geografisk mobilitet og økende grad av internasjonalisering bidrar til at samfunnet er langt mer komplekst enn tidligere. Kulturskolen bør gjenspeile mangfoldet gjennom et bredt sammensatt tilbud i opplæringen, både når det gjelder undervisning, formidling og skapende virksomhet.

I Stortingsmelding nr.10 (2011-2012) om inkludering og mangfold beskrives verdien av deltaking i kulturaktivitet (s.7):

Deltaking i kulturaktiviteter er ein måte å høyre til samfunnet på. I det moderne samfunnet er personleg og sosial identitet sterkt knytt til deltaking i kulturaktiviteter. Som følgje av at kulturtilbod og kulturaktivitet har vorte ein meir sentral del av samfunnet og at fleire deltek, kan konsekvensane av utanforskap opplevast sterkare enn tidlegare.

Grunnskolens rolle

Grunnskolen har ansvaret for den obligatoriske opplæringen og i skolens generelle læreplan finner vi følgende om møtet med kunst og kulturuttrykk:

Elevene må utvikle gleden ved det vakre i møte med kunstneriske uttrykk og ved å utforske og utfolde egne skapende krefter (Kunnskapsløftet K06 generell del s 13)

I møtet med skapende kunst kan en rykkes ut av vaneforestillinger, utfordres i anskuelser og få opplevelser som sporer til kritisk gjennomgang av gjengse oppfatninger og til brudd med gamle former (K06 Generell del s13)

Opplæringen må derfor fremme evnen til flid og til å gjøre seg umak. Den må nøre utholdenhet ved å la de unge oppleve at erfaringer, kunnskaper og anlegg gir bedre mestring og blir verdsatt. God undervisning skal gi elevene erfaringer i å lykkes i sitt arbeid, gi tro på egne evner og utvikle ansvar for egen læring og eget liv. (K06 Generell del s18)

De estetiske fagene i grunnskolen er allmenndannende, ivaretar sjangerbredde og mangfold og gir et grunnlag for å utvikle estetiske og faglige ferdigheter, kreativitet, kritisk sans og kulturell og sosial kompetanse. Dette er basisferdigheter for livsmestring og danning.

Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken (DKS) inngår i grunnskolens tilbud til alle elever. Gjennom konserter, forestillinger og utstillinger møter elevene profesjonelle kunstnere flere ganger hvert skoleår. Grunnskole og kulturskole og DKS kan utvikle felles prosjekter der elever, lærere, kulturkontakter og utøvere kan samarbeide.

Kulturskolens rolle

Kulturskolens hovedoppgave er undervisning og arbeid med den skapende og utøvende siden av kunstfagene utover det grunnopplæringen kan tilby. Opplæring i kulturskolefagene er individuelt tilpasset, kontinuerlig og langsiktig, og kan bidra til at elevene får en livslang fritidsaktivitet, interesse og engasjement eller et grunnlag for yrkesutdanning innen kunstfag. Undervisningen foregår både individuelt og i små og større grupper. Mens grunnskolens opplæring er aldersdelt og organisert i klassetrinn, har kulturskolens undervisning større grad av aldersblanding. Det kan bidra til nettverk mellom elever fra ulike miljøer, klassetrinn og skoler, og aldersblandingen styrker læringsmiljøet i kulturskolen. I kulturskolens rolle som lokalt ressurscenter inngår også samarbeid med helsesektoren bl.a. med barnevern, sosialtjeneste, flyktningetjeneste, helsesøster og eldreomsorg.

Kulturskolen utgjør en viktig forberedelse til de studieforberedende utdanningsprogrammene Musikk-Dans-Drama og Formgivingsfag i videregående skole, og til høyere kunstutdanning. Dermed sikres en kontinuerlig utdanningslinje fra begynnernivå til profesjonelle orkestre, danse- og teaterensembler, nasjonalt og internasjonalt.

Samarbeidet mellom kulturskole og grunnopplæring bør foregå både på elevnivå, lærernivå og ledernivå. Det kan for eksempel være samarbeid om store forestillinger og produksjoner som gjenspeiler kulturelt mangfold, samarbeid om integrering av kunst- og kulturperspektivet i fag, om utstyr og lokaler, om forskning på metoder og læringsmiljø, pedagogisk veiledning og kulturskolen som utstillings- og konserttilbyder. Kulturskolen kan også være en velegnet arena for innovasjon og entreprenørskap gjennom samarbeid med ulike lokale, regionale og nasjonale aktører.

Det lokale kulturlivet

I det lokale kulturlivet møtes barn, unge og voksne på ulike arenaer for kunst- og kulturaktivitet. Gjennom deltagelse i frivillige organisasjoner, lærer barn og unge hvordan demokratiske fellesskap fungerer. For hundrevis av korps, kor, teaterlag, dansegrupper og foreninger som benytter seg av opplæringstilbudet gjennom kulturskolen, er skoleslaget en forutsetning for kvalitet og kontinuitet. Kulturlivet er avhengig av at stadig nye medlemmer rekrutteres inn i deres organisasjoner, og et tett samarbeid mellom kulturskolen og kulturlivet bidrar til dette.

1.5. Kulturskolens fag

Kulturskolens fag er primært musikk, dans, teater, visuelle kunstfag og skapende skriving. Fagplaner for disse fagene finnes i rammeplanens kapittel tre. Kulturskolene kan tilby andre fag av kunstnerisk eller formidlende karakter. Den enkelte kulturskole er ansvarlig for å utvikle lokale læreplaner med basis i rammeplanen i alle fag skolen tilbyr.

1.6. Kulturskolens organisering av opplæringen

For å ivareta kulturskolens brede samfunnsoppdrag har rammeplanen definert tre ulike opplæringsprogram. De tre programmene har forskjellig profil og henvender seg til ulike elevgrupper

(målgrupper). Alle programmene skal tilby undervisning av høy faglig og pedagogisk kvalitet og skal ivareta elevens rett til tilpasset opplæring uansett om undervisningen foregår som individuell eller gruppeundervisning. Alle elever skal ha tilgang til arenaer for formidling av sine uttrykk og de skal få tilbakemeldinger på egen utvikling og resultat

- **Grunnprogrammet** er et tilbud til elever som ønsker deltagelse i kulturaktivitet knyttet til ett eller flere av kulturskolens fag. Undervisningen kan ta sikte på å gjøre elevene kjent med innhold og arbeidsmåter i de ulike fagene slik at elevene etter hvert kan velge det eller de fagene de er motivert for. Programmet kan også tilby undervisning særskilt egnet for store ensembler, som f.eks. kor og dansegrupper. Undervisningen er organisert i større grupper.
- **Kjerneprogrammet** er for elever som ønsker å utvikle faglige ferdigheter over tid og er basert på langsiktighet og progresjon. Det favner ulike stadier, fra begynnernivå til viderekomne nivå, og forutsetter betydelig egenøving i tillegg til undervisningstimene. Undervisningen er tilpasset den enkelte elev og foregår både individuelt og i grupper.
- **Fordypningsprogrammet** er for elever på høyt nivå og med særlig motivasjon for ekstraordinær fordypning i faget. Deltagelse forutsetter at eleven kan møte til undervisning flere dager pr. uke og kan arbeide selvstendig og målrettet med øving/trening. Det forutsettes særskilt tilrettelagte inntaksprøver til programmet. Deler av undervisningen kan foregå i samarbeid med andre institusjoner på regionalt og nasjonalt nivå. Kulturskolene er allerede en del av det statlige talentprogrammet "Unge musikere" i regi av høyere musikkutdanningsinstitusjoner. Tilsvarende samarbeid bør utvikles i andre kunstfag.

Den enkelte kulturskole avgjør selv sammensetningen av programprofilene og organisering av tilbudene, men alle kulturskoler skal alene, eller i samarbeid med andre kulturskoler gi tilbud innenfor alle tre program. Alle elever skal ha muligheter for deltagelse i fordypningsprogram, så fremt kunstnerisk nivå og motivasjon er tilstede. Alle program skal ha en faglig begrunnelse og en beskrivelse av hvilke læringsprosesser som skal kjennetegne programmet. For å sikre kvalitet i alle programmene oppfordres kommunene til interkommunalt og regionalt samarbeid, i tillegg til god kontakt og samarbeid med de høyere utdanningsinstitusjonene og profesjonelle miljø som driver talentprogram.

1.7. Kulturskolens undervisningsprogram

PROGRAM	GRUNNPROGRAM	KJERNE PROGRAM	FORDYPNINGS PROGRAM
MÅL	Utvikle generelle kunst- og kulturfaglige ferdigheter	Utvikle faglige ferdigheter i et kunstfag som kan kvalifisere for videregående utdanning	Videreutvikle utøvende og teoretiske ferdigheter som kan kvalifisere til videregående - og høyere utdanning
MÅLGRUPPE	Elever 0-19 år Deltagere i alle aldersgrupper for kurs- og fellesaktiviteter	Elever 4-19 år	Elever 9 -19 år
INNHold	Kulturell utfoldelse og opplæring i kulturskolens ulike fag Deltagelse i kulturelle og kunstneriske aktiviteter som fremmer opplevelse av og forståelse for kunstfagene	Utvikle ferdigheter og mestringmuligheter gjennom systematisk trening Bidra til utvikling av eget uttrykk. Deltagelse i støttefag/disipliner og fellesprosjekter	Videreutvikle faglige ferdigheter Talentutvikling Utvikle personlige uttrykk. Obligatorisk deltagelse i støttefag/disipliner og i større formidlingsprosjekt
ORGANISERING	Gruppeundervisning Ensembler Samarbeid med grunnskole	Individuelt tilpasset opplæring i grupper og/eller Individuell undervisning	Individuell undervisning og Klasseundervisning og ensembler
VEILEDNING OG VURDERING	Åpen tilgang for alle elever som ønsker det Kontinuerlig formativ veiledning/vurdering Framføringer/pre-sentasjoner med tilbakemelding	Opptak etter plasser og prioritering Kontinuerlig formativ veiledning/vurdering Framføringer/pre-sentasjoner med tilbakemelding Utviklingssamtale med elever og foreldre	Opptaksprøver og inntakskrav Kontinuerlig formativ veiledning/vurdering Framføringer/pre-sentasjoner med tilbakemelding Utviklingssamtale med elever og foreldre Vurdere resultat opp mot kriteriene for deltagelse i programmet

KAPITTEL 2

PRINSIPPER OG RETNINGSLINJER FOR KULTURSKOLEVIRKSOMHET

2.1. Prinsipper for opplæringen

Innledning

Opplæringsloven § 13-6 pålegger alle kommuner i Norge å ha et musikk- og kulturskoletilbud. Prinsippet om likeverdighet i skole- og utdanningstilbud er en overordnet kultur- og utdanningspolitisk målsetting i Norge, og rammeplanen bidrar til å sikre felles nasjonale normer for mål, innhold og kvalitet i kulturskolene.

2.1.1. Kommunens ansvar som skoleeier

Kommunen har som skoleeier ansvaret for at kulturskolens tilbud er i tråd med nasjonale føringer gitt i rammeplanen. Kulturskolen skal inngå i kommunens plandokumenter og være en del av kommunens strategiarbeid både innen utdanning, kultur og helse.

Skoleeier har ansvar for at kulturskolen har høyt kvalifiserte lærere. I dette inngår også å sikre kulturskolelærerne tilsvarende videre- og etterutdanningstilbud som lærerne i skoleverket. Kommunen bør initiere samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner om forskning og utviklingsarbeid i kulturskolens fag og oppmuntre kulturskolen til å ta imot praksisstudenter fra høyere utdanningsinstitusjoner innenfor kunstfag og lærerutdanning.

Kommunen har ansvar for at kulturskolen har lokaler som er tilpasset den undervisningen som tilbys, og kulturskolen skal kunne disponere andre kommunale undervisningslokaler vederlagsfritt. Skoleeier bør sørge for at kulturskolen kan tilby friplasser og moderasjonsordninger for å sikre like muligheter for deltagelse i kulturskolens tilbud.

Skoleeier har ansvar for drift av kulturskolen og for å sikre at kulturskolen har et system for kvalitetssikring av opplæringen. Kulturskolen skal inngå i fylkesmannens tilsyn med kommunene.

2.1.2. Rammeplan og lokale læreplaner

Med utgangspunkt i den nasjonale rammeplanen skal det utarbeides lokale læreplaner for alle fag og emner kulturskolen tilbyr. De lokale læreplanene skal ivareta både nasjonale normer med hensyn til målsetting for undervisningen og lokale tilpasninger med hensyn til innhold, organisering og fagtilbud.

2.1.3. Skoleleders ansvar

Den enkelte kulturskole er selv ansvarlig for å ivareta et kontinuerlig arbeid med kvalitetssikring av de tilbud som gis.

Skoleleder må oppmuntre til pedagogisk utviklingsarbeid der relasjonsperspektiv og styrking av refleksjons- og læringsprosesser i personalet, ses på som sentrale forutsetninger for utvikling. Eksempler på utviklingsarbeid kan være ulike måter å organisere undervisningen på, egenproduksjon av materiell, forskning på egen og kollegers undervisning og flerkulturelle og tverrfaglige produksjoner. Forskning og kunnskapsutvikling skal sette sitt preg på kulturskolen som lærende organisasjon, og de ansatte bør delta i regionale og nasjonale fag- og forskningsnettverk.

For å sikre en kunnskapsbasert videreutvikling av kulturskolen, er det grunn til å understreke behovet for ytterligere dokumentasjon og systematiserte og empiriske studier i skoleslaget. Kulturskolelæreren

og – lederen bør i større grad skoles i utforskning og dokumentasjon av egne praksiserfaringer, gjerne i samarbeid med høyere utdanning.

2.1.4. Samarbeid om elevenes læring

Institusjonelt samarbeid:

I opplæringsloven er kulturskolens virksomhet beskrevet i sammenheng med barnehagen, grunnskolingen og kulturlivet. Kulturskolen har et særlig ansvar for å samarbeide med skoleverket, korps, kor, lag, foreninger, frivillige og profesjonelle kunst- og kulturorganisasjoner, om elevenes læring. På den måten møter eleven en helhetlig arena for sin kunstutfoldelse, og slik anerkjennes elevens kunnskaper og ferdigheter også utenfor kulturskolen.

Kunnskapsløftet appellerer til et samarbeid på tvers av skoleslag og i det praktiske liv; i fagene musikk og kunst og håndverk:

Samarbeid med profesjonelle musikere og kunstnere og samarbeid mellom grunnskole og kulturskole muliggjør møter med kunstuttrykk av høy kvalitet og gir elevene anledning til å være medskapende i arbeids- og formidlingsprosessen (K06-læreplan i musikk).

Den samlede kompetansen i musikk og dans bidrar til å oppfylle skolens mål om å utvikle skapende, samhandlende og integrerte mennesker som er i stand til å realisere seg selv på måter som kommer individ og samfunn til gode (K06-læreplan i musikk).

Faget gir muligheter for utvikling av entreprenørskap og samarbeid med bedrifter, institusjoner og fagpersoner (K06-læreplan i kunst og håndverk)

Små kommuner vil ha gevinst av interkommunalt og regionalt samarbeid. Dette vil spesielt være aktuelt for Fordypningsprogrammet og et eventuelt behov for ekstraordinær lærerkompetanse.

Samarbeid med hjemmet:

En viktig faktor for at eleven skal lykkes, er at både foreldre og lærere er engasjerte og støttende og har forventninger til at barnet skal lære. En løpende kontakt mellom kulturskole og hjem er derfor viktig; om elevens utvikling, trivsel, frammøte og øvingsinnsats. Kontakten må etableres tidlig slik at det bygges opp et tillitsforhold.

Elever og foreldre skal gjøres kjent med hvilke forventninger kulturskolen har til elevens innsats i de ulike programmene. De skal også gjøres kjent med kulturskolens læreplan for det aktuelle faget og om det undervisningstilbudet de kan forvente at deres barn vil få. Lærer sammen med foreldre må motivere eleven til aktiv utfoldelse innenfor sitt kunstfaglige virkefelt, også utenom den organiserte opplæringstida.

En del kulturskoler har lange tradisjoner for opplæring av både elever og foreldre sammen. Det stimulerer samspillet og letter oppfølgingen i hjemmet. Skoleåret bør ha 1-2 utviklingssamtaler der lærer og elev med sine foreldre deltar, der elevens læringsprosess og læringsresultater, trivsel og innsats er tema for dialog og vurdering. Prinsippet om tilpasset opplæring skal være retningsgivende.

2.1.5. Kompetansekrav for tilsetting i kulturskolen

Undervisningsstillinger

Krav for tilsetting i undervisningsstillinger for kulturskolen skal følge de til enhver tid gjeldende krav for tilsetting i de deler av skoleverket som er sammenlignbare med arbeidsoppgavene i kulturskolen. Tilsetting i undervisningsstilling i kulturskolen forutsetter at ett av følgende kompetansekrav er innfridd:

- Høyere kunstfaglig utdanning på minimum 240 studiepoeng inkludert godkjent pedagogisk utdanning tilsvarende krav som til grunnskolen
- Faglærerutdanning for undervisning i kunstfag og godkjent pedagogisk utdanning tilsvarende krav som til grunnskolen

Skoleeier kan unntaksvis tilsette søkere som ikke tilfredsstiller formelle kompetansekrav dersom realkompetanse kan dokumenteres.

Lederstillinger

Tilsetting i lederstillinger i kulturskolen skal følge krav til tilsetting i lederstillinger i skoleverket for øvrig. Det forutsetter at ett av følgende kompetansekrav er innfridd:

- Høyere kunstfaglig utdanning på minimum 240 studiepoeng inkludert godkjent pedagogisk utdanning tilsvarende krav som til grunnskolen og i tillegg 60 studiepoeng lederutdanning
- Minimum 180 studiepoeng lederutdanning hvorav minimum 120 studiepoeng er kunst-/kulturfag og i tillegg godkjent pedagogisk utdanning tilsvarende krav som til grunnskolen

I tillegg må leder ha minimum 3 års erfaring som kulturskolelærer eller tilsvarende relevant arbeidserfaring. Skoleeier kan tilsette søkere som ikke tilfredsstiller formelle kompetansekrav dersom realkompetanse kan dokumenteres.

2.2 Retningslinjer for opplæringen

2.2.1. Kulturskolens verdigrunnlag

Kulturskolen bygger på grunnopplæringens humanistiske menneskesyn og på samfunnsverdier som fellesskap, ytringsfrihet, menneskeverd og demokrati. Det norske fellesskapet rommer et voksende mangfold av kulturelle uttrykk. Ved å anerkjenne og synliggjøre mangfoldet, kan kulturskolen bidra til å videreføre og fornye vår kulturarv.

Kulturaktiviteter gir arenaer for tilhørighet og sosialt fellesskap. Av stor betydning er det også at kulturaktiviteter gir skolering til deltagelse i det uenighetsfellesskapet som er en forutsetning for et fungerende demokrati (Kulturutredningen 2014 s.10)

Kulturutredningen 2014 framholder begrepet *ytringskultur* til forskjell fra det utvidede kulturbegrepet. (s.60). Ytringskulturen har kulturelle formål som det primære og avgrenses til vern og videreføring av materiell og immateriell kulturarv, samt kunstnerisk virksomhet, opplæring og publikumsmøter knyttet til denne. Den viser til den profesjonelle og ikke-profesjonelle utøvelsen av disse uttrykksformene, samt å tilegne seg slike kulturelle uttrykk som publikum.(s.61)

Kulturarv plasserer kunst- og kulturopplæringen i en kjede og kan vise elevene hvilken historisk og kulturell sammenheng de står i: Kulturarven som fortid; med dens produkter, tradisjoner og tankesett, som nåtid; gjennom elevenes referanser og skapende uttrykk her og nå, og som framtid; der elevene skal bruke det lærte i en hittil ukjent verden. Opplæringen skal legge til rette for at elevene utvikler kritisk skjønn, refleksjon og dømmekraft.

For kulturskolen er det naturlig å legge ytringskulturbegrepet til grunn for sin virksomhet. Kulturskolens hovedanliggende er elevenes kunstneriske og kulturelle kompetanse. Til grunn ligger et helhetlig syn på mennesket og ideen om at alle mennesker har formsans og et uttrykksbehov som kan utvikles gjennom opplæring i og arbeid med kunstneriske og kulturelle uttrykk. Kunst- og kulturuttrykk berører grunnvilkår ved vår tilværelse som glede, lengsel, drømmer, melankoli, ensomhet og er fundamentale i oppdragelsen av barn og unge.

Elevenes mediehverdag er preget av at mange typer kommunikasjon og uttrykksmåter samvirker; for eksempel bilde, lyd, design og verbalspråk. Kulturskolelærerne må i fellesskap øke sin bevissthet rundt denne kjensgjerningen. Det kan stimulere kunst- og kulturprosjekter i skolens regi, som ivaretar tverrfaglighet og sidestilte uttrykksformer i én og samme produksjon. Samtidig må det stimulere til kritisk debatt og refleksjon om kulturskolens rolle i dette bildet, nå og i framtida.

2.2.2. Kunnskap og læring i kulturskolen

Kunnskap må forstås bredt og inkluderende i kulturskolen; som et vidt spekter av handlinger, ferdigheter, fakta og opplevelser. I kunstfagene er også den tause kunnskapen viktig for virksomheten. Undervisningen skal romme både ferdighetsopplæring, formidlingstrening, kunst- og kulturopplevelser og deltagelse i samarbeidsprosjekt med andre elever, lærere og profesjonelle kunstnere. I ferdighetsopplæringen må begrepsforståelse være et siktemål. Det må skje i møtet med praktisk utøving, der eleven møter det enkelte fags materialer, verktøy, instrumenter, formspråk osv. Med utgangspunkt i lærerens undervisning og praktiske demonstrasjoner vil eleven utforske, skape og utvikle ferdigheter og uttrykksevne.

Hovedarenaene for elevenes læring er undervisningstimene og hjemmearbeidet. Men læring foregår også i andre sammenheng. Å delta i ulike formidlingssammenhenger er en viktig del av læringsprosessene. Motivasjon styrkes særskilt når elevene får samhandle med andre som har kommet lengre enn en selv. Elevene får mulighet til å undre seg og eksperimentere; til å være små forskere. De får oppdage uttrykksmidlene og ta dem i bruk.

Elevens vekst og mestring er det viktigste målet for opplæringen. Kulturskolelæreren må lære eleven å ta ansvar for egen innsats i og mellom undervisningstimene. Metoder for å integrere elevens egenøving i opplæringen bør være et prioritert tema i undervisningen. Lærerens krav og forventninger til resultat er av stor betydning for elevens innsats og motivasjon. Kulturskolelærere bør utvikle normer og kriterier for et godt resultat. De må også kunne diskutere hva som kjennetegner gode læringsprosesser.

2.2.3. Vurdering for læring i kulturskolen

Kulturskolen kan være tjent med å hente inspirasjon fra den nasjonale satsingen på vurdering i skoleverket, bl.a. for å utvikle et begrepsapparat innenfor det pedagogiske vurderingsfeltet. Samtidig må vurderingsvirksomheten tilpasses kunstfagenes egenart.

Det bør gjennomføres kompetanseheving i vurdering for kulturskolens lærere. En må belyse sammenhengen mellom kunstneriske mål, kriterier, motivasjon og veiledning. Målet er å utvikle god og framtidsrettet vurderingskultur i skoleslaget. Vurdering for læring innebærer veiledning, tilbakemeldinger til eleven og utviklingssamtaler, der hensikten er å skape best mulige betingelser for elevens utvikling.

På institusjonsnivå er det nødvendig med løpende vurdering av undervisningsformer og organisering, om eleven er på riktig program, og av alle støttefunksjoner som bidrar til elevens utvikling.

2.2.4. Kvalitet i kulturskolen

Begrepet kvalitet bør være gjenstand for kontinuerlig debatt i kulturskolen. Viktige forutsetninger for kvalitet kan være:

Undervisnings- og læringskvalitet:

- Elevenes innsats og aktivitet i undervisning, hjemme og i formidlingsarbeid
- Forholdet mellom mål og realisering av de ulike programmene
- Undervisning, læringsprosesser og læringsmiljø
- Lærerkompetanse og kollegasamarbeid
- Pedagogisk utviklingsarbeid

Kvalitet i rammefaktorer:

- Rutiner for elevopptak
- Mengde undervisningstid og organisering av undervisningen
- Utstyr og lokaliteter
- Ressursbruk

Virksomhetskvalitet:

- Samarbeidet mellom hjem og kulturskole
- Muligheter for kompetanseutvikling for lærere og ledere
- Aktivitetsnivå, antall konserter/forestillinger/utstillinger
- Kulturskolens system for skolebasert vurdering
- Langsiktighet i virksomhetsplanleggingen
- Arbeidsmiljø

Alle disse punktene bør inngå i interne kvalitetssikringssystemer som gjennomføres jevnlig. I arbeidet med kvalitetssikring bør det tas i bruk systematiske metoder for kulturskoleutvikling. På den måten kan kulturskolen bli en lærende skole der erfaringsbasert viten kan lede til ny innsikt og kunnskap.

2.2.5. Lærerrollen og profesjonen

”Lærerne avgjør ved sin væremåte både om elevens interesser består, om de føler seg flinke og om deres evner vedvarer” (K06, Generell del, s.22).

Profesjonskunnskap

Den viktigste enkeltfaktor i opplæringen er læreren. Kulturskolelæreren må ha et bevisst forhold til sine mange roller; som profesjonsutøver, instruktør, leder av små og store grupper, organisator, inspirator, kulturbærer, vurderer, utøver og kollega.

Ledelsen må legge til rette for at lærerne får dele og kritisk vurdere sin felles yrkeskunnskap. De må kunne beskrive og begrunne sin praksis med et felles fagspråk. Slik kan den tause kunnskapen i større grad komme til uttrykk og profesjonaliteten løftes fram, ikke minst i kontakten med personer og institusjoner utenfor kulturskolen.

Profesjonsutøvelse

Den enkelte kulturskole bør vektlegge og stimulere ulike kompetanser hos læreren som:

- Kunstfaglig kompetanse
- Didaktisk kompetanse
- Kommunikativ kompetanse
- Refleksjonskompetanse
- Relasjonskompetanse
- Lederkompetanse
- Læreplankompetanse
- Vurderingskompetanse
- Yrkesetisk kompetanse

Disse bør være gjenstand for refleksjon og tolkning, og legges til grunn for dialoger om arbeidsmiljø og læringsmiljø.

Profesjonsutvikling

Kulturskolens kvalitet vil bl.a. avhenge av at lærerne har en arbeidssituasjon hvor de kan utvikle seg som utøvere av sitt fag. Lærernes rolle som aktive utøvere skaper gode forbilder for elevene.

Det er viktig at kulturskolelærerne får tilgang til etter- og videreutdanning, deltagelse ved konferanser og tilgang til forskning i sitt fag. Kulturskolelærerne bør få støtte til faglig-pedagogisk utviklingsarbeid, utprøving og publisering.

2.2.6. Forskning og utviklingsarbeid

Kulturskolefeltet er et relativt nytt profesjonsfelt som trenger forskning og utviklingsarbeid for å utvikle kunnskap om skoleslaget. Det er viktig at kulturskolelærere får støtte til å forske i egen praksis og til å drive faglig-pedagogisk utviklingsarbeid. De bør også få støtte til utprøving og publisering. Som del av profesjonsutøvelsen er det avgjørende at både lærergruppa og ledelse får opplæring i lokalt læreplanarbeid, - også for å kunne implementere rammeplanen.

Høyere kunstfaglige utdanningsinstitusjoner kan i samarbeid med praksisfeltet initiere og gjennomføre utviklingsprosjekt med fokus på bl.a. nye arbeidsmåter og organisering av undervisning, utvikling av nytt undervisningsmateriell og multimediale undervisningsformer. Kulturskolen som lokalt ressurscenter innebærer også muligheter for å undersøke hvordan kulturskolens faglige ressurser kan brukes i kulturlivet, i forebyggende helsearbeid, i eldreomsorg og i profesjonell formidling.

Den Kulturelle Skolesekken (DKS) er et nasjonalt satsingsområde som skal sikre profesjonelle kunst- og kulturtilbud og kulturelle aktiviteter for alle elever i grunnskolen. (Se i vedlagt forslag til rullert plan for henvisninger til stortingsmeldinger og planverk.) DKS finansieres av statlige spillemidler i tillegg til midler fra fylkeskommune og kommune.

Det kreves at kommunene har egne planer for DKS med tilhørende lokale tiltaksplaner for å kunne nyte godt av spillemidler satt av til formålet. Lier har hatt egen DKS - plan fra 2003 og får overført per 2014 rundt kr. 330.000 årlig til å gjennomføre de lokale tiltaksplanene. I tillegg mottar vi sterkt subsidierte abonnementsordninger fra Buskerud fylke og Drammens museum innen profesjonell scenekunst, musikk, litteratur, visuell kunst og kulturhistorie.

”Plan for den kulturelle skolesekken i Lier» ble første gang vedtatt i kultur-, oppvekst og undervisningsutvalget 19.11.2003 og rullert i samme utvalg 14.06.2006 med gyldighet ut skoleåret 2009. Gjeldende plan for perioden 2009–2014 ble vedtatt av tjenesteutvalget 10.06.09. Tiden er nå inne for en ny rullering, denne gang også i tjenesteutvalget. Planen foreslås nå med gyldighet for 5 nye år, ikke for 3 eller 4 år som ved tidligere rulleringer siden det erfaringsmessig ikke er behov for hyppige endringer. Om det skulle bli behov for større endringer i perioden vil planen likevel kunne tas opp tidligere.

2. Forslag til ny plan:

Det er, som ved tidligere rulleringer, plangruppa for DKS i Lier som står bak utformingen av planen. Per skoleåret 2013-2014 består plangruppa av:

Gunnar Johansen	inspektør ved Høvik skole
Laila Steensen	rektor ved Lierbyen skole
Ingeborg Rivelrud	kultursjef
Sissel Gerhardsen Røyne	rektor for Lier kulturskole
Sisel Gravdal	fagrådgiver skole
Hege Elisabeth Larsen	fagrådgiver kultur

Forslag til plan har vært på høring hos alle skolene, i rektornettverket og hos samarbeidspartnere underveis og har vært justert i forhold til innspill som har kommet inn. Oppsummering av høringsrundene følger saken som vedlegg.

Ved denne rulleringen foreslås det at hovedtrekkene fra tidligere planer beholdes. Skolene i Lier er i all hovedsak meget fornøyd med hele ordningen. Ny tiltaksplan, noen tiltak går ut, andre videreutvikles og noen nye foreslås utviklet i planperioden. Det er også noen endringer i det vi mottar fra fylket og fra Drammen museum.

Tiltakene og hva vi får fra fylket og museet per i dag, er nærmere beskrevet i vedlagte planforslag. Les gjerne denne før videre i saksutredning.

2.1. Endringer i forhold til gjeldende plan:

Med bakgrunn i høringsrunder og endringer i hva vi får gjennom abonnementsordningene fra Buskerud fylke og tilrettelagte opplegg i Drammen museum, oppsummerer vi foreslåtte endringer slik:

- Redusert tilbud fra Pilotgalleriet/visuell kunst. Fra at alle fra 1. til 10. klasse får en utstilling med formidler i året, får nå bare 5 trinn dette tilbudet (del av fylkets abonnementsordninger). Lier har meldt til fylket at vi ønsker visuell kunst til alle igjen, men fylket melder tilbake at økte utgifter og trange rammer gjør at dette blir vanskelig per i dag.
- Det blir kulturvertkurs i fylkets regi hvert år istedenfor annen hvert år i egen regi. Dette er et ønske vi har signalisert til fylket over flere år som nå er etterkommet (siden høsten 2013)!

- Drammen museum gir ikke lenger 8. klassene i Lier det kulturhistoriske tilbudet «langs elva» i Drammen. 5. klassene får ikke lenger et eget opplegg rundt «den gamle gården» på Spiraltoppen. Isteden får 5. klassene opplegget «Kunst i museet». 3. klassene får fortsatt tilbudet «gammeldags jul» på museet. Endringene skyldes omprioriteringer innen knappe ressurser i forbindelse med at videregående skole nå også omfattes av den kulturelle skolesekken. Tilbudene fra Drammen museum er gratis for oss, inkludert transporten fra Lier.
- I forrige plan var tiltaksplan fordelt på klassetrinn, med 1., 7. og 10. trinn uten faste tiltak. Dette er forandret til tiltaksplan fordelt på klassetrinn, men nå med «åpen» for 7., 8. og 10. trinn for å bestille/ benytte lokalt utviklede undervisningsopplegg eller bestille fra fylkets tilbudskatalog (de ikke obligatoriske oppleggene). DKS planen har satt som mål at alle klasser skal ha minst ett prosjekt med kulturinnhold i løpet av året helt siden første utgave i 2003. Se planens punkt 5, side 6 og 7.
- Kommunens eget opplegg «natur og kultur» for 8. klassene på Eiksetra går nå ut. Dette var en overnattingstur i lavvoer med matkultur, håndverk og kulturhistorie. Skolene kunne bestille (ikke obligatorisk) og fikk transporten dekket av DKS-midler. Fordi opplegget var avhengig av forrige drifter av Eiksetra sitt engasjement og skolene valgte i liten grad å bruke tilbudet, har vi valgt å ta dette opplegget ut i kommende planperiode. Kultur og fritid jobber videre med å legge godt til rette for friluftsliv for barn og unge på Eiksetra, men da uten å knytte det til DKS i Lier.
- Obligatorisk opplegg for 6. klassene på Lier Bygdetun skal videreutvikles i perioden. Opplegget har så langt vært 2-delt. Klassen deles i to, en gruppe har gammeldags skoletime i den gamle Vivelstad skole på tunet, en gruppe får omvisning og aktiviteter knyttet til årets sommerutstilling. I friminuttet har de gammeldagse leker. Så bytter gruppene. Sommerutstillingen har vist seg å være det svakeste leddet i opplegget – ofte vanskelig å formidle godt og skape aktivitet rundt. Vi har mistet Drammen museums tilbud «den gamle gården på Spiraltoppen». Det er nå et ønske om å beholde «gammeldags skoletime» og at «den gamle gården/ en tidsreise 100 år tilbake i tid» erstatter sommerutstillingen i løpet av planperioden. Allerede i sommer prøver kultur og fritid ut sommerferietiltaket «tidsreisen» for barn i alder 8 – 13 år på Lier Bygdetun og regner med gjennom dette å få nyttige erfaringer til videreutviklingen av et opplegg for 6. klassene (sommertiltaket var fulltegnet allerede i april).
- Animasjonsverksted og animasjonsteknikker har lenge stått på lista over ønskede kulturprosjekter i skolene. Animasjonskunstnere har vært hentet inn til kulturprosjekter gjennom alle DKS år, lærere har vært på kurs hos disse i DKS regi og det har vokst fram ønsker om skikkelig utstyr/animasjonsverksted på skolene. I samråd med skolene og Lier kulturskole, går vi nå for å sette opp et riktig utstyrt animasjonsverksted med lærer/ veileder på kulturskolen i løpet av planperioden. Dette blir i tilfelle et bestillingstilbud og drives av kulturskolen støttet av DKS- midler.
- Vi foreslår også å utvikle et nytt bestillingsopplegg knyttet til kulturminner og «arkitekturhistoriske perler» i skolenes nærmiljø i planperioden. Dette som en del av oppfølging av den foreliggende kulturminneplanen og formidling knyttet til den.
- Vi slår fast et tettere samarbeid om ungdommens kulturmønstring (UKM) mellom DKS, grunnskole og kulturskole. (Se vedlagt samarbeidsavtale).

- Planperioden økes fra 4 til 5 år. Tidligere har perioden vært økt fra 3 til 4 år. Det er stor tilfredshet med DKS i Lier, det har vært små endringer underveis ved rullinger, planen er fleksibel i praksis, vi evaluerer og justerer hvert år og vi har nå flere tiltak som skal utvikles i perioden. Oppstår det behov for store endringer i løpet av perioden som avviker fra planen, kan det legges fram politisk før utløpsdato.

2.2 Økonomi:

Den Kulturelle Skolesekken finansieres gjennom spillemidler, kommunale egenandeler ved abonnementsordninger og avsatte kommunale midler.

Staten stiller spillemidler til disposisjon til satsingsområdet Den Kulturelle Skolesekken for fylkene og kommunene. Buskerud Fylke får gjennom ordningen overført spillemidler som går delvis til abonnementsordningens profesjonelle produksjoner, delvis til fordeling til kommunene etter fordelingsnøkkel antall elever/ antall skoler.

Abonnementene er allerede delfinansiert gjennom spillemidler, men kommunen betaler også egenandeler. Vi foreslår at vi fortsatt fordeler kostnadene slik:

Kommunens egenandel i forbindelse med musikk og litteraturabonnementene finansieres fortsatt i sin helhet over skolenes budsjetter. Scenekunst- og visuell kunstabonnementene dekkes med 50% fra kulturbudsjettet og 50% fra skolebudsjettene. Samarbeidsprosjekter mellom skole og bibliotek i forbindelse med forfatterbesøk og litteraturformidling utover abonnementsordningene dekkes fortsatt med 50% fra bibliotekbudsjettet, 50 % av skolene selv.

Tilbudene fra Drammens museum er gratis, inkludert busstransport, for Lier. Statlige tilskudd sikrer dette.

Lier får per skoleåret 2013 /14 kr. 330.000,- i spillemidler som denne planen skal gi føringer for hvordan vi bruker. Dette kan variere noe fra år til år. Vi forutsetter fortsatt statlig satsing rundt samme nivå i denne planen. Føringer for bruk av spillemidler foreslått i rullert plan er som følger:

- Det settes av midler til transport: Av 6. trinn til Lier bygdetun, til 4. klasses Lier rundt turer og til 9. klasses arkitekturvandring for 2 skoler (Sylling og Høvik)
- Det settes av midler til kulturprosjekter i skolene etter årlige søknader. Skolene kan få støtte til honorar for kunstnere/ressurspersoner som blir hentet inn for å styrke planlagte kulturprosjekter.
- Det settes av midler til oppdatering av eksisterende undervisningsopplegg
- Det settes av midler til å utvikle nye undervisningsopplegg og eventuell drift av disse.

Plangruppa for DKS i Lier vedtar budsjett for hvert skoleår med utgangspunkt i vedtatte føringer i rullert plan og tildelte spillemidler. Det settes i tillegg også av en pott lokalt hvert år for å dekke møter, kurs og innkjøp som ikke dekkes av spillemidlene (per 2013/14 kr. 50.000,-)

2. Høringsrunden

Det har vært gjennomført en høringsrunde hos grunnskolene i Lier. Utgangspunktet var: Hva er ønsket av utvikling og endring i kommende planperiode med utgangspunkt i gjeldende plan og en del konkrete spørsmål knyttet til dette. Alle skolene svarte. Oppsummering av skolenes tilbakemeldinger og forslag til ny plan har også vært på høring hos skolene og fått bred støtte.

Oppsummering av høringsuttalelsene følger som vedlegg til denne saken og ligger i hovedtrekk til grunn for forslag til rullert plan.

Flere skoler svarer at ikke alle obligatoriske temaer i DKS planen har vært like godt forankret hos dem, og der har de en utfordring som de nå vil ta tak i.

Melding om ønskede endringer som gjelder fylkets abonnementsordninger og bestillingstilbud er sendt til dem med oppfordring til å ta med i deres videre planlegging.

2.3 Konklusjon

Forslag til rullert DKS plan for tiden 2014 til 2019 er godt forankret både hos skole, kultur og kulturskole gjennom omfattende høringsrunder. Vedlagte forslag er godtatt av alle involverte parter og bærer ingen stridsområder i seg. At planen er politisk behandlet og vedtatt er både et krav, en styrke og gir den tyngde for kommende periode.

Plan for Den kulturelle skolesekken (DKS) i Lier

for skoleårene 2014/2015 – 2018/2019

Theodor Kittelsens Soria Moria slott

INNHold

1. Innledning. Hva er den kulturelle skolesekken ?	s. 2
2. Ansvarsdelingen mellom stat, fylke og kommune	s. 3
3. Lier kommunens mål og ambisjoner	s. 3
4. Abonnementsordningen i fylkeskommunens regi og avtalen med Drammens museum	s. 5
5. Spillemiddeltilskuddene til kommunen, tiltaksplan	s. 6
6. Organisering av DKS - arbeidet i Lier	s. 8
7. Kompetanseutvikling	s. 9
8. Gyldighetsperiode	s. 9

Vedlegg:

Partnerskapsavtalen med Buskerud fylkeskommune.

Samarbeidsavtale mellom Norsk kulturskoleråd, DKS,UKM og KKS

1. Innledning: Hva er Den Kulturelle Skolesekken?

Den kulturelle skolesekken (DKS) er en nasjonal ordning som skal bidra til at alle elever i skolen får oppleve profesjonell kunst og kultur. Gjennom ordningen skal elevene lettere få tilgang til, gjøre seg kjent med og utvikle forståelse for kunst- og kulturuttrykk av alle slag.

Kunst- og kulturtilbudene skal være av høy kvalitet og vise hele bredden av kunst- og kulturuttrykk:

- Film
- Musikk
- Kulturarv
- Scenekunst
- Litteratur
- Visuell kunst
- Arkitektur og design

Den kulturelle skolesekken forutsetter et nært samarbeid mellom de tre forvaltningsnivåene stat, fylkeskommune og kommune. Likedan er et nært samarbeid mellom kultur- og skolesektoren av avgjørende betydning. Det demokratiske prinsippet står sterkt i ordningen: Den Kulturelle Skolesekken skal omfatte alle elever.

I Kunnskapsløftet, gjeldende lærerplan fra 2006, vektlegges bl.a. kulturell kompetanse, kjennskap til kulturarv og tradisjon og utvikling av kreative evner. I tillegg til i gjeldende læreplanverk, er Den Kulturelle Skolesekken forankret i St.meld. nr. 38 (2002-2003) Den kulturelle skolesekken, i St.meld. nr. 8 (2007-2008) Kulturell skolesekk for framtida og i Skapende læring, Kunnskapsdepartementets strategi for kunst og kultur i opplæringen (2007-2010).

Den statlige satsingen på Den kulturelle skolesekken finansieres gjennom spillemidler. Størrelsen og fordelingen av de nasjonale midlene bestemmes av Kongen i statsråd og forvaltes av Kulturdepartementet. Et nasjonalt sekretariat for ordningen er lagt til Norsk kulturråd.

Fylkene og kommunene er forpliktet til å lage egne planer for DKS satsingen regionalt og lokalt. Med forankring i statlige føringer har Buskerud fylke og Lier kommune vedtatt sine egne planer med mål, prioriteringer og tilhørende bruk av spillemidler og egne midler. DKS i Lier har som mål å sikre alle skolebarn en kvalitetssikret kulturell fordypning, både innenfor intensjonene i Kunnskapsløftet og innenfor målsettingene i de lokale lærerplanene.

Den første planen, "Plan for den kulturelle skolesekken i Lier 2003–2006", ble vedtatt i Kultur-, oppvekst og undervisningsutvalget 19. november 2003, rullert i samme utvalg 14.06.2006, i tjenesteutvalget 10.06.2009 med gyldighet fra skoleåret 2009/2010 ut skoleåret 2013-14.

Foreliggende plan er behandlet i tjenesteutvalget xx.yy.2014 etter høringsrunde internt til alle grunnskolene i Lier. Planen vil gjelde ut skoleåret 2018/19.

2. Ansvarsdelingen mellom Staten, Buskerud fylkeskommune og Lier kommune

- **Staten** har lagt føringer gjennom kunnskapsløftet og stortingsmeldinger om DKS og ved å stille spillemidler til disposisjon for fylker og kommuner.
- **Fylkeskommunen:** Fylkene legger egne planer, i tråd med de statlige føringene, for egen bruk av spillemidler og overføringer til kommunene og rapporterer til staten. Buskerud fylke sikrer regionale tilbud innen profesjonell kunst og kultur gjennom abonnementsordninger og bestillingstilbud til kommunene. Tilbudene skal være kvalitetssikret og finansieres gjennom spillemidler, egne budsjetter og egenandeler fra kommunene.

Per 2014/15 mottar Lier kommune profesjonelle kunst og kulturtilbud som abonnementsordning fra fylkeskommunen innen kunstformene: Musikk, scenekunst, visuell kunst og litteratur. I tillegg har Buskerud fylkeskommune tilbud om en rekke gode tiltak som skolene kan benytte/bestille etter eget initiativ, bl.a. innen film og kulturarv.

Fylkeskommunen tilbyr fra 2013 også opplæring av kulturverter årlig. Både partnerskapsavtalen og abonnementsavtalen mellom fylket og kommunen vil bli rullert i den kommunale planperioden og endringer vil med stor sannsynlighet dermed kunne skje.

Buskerud fylkeskommune fordeler spillemidler til kommunene etter en fordelingsnøkkel basert på antall skoler og antall elever. Fylket krever at kommunene har en egen plan for DKS med årlige tiltaksplaner og plan for bruk av de tildelte spillemidlene. Midlene kan ikke brukes til administrasjon og kompetanseheving. Lier kommune mottok per skoleåret 2013/2014 kr 330.100 i spillemidler til DKS.

- **Lier kommune** skal ha en egen politisk vedtatt plan for DKS. Planen skal være lokalt forankret, i tråd med fylkets strategiplan, supplere tilbudet fra fylkeskommunen gjennom årlige tiltaksplaner og slå fast bruken av tildelte spillemidler lokalt. Kommunen rapporterer hvert år tilbake til fylket om bruken av midlene i tråd med planene og leverer revisorgodkjent regnskap. Kommunen tar i mot og dekker egenandel ved fylkets abonnementsordninger.

Lier kommune har i tillegg inngått en egen avtale med Drammens museum som sikrer et kulturhistorisk tilbud til to klassetrinn i kommunen.

3. Lier kommunens mål og ambisjoner

Den kulturelle skolesekken skal gi alle barn og unge i Lier en god kulturell ballast i form av opplevelser, kunnskap og egenaktivitet knyttet til kunst- og kulturfag og kulturhistoriske emner.

Den kulturelle skolesekken skal sikre at alle barn og unge i grunnskolen får kunnskaper om og opplevelse av profesjonell kultur innen områdene: Visuell kunst, arkitektur og design, scenekunst, musikk, litteratur, kulturarv og film.

Kommunen prioriterer egenproduserte tiltak i formidling knyttet til lokal kulturhistorie, visuell kunst og arkitektur. Egenaktivitet skal være et bærende element i alle faste tiltak.

Målene sikres gjennom:

- Samarbeidsavtaler: Et tett og godt samarbeid mellom Buskerud fylkeskommune og Lier kommune, Drammens museum og Lier kommune og lokalt mellom skolene og kultursektoren med samarbeidspartnere.
- Deltagelse i alle Buskerud fylkes abonnementsordninger innen profesjonell kunst og kultur.
- Deltagelse i Drammen museums kulturhistoriske opplegg for to klassetrinn.
- Egne kommunale tiltak under kontinuerlig utvikling og forbedringer.
- Kommunale midler og ressurser samt spillemidler.

Konkretisering av lokale tiltak:

- Alle skolene engasjerer elever som kulturverter/kulturarrangører: Dette gir nyttig kompetanse og kunnskap for elevene og letter tilretteleggingen for mottak av abonnementsordningene på den enkelte skole. Eget kurs for elever og ansvarlige lærere arrangeres hvert år i regi av Buskerud fylkeskommune.
- Det arrangeres minst en tur eller befaring utenfor skolen i året for alle elever der kultur- eller lokalhistorie er hovedtema.
- Alle elever skal ha besøkt biblioteket minimum en gang i løpet av barneskolen og en gang i løpet av ungdomsskolen.
- Kulturprosjekter på egen skole: Skolene planlegger og gjennomfører minst et skoleprosjekt på hvert klassetrinn der kulturfag, kulturopplevelser og egenaktivitet inngår.
- Det satses på et nært samarbeid mellom DKS og Ungdommens kulturmønstring (UKM) i planperioden; DKS bidrar til markedsføring av UKM og oppfordrer unge til å delta, samt bruker UKM som arena for å vise fram kunst og kulturprosjekter.
- Egne lokale temaer som er obligatoriske for skolene å ta opp og innarbeide i de enkelte skolers fagplaner:
 - ”Arkitektur- og byggeskikk i Lier” behandles i løpet av barnetrinnet (5. – 7. trinn) og ungdomstrinnet.
 - Lokalhistorie knyttet til Huseby, St. Hallvard og middelalder behandles i løpet av barnetrinnet (1. – 4. trinn).
 - Profesjonell visuell kunst i kirker, offentlige bygg og plasser er tema i løpet av barnetrinnet (5. – 7. trinn) og ungdomstrinnet, gjerne i forbindelse med kirkebesøk og tema arkitektur.
 - Lier bygdetun besøkes en gang på barnetrinnet og en gang på ungdomstrinnet.
 - Kulturhistorisk «Lier rundt» tur arrangeres i løpet av barnetrinnet.

Det har blitt utviklet gode lokale undervisningsopplegg knyttet til disse temaene i forutgående planperioder, og nye vil være under utvikling i inneværende periode.

- Organisering av DKS arbeidet i tråd med samarbeidsavtalen med fylkeskommunen (se kapittel 6, organisering og vedlagt samarbeidsavtale med Buskerud fylkeskommune)
- Egne kommunale midler settes av årlig til kurs, samlinger og kompetanseheving innen DKS lokalt.
- En idebank i ”light-versjon” som holdes ajourført. Idebanken skal være digitalt tilgjengelig og inneholde:
 - Liste over kunstnere/ressurspersoner som kan engasjeres i kulturprosjekter
 - Liste over gode steder for kulturutflukter
 - Nyere lokale undervisningsopplegg skal finnes i digital versjon
 - Innvilgede søknader til kulturprosjekter med prosjektbeskrivelser skal være tilgjengelige for alle skolene på forespørsel.

4. Abonnementsordningene i fylkeskommunens regi og avtalen med Drammens Museum

Abonnementsordning for visuell kunst, musikk, scenekunst og litteratur videreføres. Likeledes avtalen med Drammens museum med opplegg for 2 klassetrinn (tidligere 3) i året. Lier kommune ønsker også å delta i fylkets planlagte abonnement knyttet til formidling av film når det kommer på plass.

De faste abonnementene er finansiert gjennom spillemidler, fylkeskommunale midler og innebærer også en egenandel per elev for kommunen.

De faste abonnementsordningene inkluderer følgende tilbud:

- Alle elever får hvert år to konserter på egen skole via fylkets musikkprodusent i samarbeid med Rikskonsertene.
- Alle elever får hvert år en scenekunstforestilling på egen skole via Brageteatret i samarbeid med Norsk Scenekunstbruk
- Elever i 2., 4., 6., 8. og 9. trinn får hvert år en utstilling innen visuell kunst, arkitektur eller design på egen skole via Pilotgalleriet i samarbeid med Buskerud kunstnersenter og Nasjonalmuseet for kunst, kultur og design (tidligere et tilbud til alle 1. – 10. trinn).
- Alle elever på 3., 6. og 8. trinn får en litteraturformidling på egen skole via Buskerud fylkesbibliotek
- Det er planlagt eget filmabonnement, inntil det er på plass står skolene fritt til å bestille filmformidlingstilbud fra fylkets årlige tilbudsliste på området.

Kommunens egenandeler i forbindelse med musikk- og litteraturabonnementene finansieres fortsatt i sin helhet over skolebudsjettet. Scenekunst- og visuell kunstabonnementene dekkes med 50% fra kultur- og 50% fra skolebudsjettet.

Abonnementstilbudene innenfor musikk, scenekunst, visuell kunst og litteraturformidling er svært rimelige for kommunene fordi de allerede subsidieres gjennom fylkets spillemidler og regionale midler.

Samarbeidsprosjekter mellom skole og bibliotek i forbindelse med forfatterbesøk og litteraturformidling utover abonnementsordningene dekkes med 50% fra bibliotekbudsjettet og 50% av skolene selv.

Egen avtale med Drammen museum

Avtalen med Drammens museum innebærer følgende undervisningsopplegg med egenaktivitet:

- ”Gammeldags jul” for alle på 3. trinn på Drammens museum
- ”Kunst i museet” for alle på 5. trinn

Tilbudet fra Drammen museum er fullfinansiert inkl. transport for skolene via øremerkede statlige/sentrale midler. Endring fra tidligere planperioder er at vi har mistet det kulturhistoriske opplegget «langs elva» for 8. trinn. «Den gamle gården» på Spiraltoppen for 5. trinn er skiftet ut med egne opplegg basert på kunst i museet, kalt «Kunst!».

5. Spillemiddeltilskuddene til kommunen, tiltaksplan

Hvert år får kommunen overført spillemidler fra fylket etter søknad med henvisning til egen vedtatt DKS plan og etter en statlig vedtatt fordelingsnøkkel. Midlene skal brukes til lokale DKS prosjekter. Fylkeskommunen har signalisert at overføringene vil ligge på tilnærmet samme nivå i kommende periode som tidligere, dvs. rundt kr. 330.000,-.

Tiltaksplan for bruk av spillemidler for perioden 2014/-15 til 18/19 blir som følger:

- **Det settes av midler til bruk av kunstnere/ ressurspersoner i kulturprosjekter**

Dette for å sikre overordnede mål for DKS i Lier, hvor det bl.a. heter ” For hvert klassetrinn skal skolene gjennomføre minst et skoleprosjekt der kulturfag, kulturopplevelser og egenaktivitet inngår”. Å sette av egne spillemidler til å engasjere ressurspersoner i kulturprosjekter, bygger opp under gode kulturprosjekter i skolenes egen regi. Herunder settes også av midler til å engasjere ressurspersoner til de faste oppleggene på Lier Bygdetun

- **Det settes av midler til ”Lier rundt - kulturhistorisk tur” for alle 4. klassene**

Lier rundt turer har vært obligatoriske for alle 4 klasser siden første DKS plan (2003). Det ble utviklet et eget manus i 2009 med foreslåtte ruter og poster for hver enkelt skole. Det settes fortsatt av spillemidler til dekning av bussreisene. Lærere er selv omvisere på turene med støtte i manus eller hyrer eksterne omvisere på skolenes egen regning.

- **Det settes av midler til transport til Lier Bygdetun for 6. og 9. trinn.**

Obligatoriske tema: Lier bygdetun besøkes en gang på barnetrinnet og en gang på ungdomstrinnet. ”Arkitektur- og byggeskikk i Lier” behandles i løpet av mellomtrinnet og ungdomstrinnet.

Undervisningsoppleggene:

- Alle 6. klassene skal delta i opplegget ”En gammeldags skoletime og årets sommerutstilling” hver høst. Opplegget utvikles til «en gammeldags skoletime og historiske aktiviteter på tunet» i løpet av planperioden. Det settes av spillemidler til transport for alle skolene bortsett fra Hegg og Hallingstad skoler som er i gåavstand. Lier bygdetun stiller med frivillige som omvisere/ aktivitetsledere og «gammeldagse lærere». Dette får de som ressurspersoner en kompensasjon for via spillemidlene. Det settes også av utviklingsmidler i perioden.

- Alle 9. klassene skal på arkitekturvandring fra Lier E-verk til Lier bygdetun. Et eget manus er utviklet. Lærerne skal selv stå som omvisere på turen. På bygdetunet blir de tatt i mot og vist rundt av frivillige på bygdetunet. Utgifter til transport for Sylling og Høvik skoler finansieres via spillemidler. Det tilbys kurs for lærerne på forhånd.

- **Det settes ikke lenger av midler til transport til Eiksetra for alle 8. klassene som i tidligere planperioder.**

Det vil i planperioden bli vurdert å utvikle egne tilbud til barn og unge under overskriften «Den Naturlige Skolesekken i Lier». Overnattingsopplegget «Natur og kultur på Eiksetra» for 8. trinn er ikke lenger en del av DKS. Men det tidligere utviklede undervisningsopplegget «Natur og kultur» med utgangspunkt i Eiksetra vil fortsatt være tilgjengelig ved forespørsel. Undervisningsopplegget inneholder kultursti, kulturhistorie, friluftsliv, håndverk, historiefortelling og matlaging samt overnatting i lavvoer.

- **Det settes av midler til oppdatering, videreutvikling og nyutvikling av lokale undervisningsopplegg.**

Når det gjelder utvikling av nye undervisningsopplegg i denne planperioden er følgende opplegg prioritert:

- Animasjonsverksted på Lier kulturskole og i kulturskolens regi. Bestillingstilbud for skoleklasser
- 6. klasses besøk på bygdetunet skal på sikt videreutvikles. «Gammeldags skoletime» beholdes, «sommerutstillingen» byttes ut med «historiske aktiviteter på tunet». Dette blir fortsatt noe alle 6. klassene deltar på hver høst.
- Det utvikles egne opplegg rundt kulturminner og arkitekturhistoriske perler i hver skolekrets sitt nærmiljø i løpet av planperioden. Disse går inn i samlingen av undervisningsopplegg som skolene kan benytte seg av om de ønsker.

Det er i tillegg nødvendig med en jevnlig oppdatering av eksisterende undervisningsopplegg. Alle tiltak i DKS Lier blir evaluert hvert år og forslag til videreutvikling og forbedringer vil dukke opp. En pott av spillemidlene kan settes av til formålet hvert år, i tillegg til midler til de prioriterte nyutviklingene.

Tiltaksplan fordelt på klassetrinn

Tiltaksplan fordelt på klassetrinn for perioden 2014/2015 – 2018/2019, finansiert via spillemidler og kommunale midler:

Trinn	tema	Faste undervisningsopplegg	Forankret i kunst/kulturart	Obligatorisk tema	Egen andel	Spille midler
1	-	-		-	-	
2	Middelalder i Lier/ St. Hallvard	”Husebykista” sendes på turne til alle barneskolene (fortellerkiste med gjenstander assosiert med middelalder)	Kulturarv	x	-	Til oppdatering
3	”Gammeldags jul”	Eget opplegg på Drammens museum	Kulturarv	x	-	Drammens museum
4	”Lier rundt”	Lokal busstur til kulturhistoriske steder i Lier med omviser	Kulturarv	x	<i>Honorar hvis omviser</i>	X
5	”Kunst i museet”	Eget opplegg i regi av Drammens museum	Visuell kunst, kulturarv	x	-	Drammens museum
6	Gammeldags Skoletime og aktiviteter på tunet	Egne opplegg på Lier Bygdetun	Kulturarv	x	-	X
7	*Åpent					
8	*Åpent					
9	Arkitekturhistorisk vandring	Eget opplegg med vandring fra E-verket til Lier bygdetun	Arkitektur kulturarv	x	-	x
10	*Åpent			-	-	
Alle trinn	Kulturprosjekter med bruk av eksterne ressurspersoner	I skolens egne kulturprosjekter etter søknad på avsatte spillemidler samt i faste opplegg på Lier Bygdetun (6., 8. eller 9. trinn).	Innen alle kunst- og kulturuttrykk	x	x	x Kan søke fra spillemidler
*Kan bestille fra fylkets tilbud innen film og kulturhistorie og/eller benytte eksisterende undervisningsopplegg lokalt. I tillegg vil alle elever årlig få abonnementsstilbudene fra Buskerud fylkeskommune innen musikk, scenekunst, visuell kunst (2., 4., 6., 8. og 9. trinn) og litteratur (3., 6. og 8. klasse).						

Utviklede lokale undervisningsopplegg som kan benyttes/bestilles:						
Trinn	tema	Undervisningsopplegg	Forankret i kunst/ kultur art	Obligatorisk tema	Egen andel	Spille midler
alle	Animasjon <i>NYTT – Kommer i perioden</i>	Animasjonsverksted med instruktør og fullt utstyr på kulturskolen. Utvikles og blir tilgjengelig i planperioden	Film/animasjon		x	Settes av til utvikling
alle	Kulturminner og arkitektoniske perler <i>NYTT – Kommer i perioden</i>	Gode opplegg knyttet til hver enkelt skolekrets - utvikles og blir tilgjengelig i planperioden	kulturarv			Settes av til utvikling
Alle	Profesjonell kunst lokalt	Utsmykkinger og kirkekunst i Lier – med tilhørende opplegg for egenaktivitet	Visuell kunst kulturarv	x		Oppdateres
Barne-trinnet	Samtidskunst: Komposisjon, musikk, dans og billedkunst	”Åpent landskap” – tverrkulturelt prosjekt utviklet av Lier musikk- og kulturskole	Visuell kunst, dans og musikk		(x)	Kan søke spillemidler
5. - 10. trinn	Arkitektur og byggeskikk i Lier	Egen lysbilde/ DVD serie med historiske bygg i Lier + ressursperm og opplegg for egenaktivitet knyttet til tema arkitektur.	Arkitektur kulturarv	x	nei	nei
5.og 8. trinn	Natur og kultur Eiksetra	En dags- eller overnattingsopplegg med kultursti og aktiviteter	Kulturarv		x	nei
7 - 10	Kulturminner	Minnefinnekurs lokalt i samarbeid m arkeolog og kulturvernrådsgiver fra fylket.	Kulturarv		x	Fylkets spillemidler
Barne-trinnet	Husebykista	Blir sendt på turne etter egen plan til alle barneskolene i vårhalvåret, kan bestilles i høsthalvåret	Kulturarv	x		
Alle	«Ekte Liung, myter og mangfold»	Plakatutstilling om flerkulturelle Lier	Flerkultur			

Dette er retningsgivende. Det vil være rom for å flytte et tema fra ett til et annet klassetrinn når det passer best inn i planleggingen for den enkelte skole.

6. Organisering av DKS - arbeidet i Lier

Det er fortsatt ledelsen på den enkelte skole som har hovedansvaret for oppfølging av Den kulturelle skolesekken på egen skole. Hver skole skal ha minst en kulturkontakt og avgjør selv hvor stor del av oppfølgingsansvaret som skal delegeres til denne.

Skolene har ansvar for ajourføring og betjening av fylkeskommunens nettverktøy KSYS, informasjon og gjennomføring av DKS på egen skole og oppfølging av kulturverter. Kulturkontaktlærerne utgjør i tillegg et kulturkontaktnettverk som samles lokalt 2 ganger i året, regionalt 1 til 2 ganger og i forbindelse med DKS relaterte kurs. Kulturkontaktlærerne får et fremforhandlet lønnstillegg, per 2014 kr. 6.000,-. Det forventes også at kontaktlærerne får tidsmessige muligheter til DKS-oppfølginger de er pålagt.

Det settes av kommunale midler til egne samlinger og eventuelt kurs for kulturnettverket hvert år.

En rådgiver fra kulturkontoret vil, med støtte fra en skolerådgiver fra stab/støtte enheten, fungerer som koordinator for DKS i Lier tilsvarende til sammen minst 20% stilling.

En egen plangruppe for plangjennomføring og videreutvikling består av:

- En rektor fra barnetrinnet
- En rektor fra ungdomstrinnet
- Rektor for Lier kulturskole
- Kultursjefen
- Rådgiver fra stab/støtte virksomheten /koordinator
- Kulturrådgiver fra kultur og fritid / koordinator

Plangruppa planlegger og deltar på nettverkssamlinger 2 ganger i året, vedtar budsjett for kommende skoleår innen rammene gitt av tildelte spillemidler og avsatte kommunale midler, godkjenner tildeling av midler til kulturprosjekter med eksterne ressurspersoner og legger fram forslag til DKS plan og endringer for skolenes ledelse (rektorene).

Rektorene er ansvarlige for å gjennomføre plantiltakene på egen skole og å sikre kompetanseutvikling for egne ansatte også innen DKS feltet.

7. Kompetanseutvikling

DKS er et satsingsområde fra sentralt hold på linje med Kunnskapsløftet. Midler til kompetanseutvikling for lærere innen DKS må derfor også sikres, først og fremst på den enkelte skole. I tillegg kan plangruppa vedta å bruke deler av den kommunalt avsatte potten til aktuell kursing av lærere.

8. Gyldighetsperiode

Planen gjelder ut skoleåret 2018-2019. Plangruppa for Den Kulturelle Skolesekken i Lier legger fram planen til ny rullering for tjenesteutvalget våren 2019.

VEDLEGG 1:

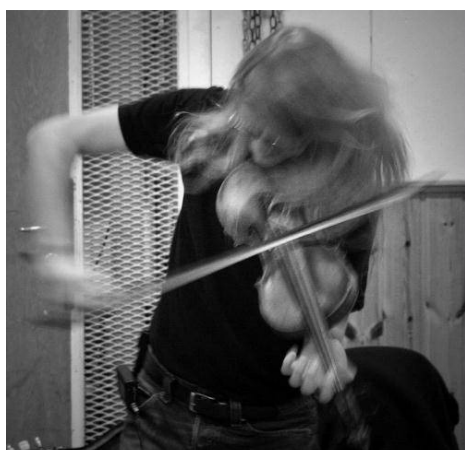
Partnerskapsavtale OM Den Kulturelle Skolesekken mellom Lier kommune og Buskerud fylkeskommune, gyldig ut 2015.

VEDLEGG 2:

Samarbeidsavtale mellom Norsk kulturskoleråd, Den Kulturelle skolesekken (DKS), Ungdommens kulturmønstring (UKM) og Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringa (KKS)

Plan for Den kulturelle skolesekken (DKS) i Lier

for skoleårene 2009/2010 – 2013/2014

INNHOLD

1. Innledning. Hva er den kulturelle skolesekken ?	s. 2
2. Ansvarsdelingen mellom stat, fylke og kommune	s. 2
3. Lier kommunens mål og ambisjoner	s. 3
4. Abonnementsordningen i fylkeskommunens regi og avtalen med Drammens museum	s. 4
5. Spillemiddeltilskuddene til kommunen, tiltaksplan	s. 5
6. Organisering av DKS - arbeidet i Lier	s. 8
7. Kompetanseutvikling	s. 9
8. Gyldighetsperiode	s.10

Vedlegg: partnerskapsavtalen med Buskerud fylkeskommune.

1. Innledning: Hva er Den Kulturelle Skolesekken?

Den kulturelle skolesekken (DKS) er et nasjonalt satsingsområde for å sikre profesjonelle kulturtilbud til alle elever i grunnskolen som en del av grunnutdanningen.

Sekretariatet for DKS er per i dag lagt til ABM-utvikling, Statens senter for arkiv, bibliotek og museum. På sikt vil det flyttes til KKD (Kirke og kulturdepartementet). DKS finansieres av statlige spillemidler, i tillegg til fylkeskommunale og kommunale midler.

Målene og prinsippene for DKS er nedfelt i [St. meld. nr. 38 \(2002-2003\) Den kulturelle skolesekken](#) og i [Stortingets behandling av meldingen](#). Arbeid med kunst og kultur i grunnskolen generelt, og satsingen på Den kulturelle skolesekken, blir også belyst i [St.meld. nr. 39 \(2002-2003\) Ei blot til Lyst -Om kunst og kultur i og i tilknytning til grunnskolen](#). Den kulturelle skolesekken ble evaluert våren 2006, og høsten 2007 kom [St. meld. nr. 8 \(2007-2008\) Kulturelle skolesekken i framtida](#). Den generelle delen av læreplan for grunnskolen av 1997(L97) ble overført til Kunnskapsløftet, gjeldende lærerplan fra 2006. Her vektlegges bl.a. kulturell kompetanse, kjennskap til kulturarv og tradisjon og utvikling av kreative evner.

Fylkene og kommunene er forpliktet til å lage egne planer for DKS satsingen regionalt og lokalt. Med forankring i statlige føringer har Buskerud fylke og Lier kommune vedtatt sine egne planer med mål, prioriteringer og tilhørende bruk av spillemidler og egne midler.

”Plan for den kulturelle skolesekken i Lier 2003–2006” ble vedtatt i Kultur-, oppvekst og undervisningsutvalget 19. november 2003 og rullert i samme utvalg 14.06.2006 med gyldighet ut skoleåret 2009. DKS i Lier har som mål å sikre alle skolebarn en kvalitetssikret kulturell fordypning, både innenfor intensjonene i Kunnskapsløftet og innenfor målsettingene i de lokale lærerplanene.

Foreliggende plan er behandlet i tjenesteutvalget 10.06.2009 etter høringsrunde internt til alle grunnskolene i Lier.

2. Ansvarsdelingen mellom Staten, Buskerud fylkeskommune og Lier kommune

- **Staten** har lagt føringer gjennom stortingsmeldinger om DKS og ved å stille spillemidler til disposisjon for fylker og kommuner. Fylkene legger egne planer, i tråd med føringene, for eget bruk av spillemidler og overføringer til kommunene og rapporterer til staten.
- **Buskerud fylkeskommune** sikrer regionale tilbud innen profesjonell kunst og kultur gjennom abonnementsordninger og bestillingstilbud til kommunene. Tilbudene skal være kvalitetssikret og finansieres gjennom spillemidler, egne budsjetter og egenandeler fra kommunene.

Per i dag mottar Lier kommune profesjonelle kunst og kulturtilbud som abonnementsordning fra fylkeskommunen innen kunstformene: Musikk, scenekunst, visuell kunst og litteratur. I tillegg har Buskerud fylkeskommune tilbud om en rekke gode tiltak som skolene kan benytte/bestille etter eget initiativ.

Buskerud fylkeskommune fordeler spillemidler til kommunene. Fylket krever at kommunene har en egen plan for DKS med årlige tiltaksplaner og plan for bruk av de tildelte spillemidlene. Midlene kan ikke brukes til administrasjon og kompetanseheving. Lier kommune mottar per skoleåret 2009 - 2010 kr 317.000 i spillemidler til DKS årlig.

Buskerud fylkeskommune og Lier kommune har tegnet en egen partnerskapsavtale som forplikter begge parter i avtaleperioden 2007 -2011 (se vedlegg)

- **Lier kommune** skal ha en egen politisk vedtatt plan for DKS. Planen skal være lokalt forankret, i tråd med partnerskapsavtalen, supplere tilbudet fra fylkeskommunen gjennom årlige tiltaksplaner og slå fast fordeling av tildelte spillemidler. Kommunene rapporterer tilbake til fylket for bruken av midlene i tråd med planene og leverer revisorgodkjent regnskap i etterkant. Kommunen tar i mot og dekker egenandel ved abonnementsordningene.

Lier kommune har i tillegg inngått en egen avtale med Drammens museum som sikrer et kulturhistorisk tilbud til tre klassetrinn i kommunen.

3. Lier kommunens mål og ambisjoner

Den kulturelle skolesekken skal gi alle barn og unge i Lier en god kulturell ballast i form av opplevelser, kunnskap og egenaktivitet knyttet til kunst- og kulturfag og kulturhistoriske emner.

Den kulturelle skolesekken skal sikre at alle barn og unge i grunnskolen får kunnskaper om og opplevelse av profesjonell kultur innen områdene: Visuell kunst, arkitektur og design, scenekunst, musikk, litteratur, kulturarv og på sikt også film.

Kommunen prioriterer i egenproduserte tiltak formidling knyttet til lokal kulturhistorie, visuell kunst og arkitektur. Egenaktivitet skal være et bærende element i alle faste tiltak.

Målene sikres gjennom:

- Samarbeidsavtaler: Et tett og godt samarbeid mellom Buskerud fylkeskommune og Lier kommune, Drammens museum og Lier kommune og lokalt mellom skolene og kultursektoren med samarbeidspartnere.
- Deltagelse i alle Buskerud fylkes abonnementsordninger innen profesjonell kunst og kultur
- Deltagelse i Drammen museums kulturhistoriske opplegg for tre klassetrinn
- Egne kommunale tiltak.

Konkretisering av lokale tiltak:

- Alle skolene engasjerer elever som kulturverter/kulturarrangører: Dette gir nyttig kompetanse og kunnskap for elevene og letter tilretteleggingen for mottak av abonnementsordningene på den enkelte skole. Eget kurs for elever og ansvarlige lærere arrangeres 2.hvert år.

- Det arrangeres minst en tur eller befarings utenfor skolen i året for alle elever der kultur- eller lokalhistorie er hovedtema.
- Alle elever skal ha forfatterbesøk eller andre profesjonelle litteraturformidlere på egen skole i løpet av skoletiden og ha besøkt biblioteket minimum en gang i løpet av barneskolen og en gang i løpet av ungdomsskolen.
- Kulturprosjekter på egen skole: Skolene planlegger og gjennomfører minst et skoleprosjekt på hvert klassetrinn der kulturfag, kulturopplevelser og egenaktivitet inngår.
- Egne lokale temaer som er obligatoriske for skolene å ta opp og innarbeide i de enkelte skolars fagplaner:
 - ”Arkitektur- og byggeskikk i Lier” behandles i løpet av mellomtrinnet og ungdomstrinnet.
 - Lokalhistorie knyttet til Huseby, St. Hallvard og middelalder behandles i løpet av småskolen.
 - Profesjonell visuell kunst i kirker og offentlige utsmykkinger lokalt tas opp, gjerne i forbindelse med kirkebesøk og tema arkitektur.
 - Lier bygdetun besøkes en gang på barnetrinnet og en gang på ungdomstrinnet.
 - Natur og kultur i Lier. Eget tilbud om opplegg på Eiksetra for ungdomstrinnet
 - Kulturhistorisk Lier rundt tur i løpet av barnetrinnet.

Det har blitt utviklet gode lokale undervisningsopplegg knyttet til disse temaene i forutgående planperioder, nå er tiden inne til å sikre bruken av dem. (Se egne tiltaksplaner).

- Organisering av DKS - arbeidet i tråd med samarbeidsavtalen med fylkeskommunen (se kapittel 7, organisering)
- Egne kommunale midler til kurs, samlinger og kompetanseheving innen DKS lokalt.
- En idebank i ”light-versjon” som holdes ajourført. Idebanken skal være digitalt tilgjengelig og inneholde:
 - Liste over ressurspersoner som kan engasjeres i kulturprosjekter
 - Liste over gode steder for kulturutflukter
 - Alle undervisningsopplegg som finnes i digital versjon
 - Innvilgede søknader til kulturprosjekter med prosjektbeskrivelser

4. Abonnementsordningene i fylkeskommunens regi og avtalen med Drammens Museum

Abonnementsordning for visuell kunst, musikk, scenekunst og litteratur videreføres. Likeledes avtalen med Drammens museum med opplegg for 3 klassetrinn i året. Lier kommune ønsker også å delta i fylkets planlagte abonnement knyttet til formidling av film når det kommer på plass.

De faste abonnementene er finansiert gjennom spillemidler, fylkeskommunale midler og innebærer også en egenandel per elev for kommunen.

De faste abonnementsordningene inkluderer følgende tilbud:

- Alle elever får hvert år to konserter på egen skole via fylkets musikkprodusent i samarbeid med Rikskonsertene.
- Alle elever får hvert år en scenekunstforestilling på egen skole via Brageteatret i samarbeid med Norsk Scenekunstbruk

- Alle elever får hvert år en utstilling innen visuell kunst, arkitektur eller design på egen skole via Pilotgalleriet i samarbeid med Kunstnersenteret i Buskerud og Nasjonalmuseet for kunst, kultur og design.
- Alle 3., 6. og 8. klassene får en litteraturformidling på egen skole via Buskerud fylkesbibliotek
- Det er planlagt eget filmabonnement, men det er usikkert om dette kommer på plass i løpet av perioden.

Kommunens egenandeler i forbindelse med musikk- og litteraturabonnementene finansieres fortsatt i sin helhet over skolebudsjettet. Scenekunst- og visuell kunstabonnementene dekkes med 50% fra kultur- og 50% fra skolebudsjettet.

Abonnementstilbudene innenfor musikk, scenekunst, visuell kunst og litteraturformidling for 8. og 6. klassene er svært rimelige for kommunene fordi de allerede subsidieres gjennom spillemidler og regionale midler.

Samarbeidsprosjekter mellom skole og bibliotek i forbindelse med forfatterbesøk og litteraturformidling utover abonnementsordningene dekkes fortsatt med 50% fra bibliotekbudsjettet og 50% av skolene selv.

Egen avtale med Drammen museum

Avtalen med Drammens museum innebærer følgende undervisningsopplegg med egenaktivitet:

- ”Gammeldags jul” for alle 3. klasser på Drammens museum
- ”Den gamle gården” for alle 5. klassene på Spiraltoppen
- ”Langs elva”/ byhistorie for alle 8. klassene

Tilbudet fra Drammen museum er fullfinansiert inkl. transport for skolene via øremerkede statlige/sentrale midler.

5. Spillemiddeltilskuddene til kommunen, tiltaksplan

Hvert år får kommunen overført spillemidler fra fylket etter søknad med henvisning til egen vedtatt DKS plan og etter en statlig vedtatt fordelingsnøkkel. Midlene skal brukes til lokale DKS prosjekter. Fylkeskommunen har signalisert at overføringene vil ligge på tilnærmet samme nivå i kommende periode som tidligere, dvs. rundt kr. 317.000,-.

Tiltaksplan for bruk av spillemidler for perioden 2009/2010 – 2013/2014 blir som følger:

- **Det settes av midler til bruk av kunstnere/ ressurspersoner i kulturprosjekter**
For å sikre overordnede mål for DKS i Lier heter det bl.a.” For hvert klassetrinn skal skolene gjennomføre minst et skoleprosjekt der kulturfag, kulturopplevelser og egenaktivitet inngår”. Å sette av egne spillemidler til å engasjere ressurspersoner i kulturprosjekter, bygger opp under gode kulturprosjekter i skolenes egen regi. Herunder settes også av midler til å engasjere ressurspersoner til oppleggene på Eiksetra og Lier Bygdetun
- **Det settes av midler til ”Lier rundt - kulturhistorisk tur” for alle 4. klassene**
Lier rundt turer har vært obligatoriske for alle 4 klasser siden første DKS plan (2003). Det er utviklet et eget manus med foreslåtte ruter og poster for hver enkelt skole i 2009. Tidligere fikk skolene frie midler til kulturutflukter fordelt etter antall elever. Disse midlene er nå

omdisponert til faste tiltak, bl.a. til finansiering av Lier rundt turene som skolen tidligere har finansiert selv (og ikke kunnet bruke de frie midlene til). Lærere er selv omvisere på turene med støtte i manus/ eksterne omvisere engasjeres på skolenes egen regning.

- **Det settes av midler til transport til Lier Bygdetun for 6. og 9. trinn.**

Obligatoriske tema:

Lier bygdetun besøkes en gang på barnetrinnet og en gang på ungdomstrinnet. "Arkitektur- og byggeskikk i Lier" behandles i løpet av mellomtrinnet og ungdomstrinnet.

Undervisningsopplegg:

- Alle 6. klassene skal delta i opplegget "En gammeldags skoletime og årets sommerutstilling" hver høst. Dette innebærer utgifter til transport for alle skolene bortsett fra Hegg og Hallingstad skoler. Dette finansieres via spillemidlene. Lier bygdetun stiller med frivillige som omvisere og gammeldags lærer. Dette får de en kompensasjon for som kommunen selv må sette av midler til.

- Alle 9. klassene skal på arkitekturvandring fra Lier E-verk til Lier bygdetun. Et eget manus er utviklet. Lærerne skal selv stå som omvisere på turen. På bygdetunet blir de tatt i mot og vist rundt av frivillige på bygdetunet. Utgifter til transport for Sylling og Stoppen skoler finansieres via spillemidler. Kommunen setter selv av midler til kurs for lærerne på forhånd.

- **Det settes av midler til nødvendig transport til Eiksetra for alle 8. klassene**

Obligatorisk tema: Natur og kultur i Lier. Frivillig tilbud: Besøk på Eiksetra på ungdomstrinnet.

Undervisningsopplegg:

Det er laget et eget opplegg for alle 8. klassene i samarbeid med DOT og driverne på Eiksetra. Som en god start på ny skole, får alle 8. klassene og deres lærere tilbud om å dra på overnattingstur på Eiksetra. Her får de kulturhistorie, friluftsliv, håndverk, historiefortelling og matlaging samt overnatting i lavvoer. Spillemidler skal dekke transport av 4 ungdomsskoler og honorar til ressurspersoner som blir engasjert i forhold til aktivitetene. Skolene må selv dekke kr. 100 per elev og lønn etter gjeldende avtaler for 8. klassenes lærere som skal følge med på turen. Kommunen setter av egne midler til kurs for lærerne i forkant. Grunnet høye egenandeler, er dette ikke et fast obligatorisk tilbud som opprinnelig tenkt, men et frivillig tilbud.

- **Det settes av midler til oppdatering og videreutvikling av de faste undervisningsoppleggene.**

Det prioriteres ikke utvikling av nye undervisningsopplegg i denne planperioden. Det er imidlertid nødvendig med en jevnlig oppdatering av eksisterende undervisningsopplegg. Eksempelvis kommer det en ny sommerutstilling hvert år på Lier bygdetun. Alle tiltak i DKS Lier blir evaluert hvert år og forslag til videreutvikling og forbedringer vil dukke opp også i forbindelse med de obligatoriske undervisningsoppleggene. En pott av spillemidlene settes derfor av til formålet.

Tiltaksplan fordelt på klassetrinn

Tiltaksplan fordelt på klassetrinn for perioden 2009/2010 – 2013/2014, finansiert via spillemidler og kommunale midler:

Trinn	tema	Faste obligatoriske undervisningsopplegg	Forankret i kunst/kulturart	Obligatorisk tema	Egen andel	Spille midler
1	-	-		-	-	
2	Middelalder i Lier/ St. Hallvard	”Husebykista” sendes på turne til alle barneskolene (fortellerkiste med gjenstander assosiert med middelalder)	Kulturarv	x	-	X - til oppdatering
3	”Gammeldags jul”	Eget opplegg på Drammens museum	Kulturarv	x	-	Drammens museum
4	”Lier rundt”	Lokal busstur til kulturhistoriske steder i Lier med omviser	Kulturarv	x	(x)Honorar omviser	x
5	”Den gamle gården”	Eget opplegg på spiraltoppen i Regi av Drammens museum	Kulturarv	x	-	Drammens museum
6	Gammeldags Skoletime og sommerutstillingen	Egne opplegg på Lier Bygdetun	Kulturarv	x	-	x
7	-	-		-	-	
8	Eiksetra - Natur og kultur	Eget overnattingsopplegg på Eiksetra (stor egenandel)	Kulturarv, håndverk, matkultur	tilbud	x	x
8	”Langs elva”	Eget opplegg om byhistorie i regi av Drammens museum	kulturarv	x	-	Drm. museum
9	Arkitekturvandring	Eget opplegg med vandring fra E-verket til Lier bygdetun	Arkitektur kulturarv	x	-	x
10	-	-		-	-	
Alle trinn	Kulturprosjekter med bruk av eksterne ressurspersoner	I skolens egne kulturprosjekter etter søknad på avsatte spillemidler samt i faste opplegg på Lier Bygdetun og på Eiksetra (6., 8. og 9. trinn).	Innen alle kunst- og kulturuttrykk	x	x	x Kan søke fra spillemiddel pott

Temaer som tilrettelegges av skolene selv, evt. med støtte i utviklede lokale undervisningsopplegg:

Trinn	tema	Undervisningsopplegg	Forankret i kunst/kulturart	Obligatorisk tema	Egen andel	Spille midler
alle	Profesjonell kunst lokalt	Utsmykkinger og kirkekunst i Lier – med tilhørende opplegg for egenaktivitet	Visuell kunst kulturarv	x		
Barne-trinnet	Samtidskunst: Komposisjon, musikk, dans og billedkunst	”Åpent landskap” – tverrkulturelt prosjekt utviklet av Lier musikk- og kulturskole	Visuell kunst, dans og musikk		(x)	Kan søke fra spillemiddel pott
5. - 10. trinn	Arkitektur og byggeskikk i Lier	Egen lysbilde/DVDserie med historiske bygg i Lier + ressursperm og opplegg for egenaktivitet arkitektur.	Arkitektur kulturarv	x		
Barne-trinnet	Natur og kultur Eiksetra	En dags opplegg med kultursti og aktiviteter	Kulturarv		x	

7 - 10	Kulturminner	Minnefinnekurs i samarbeid m arkeolog og kulturvernkonsulent på fylket. (Kultur gir støtte til ½ kostnad av opplegget i hele 2009 i anledning kulturminneåret).	Kulturarv		X	Fylkesmidler
alle	Stedsnavn - forskning	I samarbeid med kulturkontoret og ”historieboka på nett”	kulturarv		X	
alle	Forskning i lokale virksomheters historie	I samarbeid med kulturkontoret og ”historieboka på nett”	kulturarv		X	

Dette er retningsgivende. Det vil være rom for å flytte et tema fra ett til et annet klassetrinn når det passer best inn i planleggingen for den enkelte skole.

6. Organisering av DKS - arbeidet i Lier

Det er fortsatt ledelsen på den enkelte skole som har hovedansvaret for oppfølging av Den Kulturelle Skolesekken på egen skole. Hver skole skal ha minst en kulturkontakt og avgjør selv hvor stor del av oppfølgingsansvaret som skal delegeres til denne.

Skolene har ansvar for ajourføring og betjening av fylkeskommunens nettverktøy KSYS, informasjon og gjennomføring av DKS på egen skole og oppfølging av kulturverter. Kulturkontaktlærerne utgjør i tillegg et kulturkontaktnettverk som samles lokalt 2 ganger i året, regionalt 1 – 2 ganger og i forbindelse med DKS relaterte kurs. Kontaktlærerne får en viss lønsmessig kompensasjon for arbeidet. Det forventes også at kontaktlærerne får avsatt tid til DKS oppfølginger de er pålagt.

Det settes av kommunale midler til egne samlinger for kulturnettverket hvert år.

En konsulent fra kulturkontoret vil, med støtte fra en konsulent fra stab/støtte enheten, fungerer som koordinator for DKS i Lier tilsvarende minst 20% stilling.

En egen plangruppe for plangjennomføring og videreutvikling består av:

- En rektor fra barnetrinnet,
- En fra ungdomstrinnet,
- Rektor for Lier musikk- og kulturskole,
- Kultursjefen
- Konsulent fra stab/støtte virksomheten /koordinator
- Kulturkonsulent / koordinator

Plangruppa planlegger og deltar på nettverkssamlinger 2 ganger i året, godkjenner tildeling av midler til kulturprosjekter med eksterne ressurspersoner og legger fram forslag til endringer for skolenes ledelse (rektorene).

Rektorene er ansvarlige for å gjennomføre plantiltakene på egen skole, bidra til realiseringen av fellestiltak og å sikre kompetanseutvikling for egne ansatte.

7. Kompetanseutvikling

DKS er et satsingsområde fra sentralt hold på linje med Kunnskapsløftet. Midler til kompetanseutvikling må derfor sikres og komme med i skolenes kompetanseplan.

8. Gyldighetsperiode

Planen gjelder ut skoleåret 2013-2014. Plangruppa for Den Kulturelle Skolesekken i Lier legger fram planen til ny rullering for tjenesteutvalget våren 2014.

VEDLEGG 1

PARTNERSKAPSAVTALE om DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN mellom Lier kommune og Buskerud fylkeskommune

1. Avtalepartnere

Avtalen er inngått mellom Lier kommune og Buskerud fylkeskommune.

2. Formålet med avtalen

Partnerskapsavtalen skal medvirke til at elever i grunnskolen i Lier kommune får et profesjonelt opplevels- og aktivitetstilbud gjennom Den kulturelle skolesekken, som gjør dem i stand til å møte kulturelle utfordringer i dag og i framtiden, på en reflektert og konstruktiv måte.

3. Samarbeidsområder

Samarbeidsområder innenfor Den kulturelle skolesekken (DKS) er

- Produksjon, distribusjon og mottakelse av det regionale tilbudet innen kulturarv, litteratur, musikk, scenekunst og visuell kunst
- Styrke og videreutvikle de lokale og regionale tilbudene innen Den kulturelle skolesekken

4. Forankring

Den kulturelle skolesekken er forankret i St.meld. 38 (2002-2003) og St.meld. 39 (2002-2003), gjeldende læreplanverk, samt *Skapende læring*, Kunnskapsdepartementets strategi for kunst og kultur i opplæringen, 2007-2010.

Buskerud fylkeskommune skal ha en overordnet 4-årig strategiplan for Den kulturelle skolesekken som er politisk vedtatt, i tillegg til årlige tiltaksplaner. Styringsgruppen har det overordnede ansvaret for Den kulturelle skolesekken på regionalt plan.

Lier kommune skal ha en overordnet 4-årig strategiplan for Den kulturelle skolesekken som er politisk vedtatt, i tillegg til årlige aktivitetsplaner. Aktiviteter i aktivitetsplanen forankres i strategiplanen. Kommunen velger en hensiktsmessig organisasjonsform hvor samarbeidet mellom kultur- og skolesektor formaliseres.

Fylkeskommunen og kommunen er pålagt å følge de føringer som Kultur- og kirkedepartementet gir for bruk av spillemidler til Den kulturelle skolesekken.

5. Forpliktelser

Buskerud fylkeskommune forplikter seg til å:

- Produsere profesjonelle kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet til alle grunnskoleelever i Lier kommune. Tilbudet tilpasses elever som målgruppe og skole som arena.
- Distribudere tilbudene på en slik måte at mottaker får tilstrekkelig informasjon til å forberede turnébesøk
- Bruke tilbakemeldinger og innspill fra skoler og kommune slik at ordningen kontinuerlig evalueres og justeres, og tilbudet kvalitetssikres
- Avholde regelmessige nettverksmøter
- Fordele statlige spillemidler etter gjeldende regler og politiske vedtak
- Utbetale spillemidler etter å ha mottatt plan og rapport innen gjeldende frist
- Påse at økning av abonnementsprisene ikke overstiger økningen i konsumprisindeksen
- Holde kommunen løpende orientert om aktuelle tema og utviklingstiltak innen Den kulturelle skolesekken

Lier kommune forplikter seg til å:

- Forankre Den kulturelle skolesekken på den enkelte skole i tråd med gjeldende læreplanverk
- Arbeide for at lokale DKS-planer speiler kommunens kulturelle ambisjoner, ved å sikre profesjonalitet og høy kvalitet i tilbudet
- Utarbeide tilbud i samarbeid med lokale lag, organisasjoner og ressurspersoner
- Etterstrebe at lokale tilbud primært er aktivitetsorienterte, og komplementære i forhold til de regionale tilbudene
- Ansvarliggjøre skolene i forhold til mottakelse av det fylkeskommunale turnétilbudet, og slik tilrettelegge for at elevene får en optimal kunst- og kulturopplevelse
- Legge til rette for at formidlingen skjer på egnede arenaer, som er forberedt etter gitte retningslinjer
- Opprette og drive nettverk av kulturkontakter fra hver skole
- Legitimere kulturkontaktens arbeid med Den kulturelle skolesekken på skolen, og tilrettelegge for en rimelig godtgjøring for dette arbeidet i form av et funksjonstillegg
- Motivere og stimulere til kulturkontaktens deltagelse på fylkeskommunens nettverksmøter
- Sikre kommunale midler til å styrke og videreutvikle ordningen med Den kulturelle skolesekken
- Bruke det elektroniske turnéplanleggingsverktøyet KSYS, og skolere kulturkontaktene i å hente informasjon om turnétilbudene; turnéplaner, lærerveiledninger, elevorienteringer og faktaark fra KSYS. Kommunen er ansvarlig for at informasjon om skolenes timeplaner, relevanttall, kontaktinformasjon m.m. er oppdatert.

6. Synliggjøring

Fylkeskommunen og kommunen har ansvar for at tilbudene i Den kulturelle skolesekken synliggjøres, slik at elever, lærere, foresatte og ansatte i kultur- og skolesektoren, samt politikere er kjent med ordningen.

I informasjonsmateriale som skolene mottar om Den kulturelle skolesekken, skal det komme klart fram hva som er lokale, regionale og nasjonale tilbud.

7. Plan og rapportering

Lier kommune leverer plan og rapport til fylkeskommunen innen 01.09. hvert år. Det oppfordres til å bruke de malene fylkeskommunen har utarbeidet for dette arbeidet. Rapporten skal inneholde en vurdering av måloppnåelse, prosjektreknskap som følger skoleåret, samt revisoruttalelse.

Buskerud fylkeskommune rapporterer til Kultur- og kirkedepartementet innen 01.10. hvert år. Den fylkeskommunale rapporten baseres til dels på rapportene fra kommunene.

Utbetaling av spillemidler skjer på grunnlag av mottatt plan og rapport.

8. Varighet

Avtalen gjelder fra godkjenningsdato 18.01.08 og ut 2011.

9. Revisjon

Dersom en av partene ønsker å revidere planen under avtaleperioden, varsles dette med seks måneders gjensidig frist. Videreføring eller oppsigelse av avtalen gjøres seks måneder før avtalens utløp.

PARTNERSKAPSAVTALE
om
DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN
mellom
Lier kommune
og
Buskerud fylkeskommune

1. Avtalepartnere

Avtalen er inngått mellom Lier kommune og Buskerud fylkeskommune.

2. Formålet med avtalen

Partnerskapsavtalen skal medvirke til at elever i grunnskolen i Lier kommune får et profesjonelt opplevels- og aktivitetstilbud gjennom Den kulturelle skolesekken, som gjør dem i stand til å møte kulturelle utfordringer i dag og i framtiden, på en reflektert og konstruktiv måte.

3. Samarbeidsområder

Samarbeidsområder innenfor Den kulturelle skolesekken (DKS) er

- Produksjon, distribusjon og mottakelse av det regionale tilbudet innen kulturarv, litteratur, musikk, scenekunst, visuell kunst og film.
- Styrke og videreutvikle de lokale og regionale tilbudene innen Den kulturelle skolesekken

4. Forankring

Den kulturelle skolesekken er forankret i St.meld. 38 (2002-2003) *Den kulturelle skolesekken*, med tilhørende innstilling Inst.S.nr.50 (2003-2004) og St.meld. nr. 8 (2007-2008) *Kulturell skolesekk for framtida*, med Innst.S.nr. 200 (2007-2008) og gjeldende læreplanverk, samt *Skapende læring*, Kunnskapsdepartementets strategi for kunst og kultur i opplæringen, 2007-2010.

Buskerud fylkeskommune har en overordnet 4-årig strategiplan for Den kulturelle skolesekken som er politisk vedtatt, i tillegg til årlige virksomhetsplaner. Storgruppen har det overordnede ansvaret for Den kulturelle skolesekken på regionalt plan.

Lier kommune skal ha en overordnet 4-årig strategiplan for Den kulturelle skolesekken som er politisk vedtatt, i tillegg til årlige aktivitetsplaner. Aktiviteter i aktivitetsplanen forankres i strategiplanen. Kommunen velger en hensiktsmessig organisasjonsform hvor samarbeidet mellom kultur- og skolesektor formaliseres.

Fylkeskommunen og kommunen er pålagt å følge de føringer som Kultur- og kirkedepartementet gir for bruk av spillemidler til Den kulturelle skolesekken.

5. Forpliktelser

Buskerud fylkeskommune forplikter seg til å:

- Produsere profesjonelle kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet til alle grunnskoleelever i Lier kommune. Tilbudet tilpasses elever som målgruppe og skole som arena.
- Distribudere tilbudene på en slik måte at mottaker får tilstrekkelig informasjon til å forberede turnébesøk
- Bruke tilbakemeldinger og innspill fra skoler og kommune slik at ordningen kontinuerlig evalueres og justeres, og tilbudet kvalitetssikres
- Avholde regelmessige nettverksmøter (Kulturtreff og regionsmøter)
- Fordele statlige spillemidler etter gjeldende regler og politiske vedtak
- Utbetale spillemidler etter å ha mottatt plan og rapport innen gjeldende frist
- Påse at økning av abonnementsprisene ikke overstiger økningen i konsumprisindeksen
- Holde kommunen løpende orientert om aktuelle tema og utviklingstiltak innen Den kulturelle skolesekken
- Delta på minimum ett kulturkontaktmøte pr. år der BFK blant annet er ansvarlig for opplæring av kulturkontakter i turnéleggingsverktøyet KSYS.

Lier kommune forplikter seg til å:

- Forankre Den kulturelle skolesekken på den enkelte skole i tråd med gjeldende læreplanverk
- Arbeide for at lokale DKS-planer speiler kommunens kulturelle ambisjoner, ved å sikre profesjonalitet og høy kvalitet i tilbudet
- Utarbeide tilbud i samarbeid med lokale lag, organisasjoner og ressurspersoner
- Etterstrebe at lokale tilbud primært er aktivitetsorienterte, og komplementære i forhold til de regionale tilbudene
- Ansvarliggjøre skolene i forhold til mottakelse av det fylkeskommunale turnétilbudet, og slik tilrettelegge for at elevene får en optimal kunst- og kulturopplevelse
- Legge til rette for at formidlingen skjer på egnede arenaer, som er forberedt etter gitte retningslinjer
- Opprette og drive nettverk av kulturkontakter fra hver skole
- Legitimere kulturkontaktens arbeid med Den kulturelle skolesekken på skolen, og tilrettelegge for en rimelig godtgjøring for dette arbeidet i form av et funksjonstillegg
- Motivere og stimulere til kulturkontaktens deltagelse på fylkeskommunens nettverksmøte (Kulturtreffet)
- Sikre kommunale midler til å styrke og videreutvikle ordningen med Den kulturelle skolesekken
- Bruke DKS Buskerud sin hjemmeside www.dks-buskerud.no og det elektroniske turnéplanleggingsverktøyet KSYS. Samt å skolere kulturkontaktene i å hente relevant informasjon om turnétilbudene fra hjemmesiden. Kommunen er ansvarlig for at informasjon om skolenes timeplaner, elevtall, kontaktinformasjon m.m. er oppdatert.

6. Synliggjøring

Fylkeskommunen og kommunen har ansvar for at tilbudene i Den kulturelle skolesekken synliggjøres, slik at elever, lærere, foresatte og ansatte i kultur- og skolesektoren, samt politikere er kjent med ordningen.

DEN
KULTURELLE
SKOLESEKKEN
BUSKERUD

I informasjonsmateriale som skolene mottar om Den kulturelle skolesekken, skal det komme klart fram hva som er lokale, regionale og nasjonale tilbud.

7. Plan og rapportering

Lier kommune leverer plan og rapport til fylkeskommunen innen 01.09. hvert år. Det oppfordres til å bruke de malene fylkeskommunen har utarbeidet for dette arbeidet. Rapporten skal inneholde en vurdering av måloppnåelse, prosjektreknskap som følger skoleåret, samt revisoruttalelse.

Buskerud fylkeskommune rapporterer til Kultur- og kirke departementet innen 01.10. hvert år. Den fylkeskommunale rapporten baseres til dels på rapportene fra kommunene.

Utbetaling av spillemidler skjer på grunnlag av mottatt plan og rapport.

8. Varighet

Avtalen gjelder fra godkjenningsdato og ut 2015.

9. Revisjon

Dersom en av partene ønsker å revidere planen under avtaleperioden, varsles dette med seks måneders gjensidig frist. Videreføring eller oppsigelse av avtalen gjøres seks måneder før avtalens utløp.

Avtale inngått:.....5/12-11.....(dato)

For Lier kommune:

Kulturansvarlig

Skolefaglig ansvarlig

Kommunekontakt i
Den kulturelle skolesekken

For Buskerud fylkeskommune:

Kjersti Bærug Hulbakk
Utviklingssjef

Lill Carin Jacobsen
Koordinator for Den kulturelle
skolesekken

SAMARBEIDSAVTALE MELLOM

Norsk kulturskoleråd

Den kulturelle skolesekken (DKS)

Ungdommens kulturmønstring (UKM)

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringa (KKS)

Bakgrunn

Alle barn og unge bor i kommuner, og den kulturelle grunnmuren bør være av god kvalitet og ha en solid struktur på alle nivå. Den kulturelle grunnmuren betegner den lokale kulturoppføring, kulturformidling og kulturopplevelse alle barn og unge skal møte der de bor.

Tilgangen til kunst og kultur er en eksistensiell verdi for det enkelte menneske, og en rettighet alle barn og unge skal være sikret blant annet gjennom FN's barnekonvensjon.

Enighet

Partene som har inngått denne avtalen er enige om en felles vediplattform der kunst og kulturytringer erkjennes som en samfunnsbyggende kraft og en vesentlig støtte til utvikling av demokrati, rettferdighet og mangfold.

Partene er enige om at kvalitet skal kjennetegne de tjenesteområdene vi hver for oss og sammen kan levere.

Partene

DKS, UKM, KKS og Norsk kulturskoleråd representerer ulike tilbud om, og tilganger til kunst og kultur for barn og unge.

- DKS er en nasjonal satsing som skal bidra til at alle skoleelever i Norge får et profesjonell kunst- og kulturtilbud. Satsingen skal bidra til at alle kan gjøre seg kjent med og utvikle forståelse for kunst- og kulturuttrykk av alle slag. Den kulturelle skolesekken skal bidra til å realisere skolens læringsmål.
- Norsk kulturskoleråd representerer 417 kommuner med kommunale kulturskoler. Kulturskolene gir barn og unge opplæring i kunstfag, og kulturskolene er lokale ressursenter for læring, opplevelse og formidling av kunst og kultur for alle innbyggere i kommunen.

- UKM er en nasjonal satsing som skal stimulere og synliggjøre ungdommens kulturelle aktivitet; lokalt, regionalt og nasjonalt. UKM Norge arbeider for økt oppslutning, ungdomsmedvirkning og bredere nettverk. Det er en målsetting at UKM presenterer alle kulturelle ytringer, fanger opp nye strømninger i ungdomsmiljøene og er i alle kommuner.
- KKS skal bidra til at kunst og kulturfagene styrkes i hele opplæringsløpet i barnehage, grunnskole og videregående skole. KKS skal også bidra til at interessen og engasjementet for disse fagene styrkes. Dette skal gjøres i et nært samarbeid med Norsk kulturskoleråd, Den kulturelle skolesekken og andre nasjonale faglige nettverk.

Forpliktelser

I denne avtalen har partene forpliktet seg på å samarbeide om:

- Å bidra til en mer helhetlig satsing på kunst og kultur for barn og unge.
- Å etablere felles møteplasser for utvikling og koordinering av tiltak som retter seg mot de samme målgruppene.
- Styrke kunnskapen om hverandres ordninger.

Handlingsplan 2013-2015

Partene (to eller flere) planlegger følgende felles tiltak i perioden:

- Felles studietur til London og The International Youth Art Festival, sommeren 2013.
- UNG 2014 – Nasjonal mønstring, festival og Fagkonferanse - Trondheim juni 2014.
- Arrangere et felles nettverksmøte mellom nasjonal/ fylkesledd DKS, UKM, KKS og Norsk kulturskoleråd høsten 2015.
- Kartlegge og spre gode eksempler og legges i en felles database.
- Utarbeide en felles presentasjon av alle ordningene.
- Arbeide for at det opprettes en ung "ekspertgruppe" på nasjonalt nivå for å sikre at ungdommens stemmer blir hørt i kunst- og kulturtiltak som berører dem.
- Kartlegge fagnettverk i hver av organisasjonene og hva disse nettverkene arbeider med.
- Synliggjøre hverandres ordninger gjennom de enkeltes informasjonskanaler.

DEN KULTURELLE
SKOLESEKKEN
Kulturrådet

NORSK KULTURSKOLERÅD

NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN

Avtaleperiode

Denne avtalen gjelder fra 01.08.2013 til 31.12.2015. Dersom en av partene ønsker å trekke seg ut av avtalen må dette varsles 6 mnd. før ønsket dato for fratreddelse. Økonomiske forpliktelser som er inngått for tiltak innenfor disse 6 mnd. kan ikke frafalles.

Rapportering

Partene rapporterer til sine respektive styrer/overordnede. Avtalen evalueres senest 6 mnd. før avtalens utløp. Resultat av samarbeidsavtalen rapporteres til både Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Oslo 06.06.2013

Vera Micaelsen

Den kulturelle skolesekken

Torstein Siegel

UKM Norge

Kirst Saxi

Nasjonalt senter for kunst og kultur

Inger Anne Westby

Norsk kulturskoleråd

DEN KULTURELLE
SKOLESEKKEN
Kulturrådet

NORSK KULTURSKOLERÅD

NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN

Høringsrunde hos skole og behandling i plangruppa for DKS:

Det har vært gjennomført en høringsrunde hos grunnskolene i Lier. Skolene ble bedt om å å uttale seg om hva som er ønsket av utvikling og endring i kommende planperiode med utgangspunkt i gjeldende plan og en del konkrete spørsmål. Alle skolene kom med tilbakemeldinger. Oppsummering av skolenes tilbakemelding følger her og ligger i hovedtrekk til grunn for forslag til rullert plan. Melding om ønskede endringer som gjelder fylket er sendt til dem som oppfordring til å ta med i deres videre planlegging.

Melding til Buskerud fylke om ønskede endringer

- Kunst på alle trinn igjen, vi har i planperioden mistet tilbud til 5 trinn, beholdt tilbud til 5 trinn
- Delt konsert i forhold til målgruppe, en for 1. – 4., en for 5. – 7. trinn for å treffe bedre. Nå får alle fra 1. til 7. klasse samme konserttilbud.
- Mer enn Brageteatret som scenekunst til U-trinnet, scenekunst så mange ulike uttrykk.
- Film/fotoverksted – egenaktivitet knyttet til filmformidling må være en viktig føring fra oss om videre utvikling.
- Kulturhistorie/ minnefinnekurs /den lille arkeolog på tilbudslista fra fylket, men ikke mer en 2 dagers varighet (en uke for lenge).

Lokal DKS plan – ønsket utvikling og endring

- **Det er en ganske ambisiøs plan**, bør ikke utvides/ bli mer omfattende enn i inneværende periode
- **Forankring:** Flere av skolene melder at de har en utfordring. Planen bør få bedre forankring, inn i skolenes års-hjul, alle må kjenne planen, følge den + rapportere i forhold til den.
- **Stor interesse for animasjonsverksted**, i kulturskolens regi. Ønske om gratis/betalt transport. **Lier bygdetun:** Skolene ønsker at vi skal videreutvikle bygdetunets opplegg for alle 6. klassene og satse på egenaktivitet (Dette gjelder ikke «gammeldags skoletime» som er ok som den er).
- **Kulturminner** bør ikke inn i form av obligatorisk lokalt opplegg, bør være opp til skolene selv/ tilbud fra fylket. Kan utvikles opplegg lokalt som skolene fritt kan velge å støtte seg på (forslag til undervisningsopplegg/ gode ideer)
- **Alle trinn dekket av lokale DKS tilbud?:** Greit at 1. og 10. trinn ikke er dekket av lokale opplegg gjennom DKS. 7. trinn kan eventuelt velge blant de frivillige oppleggene lokalt eller bestille fra fylkets tilbudsliste.
- **Beholde spillemidler til kulturprosjekter som nå.** Søknadsprosedyrene for midler til ressurspersoner vekker misnøye hos noen som ønsker forutsigbarhet i -og forenkling av tildelingen. Plangruppa holder fast ved søknad i forkant og godkjenning av prosjektene bl.a. grunnet kompliserte rapporteringsprosedyrer i forhold til fylket – men også for å kunne godkjenne i forhold til tiltaksplan.
- **Eiksetra/ friluftsliv** – ikke så stor interesse hos skolene, men ønske fra kultur og fritid om å få til nytt opplegg i samarbeid med DOT. Nytt opplegg er under utprøving som pilotprosjekt i form av høst og vinterferietilbud i første omgang. På sikt ønsker vi å opprettholde et frivillig tilbud til 8. trinn som før. Per i dag er det først viktig å sikre

skolenes tilgang til Eiksetra – så det ikke blir for dyrt å bruke fasilitetene. Framtidig opplegget må ha kulturinnhold for å kunne bruke spillemidler avsatt til DKS. Eiksetra for barn og unge bør muligens ut av DKS, siden det er liten interesse for videreføring av opplegget «Natur og kultur på Eiksetra» hos skolene.

- **Kunst** kan bli bedre forankret/ fulgt opp av skolene
- **UKM** – samarbeid som nå, markedsføring på skolene i samarbeid med elevverter. Oppfordring til talentfulle elever innen alle kultursjangre om å delta.
- **Lønn/avsatte timer** for kulturkontakter etter norm – så alle får.

Det ligger med andre ord ikke opp til de store forandringer ved denne rulleringen. Et nytt tilbud i form av animasjonsverksted samt styrking av forankringen i skolene vil være hovedsatsing. Forbedring av opplegget på Lier bygdetun i form av mer aktivitet for barna – for den delen som ikke er gammeldags skoletime (som fungerer bra). Kultur og fritid ønsker også å tilrettelegge for bruk av Eiksetra og bruk av kulturminner i undervisningen på mer frivillig basis/ som et tilbud til skolene.

Plangruppa ber Lier kulturskolen utarbeide forslag til budsjett, plan, bemanning, innretning og søke midler som pilotprosjekt

SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr:	Arkiv:	Saksbehandler:
2014/1084	D12	Ingeborg Rivelsrud

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
23/2014	Tjenestevalget	04.06.2014

Hegg kultursal/scene - driftsopplegg og ambisjoner

Rådmannens forslag til vedtak:

Forslag til vedtak:

Hegg kultursal/scene skal være en aktiv og attraktiv arena for kulturaktivitet, opplevelser og arrangementer. Lier kommune skal legge til rette for dette ved:

- Lave leiepriser for lokalt kulturliv på linje med idrettens hall-leie og dagens utleieprinsipper, som belyst i foreliggende sak.
- Driftsrammer som dekker behov for teknisk kompetanse og ressurser til tilrettelegging, koordinering, markedsføring og arrangementer, i samsvar med sakens alternativ 2 som har en netto driftsramme på ca kr 1 mill. og der driftsinntektene inngår fullt ut.
- Drift og utleie skal forvaltes av Kultur og fritid.

Dette skal legges til grunn for videre planlegging fram mot budsjettvedtak i HP 2015-18 og åpning av salen i september 2015.

Rådmannens saksutredning:

Sammendrag:

I samsvar med kommunestyrevedtak av 6.11.2012 bygges nå en black-box/kultursal med scene og teleskopamfi i tilknytning til nye Hegg skole, men som en driftsmessig selvstendig seksjon. Det er allerede budsjettmessig sikret at salen vil bli godt tilrettelagt bygningsmessig og utstyrmessig for sitt formål, men mål/ambisjoner og driftsopplegg knyttet til salen, er ikke avklart.

Skolen og salen står klar til bruk høsten 2015. I meldingen «For kropp og sjel» er drift av Hegg kultursal trukket fram som et av de prioriterte satsingsområdene for økt ressursinnsats, og det ble forutsatt at det skulle legges fram en politisk sak der dette kunne drøftes videre og sikres. Denne saken følger opp denne bestillingen. For videre planlegging av driften er det nå viktig både for kommuneadministrasjon og for lokalt kulturliv å få avklart noen politiske intensjoner og rammer for driften nå, slik at det kommende året kan brukes til å forberede

oppstart. Denne saken legger opp til nødvendige avklaringer mht. utleie/bruk og driftsambisjon for videre planlegging fram mot åpning.

I saken brukes betegnelsen Hegg kultursal og Hegg kulturscene litt om hverandre. Med en sikret drift vil Hegg kulturscene gi et riktigere inntrykk av hva slags arena dette vil bli. Navnet på scenen er fortsatt ikke endelig avklart.

Vedlegg:

- Utfyllende driftsbeskrivelser
- Uttalelse fra Lier kulturråd

Utredning:

1. Bakgrunn

Kommunestyret vedtok 6.11. 2012 følgende:

«Planlagt samlingssal for ny Hegg skole - «Kinderhegg» - oppgraderes til black-box/kultursal med scene og teleskopamfi for ca 280 personer (600 på flatt gulv).

Kultursal-lokalene forutsettes etablert som en egen seksjon adskilt fra skolelokalene og administreres slik at skolen, kulturvirksomhetene og kulturlivets organisasjoner blir likeverdige brukere av lokalene»

Bygningmessig er dette fulgt videre opp i byggeprosjektet for nye Hegg skole.

I meldingen «For kropp og sjel» ble følgende mål beskrevet under fellesoverskriften Utvikle kulturarenaer: - *Sikre den nye kultursalen på Hegg skole et solid driftsopplegg som legger til rette for bred aktivitet. Teknisk kompetanse, administrativ kapasitet og en fastsatt og finansiert arrangørambisjon må på plass.* Denne saken følger opp dette ved å avklare driftsorganisering, driftsambisjon og økonomiske forutsetninger.

2. Bygnings- og utstyrmessige utgangspunkter for driftsplanene

I «Kinderhegg»-løsningen ligger kultursalen umiddelbart innenfor den felles hovedinngangen til skole, idrettshall og kultursal, og med forutsetning om at fellesarealet i byggets kjerne skal kunne fungere som vestibyle, garderobe og toaletter bl.a. for kultursalen ved arrangementer her. Det er satt av flere rom til lager, greenroom/backstage mm., delvis i sambruk med skolen. Forprosjektet ble godkjent av kommunestyret høsten 2013 i tråd med vedtaket fra 2012, og da ble det samtidig satt av kr 5,6 mill til innkjøp av utstyr (lyd, lys, sceneteknikk) til kultursalen.

I totalentreprisen ligger alt byggeri, inkludert fast utstyr, teknisk infrastruktur og teleskoptribune sikret. En egen brukergruppe med representanter både fra skole, kulturvirksomhetene og lokalt kulturliv (Lier kulturråd), og styrket med fagkompetanse på lyd/lys/arrangementsteknikk, har levert innspill og levert råd og behovsspesifikasjoner både i forprosjektet og som oppfølging ifht. totalentreprisen. Brukergruppa har også hatt ansvar for å spesifisere og sikre anbudsprosess mht. løst utstyr, inventar og møblering av kultursalen og tilknyttede arealer.

Målet her har vært å sikre at kultursalen blir godt fysisk og materielt tilrettelagt for brede kulturformål slik at dette blir et sted som kan gi nye muligheter for aktivitet og opplevelser for innbyggere og kulturliv. Dette blir Liers eneste spesielt tilrettelagte kulturscene, egnet og

utstyrt for både lokale formål og større profesjonelle arrangementer. Ferdig innredet kultursal skal være klar for bruk fra skolestart 2015.

3. Kultur som utgangspunkt og mål

Kultursalen ved nye Hegg skole skal gi det lokale kulturlivet godt egnede lokaler for kulturformål. Rådmannen oppfatter også at det ligger en forventning om at en slik sal vil kunne bli en kulturarena med kulturtilbud som kan styrke Lierbyen som kommunesenter og Lier kommune som en aktiv kulturkommune. Salen skal ut fra dette fylles med mye lokal aktivitet, både øvelser og arrangementer, men også gi mulighet for å kunne gjennomføre større arrangementer med tilreisende artister og aktører, i hht. salens utforming og utstyrsutrusting.

Vedtaket om bygging av kultursal ved nye Hegg skole understreker også en likeverdig bruk av salen for skole, kulturvirksomheter og kulturliv. Dette representerer et alternativ til hvordan eksisterende flerbrukslokaler er organisert og fungerer, med skole som tydelig hovedbruker.

Utfordringene knyttet til drift er derved bl.a. knyttet til:

- Hvordan skal kultursalen driftes og administreres? Hvem gjør hva? Rutiner og praktiske løsninger for leie og bruk. Grunnbemanning for teknisk drift og utleieadministrasjon må bl.a. på plass.
- Hvilke leieavtaler og leiepriser skal gjelde?
- I hvor stor grad skal kommunen være produsenter og arrangører? Dette blir både et spørsmål om ambisjoner og om kapasitet, prioriteringer og driftsbudsjetter.

4. Et blikk på erfaringer fra andre kommuner og kulturarenaer

For å få ideer om hvordan den nye salen bør utstyres, driftes og brukes, har vår lokale brukergruppe vært på besøk og innhentet erfaringer fra flere kultursaler på Østlandet, bl.a. Hokksund skoles kultursal, Rommen kultursal og Marikollen kultursal, som alle er bygd som del av skoleanlegg. Driftsmessig har vi også innhentet priser, driftsorganisering og erfaringer fra andre kultursaler i regionen.

Tilbakemeldingene fra de stedene som har bygd kultursal som del av skoleanlegg, men med egen driftsadministrasjon, er at skolene er svært fornøyde med å ha fått en godt tilrettelagt sal, men at det tar tid for skolefolk å venne seg til at salen ikke bare kan brukes spontant, men må bookes også av dem selv. Kulturlivet er også tilfredse med tilrettelagt sal, men det er selvsagt en praktisk utfordring at salen ligger inne i et skoleanlegg med de tilpasninger og hensyn dette fører med seg i forhold til om salen hadde ligget adskilt og med egen inngang og infrastruktur. Det skal også mer til å gjøre en slik arena synlig og tydelig som åpen kulturarena enn om den hadde ligget mer frittstående.

Noen hovederfaringer ellers:

- Beste løsninger rent funksjonelt får man når det tidlig er klart hva salen skal brukes til og der det er bred medvirkning i tidlig planprosess.
- Lyd er vanskelig. Det er umulig å bygge en sal som gir optimale forhold til alle – fra det rent akustiske og til de tungt elektroforsterkede arrangementene. Noe fleksibilitet kan relativt enkelt sikres, og dette bør også gjøres, men for øvrig må salen tilpasses best ifht. det som antas å bli hovedbruken.

- Dyrt og avansert utstyr krever ettersyn og vedlikehold, og kompetent bruk. Det må sikres teknikker tilknyttet anleggsdriften.
- Det bør også finnes utstyr som gjør det mulig å bruke salen enkelt til det daglige uten bruk av teknikker.
- Avklarte regler og rutiner må være på plass før oppstart. Gjelder både interne og eksterne leietakere/brukere. God praktisk tilrettelegging forebygger frustrasjoner og rot i en driftsfase.
- For bred bruk må leiepriser for lokale organisasjoner og brukergrupper settes lavt. Utleie til kommersielle eller private aktører kan være betydelig høyere. Bør kunne være differensierte priser avhengig av hvor mye utstyr som skal brukes og om teknikker må hyres med.
- Tenk praktisk mht. lokale løsninger ellers. Bruk av lokale organisasjoner som dugnadsvakter ved større arrangementer, avtale om servering ved arrangementer osv.
- Det er viktig med et samlet program for kultursalen, evt. også et program felles med andre lokale kulturarenaer. Lag en synlig profil, og gjør program kjent via ulike medier. Innsalg til og oppfølging av brukere og arrangører må til, før oppstart, men også jevnlig i en driftsfase.

De to første strekpunktene er fulgt opp og ivarettatt allerede, jfr. pkt. 2 over. De øvrige punktene følges opp i denne saken og i videre planlegging.

5. Alternativ/ikke-kommunal driftsform

Kulturhus og kultursaler eies og drives delvis av kommuner, evt. som kommunale aksjeselskaper eller andre mer frittstående organiseringer, og i noen grad av private drivere, da i hovedsak med større eller mindre kommunale tilskudd. Kultursalen ved Hegg skole er så integrert i skolelokalene og forutsettes å brukes i hovedsak til lokale formål. Det vurderes å være lite trolig at det finnes tilbydere eller interessenter som vil kunne påta seg driftsansvaret, og det er lite ønskelig sett fra skolens og lokalt kulturlivs behov med alternativ driftsorganisering for denne salen. Kommunal drift anses å være eneste realistiske løsning.

6. Alternative driftsambisjoner og løsninger for Hegg kultursal/scene

Mange kultursaler og kulturhus er bygd de siste årene. Flere av dem sliter tungt, bl.a. fordi de ikke har fått sikret et nødvendig driftsbudsjett for teknisk vedlikehold, tilrettelegging og aktivitetsinnhold, noen også fordi det er lagt opp til prisnivåer for lokal utleie som utestenger mange. Dette er det viktig å ta med seg som erfaringer for vår kultursal. Dette er grunnen til at vi legger fram en sak som avklarer driftsambisjonene i god tid før salen står klar til bruk, og at vi forutsetter at det kan knyttes spesifikke driftsmidler til salen fra 2015. Hvis det ikke knyttes driftsmidler til salen, vil salen komme til å stå mye tom, og utstyret og potensialene for den fysisk tilrettelagte kultursalen vil i liten grad bli utnyttet. I tillegg vil utstyret over tid forfalle uten kompetanse og tid til å ivareta verdiene. I så fall har det blitt gjort investeringer som ikke kan forsvares via bruk.

Den nye kultursalen og bruken av denne forutsetter teknisk bemanning og et utleieadministrativt opplegg med markedsføring, veiledning og avklarte bruksrutiner og leiepriser. Forventningene er at salen vil kunne gi et økt opplevelsestilbud, og den omfattende utstyrstilretteleggingen bør forsvares gjennom å brukes aktivt. Det er ikke realistisk med et rent 0-alternativ driftsmessig. Det må dedikerte ressurser til for å drifte kultursalen uansett driftsambisjon.

Utleieprinsipper

Rådmannen har vurdert utleieprinsipper og prisnivå i forhold til det som ellers gjelder for kommunale flerbruksbygg som utgangspunkt også for kultursalen. Lier kommune har i dag en utleiepolitikk som bygger på gratis leie av flerbrukslokaler til trening og øvelser for barn og unge og for voksenopplæringsorganisasjoner mandag-fredag, samt gratis bruk av samme lokaler til tilfeldige møter på ukedagene – når dette er i regi av lokale foreninger eller kommunen selv. Utleie i helgene og evt. større arrangementer på kveldstid på ukedagene og all utleie til private eller utenbygds leietakere, skal det tas betalt for.

Ordningen er ubyråkratisk og god for det lokale foreningslivet, men gir mindre styring av etterspørselen sett fra kommunens side. Imidlertid vil det slik rådmannen ser det være unaturlig om kultursalen skulle gis helt andre grunnleggende leievilkår enn f.eks. idrettshallene.

I alle alternativene under foreslås derfor følgende som basis:

- Kultursalen legges inn i kommunens utleiesystem og følger i utgangspunktet samme utleieprinsipper som andre kommunale utleielokaler og et prisnivå som ved bruk av haller for idretten. Øvelser/trening på ukedager for barn og unge, samt for voksenopplæringsorganisasjoner, foreslås i tråd med dagens utleieprinsipper å være gratis mht. ren lokalleie.
- Leiepris for arrangementer i regi av lokalt kulturliv vil ut fra dette ligge på anslagsvis kr 2.500 pr dag, evt. i tillegg en andel av billettinntektene. Leiepris for andre (profesjonelle, kommersielle...) settes langt høyere. Må avklares endelig i handlingsprogrammet.
- Ved evt. bruk av utstyr betales en særavgift i tillegg til evt. lokalleie avhengig av hvor mye utstyr som skal brukes. Dette gjelder alle brukere.
- Kultursalen beholder sine leieinntekter og andre inntekter selv, og bestiller også selv ekstra renhold og vaktmestertjenester knyttet til enkeltutleie utover fast bruk.
- Tekniker og evt. vakter/verter må leies inn særskilt ved arrangementer. Vaktberedskap i det daglige ivaretas av brukerne med kommunal beredskapsvakt i bakhånd i hht. utleiereglement.

Driftsambisjoner

Rådmannen har med dette som grunnlag skissert alternative mål og ambisjoner som alle har en prislapp. Det skisseres tre alternativer som alle ligger mellom et urealistisk 0-nivå og et antatt urealistisk nivå for kulturhus og mer profesjonelle scener med utvidet stab. Alle de foreslåtte alternativene er nøkterne og tilpasset målet om at Hegg kultursal primært skal gi det lokale kulturlivet godt tilrettelagte lokaler og bidra til et styrket kulturtilbud for innbyggerne i Lier. Vi starter med det mest ambisiøse Lier-alternativet:

Alternativ 1 – utviklingsorientert impresario- og prosjektledelse

I dette alternativet sikrer vi en kapasitet og et driftsbudsjett som gjør at vi både kan planlegge og gjennomføre jevnlige og varierte arrangementer og prosjekter i Hegg kultursal i egen regi, i samarbeid med andre eller via eksterne arrangører, og også ha kapasitet og kompetanse som kan brukes som støtte og utviklingskraft for kulturliv og aktivitetstilbud andre steder i bygda. Lier vil ha fått en tydeligere felles scene og møteplass for de større anledninger, og en scene som også brukes mer jevnlig som en styrke av det lokale kulturliv. Innbyggerne vil ha fått en større bredde på tilbud og opplevelser i egen kommune, som et supplement til alt som skjer i nabokommunene.

En anslagssum for drift i hht. dette ambisjonsnivået kan være netto kr 2.000.000.

Alternativ 2 – økt aktivitet

I dette alternativet har vi kapasiteten til egenproduksjon og arrangøroppgavene slik at vi kan klare å ha flere nye arrangementer hvert år og også 1-2 kulturprosjekter gjennom året.

Teknisk kapasitet og arrangementsproduksjon og markedsføring vil sikre bedre tilrettelegging for lokalt kulturliv og andre brukere og arrangører av salen, samt gi innbyggerne et bredere kultur- og opplevelsestilbud enn i dag.

En anslagssum for drift i hht. dette ambisjonsnivået kan være netto kr 1.000.000.

Alternativ 3 – en god administrator, ren utleie

I dette alternativet er et minimumsalternativ, og her sikrer vi kun nødvendig teknisk kompetanse og kapasitet til å holde utstyret i orden og kunne være en rådgivende støttespiller ved bruk/utleie – både for skole og kulturliv. All arrangementsstøtte må leies inn. I tillegg sikrer vi basis utleieadministrasjon og enkel markedsføring på dagens nivå, dvs et driftsnivå basert på halvårlig utforming av kulturprogram.

En anslagssum for drift i hht. dette ambisjonsnivået kan være netto kr 500.000.

Her følger en skissepreget illustrasjon og sammenligning mellom alternativene:

Alternativ 1 – ramme 2 mill	Alternativ 2 – ramme 1 mill	Alternativ 3 – ramme 0,5 mill
<i>Rammen tillater:</i> 3-4 årsverk + driftsmidler. Teknisk kompetanse og kapasitet, aktiv utleietilrettelegging og markedsføring, flere egne produksjoner/arrangementer, samt koordinering og motivasjon utad mot hele Liersamfunnet. Store inntekter fra leie og billettinntekter mm. Rammen åpner ikke for stort innslag av profesjonelle artister eller arrangementer.	<i>Rammen tillater:</i> 1-2 årsverk + driftsmidler. Teknisk kompetanse og kapasitet, aktiv utleietilrettelegging, god markedsføring og noen flere egne arrangementer og aktiviteter. Middels inntekter fra leie og billettinntekter mm. Rammen gir ikke rom for mange nye arrangementer og prosjekter med kommunen som arrangør eller aktiv medspiller, men noen.	<i>Rammen tillater:</i> 0,5-1 årsverk + noe driftsmidler. Noe teknisk kompetanse, delvis innleid etter behov, og basis utleietilrettelegging og markedsføring. Noe inntekter fra leie mm. Rammene åpner ikke for økt kommunalt aktivitets-nivå, men eksisterende aktiviteter får bedre utviklingsmuligheter.
<i>Fast bruk:</i> Ukentlig skolebruk på dagtid og 2-3 faste brukere på kveldstid.	<i>Fast bruk:</i> Ukentlig skolebruk på dagtid og 2-3 faste brukere på kveldstid.	<i>Fast bruk:</i> Ukentlig skolebruk på dagtid og 3-4 faste brukere på kveldstid.
<i>Arrangementer/prosjekter:</i> Hver uke er det både eksternt (ikke-skoleorganisert) dagtidsarrangement, minst ett kveldsarrangement og normalt også helgearrangement. I snitt vil det være varierende kulturarrangementer og prosjekter nesten ukentlig i kultursalen som følge av aktiv kommunal programskaping, men ikke nødvendigvis med kommunen som arrangør.	<i>Arrangementer:</i> Minst ett ikke-skolearrangement på dagtid hver måned, minst to kveldsarrangementer pr måned og minst ett helgearrangement på måned fra september til juni, bl.a. månedlig barnearrangement. Anslagsvis 1-2 arrangementer pr måned vil være i kommunens regi eller med kommunen som initiativtaker.	<i>Arrangementer:</i> Sporadisk utleie til møter og arrangementer på kveldstid og i helgene. Sporadisk også kommunal bruk til seminarer og egne arrangementer som bl.a. UKM, kulturskoleuka mm., trolig noe økt aktivitet i forhold til i dag pga nye muligheter, men tidsressurser og driftsrammer vil begrense stor aktivitetsvekst.

Jevnlig vil det også kunne tilbys prosjektstøtte til tiltak utenfor Hegg kultursal.		
<i>Effekt:</i> Brukerne/leietakerne er svært tilfredse pga godt tilrettelagt lokale og aktiv hjelp til å utvikle program og arrangementer. Det er lettere å rekruttere nye deltakere til ulike aktiviteter. Flere nye organisasjoner/grupper har blitt etablert som følge av prosjekter i kultursalen. Artister/aktører som har vært i salen kommer gjerne igjen. Vi får henvendelser fra andre som har lyst til å komme. Publikum er godt fornøyd. Positive ringvirkninger på lokalt næringsliv rapporteres.	<i>Effekt:</i> Brukerne/leietakerne er svært tilfredse pga godt tilrettelagt lokale til en rimelig pris både mht. lokalleie og utstyr, og er også fornøyd med aktiv hjelp til å utvikle program og arrangementer. Innbyggerne vil oppleve økt aktivitetsnivå og flere gode arrangementsopplevelser i egen kommune enn det de har i dag, også enkelte arrangementer med eksterne artister/aktører, gjerne i samarbeid med lokale.	<i>Effekt:</i> Tilfredse brukere/leietakere pga godt tilrettelagt lokale til en rimelig leiepris. Innbyggerne vil trolig i mindre grad oppleve en tilbudsvekst, men vil synes at lokalene er fine når de er der.

Rådmannen har beskrevet noe mer om driftsvurderinger og driftsopplegg i vedlegg til saken.

Behov og fremtidsutsikter

Hegg kultursal blir nå bygd og utstyrt som en fleksibel og godt tilrettelagt sal for mange formål. Tomme kulturarenaer skremmer. Kulturarenaer må fylles med aktivitet og opplevelser. Og dette kommer ikke av seg selv. Derfor er et godt driftsopplegg for nye kulturarenaer en helt avgjørende forutsetning for å forsvare investeringen. I alternativene i saken er det forsøkt vist ulike driftsopplegg knyttet til ulike ambisjoner. Ambisjonen må fastsettes politisk og har en prislapp. Med egen kapasitet og driftsramme knytte til drift vil det også være mulig å søke tilskuddsmidler og ekstern finansiering av flere prosjekter, noe som ytterligere vil styrke kulturtilbudet.

Lier kulturråds uttalelse

Lier kulturråd har fått saken til uttalelse, og anbefaler at alternativ 1 velges som en forsøksordning i tre år. Uttalelsen følger som vedlegg.

7. Forslag til økonomisk ramme, resultatmålsetting og driftsorganisering

Rådmannen foreslår på bakgrunn av ovenstående:

Økonomisk ramme

Lier kommunes driftsøkonomi er anstrengt. Nye driftskostnader er krevende. Rådmannen har likevel ut fra en samlet vurdering og som en konsekvens av tidligere vedtak bl.a. i meldingen «For kropp og sjel» kommet til at en drift av kultursalen i samsvar med mål og ambisjoner i alternativ 2 vil være forsvarlig og riktig å prioritere. Denne rammen vil åpne for følgende:

Forslag til resultatmålsetting

Hegg kultursal/scene skal være en aktiv og attraktiv arena for kulturaktivitet, opplevelser og arrangementer. Salen skal gi det lokale kulturlivet godt tilrettelagte lokaler og bidra til et

styrket kulturtilbud for innbyggerne i Lier. Hegg kultursal skal gi skole og kulturliv likeverdige vilkår.

Praktisk målsetting er følgende: Ukentlig skolebruk på dagtid og 2-3 faste brukere på kveldstid. Med kapasitet til aktiv koordinering/motivasjon/markedsføring og en utvidet arrangørrolle, brukes lokalene jevnt over til minst ett ikke-skolearrangement på dagtid hver måned, minst to kveldsarrangementer pr måned og minst ett helgearrangement på måned fra september til juni, bl.a. månedlige barnearrangementer. Anslagsvis 1-2 arrangementer pr måned vil være i kommunens regi eller med kommunen som medarrangør. Brukerne/leietakerne er svært tilfredse pga godt tilrettelagt lokale til en rimelig pris både mht. lokalleie og utstyr, og er også fornøyde med aktiv hjelp til å utvikle program og arrangementer. Innbyggerne vil oppleve økt aktivitetsnivå og flere gode arrangementsopplevelser i egen kommune enn det de har i dag.

Driftsorganisering

Kultur og fritid får ansvaret for utleieadministrasjon og driften av kultursalen i hht. politiske føringer. Det forutsettes nært samarbeid med både skole og kulturliv for å sikre en aktiv og allsidig bruk og smidig sambruk av lokalene. Salen legges inn i kommunens utleiesystem og utleien følger i utgangspunktet samme utleieregler som andre kommunale utleielokaler. Utstyrsbruk prises separat.

Kultur og fritid planlegger driftsopplegget videre på bakgrunn av denne saken og de politiske føringer som vedtas her inn mot HP 2015-18 og åpning høsten 2015.

Forslag til politisk vedtak er kortet ned til å gi **nødvendige prinsippavklaringer**:

Hegg kultursa/scene skal være en aktiv og attraktiv arena for kulturaktivitet, opplevelser og arrangementer. Lier kommune skal legge til rette for dette ved:

- *Lave leiepriser for lokalt kulturliv på linje med idrettens hall-leie og dagens utleieprinsipper, som belyst i foreliggende sak.*
- *Driftsrammer som dekker behov for teknisk kompetanse og ressurser til tilrettelegging, koordinering, markedsføring og arrangementer, i samsvar med sakens alternativ 2 som har en netto driftsramme på ca kr 1 mill. og der driftsinntektene inngår fullt ut.*
- *Drift og utleie skal forvaltes av Kultur og fritid.*

Dette skal legges til grunn for videre planlegging fram mot budsjettvedtak i HP 2015-18 og åpning av salen i september 2015.

Vedlegg: Nærmere vurderinger av driftsopplegg

Teknisk bemanning

Med teknisk utstyr som minimum har en verdi på kr 5,6 mill, vil salen være godt grunnutrustet til all daglig bruk og de fleste lokale arrangementer. Utstyret krever imidlertid både teknisk ettersyn og vedlikehold, samt teknisk kompetanse for bruk. Uten dette vil utstyret enten ikke komme i fast bruk eller forfalle fort. For å sikre en god og riktig bruk av salen og en robust og nødvendig drift og ivaretagelse, må derfor nødvendig teknisk kompetanse knyttes til salens drift. Denne kompetansen og kapasiteten har vi i dag ikke.

Det kan være mulig å utvide stillingen til en ansatt med rett kompetanse dersom dette finnes. Dette gir fleksible løsninger der arbeidstid kan brukes der behovet finnes, og er også god arbeidsgiverpolitikk. Alternativt må det nyrekruttering til, også da gjerne som en kombinasjonsstilling med andre oppgaver for å sikre fleksibilitet og en fasthet i engasjementet. Ved enkelte kulturhus er det opprettet en deltidsstilling knyttet til teknisk drift, og med egen avtale om kjøp av tilleggstjenester knyttet til bl.a. arrangementer og ved behov. Noe fastbemanning og i tillegg innleid hjelp etter behov er trolig uansett den beste løsningen.

Utleieadministrasjon og tilrettelegging

Kultursalen tenkes lagt inn i kommunens generelle utleiesystem som eget utleieobjekt. Da kan fast leie legges inn og være synlig som info om bruk og ledighet, samt at salen kan bookes elektronisk via nett. Bookingforespørselen må følges opp av en administrator som også kan sikre oppfølgende avklaringer og samarbeid mht. bruk av utstyr, teknikker, bakrom og fellesarealer i hht. regler og rutiner vi må lage oss. Dette vil kreve at vi har en kapasitet og kompetanse knyttet til oppfølging, noe vi i dag ikke har. I tillegg vil det være behov for å benytte vaktmestertjenester etter behov, noe det også må finnes ressurser til.

Utleiepriser

Prismessig bør vi gjøre det enkelt å bruke salen til øvelser og enkle arrangementer i lokal regi. Det enkleste og mest aktivitetsfremmende vil være å legge kommunens generelle utleieregler til grunn, dvs. at kommunens egen bruk og øvelser og arrangementer for barn og unge og korps/kor registrert som voksenopplæringsorganisasjoner på ukedager er gratis. Det bør betales en moderat leiepris for bruk av lokalet til arrangementer i helgene og også på ukedager, f.eks. ca kr 2.500, som tilsvarer leiepris for en idrettshall for idretten.

Det bør kunne betales ekstra for bruk av teknisk utstyr, som kan gå inn i et vedlikeholds- og innkjøpsfond for utstyret, og for innleie av teknikker. For enkle arrangementer bør det finnes enklere utstyr som ikke krever teknisk spisskompetanse og som koster langt mindre å leie. Det kan vurderes å ha en liten leiepris eller dugnadsavtale for fast lagerplass for lokale kultur-organisasjoner og for annen praktisk bistand.

Hvis kommunen priser leie for høyt, vil kultursalen bli langt mindre brukt og effekten av å ha fått en slik scene for lokalt kulturliv og det generelle publikum, vil da bli minimal. I kap 5 er det derfor lagt til grunn et lavt leienivå for lokale aktører i alle alternativer.

Utleie til eksterne aktører som næringslivet, profesjonelle artister og private, forutsettes å betale markedspriser som kan settes langt høyere. Med økt administrasjon og arrangørkapasitet vil det kunne sikres noe mer utleie til private kulturprodusenter som vil kunne betale høyere priser. Dette fører til ulike inntektsanslag i ulike alternativer i kap. 5.

Markedsføring

Salen og programmet her må sikres markedsføring. Slik markedsføring kan og bør samordnes med det som skjer ellers i bygda av kulturarrangementer. Også markedsføring tar tid og krever ressurser, utover det som pr i dag er kapasiteten innenfor kulturtjenestene selv om vi også i dag markedsfører noe.

Enkelte kulturscener har alt billettsalg via eget billettsystem, og flere forutsetter at en andel av billettsummen tilfaller scenen som tillegg til leieutgiften. Dette anses som en smart og naturlig forutsetning, og inntektene av dette vil kunne brukes bl.a. til markedsføring slik at det er en tydelig sammenheng mellom avgift og nytte også for leietaker/arrangør.

Hva skal salen kunne brukes til?

Kultursalen vil være godt tilrettelagt særlig for ulike sceneprogrammer som konserter, teateroppsetninger, danseforestillinger, revyer, film, foredrag mm. Salen vil også kunne egne seg for ulike konferanser og arrangementer ellers, både de som ønsker amfiløsning og der det heller ønskes flatt gulv med bord og stoler. Ved større arrangementer vil foajeområdet med informasjonsskranke og mulig servering via kantineskranke bli brukt.

Det forutsettes at det på dagtid vil kunne gjennomføres seminarer og møter i regi av kommunen, næringslivet eller foreninger, men tilpasset skolens samtidige drift. På ettermiddags/kveldstid og i helgene skal det kunne søkes om ambulerende serveringsbevilling der arrangøren ønsker dette som et tilbud for publikum i tilknytning til arrangementet eller der det er lagt opp til bespisning som del av programmet. Regler må utarbeides og justeres slik at det ikke medfører konflikt i forhold til byggets øvrige bruk.

Salen vil også brukes til ukentlige øvelser og samlinger for ulike kulturorganisasjoner. Dette er viktig for å sikre fast og hyppig bruk.

Lagerplass og utstyr

Det er sikret et lite lagerrom for korpsinstrumenter i bakkant av salen. Det er lagerplass flere steder for sceneteknisk utstyr, og også for annet utstyr som er naturlig å oppbevare i nærheten av salen. Noe utstyr vil være fastmontert, bl.a. teknikerbord for lyd- og lys-styring samt basisutrusting med lyskastere og høyttalere mm, mens annet vil være lagret for rigging etter behov. Bord, stoler og garderobestativer vil være lagret på eget lagerrom inne i skolebygget for bruk flere steder i bygget etter behov.

Kommunens arrangørrolle

Kommunen kan ta mange roller og legge ulike driftsambisjoner ifht. bruken av Hegg kultursal, fra ren utleie og tilrettelegging for andre, via en mer aktiv koordinator/ motivatorrolle og til også å være en aktiv programskaper og arrangør.

Når salen nå er så godt tilrettelagt som formidlingsarena og scene, anses det som naturlig og forventet at det også settes av ressurser for aktiv bruk av salen til arrangementer for hele befolkningen, ellers vil mye av investeringen framstå som bortkastet. Da trenges kapasitet til å ta en slik programskaper- og arrangørrolle, samt ressurser til markedsføring og til å gjennomføre arrangementer, leie inn aktører osv.

Ulike profiler og ambisjoner mht. programkoordinering og programproduksjon kan tenkes. Månedlige eller ukentlige barnearrangementer? Jevnlige eller helt sporadiske konserter eller andre kulturarrangementer for ungdom? ... for voksne? ... for seniorer? Nye tilbud som filmklubb el. lign. Jevnlige eller sporadiske kunstneriske samarbeidsprosjekter der lokalt kulturliv jobber sammen med profesjonelle formidlere? Dette som noen eksempler som viser hvilke muligheter som nå åpner seg med den nye arenaen.

Det finnes mange muligheter, men realisering forutsetter ressurser. Kommunen er allerede i dag i noen grad arrangør og medarrangør for flere arrangementer. Mange av disse vil sikkert flyttes til den nye kultursalen. Tilskuddsmidler som allerede finnes vil også brukes for å støtte arrangementer på den nye scenen. Men økt aktivitet med flere arrangementer og bedre oppfølging og tilrettelegging for andre arrangører, krever økt kapasitet.

Økt arrangørkapasitet vil føre til økte leie- og billettinntekter. Avhengig av profil på arrangementene vil dette kunne gi positive utslag også mht. samlet driftsøkonomi. Mål og ambisjoner er nærmere vurdert med alternative nivåer i kap 5.

Driftsopplegg og brukerråd

Kultursalen skal administreres som en selvstendig enhet, ikke primært som skolelokale. I motsetning til andre saler, aulaer og auditorier, vil kultursalen ikke være låst til skoledrift mandag-fredag fra kl 8-16. Salen skal selvsagt likevel også dekke skolens behov. Dette tenkes løst ved at skolen i forkant av hvert skoleår reserverer «sine» brukstider både på dagtid og på kveldstid for kommende skoleår. Deretter må skolen søke om tilleggstid på samme linje som andre som ønsker å bruke salen.

For å sikre jevnlig bruk, skal det være mulig å booke kultursalen for ukentlige øvelser mm. for lokale kulturorganisasjoner. Øvelser kan måtte vike for arrangementer, men vi vil trolig forsøke å etablere noen faste arrangementsdager som enklere kan brukes både av kommunen (inkl. skolen) og eksterne arrangører uten at øvelser rammes.

Gode driftsrutiner og klare regler må utarbeides før salen tas i bruk. Erfaringer fra andre understreker bl.a. behovet for strenge rutiner mht. forbud mot mat/drikke inne i salen når amfiet er i bruk. Det må finnes et driftsbudsjett og gode interne forventningsavklaringer og samarbeidsrutiner med vaktmestertjeneste og renholdstjeneste for å sikre tilpasset drift av disse tjenestene og praktisk bruk av ressursene som allerede finnes. Økte vaktmester-tjenester vil måtte påregnes.

Kultursalen og idrettshallen vil ofte være i bruk samtidig, og de to lokalene vil også kunne brukes til felles arrangementer og aktiviteter. Uansett vil det være viktig å sikre gode synergieffekter og forebygge konflikter ved samtidighet og ved at ulike brukergrupper er inne i bygget. For å sikre gode løsninger for alle formål, blir samordning og felles planlegging viktig. Det er ikke avsatt kontorplass i skolebygget, men fellesmøter med skole blir også viktig å sikre.

Faste brukermøter bør gjennomføres for praktiske avklaringer og felles eierskap og planlegging, slik vi også har hallstyremøter for hallene i kommunen. For kultursalen kan det være aktuelt å lage et eget rådsorgan for drøfting av programprofil og utvikling, der både kommunen, brukere og evt. eksterne ressurspersoner kan delta.

Tilsyn, vakter og verter

Lier kommune har allerede etablert en enkel og generell vaktordning for vaktmester-tjenester utover skoletiden. Denne beredskapen må kunne suppleres med tilsynsavtaler og vaktordninger tilpasset aktiviteten i bygget. Normalt vil leietakere påta seg et tilsyns- og beredskapsansvar for sin bruk. Et godt nøkkelkort- og tilgangsstyringssystem vil være viktig å få på plass for å legge godt til rette for den ukentlige og faste driften og bruken av både idrettshallen og kultursalen.

Ved større arrangementer må egne vakter og verter inn, som evt. kan bli en dugnadsbasert oppgave. I åpne skolebygg som nye Hegg skole vil bli, kan behovet for egne tilsynsvakter være større enn i andre skolebygg. Dette krever økte tilsynsvaktressurser. For enkle utleieformål kan dette være en oppgave som kan egne seg som betalt dugnad for en lokal kulturorganisasjon med eierskap i salen.

Lier Kulturkontor

v/Kultursjef Ingeborg Rivelsrud

Lier Kulturråd

v/leder Are Ølberg

Lier, 22.april 2014

VEDR. DRIFTSAMBISJON FOR NY KULTURSAL

Lier Kulturråd hadde 8.april 2014 et møte sammen med Hege Elisabeth Larsen fra Kulturkontoret for å gjennomgå forslaget fra Kulturkontoret om ulike driftsambisjoner for ny Kultursal ved Hegg skole.

Lier Kulturråd har siden kulturhus-saken ble avklart i 2012, jobbet med ulike miljøfremmende tiltak sammen med Kulturkontoret for å finne alternative, men akseptable løsninger for det frivillige kulturliv i Lier. Det har blitt brukt midler for å oppgradere eksisterende arenaer, støtte innkjøp av instrumenter, lyd- og lysanlegg for å nevne noen.

Noe av det viktigste miljøfremmende tiltaket som et nytt kulturhus ville representert, var den komponenten som lå i selve driften av salen og operasjonalisering av ulike kulturelle uttrykk som finnes både i og utenfor Lier kommune.

En kultursal uten en slik komponent mener derfor Lier Kulturråd lett kan bli å bygge et skall som mangler innhold og uttrykk. Vi mener derfor det er viktig at politikerne tenker grundig gjennom hva man ønsker at en slik kultursal skal representere i bygda. Skal den kun tjene det lokale kulturlivet? Eller kan en satsning på driften av salen bidra til at det skapes mer kultur i Lier enn det vi selv produserer? Vi tror på det siste og at ved å velge en driftsmodell som bidrar til å generere mer kultur i bygda, vil kunne trekke til oss flere arrangementer og artister som bidrar til å sette Lier-kulturen og Lier som kulturkommune på kartet. Dette passer også godt inn i ambisjonene som ble lagt inn i Kulturmeldingen i 2013 hvor noe av problemstillingene som ble reist var følgende:

- *Hvordan skal salen utstyres og tilrettelegges best mulig?*
 - *Hvordan skal vi rigge teknisk og administrativ drift?*
 - *Hvilken kommunal driftsambisjon vil vi legge mht. arrangementer; skal vi bare håndtere leietakere som melder seg selv, være mer aktive utleiery eller også stå som arrangører selv?*
- Dette krever utredningsarbeid og samarbeid både internt og med det lokale kulturlivet fram mot ferdigstillingen, og til syvende og sist blir det et spørsmål om politisk prioritering som avgjør ambisjonen, ut fra hva som kan sikres av arbeidsressurser og driftsmidler. Meldingen kan brukes som utgangspunkt for innledende drøftinger av dette. (utdrag fra Kulturmeldinga 2012)*

Lier Kulturkontor har utarbeidet et dokument som i detalj går gjennom ulike deler av driften i kultursalen. Kulturkonsulent Hege Larsen redegjorde for denne i møtet den 8.april og gikk gjennom de tre driftsmodellene som beskrevet i notatet.

På bakgrunn av de alternative driftsmodellene som er fremlagt, foreslår Lier Kulturråd at Lier Kommune vedtar driftsambisjon Alternativ 1 som en prøveordning på tre (3) år.

Det foreslås videre at ordningen evalueres årlig gjennom årsmeldingen.

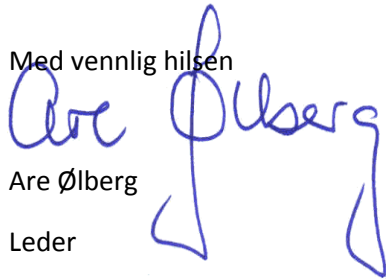
Følgende driftsmodell anbefales av Lier Kulturråd:

Alternativ 1

I dette alternativet sikrer vi en kapasitet og et driftsbudsjett som gjør at vi både kan planlegge og gjennomføre jevnlige og varierte arrangementer og prosjekter i Hegg kultursal i egen regi, i samarbeid med andre eller via eksterne arrangører, og også ha kapasitet og kompetanse som kan brukes som støtte og utviklingskraft for kulturliv og aktivitetstilbud andre steder i bygda. Lier vil ha fått en tydeligere felles scene og møteplass for de større anledninger, og en scene som også brukes mer jevnlig som en styrke av det lokale kulturliv. Innbyggerne vil ha fått en større bredde på tilbud og opplevelser i egen kommune, som et supplement til alt som skjer i nabokommunene.

En anslagssum for drift i hht. dette ambisjonsnivået kan være netto kr 2.000.000.

Med vennlig hilsen

Are Ølberg

Leder

SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr:
2014/1665

Arkiv:

Saksbehandler:
Ingrid Buck

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
24/2014	Miljøutvalget	06.05.2014
24/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014

Nye tildelingskriterier for tilskudd til private idrettsanlegg 2014

Miljøutvalgets vedtak:

Saken sendes tilbake til administrasjonen.

Miljøutvalgets behandling:

Saken sendes tilbake til administrasjonen.

Rådmannens forslag til vedtak:

Søknader om støtte til private idrettsanlegg for 2014 og kommende år sendes til LIR for behandling. Søknadene må være dokumentert med revisorgodkjent regnskap for siste år. Tilskuddsrammen på kr. 210 000 årlig fordeles etter søknad med tilstrekkelig og godkjent dokumentasjon til søkerne etter følgende prinsipper:

- NOK 7500,- fordeles likt til alle søkere.
- Resterende tilskuddsramme fordeles prosentvis på grunnlag av anleggenes andel av de summerte driftsutgifter.

Rådmannens saksutredning:

Vedlegg:

Referat fra Lier Idrettsråd styremøte med oppfølging av årsmøtevedtak om fordeling av støtte til private idrettsanlegg, 27.03.2014

Utredning:

Lier kommune har pt en tilskuddsordning som gjelder drift av private idrettsanlegg. For tiden er den økonomiske ramma for disse tilskuddene på kr 210.000 pr år. Tilskuddene fordeles etter kriterier/regler som er godkjent av idrettsrådet og vedtatt av tjenesteutvalget.

Gjeldende kriterier ble vedtatt i sak nr. 22/2010 av Tjenesteutvalget:

Driftstilskuddet til private idrettsanlegg knyttes til spillemiddelfinansierte aktivitetsflater. Tilskuddet omfatter ikke drift av klubbhus, garderober, staller eller andre tilknyttede anlegg. Tilskudd fordeles skjønnsmessig med utgangspunkt i idrettsanleggets størrelse, bruksomfang, vedlikeholdsbehov og revisorgodkjent regnskap for aktivitetsflater.

Nye (og da gjeldende) søknadskriterier og krav:

- 1. Idrettslagene skal fortsatt sende inn søknad med revidert årsregnskap og oppfordres til å bruke idrettens kontoplan. Regnskapstall vil derved være med i en samlet vurdering av tilskudds fordelingen, men ikke lenger være det grunnleggende kriteriet.*
- 2. Bruk av aktivitetsflater, størrelse og behov for vedlikehold av flater skal vektlegges. En aktivitetsflate må ha vært i drift i minst ett år før det gis kommunalt tilskudd, og idrettslaget må kunne dokumentere aktiv bruk av flaten.*
- 3. For noen anlegg har Lier kommune i praksis mye av driftsansvaret, som for lysløyper, treningsfelt ved skoler og skolekanlegg. Dette må vurderes med ved utmåling av tilskudd.*
- 4. Lier idrettsråd godkjenner tildelinger etter framlagt forslag fra kommunen administrasjon – NB Eller om vi gjør det omvendt Inge borg – det gjøres i Røyken... Ser at Pål også spør om dette.*

Lier idrettsråd har fått innspill fra idrettslag om at kriteriene for tilskudd til private idrettsanlegg bør bearbeides. De har ønsket mer konkrete og mindre skjønnsmessige regler, og har på sitt årsmøte etter forhåndsdrøftinger foreslått nye regler. Rådmannen kan gi tilslutning til disse, og fremmer derfor forslag om endring i tråd med idrettsrådets forslag, jfr. forslag til vedtak.

Referat styremøte nr. 1/2014 i Lier Idrettsråd 270314

Tid: kl 1800 - 1930

Sted: Leirdalen

Tilstede:

Christer Beiermann (CB)

Jan Hennum (JH)

Ann Kristin Elsrud (AKE)

Wellington Martins (WM)

Pål Thomassen (PT), referent

Forfall:

Christine Soot Sandli (CSS)

Agenda:

Sak 1: Presentasjon av nytt styre, konstituering, oppgavefordeling 2014

Styret konstituerte seg og oppgaver ble fordelt.

Ann Kristin tar kassererrollen.

Wellington tar web-ansvaret.

Begge kontakter de avtroppende styremedlemmene for å få nødvendig informasjon overlevert.

PT oppdaterer Altinn/Frivillighetsregisteret med nye styremedlemmer. Nye styremedlemmer må sende personnummer til PT på sms.

Sak 2: Kretsting 2014:

PT, JH og CB stiller på kretstinget og ledermøtet 4. og 5. april, de to siste som observatører.

Sak 3: Fordeling av kommunal støtte til private idrettsanlegg

Som oppfølging av vedtak på årsmøtet skulle ny beskrivelse av kriterier til fordeling av kommunal støtte til private idrettsanlegg vedtas på første styremøte etter årsmøtet.

Styret diskuterte saken på nytt og har kommet til at kriteriet om andel medlemmer under 19 år kan ses bort fra. Nye kriterier for fordeling av denne støtten lyder derfor:

«Søknader om støtte til private idrettsanlegg for 2014 og kommende år sendes LIR for behandling. Søknaden må være dokumentert med revisorgodkjent regnskap for siste år. Sum til fordeling fordeles etter søknad med tilstrekkelig og godkjent dokumentasjon til søkerne etter følgende prinsipper:

- NOK 7500,- fordeles likt til alle søkere.
- Resterende sum fordeles prosentvis på grunnlag av anleggenes andel av de summerte driftsutgifter.

Vedtaket sendes som informasjon til alle idrettslag på mail og publiseres på www.lieridrett.no.

Lier Idrettsråd

Sak 4: Reguleringsplan for Eiksetra, møte 2. april, 1900

JH stiller som representant for LIR.

Sak 5: Lier Modellbilklubb

LIR har svart positivt på høring om opptak av ny klubb i LIR.

Sak 6: Styremøtekalender 2014-15

Ble ikke behandlet i full bredde da vi ikke var fulltallige, gjøres på neste møte. Neste møte 29. april kl 1800, JH sjekker om det er et lokale på Tranby som vi kan benytte på permanent basis. Noe støy på klubbhuset til NMK Lier grunnet mye aktivitet fremover kan gjøre at det er bedre med et annet møtested.

Sak 7: Orientering Brakerøyabanen, Drammen Kommune ønsker å legge «Gamle Gress» der

PT orienterte kort om saken, møte med Drammen Kommune, DIR og aktuelle klubber den 9. april vil gi mer info.

Sak 8: Eventuelt

a) Manglende tilbakemelding om KOSTRA-tall for idretten i Lier fra administrasjonen.

Som en del av arbeidet både med fullføring av Anleggsplanen og forberedelse til møte med politikere og idrettens prioriteringer, er det nødvendig med en korrekt beskrivelse av den økonomiske nå-situasjonen. LIR gjorde første formelle henvendelse om dette til administrasjonen i september i fjor og har mange ganger fulgt dette opp da informasjonen så langt har glimret med sitt fravær, dette til tross for at det flere ganger er uttrykt at informasjonen vil bli gjort tilgjengelig.

LIR besluttet å gi administrasjonen en ytterligere kort frist, til mandag 7.april, med å gjøre denne informasjonen tilgjengelig for LIR.

Om dette ikke skjer innen denne datoen, vil LIR gjøre en formell henvendelse til Rådmannen om saken og følge dette opp videre.

Pål Thomassen, referent.

SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr: Arkiv: Saksbehandler:
2014/1931 **Ingeborg**
 Rivelsrud

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
25/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014

Politiske representanter til prosjekt Lierdagene 2015

Rådmannens forslag til vedtak:

Som politiske representanter til å planlegge og gjennomføre Lierdagene 5.-7. juni 2015, velges følgende:

Rådmannens saksutredning:

Sammendrag:

Lierdagene gjennomføres som et samarbeidsarrangement der kommunen, frivillige organisasjoner, lokalt næringsliv og engasjerte enkeltpersoner bidrar. Folkevalgte representanter oppnevnes for hvert arrangement, og deltar i planlegging og gjennomføring sammen med kommunens ansatte og medarrangører og frivillige ellers. Denne saken inviterer til å oppnevne politiske representanter til Lierdagene 2015.

Vedlegg:

Rapport fra Lierdagene 2013, lagt fram og politisk godkjent høsten 2013

Utredning:

Bakgrunn

Lierdagene er Lier kommunes tradisjonsrike kulturfestival- og folkefestdager annenhvert år. Lierdagene ble sist gjennomført 7.-9. juni 2013, og egen rapport og evaluering ble lagt fram og politisk behandlet høsten 2013, da også tidfesting av neste Lierdager ble vedtatt.

Lierdagene gjennomføres som et samarbeidsarrangement koordinert av virksomheten Kultur og fritid og der kommunen, frivillige organisasjoner, lokalt næringsliv og engasjerte enkeltpersoner bidrar til mangfold og trivsel. Folkevalgte representanter oppnevnes for hvert arrangement, og deltar i planlegging og gjennomføring sammen med kommunens ansatte og rekrutterte medarrangører og frivillige ellers.

I 2015 gjennomføres dagene for 15. gang i Lierbyen, med sceneprogram, aktiviteter og markedsboder. Arrangementet er tidfestet til helgen 5.-7. juni 2015. Planleggingen starter i oktober 2014. Politiske representanter ønskes oppnevnt før første plansamling.

Aktiv medvirkning

Arbeidet med planlegging av Lierdagene foregår gjennom et par brede fellessamlinger, og flere arbeidsgruppemøter og epostkontakt knyttet til ulike oppgaver – som sceneprogram, aktiviteter, markeds plass/boder, områdetilrettelegging og markedsføring. De politiske representantene deltar i en av arbeidsgruppene, og kan selv velge hvilken. Alle arbeidsgruppene ledes av kommunalt ansatte. Under gjennomføringen av arrangementet er det ønskelig med praktisk deltakelse også fra folkevalgrepresentantene.

Arbeidet er morsomt og krevende, og gir en unik mulighet til å bli bedre kjent med Liers mange ildsjeler og miljøer. Vi trekker med oss det beste fra tidligere arrangementer, og utvikler Lierdagene videre fra år til år, ofte med spesielle mål for hvert år. I 2015 er det Friluftslivets år, og dette er det naturlig å bygge videre på også for Lierdagene.

For 2013 ble fire politiske representanter oppnevnt:

- Kjell Fjeld (veteran i Lierdagsarbeidet!)
- Per Otto Olsen
- Anlaug Røine
- Knut Roar Bakken

Rådmannen ber om representanter til Lierdagsarbeidet for 2015.

RAPPORT OG EVALUERING AV LIERDAGENE 2013 FRA PLAN TIL GJENNOMFØRING

1. Innledning/sammendrag

Lierdagene ble gjennomført fra fredag 7. juni til søndag 9. juni 2013. «Nede på stasjonen» musikkfestival og BandWagon var integrerte tilbud i Lierdagene dette året, noe som førte til at vi hadde to scener – parkscenen med lokalt program, og stasjonsscenen med «Nede på stasjonen»-konserter fredag og lørdag kveld og BandWagon på søndag ettermiddag. Nytt av året var ny og bredere organisering av prosjektledelse og arbeidsgrupper, et tydeligere og mer organisert aktivitetstilbud, økt bruk av sosiale medier og gjeninnføring av gjennomført temaorganiserte bodområder, bl.a. med eget mattorg. Dagene ble gjennomført med stor publikumsoppslutning alle dager.

2. Mål og forankring

De politiske føringer og forankringer for Lierdagene 2013 skjedde via egen politisk sak i mai 2012 der bl.a. rapport fra Lierdagene 2011 ble lagt fram, og senere via budsjettvedtak for 2013 der nettoramma ble fastsatt til kr 200.000. Fire folkevalgte representanter ble oppnevnt til planarbeidet, i utgangspunktet to representanter og to vararepresentanter, men alle fire ble likeverdig involvert i arbeidsgrupper.

Lierdagene 2013 hadde som undertekst (brukt også før): En kulturfestival i grønne Lier. Vi nedfelte følgende beskrivelse som mål for Lierdagene 2013:

Lierdagene har som mål å oppnå stor publikumstilstrømning ved at arrangementet skal oppleves som den viktigste møteplassen for alle i Lier. Lierdagene skal først og fremst være en folkelig og festlig feiring av Liers mangfoldige kultur- og samfunnsliv, der næringsliv og foreningsliv, virksomheter og enkeltpersoner kan vise seg fram og knytte kontakter. Lierdagene skal gi gode opplevelser, allsidige aktivitetstilbud og muligheter for å gjøre seg kjent med mye av det Lierbygda kan tilby. Etter Lierdagene kjenner du bygda bedre! Lierdagene er et miljøfyrtårnsertifisert arrangement, og vil ha en tydelig miljøprofil.

Lierdagene 2013 omfatter også musikkfestivalen "Nede på stasjonen" som gir deg spennende og varierte lokale, nasjonale og internasjonale artister på scenen fredag og lørdag kveld.

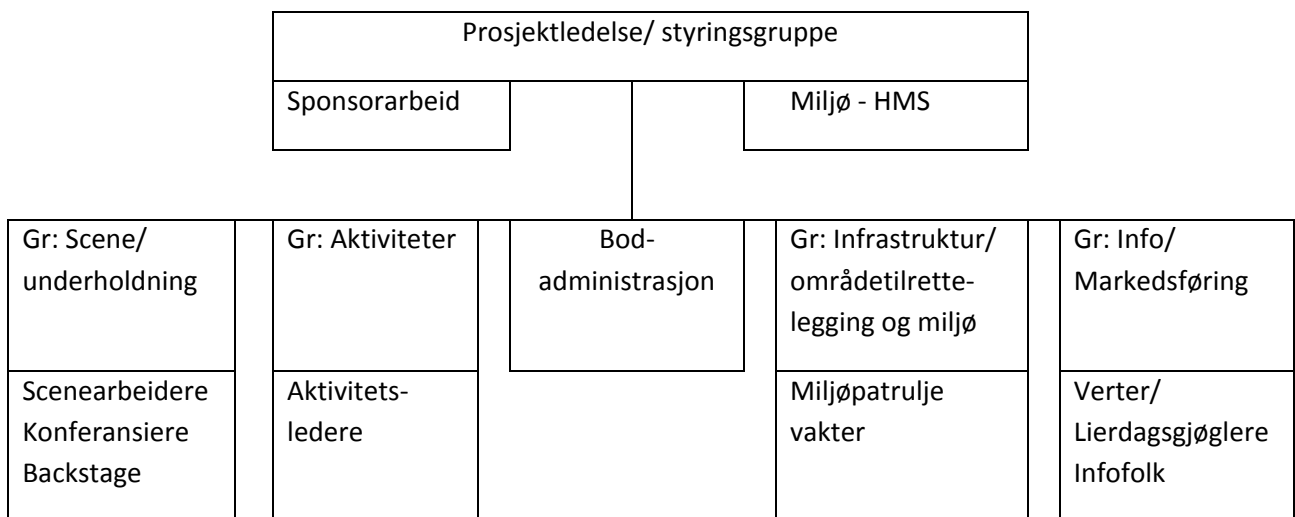
Som miljøfyrtårnarrangement satte vi som *mål å få til en bedre avfallsløsning og sortering enn sist, gjøre miljøprofilen tydeligere via infotiltak før og under arrangementet og sikre mer økologisk og fairtrade-mat/drikke for egen servering*. Det finnes egne HMS-mål for dagene.

Det er viktig for vellykkede Lierdager at det gis tilstrekkelig info til alle i forkant, at område-tilretteleggingen er god og at Lierbyen blir raskt ryddet etter arrangementet.

Disse målene ble forankret hos alle som deltok i planleggingen gjennom møter, vv. sponsorene og boddeltakerne via sponsoravtaler og påmeldingskrav og vv. publikum via nettside og oppslag.

3. Organisering og utgangspunkter

Det ble for 2013 valgt en endret organisering av arbeidet bl.a. for å redusere sårbarhet og belastning på få, sentrale personer og få inn flere nye – fra en stor Lierdagskomité med alle tråder samlet på to personer som de siste årene, til arbeidsgruppeorganisering med egne, ansatte/engasjerte gruppeledere for fire grupper: Scene, aktiviteter, infrastruktur/ boder/miljø og markedsføring/info. De fire gruppelederne hadde fullt ansvar for eget område, og rekrutterte deltakere til egen gruppe ut fra egne behov. Sammen med kultursjefen utgjorde de en styringsgruppe for Lierdagsarrangementet.

Arbeidet startet i september 2012 med utvelgelse av gruppeledere og fordeling av folkevalgte i de fire gruppene, og det ble arrangert oppstartsamling for alle gruppene lørdag 27. oktober med tre formål: Informasjon, motivasjon og begynnende planlegging. Her ble også målsettingene for dagene gjennomgått og drøftet, som grunnlag for felles forståelse og forankring. Det foreligger en presentasjon og et referat fra dagen.

To representanter fra tidligere «Nede på stasjonen» (NPS)-festivalen ble trukket inn i scenegruppa. Det ble besluttet at festivalen skulle integreres fullt ut både praktisk og økonomisk, men at vi skulle lage et skyggeregnskap slik at det blir tydelig hva som er festival-relatert økonomi med sikte på seinere frittstående NPS-festivaler. Vi avtalte at et eventuelt overskudd for NPS skulle settes av til nye festivaler.

Møter i styringsgruppe og arbeidsgrupper ble avviklet etter behov fra september 2012 og til under arrangementet. Det ble gjennomført særmøter med dugnadsgrupper som ble engasjert for oppgaver under dagene. Det ble også arrangert kick-off-seminar onsdag 17. april 2013 for alle bidragsyttere i planlegging og gjennomføring av dagene for informasjon og felles «tenning».

Rammene for dagene var våre mål og nettobudsjettetramma på kr 200.000 fra kommunen. Vi satte oss som *mål å skaffe sponsorinntekter på kr 300.000 og bodinntekter på kr 100.000, samt minimum kr 160.000 i billettinntekter på NPS-festivalen.*

4. Fra plan til gjennomføring

Fra Lierdagene 2011 hadde vi med oss en arrangementsveileder og mye dokumentasjon, og etter oppstartsamlingen i oktober 2012 startet arbeidet i de fire arbeidsgruppene:

Katrine Smemo Granlund var gruppeleder for **sceneprogram, inkl. opptog**. I arbeidsgruppa satt for øvrig Sten Roger Mellum og Robert Blåhella (tidligere arrangører av Nede på stasjonen-festivalen – heretter kalt NPS), Mari Grimsrud og Pål Emil Berg (Lier musikkverksted), Hege Tollefsen (Lier kulturråd) og Annlaug Røine (folkevalgt, SV). Denne gruppa hadde samlet og via undergrupper flest møter, og et stort arrangementsansvar.

Det var tidlig klart at det ble en stor og proff scene på stasjonstorget for kveldskonserter under NPS-fanen, samt en noe mindre scene i rådhusparken for de lokale innslagene lørdag og søndag på dagtid. To scener øker kostnadene mye, men gir også rom for flere sceneinnslag. Tidlig ble det også klart at Lierposten gikk inn som samarbeidspartner med lokalt BandWagon-uttak, som ble lagt til søndag ettermiddag på stasjonsscenen. På grunn av ønsket plass for NPS til stasjonstorget, ble det inngått avtale med de nye driverne av Toget for NPS-arrangementet. Avtalen for 2013 var økonomisk uten risiko og svært gunstig for Toget siden de var nye i bransjen og for å prøve ut samarbeidet.

Mens programmet for Nede på stasjonen-konsertene ble satt sammen og avtalt via en undergruppe av scenegruppa, ble invitasjon til å delta med sceneprogram lagt ut som et påmeldings-/søknadsskjema på www.lierdagene.info som ble lansert som arrangementets nye hjemmeside i begynnelsen av desember 2012 da den utadrettede informasjonen startet for alvor. Vi hadde tidlig også som målsetting å bruke sosiale medier mer aktivt for å skape interesse og engasjement.

Anette Larsen Akselsen fra habilitering ble engasjert og frikjøp som gruppeleder for **aktiviteter**. I arbeidsgruppa satt for øvrig Vibeke Clausen og Jon Øvrehus (DOT), Arne Ask (Lierbygda O-lag), Pål Herlofsen (Lier Judoklubb), Øyvind Ustad (Lier IL), Live Brekke (folkehelsekoordinator) og Per-Otto Olsen (folkevalgt, H). Dette var første gangen vi hadde så tydelig målsetting om aktivitetstilbud under dagene – for å vise tilbudene som finnes og som et folkehelseiltak, og planleggingen var derfor i stor grad nybrottsarbeid.

Steinar Hennum var leder for **infrastruktur, områdetilrettelegging, boder og miljø**. Mye av oppgavene her må rigges etter at andre planer er lagt, og lite av de innledende planoppgavene egner seg som dugnadsarbeid. Mye av arbeidet under dagene egner seg imidlertid som dugnadsoppgaver, og vi valgte tidlig våre samarbeidspartnere for dette. Som samarbeidspersoner mer enn som arbeidsgruppedeltakere hadde Steinar med seg Kjell Fjeld (frivillig/folkevalgt, FrP), Dag Sveaas (lensmannskontoret), Benedikte Solheim og Alexander Solbakken som miljøpatruljeansvarlige (Unge Venstre), Erik Hennum (Lier Bondelag), Marit Refdal som ordensansvarlig dag og natt (St. Hallvard Håndball), Veronika Hovde/Lars Larson som beredskapsansvarlig på dag/kveld (Lier Røde kors), Mari Amundsen som parkeringsvaktansvarlig (Liungen IF) og Morten Johannessen som arrangementselektriker. Lier Everk stilte som tidligere med opprigg av strømkasser og strømleveranse.

Som tidligere ble det invitert til påmelding for bodplass under Lierdagene via www.lierdagene.info der alle bl.a. måtte kvittere ut at de var kjent med vår miljøprofil og ville bidra til denne. Vi hadde for 2013 som mål å redusere antall boder noe, bl.a. å ha færre boder med salg av plastleker og «jalla», og heller vri profilen mot lokal matproduksjon og lokale aktivitetstilbud. Søknadslistene ble imidlertid lengre enn noen gang, og det var stort trøkk særlig fra bodsøkere innenfor kategorien vi ønsket å redusere. Vi valgte i 2013 å ha tydeligere temaområder for bodene enn de siste årene – slik vi også hadde det i Lierdagens tidligere år, og med egne områdeansvarlige. I forkant av arrangementet ble det gjennomført et åpent møte for boddeltakerne med gjennomgang av opplegget.

Arbeidet til infrastrukturgruppa var så omfattende at Ingeborg Rivelsrud tok ansvar for bodpåmeldinger og bodplasseringer, den siste måneden supplert med bistand fra Kathrine Hoem. Både Ingeborg og Gunn Kjæraas ble trukket inn som bidragsyter mht. å få ut søknader, anbudsbrief, infobrief mm. Ansvar for sikkerhetsansvarlig under arrangementet ble lagt til Knut Roar Bakken, med Lier Røde Kors som beredskapsansvarlige.

Yngvild Mehren Nystrøm var opprinnelig engasjert som leder av **markedsførings- og informasjonsarbeidet**, men trakk seg raskt ut pga for mange andre oppgaver. Knut Roar Bakken, som allerede var inne i arbeidsgruppa som frivillig og folkevalgt, påtok seg rollen via egen arbeidsavtale. Arbeidsgruppa besto ellers av Tone Darrud, som bl.a. laget nye hjemmesider for arrangementet (www.lierdagene.info) og Kjetil Olsen som hadde ansvar for grafisk utforming mm. Ingeborg Rivelsrud bidro med hjemmesideskriving og som ballvegg og innspiller mht. diverse plakater og skriv.

Det overordnede **økonomiansvaret** lå hos kultursjefen, med delansvar ut fra oppsatte budsjetter hos gruppelederne. Det ble laget egen **sponsorpakke** og mal for avtaler med øverste sponsum på kr 25.000 og laveste på kr 5.000. Sponsorinvitasjoner ble først sendt tidligere sponsorer, og deretter ble det att noen supplerende og mer målrettede sponsorkontakter fra kommunens side med Ingeborg Rivelsrud som hovedansvarlig. NPS-representantene tok ansvar for å få egne sponsorer til festival-delen ut fra sine kontakter.

Det ble valgt å droppe tivoli som sist hadde gitt betydelig inntekt. Bodavgiftspolitikken ble videreført med gratisplasser for foreningsliv uten markedsalg, og med lav pris (kr 500 for 3x3m) for lokale ikke-

kommersielle produsenter og noe høyere for næringsliv/bedrifter (kr 1.500 for 3x3m, økende til kr 3.000 for 3x6m og høyere ved mer plass).

Billettene ble priset med kr 250 for fredagens NPS-festival, kr 350 for lørdagens og kr 500 for todagers-pass. Billettfinansierte utekonserter er risikosport, så vi valgte å budsjettere forsiktig.

5. Evaluering av dagene

Alle involverte ble oppfordret til å notere seg evalueringspunkter og tips for senere arrangementer fortløpende, særlig i innspurt og under gjennomføring. Det ble laget questback-undersøkelse som lå på hjemmesidene til arrangementet fra søndag 9. juni til mandag 7. juli. Alle deltakere og sponsorer fikk epostoppfordring om å evaluere. Skjemaet ble også lagt ut i papirformat i infotellet under dagene og på servicetorget i etterkant. Det ble gjennomført en evalueringssamling for alle arbeidsgrupper og dugnadsledere onsdag 18. juni. I tillegg ble det gjennomført flere interne evalueringer tidlig høsten 2013. Oppsummeringene under er et sammendrag av evalueringene.

Evaluering av mål og resultater

Hovedmålene som ble satt for dagene vurderes oppnådd, for mer detaljer - se under. Miljømålene ble oppfylt mht. avfallsmengde og informasjon, men vi klarte ikke fullt ut å følge opp innkjøpsmålet. Det er laget egen miljørapport siden vi er et miljøfyrtårnsertifisert arrangement.

Økonomimålene ble oppnådd, og vi brukte godt under nettobudsjett pga godt besøkte kveldskonserter. Dette må vi nok delvis gi været æren for, men programmet traff nok også sitt publikum godt. Imidlertid er arrangementet et økonomisk krevende prosjekt pga mye overtid på de involverte, slik at vi ved årsavslutning vil ha overskridelser på andre tjenester.

Organisering og ansvar

Den nye organiseringen blir oppsummert som vellykket. Den ga tydeligere ansvar tidlig, og førte til at flere bidra praktisk inn. Likevel ser vi behov for å utvikle modellen videre, bl.a. med egen arbeidsgruppe for boder, med inkludering av lønnet kommunikasjonsprodusent i styringsgruppa og med tydeligere forventnings- og ansvarsfordelinger innenfor arbeidsgruppene. Det var positivt å få med ansatte fra andre virksomheter i arbeidet, og det er ønskelig med bredere involvering fra flere virksomheter framover, bl.a. at miljørådgiver og kommunikasjonsrådgiver kan trekkes aktivt med i arbeidet neste gang.

Scenetilbudet

God løsning å slå sammen Lierdagene og NPS, konseptet for kveldskonserterne passer godt inn i Lierdagenes profil. Betalte kveldskonserter er et riktig grep, selv om noen savnet store gratiskonserter. Ca 1100 var inne på NPS-området til sammen på fredag og lørdag kveld mens det på forhånd var solgt bare 37 billetter.

Programmet på scenene var variert og bra. Stasjonstorget danner et intimt og fint festivalområde. Lite folk tidlig på kvelden foran scenen til NPS fredag – burde ha flyttet bord mm nærmere. Meldt om litt dårlig lyd også fredags kveld. Dansegulv var veldig populært. Oppsatt nattbuss ble brukt av svært få. Flere erfaringspunkter knyttet til NPS-konsertene tas videre med de involverte med sikte på læring for seinere arrangementer.

Det var mye folk i amfiet ved parkscenen hele tiden. Parkscenen kunne vært større for å huse de største aktørene. Bredden var god. Konferansierene var engasjerende og flinke. Det er en utfordring å stadig sikre mangfold og deltakelse fra alle grupper ved slike arrangementer.

Lier Open (ungdomsarrangement på Hegg gamle skole) ble veldig godt besøkt, bl.a. med skateskole og konsert på dagtid. Kveldskonserterne inne på lørdag hadde lite besøk. Ungdommen benyttet i liten grad anledning til å besøke NPS-konserten fredag der det var åpnet for ungdom. Til neste gang: Vurdere andre ungdomskonserterløsninger.

Opptoget var stilig med markering av kvinners stemmerett ved historiske kvinneaktivister og trommekorps foran, og med ballonger og barn. Selve gjennomføringen trenger bedre organisering. Amcaropptoget var krevende og tok lang tid å gjennomføre med 70-80 biler, men ble oppsummert som

morsomt å se på. Speakers Corner fungerte greit, men ikke mange hørte på (ble litt borte i programmet).

Aktivitetstilbudet

Aktivitetsfokuset var et godt grep for Lierdagene, og mange av aktivitetene hadde stor pågang og fikk svært gode tilbakemeldinger. Vårt opplegg med aktivitetskort fikk få innleveringer (30 kort av 600 utleverte), men det skyldtes nok at det ikke ble viktig å krysse av, men heller bare shoppe aktiviteter mer planløst, evt. at det ble uklart hvor kortene skulle innleveres. Smoothisykling var veldig populært, og også klatreveggen. O-lagstilbudet ved Haugestad hadde lite besøk, lå nok for langt unna. Mange var glade for at det ikke var tivoli, men noen savnet det.

Vi gjorde oss flere praktiske erfaringer vi drar med oss videre til seinere arrangementer. Samarbeidet om aktivitetstilbud mellom kommunen og foreningslivet kan med hell videreutvikles både for Lierdagene og andre arrangementer og for folkehelsestilbud mer generelt.

Boder og områdetilrettelegging

Løsningen med temaområder fungerte bra, og vi fikk mange positive tilbakemeldinger om god organisering og at det ikke var så mye jalla. Mattorget ble populært og fungerte godt som myldreplass med langbord ved siden (noen av bordene kunne kanskje stått i midten), og de aller fleste boddeltakerne var svært fornøyd med sine plasseringer. Området for foreninger ble litt glissent

søndag, og området utenfor Bakerikvartalet ønsket flere boder. Det er viktig å framstå med tette bodområder. Haugestad ble nok liggende litt isolert og kunne vært markedsført og brukt mer.

Boddeltakelsen var som tidligere gratis for foreningsliv uten salg, og for sponsorer, mens det var graderte priser for salgsboder og næringsliv.

KIWI serverte gratis Grønn frokost lørdag. Noen savnet flere steder å sette seg ned og få kjøpt kaffe og mat enn på mattorget, stasjonsområdet og Haugestad.

Lierbyen ble stengt for gjennomkjøring fredag kl 16.00 og åpnet igjen søndag ca kl 18.00. Innenfor dette tidsintervallet ble innkjøring kontrollert, og bussene la om sin rute med busstopp bak Fosskvartalet. Mange av bodene startet rigging fredag kl 17.00. Det bør legges inn bedre margin fra stengning av Lierbyen for parkeringer og til bodene kan starte rigging. Vi må ha bedre sikring mot parkering inne i Lierbyen også på kveldene. Ble behov for flere aksjoner for å fjerne biler og dette er frustrerende for alle.

Strømbrydd lørdag skyldtes ikke Lierdagene, men en tilfeldig feil på en høyspentkabel iflg Lier Everk. Kaoset som ble skapt ble raskt og dyktig håndtert av vår egne arrangementselektriker Morten Johannessen.

Miljøtilretteleggingen

Det var et godt grep å få unge Venstre som miljøpatrulje. De hadde et nødvendig engasjement for oppgaven, og gjorde en fin jobb både med å holde Lierbyen ren og ryddig og mht. avfallssortering på dagtid. De kunne også hatt avtale om å fortsette på kvelden.

Vi sorterte i fem fraksjoner: Emballert matavfall (til biobrensel), papp/papir, glass, plast og blandet industriavfall (restavfall til forbrenning). Avfallsmengden var klart mindre enn ved forrige arrangement. Fraksjonene var enkle å forholde seg til. Det bør vurderes flere gjenbruksfraksjoner for seinere arrangementer.

Det ble informert skriftlig via post, hjemmesider og plakater om miljøfyrtårnforpliktelsene både ved påmelding, i forkant og under arrangementet. Det ble også gitt info via møte i forkant. Det kunne vært

gjort mer ved å snakke med den enkelte boddeltaker under riggingen. Miljørådgiveren satte opp plakat med «Bra miljøbod» på de bodene som hadde best miljøprofil, og fikk samtidig sjekket boddeltakernes kunnskap om miljøfyrtårnforpliktelsene.

Vi oppfylte de kravene som stilles til miljøfyrtårnarrangementer også mht. bl.a. HMS, forsikring, arbeidsmiljø, beredskapsplaner, kollektivtransportløsninger, tilgang til vann og tilrettelegging for bevegelseshemmede. Vi oppfordret boddeltakere og bidragsytere til bruk av økologiske og fairtradeprodukter samt kortreist mat, og det var både mye bra lokal og økologisk mat på mattorget. Lierdagene hadde selv lite eget innkjøp, men kunne hatt en mer offensiv oppfølging av dette.

Markedsføring og informasjon

Vi fikk raskt opp en fin ny hjemmeside på www.lierdagene.info, og brukte også sosiale medier aktivt. Rapporter viser at disse ble flittig brukt og var vår viktigste informasjonsplattform utad. Vi hadde bl.a. over 150.000 facebooktreff, og hadde både konkurranser og andre aktiviteter som motiverte til økt bruk.

Vi gjenbrukte og videreutviklet den grafiske profilen utviklet i 2011, og benyttet også i år sauene som profildyr, denne gangen orangefarget. Sauene ble gjenkjent og ble stadig mer synlige på mange steder i lier de siste ukene før arrangementet.

Vi hadde et godt samarbeid med Lierposten om markedsføring, og Lierposten ga selv ut et Lierdagsmagasin uka før dagene. Også en gratisavis ble laget og distribuert av en privatperson (Einar Hamre) i forkant av dagene. Vi kjøpte noen annonser også i DT og Asker og Bærum Budstikke.

Gruppa som jobbet med markedsføring var liten og sårbar, og de to som jobbet med produksjon av annonser og hjemmesider jobbet frivillig i tillegg til jobb/studier. For seinere arrangementer trenges trolig en styrket gruppe med flere ressurser inn og tettere kontakt med styringsgruppa.

Sponsorarbeidet

Sponsorarbeidet startet høsten 2012 med et brev til alle sponsorer av Lierdagene 2011 med spørsmål om de ville bli med også i 2013. Og det ville mange av dem. Seinere ble det også sendt forespørsler til noen flere potensielle sponsorer og samarbeidspartnere, og det ble lagt ut en invitasjon til å melde seg selv via www.lierdagene.info. Det var laget sponsorpakker og en avtalemal som omfattet som bidrag

penger og/eller varer/tjenester og som gjenytelse gratisbilletter, bodplass og synlighet på nettside og plakater. Det ble innhentet spesielle sponsormidler til NPS-konsertene som supplement til sponsorer av arrangementet som helhet.

Sponsorarbeidet ble utført av flere personer fra den samlede arrangementsstaben.

Lierdagene 2013's sponsorer var Lier Everk AS, Lierposten, DnB, USBL, RIMI, Ticon Eiendom AS, ASKO AS, RIMI, Eidos AS, Bakerikvartalet, KIWI og Maxbo, mens særspensorer av NPS var Toyota, Klintberg Way AS, BDM Elektro AS, Cars Software AS, Campinggården, BilExstra Drammen, Lier Rørsenter AS, Arka Bygg AS, JPS AS, Lier Dekk og Felg AS, Autoco Bærum AS, Sektor Liertoppen drift AS og Statoil Tranby.

Regnskap

Nettorammene for Lierdagene er gitt fra kommunestyret, men budsjettet for dagene omfatter mange usikre poster, i hovedsak knyttet til inntektssiden. Ekstra hyggelig er det da å kunne vise et regnskap som går ut med et «overskudd». Oppsettet her viser budsjett og regnskap ekskl. mva (siden mva blir refundert kommunen). Se ellers fotnoter under.

	Budsjett	Regnskap (2012/13)	Andel NPS
Artistutgifter NPS	200 000	196 000	196 000
Underholdning/tilbud ungdom	50 000	54 733	0
Scener, lyd, lys, bemanning	230 000	235 654	124 924
Innleie bord, benker, gjerder, telt, doer... + tømning av doer	65 000	69 068	49 771
Markedsføring, gjøglerkostymer mm ¹	50 000	72 715	31 852
Dugnadsgodtgjøringer	60 000	57 500	0
Forsikring, samlinger, mat/backstage ²	35 000	36 007	10 696
Innleide konsulenter aktivitet og markedsføring (lønn) ³	80 000	104 714	0
Renovasjon, diverse	30 000	4 631	0

¹ I tillegg kommer annonser i Lierposten dekket via sponsoravtale.

² I tillegg kommer gratis/sponsede varer for ca kr 8 000.

³ Her er kun ført lønn for eksternt innleide og overtid ført direkte på tjenesten Lierdagene. I tillegg kommer lønn til ansatte i Kultur og fritid og overtid for disse. Bare overtiden for selve arrangementshelgen utgjør her ca minst kr 70 000. Til sammen nedlegges arbeidstid i Lierdagsprosjektet som ikke regnskapsføres på prosjektet på mellom ½ og 1 årsverk.

> Sum utgifter	800 000	773 522	413 243
Billettinntekter NPS	150 000	296 087	296 087
Sponsorinntekter	300 000	175 000	122 000
Bodinntekter	100 000	101 000	0
BandWagon-bidrag fra Lierposten	20 000	20 000	0
Togets bidrag til NPS	30 000	30 000	30 000
Kommunal grunnfinansiering	200 000	151 435	0 ⁴
«Overskudd» NPS	0	0	34 824
> Sum finansiering	800 000	773 522	413 243

«Overskuddet» fra NPS er forutsatt disponert til fremtidige festivaler. Den kommunale nettofinansieringen av Lierdagene med dette som premiss, utgjør derfor (med fratrekk av dette overskuddet) kr 186 259.

Andre evalueringsinnspill - Questback-undersøkelsen

51 personer svarte på questback-undersøkelsen, mer enn halvparten av disse var boddeltakere, mens ca ¼ var publikummere. Hele 74,5% svarte at de var tilfreds eller svært tilfreds med arrangementet, mens kun 3,9% (2 respondenter) var lite tilfreds. Det som ble nevnt av konkrete ting folk likte særlig godt var bl.a. at det var lite «jalla-boder», lett å finne fram, bra inndeling av boder/god bodorganisering, eget mattorg, bra konserter fredag og lørdag, morsom underholdning ellers, fine aktiviteter for barna (savnet ikke tivoli), flott med aktivitetsfokuset, variert tilbud/visst ikke at alt dette finnes, god stemning, godt vær, mye folk...

Det som fikk negative anmerkninger var bl.a. at noen savnet tivoli, noen et mer avgrenset og trygt lekeareal og flere tilbud for de aller yngste. Dumt at noen boder ikke kom søndag. Fortsatt noen som synes det blir for mange «skrap-boder». Parkeringskaos, særlig søndag. Mer blandede boder.

⁴ Kommunens medfinansiering av NPS er likevel betydelig, siden arrangementet ellers ville hatt mva-avgifter som tilleggskostnad, samt at mye arbeid og generell tilrettelegging og markedsføring også ble sikret via kommunens ansatte og arrangementet som helhet.

Strømbrydd skapte problemer. Savnet mattilbud utenom mattorget. Ønsker ikke motocross under dagene pga støy. Flere søppelkasser.

Som ønsker og forslag for seinere Lierdager ble bl.a. følgende innmeldt: Mer ungdomsvennlige band på kveldskonserterne, evt egen større fredagskonsert som i 2011, andre artister foreslått (Smokie, Staut, DeLillos, Return, Gasoline, Hellbillies, Kurt Nilsen, Lene Nystrøm, Fredrik Nilsen, Ane Brun, Torstein Bergman...), større trekkplaster på scene, lavere billettpriser, gratisalternativ for folk som bare vil ta seg en pils på kvelden, workshops for unge, spyling av mattorget før arrangementet (og kanskje også underveis?). Flere og større infoplakater med hvor du finner hva.

6. Oppdatert arrangementsveileder og huskepunkter til nye Lierdager

Arrangementsveilederen som ble laget til og i etterkant av Lierdagene 2011 som del av miljøfyrtårnprosjektet, er oppdatert etter Lierdagene 2013 bl.a. mht ny organisering, nye dokumenter og hva som ble gjort og erfart i 2013.

Forslag til hva som bør videreføres og videreutvikles for Lierdagene 2015:

- Lierdagene videreføres som et kommunalt samarbeidsarrangement i juni annen hvert år. Neste gang 5-7. juni 2015.
- Lierdagens kveldskonserter kan sikres gjennom NPS-konseptet eller via andre eksterne arrangører, men bør kunne styres av Lierdagsarrangøren.
- Lierdagens hovedmål ligger fast, og også målet om å holde en høy og synlig miljøprofil ved å være et miljøfyrtårnsertifisert arrangement. NB: Ny sertifisering før Lierdagene 2015!
- Årets organisering videreføres, men suppleres med egen bodgruppe. Markedsføringsoppgavene styrkes ved at hovedprodusent sitter i styringsgruppa.
- Temaområder videreføres, bl.a. med eget mattorg. Kan likevel vurdere flere steder å sette seg ned.
- Unge Venstre (eller andre med miljøfokus) som miljøpatrulje.
- Gjenbruk og videreutvikling av profil, dokumenter og rutiner som fungerer godt for dagene jfr. arrangementsveilederen.

Forslag til hva som bør gjøres av endringer eller utviklingsgrep for 2015:

- Miljørådgiver og kommunikasjonsrådgiver inviteres inn i planleggingen for å styrke de to oppgaveområdene.
- Egen ungdomskonserter ute på fredagskvelden vurderes.
- Tilbud om fellestelt gjøres tydeligere.
- Strengere krav om Liertilknytning og fremmøte begge dager for boder. «Jalla» ved foreningene?
- Tydeligere forventnings- og ansvarsavklaringer innenfor og mellom arbeidsgrupper. Bl.a. bedre oppfølging av evt. opptog. Egen ansvarlig for boder.
- Flere gjenbruksfraksjoner i avfallsorteringen bør vurderes.
- Mange andre praktiske tips og ideer notert fra 2013-arrangementer tas med videre for bruk i 2015.

SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr:

2013/2298

Arkiv:

Saksbehandler:

**Bjørn Harry
Støle**

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
38/2014	Miljøutvalget	03.06.2014
	Planutvalget	
26/2014	Tjenesteutvalget	04.06.2014
33/2014	Formannskapet	05.06.2014
	Kommunestyret	

Evaluering av og forslag til politisk struktur, politisk arbeidsform og reglement, samt folkevalgtes arbeidsvilkår/godtgjøringer, fra og med valgperioden 2015-2019. Drøftingssak.

Evalueringsutvalgets forslag til vedtak:

Evalueringsutvalget legger saken frem til drøfting og partimessig behandling, for deretter å legge frem en beslutningssak i kommunestyrets septembermøte.

Rådmannens saksutredning:

Vedlegg:

- 1) Reglement for politiske organer.
- 2) Hovedutvalgenes ansvarsområder.
- 3) Regler for delegasjon av avgjørelsesmyndighet.
- 4) Etiske retningslinjer.
- 5) Reglement for registrering av verv og økonomiske interesser m.v.
- 6) Retningslinjer for politikernes påmelding til kurs, konferanser og seminarer.

Utredning:

Bakgrunn

Formannskapet fattet i møte 6. juni 2013, sak 39 følgende enstemmige vedtak:

1. Det nedsettes en politisk arbeidsgruppe med en representant fra hvert av partiene med mandat å evaluere og eventuelt fremme forslag til endringer av nåværende politisk struktur, politiske arbeidsformer og reglement og folkevalgtes arbeidsvilkår/godtgjøringer.

2. Det forutsettes at arbeidsgruppen involverer alle partiene i dette arbeidet underveis, for eksempel med hjelp av spørreskjemaer m.v.

3. Arbeidsgruppen må være ferdig med sitt arbeid innen utgangen av 1. halvår 2014 slik at saken kan avsluttes tidlig høst 2014.

4. Rådmannen utpeker sekretær for arbeidsgruppen.

5. Frist for partiene til innmelding av representant til arbeidsgruppen er 18.06.2013.

Partiene valgte nedenstående person er til evalueringsutvalget:

Søren Falch Zapffe, Høyre
Tov Tovsen, Arbeiderpartiet
Runar Gravdal, Sosialistisk Venstreparti
Lars Haugen, Fremskrittspartiet
Espen Lahnstein, Senterpartiet
Brynhild Heitmann, Kristelig Folkeparti
Tor Kristen Haugen, Venstre

Evalueringsutvalget valgte Søren Falch Zapffe, til leder.

Kommunalsjef Bjørn Harry Støle har vært evalueringsutvalgets sekretær.

Formålet

Formålet med saken er å ha en drøfting og partimessig behandling, som grunnlag for kommunestyrets beslutning om politisk struktur, politiske arbeidsformer og reglement, samt folkevalgtes arbeidsvilkår og godtgjøringer, fra og med valgperioden 2015 – 2019.

Arbeidsform

Evalueringsutvalget har så langt hatt 8 møter, og innledet arbeidet med å sende ut spørreskjema til medlemmer/varamedlemmer av kommunestyret/hovedutvalg med spørsmål om utvalgsstruktur, utvalgenes ansvarsområder/fullmakter, samt synspunkter på dagens politiske arbeidsform.

Temaer som har vært vurdert:

- Kommunestyrets størrelse
- Fastsettelse av antall hovedutvalg og navn på hovedutvalgene
- Hovedutvalgenes ansvarsområder
- Reglement for politiske organer
- Regler for delegasjon av avgjørelsesmyndighet
- Etiske retningslinjer
- Regler og regulativ for godtgjøring og utgiftsdekning for folkevalgte
- Reglement for registrering av verv og økonomiske interesser mv.
- Retningslinjer for politikernes påmelding til kurs, konferanser og seminarer

Kommunestyrets størrelse

Etter kommunelovens § 7, skal kommunestyrets medlemstall være et ulike tall, og skal for kommuner av Liers størrelse (med mellom 10 000 og 49 999 innbyggere), være minst 27. Evalueringsutvalget har vurdert ulike alternative medlemmer til dagens 49.

Med utgangspunkt i resultatet fra kommunevalget i 2011, er det utarbeidet en oversikt over hvordan partiene hadde blitt representert i kommunestyret ved alternative størrelser på kommunestyret:

Kstyremedl	49	41	35	31
A	16	14	12	10
SV	2	1	1	1
SP	2	2	2	2
KRF	2	1	1	1
V	2	2	1	1
H	20	17	14	13
FRP	5	4	4	3
Totalt	49	41	35	31

Evalueringsutvalget ønsker ikke å legge frem et endelig forslag om kommunestyrets størrelse, men presenterer to alternativer, alternativ 1: 49 representanter som i dag, og alternativ 2: 41 representanter, og ber partiene ta stilling til ønsket alternativ.

Fastsettelse av antall hovedutvalg og navn på hovedutvalgene

På bakgrunn av svarene i spørreundersøkelsen om politisk struktur og arbeidsform, og Evalueringsutvalgets vurdering, foreslås følgende fem hovedutvalg:

- Formannskap
- Planutvalg
- Helse- sosial- og omsorgsutvalg
- Grunnskole-, barnehage- og kulturutvalg
- Miljøutvalg

Antall medlemmer i hovedutvalgene

Antall medlemmer i formannskapet foreslås videreført som i inneværende periode, 13 medlemmer, mens antall i de øvrige hovedutvalgene, foreslås redusert til 9 medlemmer.

Reglement for politiske organer

De øvrige utvalg fremgår av forslaget til Reglement for politiske organer, vedlegg 1, der de viktigste endringene er:

Ansvarsområder, myndighet og oppgaver – pkt. 2.2.6 i reglementet – nye avsnitt:

Formannskapet som eierorgan, skal for å sikre sterkere politisk kontroll med iks'ene, drøfte selskapenes årsrapport for å komme med eventuelle innspill til selskapenes formelle organer.

Et hovedutvalg, med ansvar for et politikkområde der tjenester er organisert i et selskap, skal kunne melde tjenestemessige interesser til eierorganet innen nærmere fastsatte frister.

Lovbestemte kommunale utvalg – pkt. 3.2 i reglementet:

- Følgende under *klagenemnda* utgår: «Klagenemnda er også klageorgan i henhold til kommunehelsetjenesteloven § 2-4» fordi Kommunehelsetjenesteloven er opphevet, i stedet reguleres retten til nødvendig helsehjelp i pasientrettighetsloven og Fylkesmannen er nå klageorgan for alle saker der personer ikke får innvilget sine rettigheter om nødvendig helsehjelp.
- *Overformynderi* utgår, da kommunen ikke lenger har ansvaret for overformynderiet, det ble overtatt av Fylkesmannen fra 1. juli 2013.

Ikke lovbestemte utvalg – pkt. 3.3 i reglementet:

- *Kommuneplanutvalg* foreslås kun valgt dersom ikke alle partier/grupperinger i kommunestyret er representert i formannskapet. Dersom kommuneplanutvalg velges skal det i så fall være personidentisk med formannskapet, samt at parti/gruppe i kommunestyret som ikke er representert i formannskap, skal være medlem.
- *Politisk ledermøte* legges inn i reglementet.
- *Formannskapets valgkomite* legges inn i reglementet.
- *Styret for Kulturskolen* – foreslås ikke videreført.
- *Veinavnskomiteen* – foreslås ikke videreført.

Lovbestemte statlige utvalg

- *Dyrevernemnd* (Føresegn om dyrevernemnder) - forskriften ble opphevet fra 1.1.2011 etterfulgt av en ny instruks fra samme tidspunkt. Dyrevernemndene er en del av Mattilsynet. Nemndene skal bistå i det lokale tilsynsarbeidet med lekmansskjønn i dyrevelferdssaker. Medlemmene i nemnda skal ha praktisk erfaring fra dyrehold, og kunnskap om og interesse for dyrevelferd. Kommunen, husdyrnæringen, sportsdyrorganisasjoner og dyrevernorganisasjoner kan foreslå deltakere.

Punkt 5.8.3 Overskriften SPØRSMÅL FRA INNBYGGERNE er foreslått endret til PUBLIKUMS KVARTER.

Nytt punkt 6.1.6 Beskriver varaordførers oppgaver.

For øvrig er det foretatt enkelte redaksjonelle og språklige endringer.

Hovedutvalgenes ansvarsområder

Evalueringsutvalgets forslag til hovedutvalgenes ansvarsområder, går frem av vedlegg 2. De endringene som foreslås, er i hovedsak som følge av delingen av dagens tjenesteutvalg i to nye hovedutvalg.

Regler for delegasjon av avgjørelsesmyndighet

Evalueringsutvalgets forslag til Regler for delegasjon av avgjørelsesmyndighet, går frem av vedlegg 3. Endringene er i hovedsak knyttet til punkt 5 og punkt 7:

Pkt. 5 – Spesiell delegasjonsfullmakt i landbrukssaker

Pkt. 5.2 – setningen «Saken legges fram som melding i første møte i fagutvalget for landbruk, vilt og innlandsfisk», foreslås endret til «Saken legges fram som samlet melding innen 31.12. hvert år.

Nytt pkt. 5.12: Oppfølging ved overtredelse av vilkår satt med hjemmel i landbrukets særlover.

Nytt pkt. 5.13: Utsettelse av boplikt inntil 5 år.

Nytt pkt. 5.14: Nydyrking inntil 15 daa.

Nytt pkt. 5.14: Behandling av saker etter forskrift om gjødselvarer mv av organisk opphav.

Pkt. 7.2 Andre utvalg foreslås følgende endring:

Første avsnitt: Protokoll for andre utvalg, styrer og råd, legges fram som melding for formannskap/hovedutvalg og referater fra Rådet for Vestregionen og Rådet for Vestvikenregionen, legges fram som melding for formannskapet.

Andre avsnitt: Protokoll fra Kontrollutvalget og fra alle selskaper der kommunen er medeier, legges fram som melding for kommunestyret.

Etiske retningslinjer

Evalueringsutvalget foreslår å videreføre de gjeldende etiske retningslinjer, med noen redaksjonelle endringer, vedlegg 4.

Regler og regulativ for godtgjøring og utgiftsdekning for folkevalgte

Ved skrivefristen for denne møterunden hadde ikke Evalueringsutvalget fått slutført sitt arbeid med *Regler og regulativ for godtgjøring og utgiftsdekning for folkevalgte*. Når dette arbeidet er ferdig, vil det enkelte medlem av utvalget kunne bringe resultatet til egen partigruppe, mens utvalgets forslag, blir vedlagt saken som legges frem til beslutning i første møterunde etter ferien.

Reglement for registrering av verv og økonomiske interesser mv.

Evalueringsutvalgets forslag til Reglement for registrering av verv og økonomiske interesser mv., går frem av vedlegg 5.

I og med at Lier kommune er tilsluttet Styrevervregisteret vil navn på folkevalgte og medarbeidere, og deres politiske verv eller stilling bli overført fra Kommuneregisteret til Styrevervregisteret automatisk. På den måten kan andre se hvilke formelle politiske posisjoner folkevalgte har, eller hvilken stilling en leder i kommunen, har.

I tillegg blir offentlig tilgjengelige opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret innhentet automatisk for de som er registrert i Styrevervregisteret. Jfr. vedlegg 5.

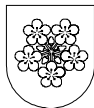
Retningslinjer for politikernes påmelding til kurs, konferanser og seminarer

Gjeldende retningslinjer foreslås videreført, vedlegg 6.

Andre temaer

Evalueringsutvalget har drøftet en eventuell overføring av kommunestyremøte via web, og konkludert med at dette prinsipielt er viktig å kunne gjøre, men at det forutsettes at det sendes med en viss forsinkelse.

På bakgrunn av endringer i kommuneloven, gjeldende fra 1. juli 2012, skal kommunestyret selv vedta reglement for *delegasjon av avgjørelsesmyndighet* og for *innstillingsrett*, innen 31. desember året etter at kommunestyret er konstituert. (§ 39 nr. 2). Dette innebærer at det som nå foreslås av delegasjon av avgjørelsesmyndighet og innstillingsrett, må behandles av det påtroppende kommunestyret innen fastsatt frist.

REGLEMENT FOR POLITISKE ORGANER I LIER KOMMUNE

Vedtatt av kommunestyret xx.xx.2014, sak xx.

1. KOMMUNESTYRET – kl. §§ 6 og 7

1.1. STØRRELSE OG SAMMENSETNING

Kommunestyret har 41/49 medlemmer, valgt etter reglene i valgloven.

1.2. OPPGAVER OG MYNDIGHET

Kommunestyret er det øverste besluttsende kommunale organ, med overordnet ansvar for hele kommunens virksomhet.

Kommunestyret skal avgjøre alle saker som gjelder hovedtrekkene i kommunens organisasjon, kommuneplan (kl. § 5), handlingsprogram, økonomiplan og årsbudjett (kl. §§ 44 og 45) og saker som etter den til enhver tid gjeldende særlovgivning er tillagt kommunestyret selv.

Kommunestyret vedtar nærmere retningslinjer for innhold, arbeidsmåte og framdriftsplan for arbeidet med økonomisakene.

Kommunestyret fatter ellers beslutning i alle saker som ikke er delegert til andre politiske utvalg eller til administrasjonen.

2. FORMANNSKAP/HOVEDUTVALG – kl. § 8 og 10

2.1. INNDELING, STØRRELSE OG SAMMENSETNING

2.1.1. Lier kommune har:

FORMANNSKAP (FS)
HELSE-, SOSIAL- OG OMSORGSUTVALG (HSO)
GRUNNSKOLE-, BARNEHAGE- OG KULTURUTVALG (GBK)
MILJØUTVALG (MU)
PLANUTVALG (PU)

2.1.2. Formannskapet har 13 medlemmer og hovedutvalgene har 9 medlemmer, valgt for valgperioden etter forholdstallsprinsippet. Formannskapet av og blant kommunestyrets medlemmer, hovedutvalgene av og fortrinnsvis blant kommunestyrets medlemmer, eller personer som har stått på partienes lister ved kommunevalget.

Formannskapet har 13 medlemmer og hovedutvalgene har 9 medlemmer, valgt for valgperioden etter forholdstallsprinsippet. Formannskapet av og blant kommunestyrets medlemmer, hovedutvalgene av og fortrinnsvis blant kommunestyrets medlemmer, eller personer som har stått på partienes lister ved kommunevalget.

Ordføreren og varaordføreren er hhv. leder og nestleder av formannskapet.

Kommunestyret velger leder og nestleder av hovedutvalgene, og de må være medlem av kommunestyret (kl. §§ 9 og 10)

Dersom et medlem av et annet folkevalgt organ enn kommunestyre trer endelig ut, velges

nytt medlem, selv om det er valgt varamedlem. Organet skal suppleres fra den samme gruppe som den uttredende tilhørte. Viser det seg at denne fremgangsmåten fører til at et kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av medlemmene i organet, skal det så langt det er mulig velges nytt medlem fra det underrepresenterte kjønn. (kl. § 16)

Dersom lederen faller fra eller løses fra vervet, velger kommunestyret ny leder selv om det er valgt nestleder.

2.2 ANSVARSOMRÅDER, MYNDIGHET OG OPPGAVER

- 2.2.1. FORMANNSKAPET legger fram for kommunestyret innstilling til handlingsprogram, økonomiplan og årsbudsjett, etter reglene i kl. §§ 44 og 45. Formannskapet legger fram for kommunestyret innstilling til årsregnskap og årsberetning, etter reglene i kl. § 48, samt tertialrapporter.

Formannskapet vedtar/innstiller til kommunestyret i økonomisaker som ikke ligger innenfor fastsatte rammer for hovedutvalgene, jfr. nærmere reglement for delegasjon av avgjørelsesmyndighet og retningslinjer fastsatt av kommunestyret.

Formannskapet er politisk ansvarlig for interne saker, saker om organisasjons- og strategiutvikling, plan- og økonomisaker, eierfunksjonen i kommunale/interkommunale selskaper, byggherrefunksjonen, næringsutvikling, kommuneplan, kommunedelplaner, områdeplaner, samt saker som ikke faller inn under noen av hovedutvalgene og nødvendige oppgaver overfor kirkelig fellesråd

- Formannskapet er generalforsamling for kommunalt heleide selskaper.
- Formannskapet har hastekompetanse i alle saker etter kl. § 13.

- 2.2.2. HELSE-, SOSIAL- OG OMSORGSUTVALGET er politisk ansvarlig for kommunens helse-, sosial- og omsorgstjenester og voksenopplæringen.

- 2.2.3. GRUNNSKOLE-, BARNEHAGE- OG KULTURUTVALGET er politisk ansvarlig for kommunens tjenester i barnehager, grunnskolen, bibliotek, kulturskolen, kultur, idrett og fritid.

Grunnskole-, barnehage- og kulturutvalget oppnevner ett utvalgsmedlem til hvert av samarbeidsutvalgene i grunnskolen. Utvalgets leder må følge opp at medlemmene møter i de respektive samarbeidsutvalg

- 2.2.4. MILJØUTVALGET er politisk ansvarlig for kommunale tjenester og tilbud innen landbruk, fisk og vilt, kommuneskog, renovasjon, og infrastruktur (vei, vann og avløp), veinavn, miljøvern, forurensning, sektor for samfunnsutvikling, bortsett fra kommuneplan, kommunedelplaner og områdeplaner, hvor formannskapet er ansvarlig.

- 2.2.5. PLANUTVALGET, er politisk ansvarlig for kommunale tjenester og tilbud etter plan- og bygningsloven, bortsett fra kommuneplan, kommunedelplaner og områdeplaner, hvor formannskapet er ansvarlig.

- 2.2.6. Formannskapet/hovedutvalgene skal ivareta de oppgaver, sakstyper og/eller fagområder som kommunestyret til enhver tid pålegger dem.

Formannskapet/hovedutvalgene har avgjørelsesmyndighet i saker som ikke er lagt til kommunestyret, andre faste utvalg eller er delegert til rådmannen.

Formannskapet, eventuelt kommunestyret, treffer beslutninger om bygg som ligger utenfor hovedutvalgenes budsjettammer. Jfr. reglement for delegasjon av avgjørelsesmyndighet.

Formannskapet/hovedutvalgene kan opprette arbeidsutvalg for forberedelse av spesielle saker eller løsning av tidsbegrensede oppgaver.

Formannskapet/hovedutvalgene kan ta initiativ overfor kommunestyret til utviklings- og utredningsoppgaver og saker av prinsipiell betydning innenfor eget arbeidsområde.

Formannskapet som eierorgan, skal for å sikre sterkere politisk kontroll med iks'ene, drøfte selskapenes årsrapport for å komme med eventuelle innspill til selskapenes formelle organer.

Et hovedutvalg, med ansvar for et politikkområde der tjenester er organisert i et selskap, skal kunne melde tjenestemessige interesser til eierorganet innen nærmere fastsatte frister.

2.3. INNSTILLING TIL KOMMUNESTYRET

I saker hvor kommunestyret har avgjørelsesmyndigheten, avgir formannskapet/hovedutvalget, innstilling for kommunestyret. Ordføreren avgjør hvilket utvalg som skal avggi innstilling til kommunestyret i den enkelte sak.

3. KOMMUNALE UTVALG

3.1. LOVBESTEMTE KOMMUNALE UTVALG – KOMMUNELOVEN

Kommunestyret velger de kommunale utvalg som er angitt i kommuneloven. Dersom intet annet er angitt her eller i eget reglement, er utvalgenes størrelse, sammensetning, oppgaver og myndighet fastsatt i de respektive lovbestemmelsene.

3.1.1. FORMANNSKAP

Se pkt. 2. foran.

3.1.2. KONTROLLUTVALG – kl. § 77.

Kommunestyret velger kontrollutvalg med 5 medlemmer, og velger leder og nestleder blant kommunestyrets medlemmer.

Medlemmer og varamedlemmer av formannskapet og av kommunale utvalg med beslutningsmyndighet kan ikke velges. Det samme gjelder ansatte i kommunens tjeneste.

Jfr. Forskrift om kontrollutvalg av 15.06.2004, som trådte i kraft 01.07.2004.

3.1.3. ADMINISTRASJONSUTVALG – kl. § 25.

Kommunestyret velger representanter til et partssammensatt utvalg – administrasjonsutvalg - som er ansvarlig for saker som gjelder forholdet mellom kommunen som arbeidsgiver og de ansatte, hvor avgjørelsesmyndigheten ikke er lagt til andre organer.

Størrelse og sammensetning:

Administrasjonsutvalget har 5 arbeidsgiverrepresentanter og 3 arbeidstakerrepresentanter med personlige varamedlemmer.

5 av formannskapets medlemmer velges som arbeidsgiverrepresentanter og leder og nestleder blant disse. Disse utgjør også arbeidsgiverutvalget med mandat fra kommunestyret til å ivareta arbeidsgiverdialogen med rådmannen.

Arbeidstakerrepresentantene utpekes av arbeidstakerorganisasjonene etter reglene i hovedavtalen og kl. § 25.2 og 3. Rådmann, kommunalsjefer og virksomhetsledere er ikke valgbare som arbeidstakerrepresentanter i administrasjonsutvalget, jfr. punkt 8.1.3 i Reglement for politiske organer i Lier kommune.

Arbeidstakerrepresentantene blir medlemmer av utvalget med samme rettigheter og plikter som arbeidsgiverrepresentantene. I forhold til kl. § 14, jfr. kl § 25 nr. 3 er

arbeidstakerrepresentantene unntatt fra bostedskravet, og har plikt til å tre ut av utvalget i valgperioden dersom arbeidsforholdet i kommunen opphører.

Oppgaver og myndighet:

Administrasjonsutvalget har avgjørelsesmyndighet i de saker som framgår av punkt 4.3 i Regler for delegasjon av avgjørelsesmyndighet i Lier kommune. Et mindretall kan anke administrasjonsutvalgets avgjørelse i slike saker inn for kommunestyret.

Administrasjonsutvalget har innstillingsrett i medbestemmelsessaker som avgjøres av kommunestyret, jfr. punkt 4.1 i Regler for delegasjon av avgjørelsesmyndighet i Lier kommune.

3.2. LOVBESTEMTE KOMMUNALE UTVALG - ANDRE LOVER

Kommunestyret velger de kommunale utvalg som er angitt i særlovverket. Dersom intet annet er angitt her, er utvalgenes størrelse, sammensetning, oppgaver og myndighet fastsatt i de respektive lovbestemmelsene.

- Råd for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne (Lov om elderråd og Lov om råd eller anna representasjonsordning for menneske med nedsatt funksjonsevne m.m., med 7 medlemmer (3 politisk valgte – 2 valgt av pensjonistforeningen – 2 valgt av de funksjonshemmedes organisasjoner). Medlemmer av rådet kan ikke også være medlemmer av Tjenesteutvalget.
- Klagenemnd (Forvaltningsloven § 28) med 5 medlemmer. Medlemmer og varamedlemmer av formannskapet og av kommunale utvalg med beslutningsmyndighet kan ikke velges. Det samme gjelder ansatte i kommunens tjeneste.
- Stemmestyrer (Valgloven § 4-2) - ett i hver valgkrets.
- Valgstyre (Valgloven § 4-1) – velges av kommunestyret - personidentisk med formannskapet.

3.3. IKKE LOVBESTEMTE KOMMUNALE UTVALG

Kommunestyret velger følgende ikke lovbestemte kommunale utvalg:

- Kommunestyrets valgkomité bestående av en representant fra hver av gruppene i kommunestyret.
- Kommuneplanutvalg. Velges kun dersom ikke alle partier/grupperinger i kommunestyret er representert i formannskapet. Dersom kommuneplanutvalg velges skal det være personidentisk med formannskapet, samt at parti/gruppe i kommunestyret som ikke er representert i formannskap, skal være medlem.
- Formannskapets valgkomité.
- Politisk ledermøte
- Fagutvalg for landbruk, vilt og innlandsfisk. Rådgivende fagutvalg (underutvalg) for Miljøutvalget. Fagutvalget har 7 medlemmer, varamedlemmer etter varamedlemslister som for hovedutvalgene. Medlemmer av fagutvalget kan ikke også være medlemmer av Miljøutvalget.

3.4. KOMMUNALE VERV I SELSKAPER, FORETAK M.V.

Kommunestyret oppnevner kommunens representanter til:

- a) representantskap i interkommunale selskaper (IKS)
- b) styre i kommunale foretak (KF)
- c) styret, råd m.v. med representasjon fra kommunen

Oppnevning i henhold til pkt. c) kan kommunestyret gi fullmakt til formannskapet å oppnevne.

4. ANDRE UTVALG

4.1 LOVBESTEMTE KIRKELIGE UTVALG

Kommunestyret velger kommunale representanter til de kirkelige utvalg som er angitt i særlovverket. Dersom intet annet er angitt her, er utvalgenes størrelse, sammensetning, oppgaver og myndighet fastsatt i de respektive lovbestemmelsene.

- 1 representant til kirkelig fellesråd

4.2. LOVBESTEMTE RETTSLIGE UTVALG OG VERV

Kommunestyret velger/oppnevner kandidater til de rettslige utvalg og verv som er angitt i særlovverket. Dersom intet annet er angitt her, er utvalgenes størrelse, sammensetning, oppgaver og myndighet fastsatt i de respektive lovbestemmelsene.

- Forliksråd (Domstoloven § 57, jfr. § 56)
- Utval for jordskiftesaker (Jordskifteloven § 8)
- Lagrettemeddommere og meddommere (Domstoloven § 66, jfr. §§ 70-72)
- Skjønnsmenn (Skjønnsprosessloven § 14) Skjønnsmenn velges av fylkestinget etter forslag fra kommunestyret.

5. ARBEIDET I UTVALGENE

Der hvor ikke annet er angitt, gjelder bestemmelsene i kapittel 5 for alle politiske utvalg i Lier kommune.

Utvalgene treffer sine vedtak i møte. kl. § 30.

Når en sak skal avgjøres av et annet utvalg enn kommunestyret, kan lederen for utvalget beslutte at saken tas opp til behandling ved fjernmøte eller ved skriftlig saksbehandling, dersom det er påkrevd å få avgjort saken før neste møte, og det enten ikke er tid til å kalle sammen til ekstraordinært møte, eller saken ikke er så viktig at dette må anses nødvendig. Bestemmelsene i [Forskrift av 13.01.1993 om fjernmøter og skriftlig saksbehandling](#), fastsatt med hjemmel i kommunelovens § 30 nr. 2, må følges.

Ved fjernmøte skal alle møtedeltakerne kunne høre og kommunisere med hverandre. Når møtet holdes for åpne dører, må det også være mulighet for tilhørere til å overhøre dette.

5.1. FORBEREDELSE AV SAKER FOR UTVALGET

5.1.1. RÅDMANNENS SAKSUTREDNING OG FORSLAG TIL VEDTAK

Før en sak tas opp til endelig behandling og beslutning i utvalget skal rådmannens saksutredning og forslag til vedtak foreligge, i samsvar med kommunens regler om fullført saksbehandling, unntatt saker som kommunens selskaper utreder og fremmer overfor eierorganet (Formannskapet). Jfr. kommunestyresak 68/2010. Forslag til vedtak kreves ikke i saker om valg eller tilsetning. Rådmannen har ansvaret for at de saker som legges fram for utvalget er forberedt på forsvarlig måte.

5.1.2. INNSTILLING FOR KOMMUNESTYRET

Formannskapet gir innstilling for kommunestyret i saker om handlingsprogram og skattevedtak, jfr. kl. §§ 44-46. og i saker av større økonomisk betydning, jfr. reglement for delegasjon av avgjørelsesmyndighet.

Formannskapet/hovedutvalgene og kontrollutvalget har plikt til å gi innstilling for kommunestyret innenfor sine respektive felt i saker hvor avgjørelsesmyndigheten ikke er delegert til utvalget.

Ordføreren avgjør hvilket utvalg som skal avgi innstilling til kommunestyret i den enkelte sak.

5.2. FORBEREDELSE AV MØTET

5.2.1. MØTEPLAN OG AKTIVITETSPLAN

Utvalgenes møter avholdes i henhold til vedtatt årlig møteplan for kommunestyre, formannskap og hovedutvalg, og ellers når utvalget selv bestemmer det eller når utvalgets leder finner det påkrevet.

Større/viktige saker behandles i henhold til vedtatt halvårlig aktivitetsplan for kommunestyre, formannskap og hovedutvalg. Aktivitetsplanen skal angi saksgang, behandlingsmåte og tidspunkt for evt. partibehandling og behandling i de ulike utvalgene. Rådmannen har ansvar for å melde fra om administrativt begrunnede avvik fra aktivitetsplanen og årsakene til avviket.

Medlemmer av kommunestyre, formannskap og hovedutvalg kan bestille meldinger fra rådmannen, mens bestilling av saker må gjøres av et flertall (tilstrekkelig med simpelt flertall) i kommunestyret/formannskap/ hovedutvalg. Alle bestillinger skal være skriftlig. Dersom arbeidsomfanget for å levere bestillingen krever mer enn et ukeverk, skal rådmannen så snart arbeidsomfanget er kjent melde dette tilbake til utvalget. Dersom bestillinger fra et utvalgsmedlem gjøres til rådmannen utenom møte, skal kopi av bestillingen sendes gruppelederne.

5.2.2. INNKALLING TIL MØTE - DISTRIBUSJON AV SAKSPAPIRER - DOKUMENTUTLEGGING

Politisk sekretariat sender i samråd med utvalgets leder innkalling til møtet. Innkallingen skal inneholde opplysninger om tid og sted for møtet, liste over hvilke saker som skal behandles, og tilhørende sakspapirer. Innkallingen distribueres elektronisk minst 10 dager før utvalgets møte avholdes til medlemmene av utvalget, varamedlemmer, rådmannen og kommunalsjefer samt legges ut på kommunens hjemmeside www.lier.kommune.no. Dokumenter/opplysninger som er unntatt fra offentlighet håndteres særskilt.

5.2.3. FORFALL - VARAMEDLEMMER

Dersom et medlem eller et innkalt varamedlem ikke kan møte i utvalget på grunn av lovlig forfall, skal hun/han uten unødig opphold melde dette til kommunens Servicetorg enten telefonisk til 32 22 01 00 eller som epost på servicetorg@lier.kommune.no Politisk sekretariat kaller straks inn varamedlem.

Når et medlem har meldt forfall og varamedlem er kalt inn, er det varamedlemmet som møter, selv om medlemmet allikevel finner å kunne møte.

Må noen på grunn av lovlig forfall forlate møtet under forhandlingene, melder hun/han straks fra til møtelederen. Varamedlem som er til stede, eller som - om mulig - blir tilkalt, trer inn i stedet.

Har et varamedlem etter disse bestemmelsene møtt i utvalget, og dersom medlemmet vedkommende er innkalt for, eller et varamedlem som står foran i nummerorden, innfinner seg under møtets gang, tar vedkommende del i møtet inntil den saken er ferdigbehandlet som er påbegynt.

5.2.4. ANDRE DELTAKERE I MØTET – ADMINISTRASJONEN

Rådmannen - eller den ansvarlige leder han utpeker - deltar i utvalgets møter med talerett. Andre kommunale tjenestemenn kan delta når særskilt lovbestemmelse gir dem rett til det,

og da med de rettigheter og plikter særloven gir dem.

Protokollfører fra politisk sekretariat deltar i utvalgets møter, uten tale-, forslags- eller stemmerett.

Utvalgets leder eller rådmannen kan kalle inn ledere og saksbehandlere til hele møter eller spesielle saker. Disse har ikke tale-, forslags- eller stemmerett, men gir orienteringer/saksopplysninger på møtelederens eller rådmannens oppfordring.

Arbeidstakerrepresentanter har ikke møterett i utvalget utover den alminnelige adgang for publikum etter kl. § 31.1 (jfr. § 26.1).

5.3. INNLEDNING AV MØTET

5.3.1. MØTELEDER - ÅPNE ELLER LUKKEDE MØTER - TAUSHETSPLIKT

Utvalgets leder, nestleder eller - om begge disse har forfall, en ordstyrer som velges etter reglene i kl. § 32.4 - leder utvalgets møte.

Utvalgets møter er åpne møter, jfr. kl. 31.1. Utvalget kan likevel etter kl. § 31.3 gjøre vedtak om at en enkelt sak behandles i lukket møte. Forhandlinger om dette foregår i lukket møte dersom møtelederen krever det eller utvalget vedtar det.

Politikere plikter å bevare taushet om dokumenter de får innsyn i når disse er underlagt taushetsplikt etter lov.

Når en sak behandles for lukkede dører etter kommunelovens § 31, plikter politikere å bevare taushet om opplysninger som etter lov er underlagt taushetsplikt. Medlemmer av politiske organer skal undertegne taushetserklæring når de får innsyn i taushetsbelagte opplysninger.

Kommunale tjenestemenn plikter, så langt annet ikke blir vedtatt, å bevare taushet om opplysninger som etter lov er underlagt taushetsplikt eller unntatt offentlighet.

Andre som måtte være tilstede når en sak behandles for lukkede dører, avkreves taushetsløfte av møtelederen.

Taushetsplikten varer inntil annet blir bestemt, eller inntil de hensyn som har begrunnet taushetsplikten ikke lenger er til stede.

5.3.2. MØTETS ÅPNING

Ved åpning av møte referer møteleder eventuelle forfall og hvilke varamedlemmer som er innkalt. Deretter foretar møtesekretær opprop og dersom det lovmessige antall er til stede, erklærer møtelederen møte som lovlig satt. Eventuelle tilhørere sitter ved særskilte plasser for publikum (dersom forhandlingene ikke skal føres i lukket møte).

Fra møtet starter og frem til møtet er slutt skal i hovedsak kan ikke noen av utvalgets medlemmer forlate salen, uten i helt spesielle tilfeller uten på forhånd å melde fra til møtelederen.

Medlemmer og varamedlemmer som møter etter oppropet, melder seg for møtelederen før de tar sete.

5.3.3. REKKEFØLGEN FOR BEHANDLING AV SAKER - SAK SOM ER TATT OPP TIL BEHANDLING - SAK SOM IKKE ER NEVNT I INNKALLINGEN

Etter at oppropet er gjennomført, behandles de saker som er nevnt i innkallingen, i den orden de er nevnt der. Utvalget kan imidlertid vedta annen rekkefølge.

Er en sak tatt opp til behandling, kan møtet ikke heves før saken er avgjort ved avstemming eller utvalget vedtar å utsette forhandlingene om den.

Sak som ikke er nevnt i innkallingen til utvalgets møte, kan ikke tas opp til realitetsavgjørelse dersom møtelederen eller 1/4 av forsamlingen setter seg imot at den avgjøres. I så fall sendes saken til rådmannen, eller den føres opp til behandling i seinere utvalgsmøte.

5.4. BEHANDLINGEN AV DEN ENKELTE SAK

5.4.1. INHABILITET

Den som etter kl. § 40.3 er inhabil i en sak, eller som etter kl. § 40.4 blir fritatt, deltar ikke i behandlingen av vedkommende sak. For inhabilitet gjelder forøvrig reglene i fvl. kap. II.

5.4.2. ETISKE REGLER – REGISTER

Representantene plikter å rette seg etter kommunens etiske regler, vedtatt av kommunestyret 10.10.2011, sak 74.

5.4.3. MØTELEDERENS REDEGJØRELSE FOR SAKEN - TALERNES REKKEFØLGE

Møtelederen leser opp det nummer og den betegnelsen saken har fått i innkallingen. Møtelederen gjengir forslag/innstilling som foreligger, dersom det/denne ikke er sendt medlemmene før møtet.

Møtelederen spør deretter om noen vil ha ordet i saken. Talerne får ordet i den rekkefølge de ber om det. Ber flere om ordet samtidig, avgjør møtelederen rekkefølgen mellom dem. Talerne presenteres med navn og tilhørighet.

5.4.4. NÅR MEDLEMMENE TAR DEL I ORDSKIFTET

Taleren skal rette sitt innlegg til møtelederen, ikke til forsamlingen. Taleren skal nøye holde seg til den saken eller til den delen av saken ordskiftet gjelder. Møtelederen skal se til at dette blir gjort.

Det må ikke sies noe som krenker forsamlingen, noen av medlemmene eller andre. Det må heller ikke lages støy eller uro som uttrykk for misnøye eller bifall.

Overtre noen reglementets ordensbestemmelser, skal møtelederen advare vedkommende, om nødvendig to ganger. Retter vedkommende seg ennå ikke etter reglementet, kan møtelederen ta fra vedkommende ordet eller ved avstemming la forsamlingen avgjøre om vedkommende skal utestenges fra resten av møtet.

5.4.5. REPLIKKORDSKIFTE

I utvalgenes ordskifter er det adgang til replikk, som gis straks etter en talers innlegg og før neste taler på talerlisten. Den som ønsker replikk, rekker to fingre i været mens taleren holder sitt innlegg. En replikk skal være kort, maksimalt ett minutt, og et direkte tilsvarende på talerens innlegg. Taleren har en tilsvarende anledning til å svare. Lederen skal nøye påse at replikk ikke blir innlegg.

5.4.6. MØTELEDERENS STILLING UNDER ORDSKIFTET

Møtelederen må ikke avbryte noen som har ordet, med mindre det skjer for å opprettholde de bestemmelser som er gitt i reglementet eller for å rette misforståelser fra talerens side.

Vil møtelederen utenom den utredning som er nevnt i punkt 5.4.4. ta del i ordskiftet med mer enn ganske korte innlegg, skal møtelederen overlate ledelsen av møtet til en annen, jfr. punkt 5.3.1.

5.4.7. AVGRENSING OG AVSLUTNING AV ORDSKIFTET

Før ordskiftet i en sak er begynt, og under ordskiftet, kan utvalget med alminnelig flertall vedta at taletiden skal avgrenses til et bestemt antall minutter for hvert innlegg. Fra dette kan det med alminnelig flertall gjøres unntak for rådmannen og ordfører for hver politisk gruppering innen forsamlingen, når møtelederen har fått melding om slik beslutning før ordskiftet begynner.

Finner utvalget at en sak er drøftet ferdig, kan det med alminnelig flertall vedta å avslutte ordskiftet om saken.

5.4.8. YTRE TIDSRAMME FOR BEHANDLING AV SAKER

I utvalgenes møter tas nye saker ikke opp til behandling etter kl. 22.

5.5. FORSLAG - AVSTEMNING

5.5.1. FORSLAG

Forslag kan ikke settes fram av andre enn utvalgets medlemmer, med mindre særlig lovbestemmelse også gir andre rett til å sette fram forslag.

Forslaget skal leveres inn skriftlig til møtelederen, med kopi til politisk sekretariat. Går forslaget ut på hvem som skal ansettes eller velges, eller om en sak som behandles skal utsettes, sendes til annet kommunalt organ, eller på at et forslag ikke skal vedtas, kan det framsettes muntlig. Skriftlig forslag skal undertegnes av forslagsstilleren. Møtelederen refererer forslaget.

5.5.2. SAKEN TAS OPP TIL AVSTEMNING

Etter at strek er satt for ordskiftet, kan ingen nye talere be om ordet, og det kan ikke fremmes nye forslag i saken. Når ordskiftet er ferdig, sier møtelederen fra at saken tas opp til avstemning.

Bare de medlemmer som er til stede i salen i det øyeblikk saken tas opp til avstemning har rett til å stemme. De kan ikke forlate salen før avstemningen er ferdig, og de plikter å avgi stemme, jfr. kl. § 40.2. Ved saker om valg og ansettelse er det adgang til å stemme blankt. Er saken delt opp, eller skal det fremmes over flere forslag, setter møtelederen fram forslag om rekkefølgen av stemmegivningene. Blir det ordskifte om dette, skal møtelederen nøye se til at talerne holder seg bare til avstemningsspørsmålet.

5.5.3. PRØVEAVSTEMNING

Før den endelige avstemningen i en sak kan forsamlingen vedta prøveavstemninger, som ikke er bindende.

Er den innstilling eller det forslag som det skal stemmes over delt i flere poster eller paragrafer, bør det i alminnelighet stemmes foreløpig over hver enkelt post eller paragraf, og deretter til slutt - i tilfelle også her etter en prøveavstemning - over hele innstillingen eller hele forslaget.

5.5.4. STEMMEMÅTEN

Avstemningen iverksettes på en av disse måtene:

- a) Ved stilltiende godkjenning når ikke noen uttaler seg mot et forslag som møtelederen setter fram, med spørsmål om noen har noe å uttale mot det.
- b) Ved at møtelederen oppfordrer medlemmene som er mot et forslag til å reise seg eller å rekke opp hånden (avgi stemmetegn). Når møtelederen bestemmer det, eller ett medlem krever det, holdes kontraavstemning ved at deretter de som stemmer for forslaget avgir

stemmetegn. Møtelederen oppgir det antall representanter fra hvert parti/gruppering som har stemt for og imot.

- c) Ved navneopprop - ja eller nei som svar - når møtelederen roper opp navnene til dem som møter. Det bestemmes ved loddtrekning hvilket navn oppropet skal begynne med, og det fortsetter så i alfabetisk orden. Et medlem som møtelederen oppnevner til det, kontrollerer stemmegivningen ved avmerking i medlemsfortegnelsen. Navneopprop brukes når møtelederen bestemmer det, eller når et medlem krever det og dette kravet får tilslutning fra minst 1/5 av forsamlingen, og når møtelederen eller minst 1/5 av forsamlingen mener at utfallet av en stemmegivning etter punkt b foran ikke med sikkerhet kan fastslås. Stemmegivning over om navneopprop skal brukes, skjer - uten forutgående ordskifte - på den måten som er nevnt foran under punkt b.
- d) Skriftlig avstemming. To medlemmer som møtelederen oppnevner til det, teller opp stemmene. Stemmesedler kan bare brukes ved valg og ved ansettelse. De skal brukes ved slike avstemminger når noe medlem krever det.

Vedtak treffes med alminnelig flertall av de stemmer som avgis, hvis ikke annet følger av kl. Ved stemmelikhet i andre saker enn valg er møtelederens stemme avgjørende. Forøvrig vises til kl. §§ 35, 38 og 38a (Avtalevalg).

5.5.5. MINDRETALLSANKE I FORMANNSKAP/HOVEDUTVALG

I saker hvor formannskapet/hovedutvalget er delegert avgjørelsesmyndighet fra kommunestyret kan et mindretall innen møtets slutt forlange saken framlagt for kommunestyret til avgjørelse.

5.6. ORDEN I SALEN OG BYGNINGEN

Møtelederen skal sørge for å opprettholde god orden i møtesalen og i bygningen ellers. Møtelederen skal se til at talerne ikke avbrytes eller forstyrres fra noen kant. Dersom publikum ved meningsyttringer eller på annen måte forstyrrer forhandlingene eller forøvrig opptrer på en måte som strider mot god orden, kan møtelederen la tilhørerplassene tømme eller vise vedkommende tilhører ut.

Oppslag, tegninger, tabeller eller liknende må ikke være anbrakt eller anbringes i salen under møtene, med mindre møtelederen eller kommunestyret samtykker.

5.7. PROTOKOLLERIN AV MØTET

Utvalget fører protokoll fra sine møter. Protokollformen skal være i samsvar med bestemmelsene i kl. (§39), arkivforskriften og dette reglementet.

I protokollen føres inn for hvert møte, møtested og -tid, fraværende medlemmer og møtende varamedlemmer. Trer noen fra eller trer noen til under forhandlingene, protokolleres dette slik at en ser hvem som har tatt del i behandlingen av hver sak.

Forøvrig protokolleres det som må til for å vise gangen i forhandlingene, og at vedtakene er gjort etter rett framgangsmåte. Sakene protokolleres i rekkefølge for kalenderåret. Under hver sak skal føres sakens nummer og overskrift, alle forslag som er satt fram - bortsett fra de forslag vedkommende saks realitet som ikke er gjort til gjenstand for stemmegivning - og avstemningsresultatene. Møtelederen - eller utvalget i tilfelle protest blir reist mot lederens beslutning - avgjør om noen protokolltilførsel skal tillates.

Protokoll fra møte lagres i kommunens elektronisk arkiv, legges ut på kommunens hjemmeside, sendes elektronisk sammen med sakene til påfølgende utvalgsmøte og godkjenning av protokollen behandles som første sak.

5.8. SPØRSMÅL - INTERPELLASJONER

5.8.1. SPØRSMÅL - INTERPELLASJONER TIL ORDFØREREN (gjelder bare kommunestyret)

Utenom de sakene som er oppført i innkallingen til kommunestyremøtet, kan medlemmer og varamedlemmer som regner med å møte, rette forespørsler - spørsmål eller interpellasjoner - til ordføreren. Forespørsler som må anses som prinsipielle behandles som interpellasjoner, mens forespørsler som gjelder helt konkrete forhold behandles som spørsmål. Ordføreren avgjør i samråd med medlemmet om forespørselen skal behandles som spørsmål eller interpellasjon.

Forespørslene skal være skriftlige, og fristen for innlevering av begge forespørslene er fredag innen arbeidstidens slutt, vel en uke før møtet og svaret sendes ut til kommunestyrets medlemmer den påfølgende fredag, innen arbeidstidens slutt. Ordføreren kan besvare forespørslene selv, eller utpeke en annen til å gjøre det.

Ved behandling av spørsmål kan spørteren og ordføreren (eller den som eventuelt svarer på vegne av ordføreren) få ordet to ganger. Ingen andre kan gis ordet ved behandling av spørsmål. Taletiden for spørterens første innlegg og svarerens første innlegg begrenses til 5 minutter. For det andre innlegget - kommentar/tilleggsspørsmål og svar - begrenses taletiden til 3 minutter.

Forslag som framsettes i forbindelse med forespørsler sendes normalt rådmannen - for framlegging for et politisk organ - uten realitetsbehandling. Forslag som framsettes i forbindelse med forespørsler kan ikke avgjøres i samme møte hvis ordføreren eller 1/4 av de møtende medlemmene motsetter seg det.

5.8.2. SPØRSMÅL TIL RÅDMANNEN

For å få klarlagt aktuelle spørsmål, eller framskaffe faktisk kunnskap om konkrete saker eller forhold som berører enkeltpersoner, grupper av innbyggere, eller har generell interesse for innbyggere/næringsliv, kan medlemmer og varamedlemmer rette spørsmål til rådmannen.

Spørsmål til rådmannen skal være skriftlig, og rettes til rådmannen - uansett hvilken del av administrasjonen saken hører inn under – via politisk sekretariat, senest 2 virkedager før møte.

Rådmannens svar skal være skriftlig, og skal foreligge seinest en uke etter at spørsmålet er avlevert, med kopi til alle partigrupperingene i kommunestyret.

Hvis spørsmålet eller svaret omfatter opplysninger som er undergitt taushetsplikt etter lov og instruks, skal en skriftlig erklæring om samtykke til dette fra den berørte ligge ved spørsmålet/svaret.

5.8.3. PUBLIKUMS KVARTÉR

Umiddelbart før utvalgets møte settes, gjennomføres det inntil 15 minutter offentlig spørretid i møtesalen. Ordningen annonseres sammen med møtetid og -sted. Stilles det ingen spørsmål, eller utnyttes ikke tiden fullt ut, settes møtet. Det er ikke anledning til å stille spørsmål etter at møtet er satt.

Alle innbyggere, med unntak av utvalgets møtende medlemmer, kan stille spørsmål eller gi en meningsytring. Utvalgets medlemmer omfattes ikke av ordningen. Spørsmålene kan stilles skriftlig eller muntlig. Alle spørsmål rettes til møtelederen. Møtelederen svarer selv, eller kan bestemme at et annet utvalgsmedlem eller rådmannen besvarer spørsmålet. Dersom et spørsmål gjelder en sak som skal behandles i møtet, kan møtelederen bestemme at spørsmålet først besvares ved behandlingen av den aktuelle saken. Spørsmål som ikke kan besvares umiddelbart, utsettes til neste møte.

Spørsmål og svar skal være kortfattet. Det gis anledning til en replikk og svar til denne.

Oppstår det tvil om tolkning eller praktisering av disse retningslinjene, avgjør møtelederen spørsmålet.

5.8.4. SAKER AV STOR OFFENTLIG INTERESSE

I tilfelle av stor offentlig interesse for en sak, bes de fremmøtte velge talsperson(er) som kan møte representanter for utvalget. Utvalgets representanter bringer talspersonenes synspunkter til utvalget.

5.9. ANDRE MØTEFORMER - KOMITÉER

5.9.1. TEMAMØTER

For å drøfte særskilte tema kan utvalget avholde temamøter. Til slike møter kan utvalgets leder innkalle/invitere de innledere eller deltakere som er ønskelig for å belyse emnet. Temamøter er offentlige dersom de holdes i forbindelse med ordinære utvalgsmøter.

5.9.2. HØRINGER

Under arbeidet med saker som berører grupper av innbyggere eller alle innbyggere kan utvalget avholde høringer for å informere og registrere meninger og oppfatninger om sentrale problemstillinger saken reiser. Høringer er rådgivende for de folkevalgte. Høringsmøter er offentlige dersom de holdes i forbindelse med ordinære utvalgsmøter.

5.9.3. KOMITÉER

Utvalget kan nedsette komiteer med tidsbegrenset funksjonsperiode for drøfting og utredning av særskilte saker eller temaer. Komiteene kan gis innstillingsrett for kommunestyre og/eller hovedutvalg.

5.10. BEFARING

5.10.1. BESLUTNING OM BEFARING

Kommunestyret/utvalget kan til enhver tid beslutte å gjennomføre befaring.

Utvalgsleder kan beslutte at utvalget skal gjennomføre befaring i saker som ikke kan utsettes.

Anmodning om befaring fra et utvalgsmedlem bør etterkommes såfremt det ikke er vesentlige grunner imot.

5.10.2. FORBEREDELSE AV BEFARING

Innkalling til befaring sendes ut av politisk sekretariat så vidt mulig samtidig med møteinnkallingen. Innkallingen skal angi hvilken sak befaringen refererer seg til, oppmøtetid og -sted. Innkalling sendes også til rådmannen.

I saker som gjelder enkeltvedtak, skal partene i saken varsles om befaringen i god tid og gis høve til å være tilstede. Forutsettes bistand fra part under befaringen, skal befaringen berammes i samråd med parten. Grunneier skal alltid varsles.

Et utvalgs medlemmer skal som hovedregel delta på utvalgets befaringer. Eventuelle forfall skal meldes til politisk sekretariat.

Utvalgsleder avklarer med rådmannen hvem som skal møte fra administrasjonen på befaringen.

Politisk sekretariat organiserer transport for utvalget i tilfelle det er nødvendig.

5.10.3. GJENNOMFØRING AV BEFARINGEN

Utvalgsleder styrer befaringen.

Lederen skal sørge for at medlemmene får høve til å stille spørsmål, til rådmannen eller partene, og at partene i saker som gjelder enkeltvedtak, får høve til å stille spørsmål til utvalget. Spørsmål til utvalget besvares av utvalgsleder.

Spørsmål og svar skal avgis i påhør av samtlige frammøtte utvalgsmedlemmer. Skulle opplysning av betydning for saken framkomme i en samtale mellom utvalgsmedlem og en part, skal medlemmet straks formidle opplysningen til utvalgsleder, som skal formidle den videre til utvalget.

Det skal normalt ikke legges opp til en realitetsdebatt om saken på befaringen.

5.10.4. NOTAT FRA BEFARINGEN

Det skal protokollføres at befaringen har funnet sted.

Gjelder befaringen en sak om enkeltvedtak, skal iakttagelser, nye opplysninger eller anførsler av betydning for avgjørelsen nedtegnes eller protokolleres, jfr. forvaltningsl. §§ 11d, 2. ledd.

Utvalgsleder er ansvarlig for at dette blir gjennomført. Notatet eller protokolleringen legges fram ved behandlingen i utvalget og sendes partene umiddelbart etter befaringen.

6. ORDFØREREN OG POLITISK SEKRETARIAT

6.1. ORDFØREREN

6.1.1. OPPGAVER OG MYNDIGHET - GENERELT

Ordføreren er kommunens fremste representant, og ivaretar de gjøremål som til enhver tid er tillagt dette vervet gjennom lover, forskrifter og reglementer.

Ordføreren bør bare velges til andre verv når dette følger av gjeldende bestemmelser, eller det er naturlig at ordføreren deltar som representant for kommunen. Ordføreren, eller den han/hun utpeker, møter på kommunens vegne i generalforsamlinger.

Ordføreren er kommunens rettslige representant (kl. § 9). Ordføreren undertegner rettsdokumenter og andre papirer av stor juridisk betydning for kommunen. I alle andre tilfelle undertegner rådmannen - eller den rådmannen bemyndiger - på kommunens vegne.

Ordføreren har hastekompetanse i alle saker i politikernes sommerferie, etter kl. § 13. Når ordfører har benyttet sommerfullmakten, orienteres kommunestyrets gruppeledere så snart det er praktisk mulig, via epost eller sms.

Avgjørelser som fattes etter denne bestemmelsen rapporteres til det aktuelle organet.

Ordføreren har møte- og talerett i alle politiske utvalg, men har bare stemme- og forslagsrett hvis hun er valgt medlem. Ordføreren kan la seg representere ved annet medlem av kommunestyret i utvalg hvor hun ikke er medlem.

6.1.2. OPPGAVER I FORHOLD TIL ANDRE FOLKEVALGTE

Ordføreren er valgt som ordfører for hele formannskapet og for hele kommunestyret. Som møteleder må man derfor opptre nøytralt og legge vekt på å behandle alle representantene likt.

Forventninger til politikernes rolle skal avklares innledningsvis i ny kommunestyreperiode, og om nødvendig korrigeres underveis i perioden. Ordføreren tar initiativ til dette. Det er viktig å bevisstgjøre politikerne om hvilke oppgaver som ligger til politisk nivå å behandle og avgjøre

Så snart kommunestyret har konstituert seg, fastsettes arbeidsfordelingen mellom ordfører/varaordfører av kommunestyrets gruppeledere i samråd med nyvalgt ordfører og nyvalgt varaordfører. Sentrale forhold i arbeidsfordelingen vil være når varaordfører går inn i ordførers sted, herunder ved sykefravær/permisjon og ved ferie. Ved behov for å korrigere arbeidsfordelingen i perioden, drøftes dette med gruppelederne. Dersom kommunens kriseledelse iverksettes, trer bestemmelsene i kommunens beredskapsplan i funksjon etter gjeldende regler.

Ordføreren fordeler saker som er ferdig utredet fra administrasjonens side på politiske utvalg, og bestemmer saksgang, behandlingsmåte (møteform) og hvilket organ som skal ha avgjørelsesmyndighet.

Ordføreren sørger for at det settes opp årlig møteplan for kommunestyre, formannskap og hovedutvalg, slik at møtene blir holdt med passende mellomrom og på hensiktsmessig tidspunkt.

Ordføreren gjennomfører "Politisk ledermøte" hvert halvår som utarbeider en halvårlig aktivitetsplan for større saker i kommunestyre, formannskap og hovedutvalg, med angivelse av (antatt) behandlingstidspunkt, behandlingsmåte og saksgang.

6.1.3. OPPGAVER I FORHOLD TIL KOMMUNESTYRE OG FORMANNSKAP

Ordføreren sørger for innkalling til møtene i kommunestyret og formannskapet i samsvar med dette reglementet.

Ordføreren leder møtene i kommunestyret og formannskapet i samsvar med reglene i kl. og dette reglementet.

6.1.4. OPPGAVER I FORHOLD TIL PUBLIKUM

Ordføreren ivaretar alle større representasjonsoppgaver for kommunen.

Ordføreren, eller den han/hun utpeker, gir informasjon til media om viktige saker og vedtak.

Ordføreren setter av tilstrekkelig kontortid til besøk og henvendelser fra publikum, og gir beskjed til rådmannen angående publikumshenvendelser som forutsetter administrativ oppfølging.

Ordføreren påser at kl. § 4 om kommunal informasjon og offentlighetslovens regler følges opp i forbindelse med saker i kommunestyre, formannskap og hovedutvalg, for å sikre publikums rett til informasjon om og innsyn i den kommunale forvaltningen. Denne bestemmelsen innebærer ingen begrensning i rådmannens ansvar.

6.1.5. OPPGAVER I FORHOLD TIL RÅDMANNEN

Ordføreren som er bindeledd mellom administrativt nivå (rådmannen) og politisk nivå i kommunen, skal arbeide for et godt samarbeid mellom de folkevalgte og administrasjonen, i samsvar med prinsippene for ansvars- og arbeidsdeling mellom politikk og administrasjon, i Lier kommune. Ordføreren sørger for at disse prinsippene blir gjort kjent for og fulgt opp av kommunens folkevalgte.

Ordføreren og rådmannen skal gjensidig holde hverandre underrettet om saker og forhold som angår kommunen.

Ordføreren kan i samråd med rådmannen kreve opplysninger og bistand fra alle deler av administrasjonen.

Ordføreren forelegges inngående post som er adressert til ordføreren, formannskapet eller kommunestyret. Ordføreren sørger for at alle slike henvendelser som krever administrativ forberedelse eller som må anses som del av slik forberedelse, blir oversendt rådmannen.

6.1.6. VARAORDFØRERENS OPPGAVER

Varaordføreren må være forberedt på å overta ordførerens oppgaver, herunder møteledelse, på kort varsel. Derfor skal også varaordføreren ha kjennskap til de sakene som er under arbeid i administrasjonen. Ordføreren tar ansvar for at varaordføreren er orientert om aktuelle kommunale saker til en hver tid. Varaordføreren skal få den samme opplæringen som ordføreren når det gjelder møteledelse.

6.2. POLITISK SEKRETARIAT

6.2.1. KONTORSTØTTE- OG FORVÆRELSESTJENESTER

Politisk sekretariat skal ivareta kontorstøtte- og forværelsesfunksjoner for ordføreren.

6.2.2. UTVALGS- OG MØTESEKRETARIAT

Rådmannens politiske sekretariat skal dekke de praktiske sekretariatsfunksjonene for kommunestyret, hovedutvalgene, formannskapet, administrasjonsutvalget, klagenemnda, valgstyret og rådet for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne, i samsvar med dette reglementet, herunder:

- deltagelse i møtene, protokollføring
- klargjøring og distribusjon av sakslister og innkallinger
- administrasjon av forfall
- administrasjon av kommunens utvalgsregister
- administrasjon av kommunens register over verv, m.v.
- ivaretagelse av ordførerens arkiv
- møteromsadministrasjon og bespisning i forbindelse med politiske møter og representasjon og ordner det praktiske i samråd med ordfører eller utvalgsleder, og dekke kostnadene. Jfr. etiske retningslinjer pkt. 3.4.

Politisk sekretariat skal bistå kommunens folkevalgte med framskaffelse av opplysninger, saksdokumenter m.v., jfr. reglementets kapittel 7. Henvendelser fra politikere som medfører saksutredning skal skje gjennom politisk sekretariat til rådmannen.

6.2.3. ANDRE FUNKSJONER

Politisk sekretariat skal følge opp vedtak/tiltak/rutiner som har sammenheng med kommunens politiske organisering, derunder:

- budsjett og regnskap for sentrale politiske organer
- kommunestyrets valg til styrer, råd og utvalg
- opplæringstiltak for folkevalgte
- møteplan
- aktivitetsplan
- regulativ for godtgjøring og utgiftsdekning til folkevalgte
- register over verv, m.v.
- tilrettelegging av ordførerens eksterne informasjonsoppgaver
- tilrettelegging av ordførerens interne informasjonsoppgaver
- reglement for politiske organer
- delegasjonsregler

- etiske retningslinjer
- politisk organisering og arbeidsformer
- oppfølging av kommuneloven

6.2.4. ORGANISERING

Politisk sekretariat organiseres som en fagenhet i rådmannens stab-/støttefunksjoner

7. INNSYNSRETT

7.1. KOMMUNESTYRETS OG ANDRE FOLKEVALGTE ORGANERS RETT TIL INNSYN I SAKSDOKUMENTER

Kommunestyret har, som overordnet organ for hele den kommunale forvaltning, rett til innsyn i alle kommunale saksdokumenter med de presiseringer som følger av reglene nedenfor.

Formannskapet, faste utvalg og andre folkevalgte organ har rett til innsyn i saksdokumenter som omfatter de deler av kommunens virksomhet som ligger innenfor organets virkeområde. Dessuten kan disse organene kreve innsyn i dokumenter innenfor andre virksomhetsområder når dokumentene er nødvendige for vedkommende organs behandling av en konkret sak. Det henvises til [Kommunal- og moderniseringsdepartementets](#) veiledende normalreglement om folkevalgtes innsynsrett, jfr kl § 40 nr. 5.

7.2 VEDTAK OM INNSYN

Ethvert medlem og varamedlem av folkevalgt organ har rett til innsyn i dokumentene i saker som behandles i vedkommende organ.

Minst tre medlemmer i kommunestyret kan kreve innsyn i alle kommunale saksdokumenter når tidspunktet for innsyn er inntrådt, jf. pkt. 7.3. Ordføreren har en selvstendig rett til innsyn i alle saksdokumenter på tilsvarende grunnlag.

Formannskapet, faste utvalg og andre folkevalgte organ kan vedta innsyn for sin bruk i andre organs saksdokumenter, når minst 1/3 av medlemmene stemmer for det.

7.3 TIDSPUNKT FOR RETT TIL INNSYN

Retten til innsyn inntreffer når saken er fremlagt/utsendt til politisk behandling. Med saksframstillingen skal følge en oversikt over alle dokumentene som er innsendt, innhentet eller utarbeidet i tilknytning til saken, med unntak av interne arbeidsdokumenter for administrasjonen.

For saker som avgjøres i administrasjonen gjelder retten til innsyn fortsatt fra det tidspunkt saken er ferdigbehandlet.

7.4 SÆRREGLER FOR INNSYN I TAUSHETSBELAGTE OPPLYSNINGER M.M.

I utgangspunktet omfatter ikke folkevalgtes rett til innsyn taushetsbelagte opplysninger. Kommunestyret og andre folkevalgte organ kan imidlertid ved flertallsvedtak kreve innsyn i taushetsbelagte opplysninger når det er et klart behov for dette ved behandling av en konkret sak i vedkommende organ, jf. forvaltningsloven § 13 b nr. 2 og 4.

Folkevalgte plikter å bevare taushet om dokumenter de får innsyn i når disse er underlagt taushetsplikt etter lov. Når en sak behandles for lukkede dører etter kommuneloven § 31, plikter de folkevalgte å bevare taushet om opplysninger som etter lov er underlagt taushetsplikt. Medlemmer av folkevalgte organ skal undertegne taushetserklæring når de får innsyn i taushetsbelagte opplysninger.

7.5 FREMGANGSMÅTEN VED KRAV OM INNSYN - FORHOLDET TIL ADMINISTRASJONEN

Henvendelser om innsyn i saksdokumenter skal behandles straks. Slike henvendelser til administrasjonen skal skje til rådmannen gjennom politisk sekretariat.

Forespørsler til administrasjonen om saker som er under behandling, bør besvares positivt med en kort redegjørelse for behandlingsmåte, tidsplan

8. VALGBARHET

8.1. IKKE VALGBARE

8.1.1. POLITISKE UTVALG

Rådmann, kommunalsjefer, regnskapsleder, tilsatte i politisk sekretariat, den/de som foretar revisjon for kommunen er ikke valgbare til politiske utvalg, jfr. vl. § 3-3 og kl. §§ 7 og 14.

8.1.2. STYRER FOR KOMMUNALE/INTERKOMMUNALE BEDRIFTER

Ansvarlige ledere, regnskapsansvarlig og den/de som foretar revisjon i kommunale/interkommunale bedrifter er ikke valgbare til styret for bedriften, jfr. kl. § 14.

8.1.3. ARBEIDSTAKERREPRESENTANTER I PARTSAMMENSATTE UTVALG

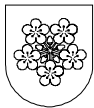
Rådmannen, kommunalsjefer og virksomhetsledere er ikke valgbare som arbeidstakerrepresentanter i partssammensatte utvalg, jfr. kl. § 25.

8.1.4. KONTROLLUTVALG

Utelukket som valgbare til kommunens kontrollutvalg er ordfører, varaordfører, medlem og varamedlem til formannskap, medlem og varamedlem av kommunal nemnd med beslutningsmyndighet og ansatte i kommunen, jfr. kl. § 77.2.

8.2. INHABILITET FOR POLITIKERE SOM ER ANSATT I KOMMUNEN

Politikere som er ansatt i kommunen, men som er valgbare til politiske organer, er inhabile ved den politiske behandlingen av saker som de har vært med på å tilrettelegge, jfr. fvl. § 6 og kl. § 40.3.

FORMANNSKAPETS/HOVEDUTVALGENES ANSVARsområder

Vedtatt av kommunestyret xx.xx.2014, sak xx.

Nedenfor følger en oversikt over formannskapets/hovedutvalgenes ansvarsområder. For hvert hovedutvalg er angitt:

- Ansvarsområde slik det er formulert i reglement
- Ansvarsområde slik det er definert budsjettmessig

1. FORMANNSKAPET

REGLEMENTER:

Formannskapet legger fram for kommunestyret, innstilling til

- Handlingsprogram, økonomiplan og årsbudsjett etter reglene i kl. §§ 44 og 45
- årsregnskap og årsberetning, etter reglene i kl. § 48
- tertialrapporter

Formannskapet fatter vedtak/innstiller til kommunestyret i

- økonomisaker, som ligger utenfor fastsatte rammer for hovedutvalgene.

Formannskapet er politisk ansvarlig for

- interne saker
- saker om organisasjons- og strategiutvikling
- byggherrefunksjonen
- kommuneplan, kommunedelplaner og områdeplaner, overordnede økonomisaker og saker av større økonomisk betydning
- eierfunksjonen i kommunale/interkommunale selskaper
- nødvendige oppgaver overfor kirkelig fellesråd
- næringsutvikling/sysselsetting og
- saker som ikke faller inn under noe annet hovedutvalg

Formannskapet er

- generalforsamling, for kommunalt heleide selskaper

Formannskapet har

- hastekompetanse i alle saker, jfr. kl. § 13

De av formannskapets medlemmer som utgjør den politiske del av administrasjonsutvalget, er

- arbeidsgiverutvalg overfor rådmannen

SAKSTYPER	
• Byggherrefunksjonen • Eiendomssaker • Handlingsprogram, økonomiplan/årsbudsjett • Hastekompetanse • Interne saker (adm. og pol.) • Klagesaker etter kommuneloven	• Næringssaker • Organisasjonsutvikling • Saker som ikke faller inn under andre hovedvalg • Strategiutvikling (herunder kommuneplan) • Års- og tertialrapporter, regnskap

VIRKSOMHETER/ANSVARsomRÅDER UNDER FORMANNSKAPET	
• Fellesområdet • Kemnerkontoret • Kjøkken • Kommunens selskaper (AS'ene og IKS'ene)	• Lier drift • Lier og Hurum IKT-tjeneste • Internenhetene

2. HELSE-, SOSIAL- OG OMSORGSUTVALGET

REGLEMENTER:
Helse-, sosial- og omsorgsutvalget er politisk ansvarlig for kommunens helse-, sosial- og omsorgstjenester, inkl. salgs-, skjenke- og serveringsbevillinger.

SAKSTYPER	
• Barneverntjenester • Eldreomsorg • Sosiale tjenester/NAV	• Forebyggende helsearbeid • Helsetjenester • Tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne

VIRKSOMHETER/ANSVARsomRÅDER UNDER HELSE-, SOSIAL- OG OMSORGSUTVALGET	
• Barneverntjenesten • Bofellesskapene Frogner og Bratromvn • Frogner sykehjem • Habiliteringsvirksomheten • Helsetjenesten • Liertun sykehjem • Nøstehagen	• Psykisk helse • Rehabiliteringsvirksomheten • Sosialtjenesten/NAV • Ytre Lier bofellesskap for funksjonshemmede • Ytre Lier hjemmetjeneste • Øvre Lier bofellesskap for funksjonshemmede • Øvre Lier hjemmetjeneste

3. GRUNNSKOLE-, BARNEHAGE- OG KULTURUTVALGET

REGLEMENTER:
Grunnskole-, barnehage- og kulturutvalget er politisk ansvarlig for kommunens tjenester i barnehager, grunnskolen, voksenopplæring, bibliotek, kulturskolen, kultur, idrett og fritid.

SAKSTYPER	
• Grunnskole og skolefritidsordning • Barnehager • Voksenopplæring	• PP-tjeneste • Kulturaktiviteter

VIRKSOMHETER/ANSVARsomRÅDER UNDER GRUNNSKOLE-, BARNEHAGE- OG
--

KULTURUTVALGET	
• Dambråtan barnehage • Hennummarka barnehage • Linnestranda barnehage • PP-tjenesten • Biblioteket • Kultur og fritid • Kulturskolen • Egge skole • Gullaug skole • Hallingstad skole	• Hegg skole • Heia skole • Hennummarka skole • Høvik skole • Lierbyen skole • Nordal skole • Oddevall skole • Sylling skole • Tranby skole • Voksenopplæringen

4. MILJØUTVALGET

REGLEMENTER:
Miljøutvalget er politisk ansvarlig for kommunale tjenester og tilbud innen landbruk, fisk og vilt, kommuneskog, renovasjon, og infrastruktur (vei, vann og avløp), veinavn, forurensning, miljøvern, samfunnsutvikling.

SAKSTYPER	
• Kommuneskog • Landbruk • Fisk • Vilt	• Veinavn • Miljøvern • Forurensningssaker

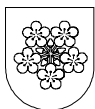
VIRKSOMHETER UNDER MILJØUTVALGET	
• Anlegg og eiendom • Landbruksforvaltningen	• Sektor for samfunnsutvikling

5. PLANUTVALG

REGLEMENTER:
Planutvalget er politisk ansvarlig for kommunale tjenester og tilbud etter plan- og bygningsloven.

SAKSTYPER
• Saker etter plan- og bygningsloven, bortsett fra kommuneplan, kommunedelplaner og områdeplaner, hvor formannskapet er ansvarlig.

VIRKSOMHETER UNDER PLANUTVALGET	
• Planseksjonen	

REGLER FOR DELEGASJON AV AVGJØRELSESMYNDIGHET

Vedtatt av kommunestyret xx.xx.2014, sak xx.

1. MYNDIGHET SOM IKKE KAN DELEGERES

Kommunestyret skal avgjøre alle saker som gjelder hovedtrekkene i kommunens organisasjon, kommuneplan, handlingsprogram og saker som etter den til enhver tid gjeldende særlovgivning er tillagt kommunestyret selv. Kommunestyret eller ordføreren kan kreve enhver sak lagt fram for kommunestyret til avgjørelse, selv om avgjørelsesmyndigheten er delegert.

2. GENERELL DELEGASJONSFULLMAKT

2.1. FORMANNSKAPET/HOVEDUTVALGENE

Hovedutvalgene har avgjørelsesmyndighet i saker som ikke er lagt til kommunestyret eller andre faste utvalg, eller er delegert til formannskapet eller til rådmannen.

Formannskapet/hovedutvalgene har myndighet til å fungere som underinstans ved behandling av klager over enkeltvedtak fattet av rådmannen som skal avgjøres av klageinstans utenfor kommunen. Unntatt er de tilfeller hvor denne myndigheten er lagt til klagenemnda.

Formannskapet har hastekompetanse i alle saker etter kommunelovens § 13. Når ordfører har benyttet sommerfullmakten, orienteres kommunestyrets gruppeledere så snart det er praktisk mulig, via epost eller sms.

Kommunestyre kan delegere oppnevning av stemmestyrer til valgstyret.

Avgjørelser som fattes etter denne bestemmelsen rapporteres til det aktuelle organet.

2.2. ORDFØREREN

Ordføreren fordeler saker som er ferdig utredet fra administrasjonens side på politiske utvalg, og bestemmer saksgang, behandlingsmåte og hvilket organ som skal ha avgjørelsesmyndighet.

Ordføreren har hastekompetanse i alle saker etter kommunelovens § 13 i politikernes sommerferie. Når ordfører har benyttet sommerfullmakten, orienteres kommunestyrets gruppeledere så snart det er praktisk mulig, via epost eller sms.

Avgjørelser som fattes etter denne bestemmelsen rapporteres til det aktuelle organet.

2.3. RÅDMANNEN

Rådmannen har myndighet til å fatte vedtak i alle saker uten prinsipiell betydning, innenfor de begrensninger som er fastsatt i lovverket.

Rådmannen har anvisningsmyndighet og myndighet til å forplikte kommunen ved sin underskrift.

Delegasjon av myndighet til å fatte enkeltvedtak omfatter også delegasjon av myndighet til å fungere som underinstans ved behandling av klager over enkeltvedtak som skal avgjøres av kommunens klagenemnd.

Delegasjon av myndighet til å fatte enkeltvedtak omfatter ikke delegasjon av myndighet til å fungere som underinstans ved behandling av klager over enkeltvedtak som skal avgjøres av klageinstans utenfor kommunen.

Rådmannen har myndighet til å opptre på kommunens vegne i rettssaker. Denne myndigheten kan delegeres videre til andre medarbeidere.

Rådmannen kan gi andre tjenestemenn fullmakt til å fatte avgjørelser på sine vegne (intern delegasjon).

3. SPESIELL DELEGASJONSFULLMAKT - ØKONOMISAKER

3.1. AVGRENSNING AV DELEGASJONSFULLMAKTEN

Kommunestyret vedtar i driftsbudsjettet ramme for hvert enkelt utvalg og fordeling på virksomhetsnivå (nettorammer som prinsipp, men brutto for fellesområdet).

Kommunestyret vedtar i investeringsbudsjettet ramme for hvert enkelt investeringsprosjekt.

Vedtak etter punkt 3 av andre enn kommunestyret skal ikke være i strid med

- Bevilgning til spesifiserte anskaffelser/tiltak eller kommentarer og forutsetninger som for øvrig lå til grunn for kommunestyrets handlingsprogramvedtak.
- Gjennomføring av investeringsprosjekter som del av handlingsprogramvedtaket

Endring må heller ikke gripe inn i kommunestyrets myndighet forøvrig, jfr. kommuneloven og forskrift om årsbudsjett.

3.2. FORMANNSKAPET/HOVEDUTVALGENE

Formannskapet/hovedutvalgene har i driftsbudsjettet, innenfor sin ramme, fullmakt til å foreta endringer på virksomhetsnivå.

Formannskapet/hovedutvalgene har også fullmakt til å foreta endringer i vedtatt investeringsbudsjett innen sine rammer. Investeringsprosjekter vedtatt av kommunestyret skal gjennomføres.

3.3 RÅDMANNEN

Rådmannen har disponeringsfullmakt innenfor de rammer som fastsettes etter pkt. 3.1. Rådmannen foretar videre delegering av disponeringsfullmakten.

Driftsbudsjettet

Virksomhetsleder disponerer sitt budsjett innenfor de rammer som fastsettes etter pkt. 3.1. og rådmannens delegasjon av disponeringsfullmakten.

Fellesområdet (frie inntekter, generelle statstilskudd, renter og avdrag m.v.) er en bruttobevilgning som kun kommunestyret kan endre.

Endringer uten politisk interesse (som for eksempel fordeling av lønnsreserve, flytting av oppgaver mellom virksomheter osv.) kan gjøres av rådmannen, selv om det endrer rammene som kommunestyret og utvalgene har fastsatt.

Investeringsbudsjettet

Virksomhetsleder disponerer sitt budsjett innenfor de prosjektrammer som fastsettes etter pkt. 3.1. og rådmannens delegasjon av disponeringsfullmakten.

Innenfor vedtatt driftsramme og/eller overførte driftsoverskudd på virksomhetsnivå kan midler overføres fra drift til investering.

Tekniske endringer kan gjøres av rådmannen i både drifts- og investeringsbudsjettet.

Rådmannen har fullmakt til finansdisposisjoner i henhold til den til enhver tid gjeldende finansstrategi.

4. SPESIELL DELEGASJONSFULLMAKT - SAKER SOM GJELDER FORHOLDET MELLOM KOMMUNEN SOM ARBEIDSGIVER OG DE ANSATTE

4.1. AVGRENSNING AV DELEGASJONSFULLMAKTEN

Kommunestyrets avgjørelsesmyndighet i følgende saker delegeres ikke:

SAKER OM PRINSIPPER OG REGLEMENTER

- Delegasjon av avgjørelsesmyndighet i medbestemmelsessaker til politiske organer og til rådmannen
- Organisering av medbestemmelse på politisk nivå

SAKER OM ORGANISERING

- Organisasjonsplaner som går på kommunens hovedstruktur

SAKER OM ANSETTELSE, OPPSIGELSE MV.

- Ansettelse av rådmann og unntak etter særlov, samt tilsvarende konstituering, godkjenning av instruks/stillingsbeskrivelser, oppsigelse, avskjed og suspensjon

ANKER OG TVISTESPØRSMÅL MV.

- Anker på vedtak fattet av administrasjonsutvalg

FORHANDLINGSSAKER MV.

- Delegasjon av avgjørelsesmyndighet i rene arbeidsgiversaker til politiske organer og til rådmannen
- Organisering av rene arbeidsgiversaker på politisk nivå

4.2. FORMANNSKAPET

Formannskapet har avgjørelsesmyndighet i følgende saker:

SAKER OM PRINSIPPER OG REGLEMENTER

- Spesielle tiltak innen effektivisering, rasjonalisering mv.

SAKER OM ORGANISERING

- Tilpassing av organisasjonen innenfor kommunens hovedstruktur, for eksempel splitting/sammenslåing av virksomheter - saker med prinsipiell betydning

SAKER OM ANSETTELSE, OPPSIGELSE MV.

- Ansettelse av kommunalsjefer, samt tilsvarende konstituering og godkjenning av instruks/ stillingsbeskrivelser

4.3. ADMINISTRASJONSUTVALGET

Administrasjonsutvalget har avgjørelsesmyndighet i følgende saker:

SAKER OM PRINSIPPER OG REGLEMENTER

- Personalpolitiske prinsipper

SAKER OM ANSETTELSE, OPPSIGELSE MV.

- Arbeidstakerorganisasjonenes representanter (i utvelgelsesgruppene) kan, ved uenighet i den avgjørelse leder legger opp til, kreve at ansettelses-, oppsigelses-, avskjeds- og suspensjonssak, avgjøres her.

ANKER OG TVISTESPØRSMÅL MV.

- Anker fra organisasjoner på vedtak fattet av rådmannen

Administrasjonsutvalgets arbeidsgiverrepresentanter (kommunens arbeidsgiverutvalg)

FORHANDLINGSSAKER MV.

- Avgi stemme på kommunens vegne i uravstemminger om avtaler om lønns- og arbeidsvilkår inngått mellom KS og sentrale arbeidstakerorganisasjoner og sammenslutninger
- Avgi uttalelser til KS i sentrale arbeidsgiversaker
- Forhandlinger og avgjørelsesmyndighet angående lønn til toppledere i hht. Hovedtariffavtalens kap. 3.4.1. Fastsette lønnspolitiske prinsipper og rammer for forhandlinger

4.4. RÅDMANNEN

Rådmannen har avgjørelsesmyndighet i følgende saker:

SAKER OM PRINSIPPER OG REGLEMENTER

- Personaladministrative regelverk
- Intern delegasjon av avgjørelsesmyndighet i medbestemmelsessaker
- Organisering av medbestemmelse på administrativt nivå

SAKER OM ORGANISERING

- Organisasjonsplaner som ikke går på kommunens hovedstruktur - saker uten prinsipiell betydning
- Opprette/nedlegge stillinger innenfor rammer, mål og retningslinjer vedtatt i Handlingsprogram og/eller overordnede planer
- Endringer i ansvarsområde for stillinger

SAKER OM ANSETTELSE, OPPSIGELSER MV.

- Ansettelse i alle stillinger, unntatt de hvor avgjørelsesmyndigheten er lagt til kommunestyret etter formannskap, samt tilsvarende konstituering og godkjenning av instrukser/stillingsbeskrivelser
- Oppsigelse, avskjed og suspensjon for de samme stillinger
- Delegere sin myndighet til virksomhetsledere for ansettelse i samtlige stillinger i virksomhetene, med unntak av virksomhetsleder

PERSONALSAKER

- Enkelsaker
- Delegere sin myndighet til virksomhetsledere

ANKER OG TVISTESPØRSMÅL MV.

- Anker fra parter på enkeltvedtak fattet av virksomhetsleder (ikke klagerett etter forvaltningsloven)
- Tvistespørsmål om tolkning/praktisering av lov- og avtaleverk, reglementer osv.

FORHANDLINGSSAKER MV.

- Intern delegasjon av avgjørelsesmyndighet i rene arbeidsgiversaker
- Organisering av rene arbeidsgiversaker på administrativt nivå
- Forhandlinger, drøftinger og avtaleinngåelse med medarbeidere/organisasjoner saken gjelder, samt avgjørelsesmyndighet, i hht. hovedtariffavtalen, ekskl. kap. 3.4.1.
- Forhandlinger, drøftinger og avtaleinngåelse med medarbeidere/organisasjoner saken gjelder i hht. lov- og avtaleverk, forøvrig.

5. SPESIELL DELEGASJONSFULLMAKT – LANDBRUKSSAKER

5.1.	DELEGERING/AVGJØRELSESMYNDIGHET TIL FAGUTVALGET FOR LANDBRUK, VILT OG INNLANDSFISK.
5.1.1.	Uttalelse i konsesjonssaker etter konsesjonsloven som gjelder landbrukssaker.
5.1.2.	Uttalelse i saker som avgjøres av Fylkesmannen eller Statens landbruksforvaltning etter Forskrift om overføring av myndighet etter konsesjonsloven, jordloven, odelsloven og skogbruksloven §§ 2-4
5.1.3.	Fatte vedtak i saker som omhandler nyetablering av større veianlegg til landbruksformål, jfr. Forskrift om planlegging og godkjenning av veier til landbruksformål.
5.1.4.	Årlige totale fellingskvoter for elg og rådyr.
5.1.5.	Godkjenning av nye elgvald og driftsplaner for valdene.
5.1.6.	Gi uttalelse i spesielle arealsaker, for eksempel reguleringsplaner, med særskilt viltinteresser.
5.1.7.	Søke fylkeskommunen om forlenget jakttid på hjortevilt.
5.2.	DELEGASJON AV AVGJØRELSESMYNDIGHET TIL RÅDMANNEN
5.2.1.	Vedtak i mindre og ikke prinsipielle saker etter landbrukets særlovgivning.
5.2.2.	Vedtak om omdisponering og fradeling etter jordloven §§ 9 og 12 i kurante og mindre vesentlige planer/reguleringsplaner, vedr. gang/sykkelveger, busslommer, trafikkisikkerhetstiltak. Saken legges fram som melding i første møte i fagutvalget for landbruk, vilt og innlandsfisk.
5.2.3.	Fastsette vilkår om å nytte matjord fra omdisponert/fradelt areal, til landbruksproduksjon på eiendommen.
5.2.4.	Kurante saker etter forskrift om landbruksveier, jfr. pkt. 5.1.3. Saken legges fram som en samlet melding i fagutvalget for landbruk, vilt og innlandsfisk innen 31.12. hvert år.
5.2.5.	Godkjenning av nye, og endringer av tidligere rådyrvald.
5.2.6.	Fordeling av årlig totale fellingskvoter for rådyr på de respektive vald.
5.2.7.	Fellingstillatelser for skadegjørende hjortevilt. Fagutvalget kan delegere denne avgjørelse.
5.2.8.	Omdisponering og fradeling etter §§ 9 og 12 i jordlova av ubebygde og bebygde tomter ikke over 2 dekar. Unntatt fra dette er våningshus, kårhus og driftsbygninger.
5.2.9.	Forpaktningsavtaler, godkjenning. Forpaktningsloven §§ 1 og 4.
5.2.10.	Uttalelse i saker med spørsmål om en eiendom med flere registreringsenheter er å regne som en driftsenhet etter jordloven § 12. 6.ledd
5.2.11.	Vedtak i tilskuddsaker hjemlet i jordlov og skogbrukslov (bl.a. produksjonstilskudd og miljøtilskudd).
5.2.12.	Oppfølging ved overtredelse av vilkår satt med hjemmel i landbrukets særlover.
5.2.13.	Utsettelse av boplikt inntil 5 år.
5.2.14.	Nydyrking inntil 15 daa.

5.2.15.	Behandling av saker etter forskrift om gjødselvarer mv av organisk opphav.
5.3.	KLAGE/ANKEMULIGHETENE I DELEGERTE SAKER
5.3.1	Klage/ankemulighetene i de delegerte sakene ivaretas ved at klage/ankeinstans er Miljøutvalget, unntatt: - Forskrift om regionale miljøtilskudd for jordbruket i Buskerud - Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket - Forskrift om miljøplan - Forskrift om gjødselplanlegging - Forskrift om tilskudd til avløsning - Forskrift om tidligpensjon for jordbrukere - Forskrift om erstatning ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon - Forskrift om plantevernmidler - Forskrift om gjødselvarer mv av organisk opphav
5.4.	PROTOKOLL
	Protokoll fra fagutvalget for landbruk, vilt og innlandsfisk legges frem for Miljøutvalget som melding.

6. SPESIELL DELEGASJONSFULLMAKT - SAKER OM SALG OG SKJENKING AV ALKOHOL

6.1 DELEGASJON AV AVGJØRELSESMYNDIGHET TIL FORMANNSKAPET

6.1.1. Saker som

- bevilling til salg av øl og alkohol med lavere alkoholinnhold enn 4,76 %
- tid for salg

6.1.2. Saker som

- bevilling til skjenking av øl, alkohol med lavere alkoholinnhold enn 4,76 %
- vin og brennevin
- tid for skjenking

Unntatt er saker om skjenking for enkelt anledning og søknad fra fast bevillingshaver om unntak for enkelt anledning fra bestemmelser om skjenketid, -sted, styrer eller stedfortreder, jfr. pkt. 6.3.2.

6.2. DELEGASJON AV AVGJØRELSESMYNDIGHET TIL HELSE-, SOSIAL- OG OMSORGSUTVALGET

6.2.1 Inndragning av salgsbevilling.

6.2.2 Inndragning av skjenkebevilling etter 6.1.2.

6.2.3 Tildeling av advarsel.

6.3 DELEGASJON AV MYNDIGHET TIL RÅDMANNEN

6.3.1 Saker om bevilling til skjenking av øl, vin og brennevin for en enkelt anledning og saker om endring eller omgjøring av slik bevilling.

6.3.2 Søknad fra fast bevillingshaver om unntak for enkelt anledning fra bestemmelser om skjenketid, -sted, styrer eller stedfortreder.

6.3.3 I tidsrommet 15.06. - 15.08.: Tildeling av advarsel samt inndragning av salgs- og skjenkebevilling, for tiden fram til første møte i Tjenesteutvalget. Vedtak refereres i utvalget på første møte.

6.4. BEHANDLING AV KLAGESAKER

Behandling av klager som underinstans før oversending til fylkesmannen:

- For vedtak fattet av Formannskapet: Formannskapet
 - For vedtak fattet av hovedutvalget eller rådmannen: Tjenesteutvalget
- Jfr. delegasjonsreglementet pkt. 2.3, 3. og 4. avsnitt.

7. KONTROLL OG RAPPORTERING

7.1. HOVEDUTVALGENE

Hovedutvalgenes møtebøker legges fram som melding for kommunestyret.

7.2. ANDRE SELSKAPER DER KOMMUNEN ER MEDEIER

Protokoll for andre utvalg, styrer og råd, legges fram som melding for formannskap/hovedutvalg, og referater fra Rådet for Vestregionen og Rådet for Vestvikenregionen, legges fram som melding for formannskapet.

Referater fra Kontrollutvalget legges fram som melding for kommunestyret.

7.3. RÅDMANNEN

Rådmannen står ansvarlig overfor kommunestyret for alle avgjørelser som fattes i administrasjonen.

Rådmannen legger ikke fram for kommunestyre eller hovedutvalg løpende lister over administrative avgjørelser i hht. fullmakt.

Kommunestyrets kontroll med administrasjonen utøves gjennom kommunens fastsatte system for økonomistyring, målfastsetting og resultatrapportering.

8. REVISJON

I tråd med KommuneLOVEN § 39 nr. 2 skal kommunestyret selv vedta reglement for delegasjon av avgjørelsesmyndighet og for innstillingsrett innen 31. desember året etter at kommunestyret er konstituert. Sist vedtatte reglement og eventuelle andre vedtak gjelder inntil nytt reglement er vedtatt.

ETISKE RETNINGSLINJER FOR FOLKEVALGTE OG MEDARBEIDERE I LIER KOMMUNE

Vedtatt av kommunestyret 10.10.2011, sak 74, ~~ajourført XXXX~~.

Som en demokratisk styrt samfunnsorganisasjon er Lier kommune avhengig av tillit og et godt etablert omdømme. Kommunens etiske retningslinjer beskriver våre grunnleggende verdier, prinsipper og retning for høy etisk praksis. Kjennskap til, og respekt for dette verdigrunnlaget, systematisk refleksjon over dilemmaer og en atferd i samsvar med uttrykte holdninger, er avgjørende.

De etiske retningslinjer gir ikke en detaljert instruks om handlinger i det praktiske liv. Hver enkelt folkevalgt og medarbeider har et selvstendig ansvar for egne handlinger og at disse faktisk er i tråd med de etiske retningslinjene som er vedtatt for kommunens virksomhet.

Varsling gjør det mulig å rette opp kritikkverdige forhold. Folkevalgte og medarbeidere har et selvstendig ansvar for at egne handlinger er i samsvar med de etiske retningslinjene. Som arbeidsgivere og rollemodeller skal folkevalgte og ledere spesielt legge til rette for etisk refleksjon.

Lier kommunes etiske retningslinjer er både plattformen for å bearbeide problemstillinger internt og signalisere utad hva vi står for. De vil bli brukt som tolkningsgrunnlag så vel forebyggende som i vurdering av konkrete tilfeller.

Kommunens **Etikkplakat** ~~og~~ **Varslingsplakat** ~~og~~ **Nettikette** er en del av de etiske retningslinjene.

Åpenhet

Lier kommunes medlemskap i Transparency International, Norge, forplikter både folkevalgte og medarbeidere.

Åpenhet skal derfor prege alle ledd i Lier kommune. Selv om opplysningene etter loven kan unndras offentligheten, er det ikke dermed gitt at de skal hemmeligholdes. Innbyggernes kontroll med forvaltningen forutsetter at allmennheten også får innsyn i forhold som ved nærmere ettersyn og diskusjon kan ha potensial for forbedring eller være kritikkverdige.

I en åpen bedriftskultur legger ledelsen til rette for at alle medarbeidere har innsyn i og forstår veivalg som tas. Ulike syn og kritikk blir hørt, vurdert og respektert. Men de ~~-~~beslutninger som så fattes etter korrekte administrative eller politiske prosesser skal da respekteres av alle.

Redelighet

Redelighet betyr at folkevalgte og medarbeidere opptrer åpent, ærlig og rettskaffent i møte med befolkning, brukere, samarbeidspartnere og hverandre. Alle parter skal oppleve at informasjonen kommunen gir muntlig og skriftlig, inneholder korrekte og relevante opplysninger. Redelighet er en forutsetning for tillit og godt omdømme.

Lojalitet

Folkevalgte og medarbeidere skal overholde lover og retningslinjer som gjelder for Lier kommunes virksomhet, og forholde seg lojalt til vedtak og avgjørelser i samsvar med kommunens etiske retningslinjer. Det er likevel ikke lojalt mot Lier kommune å bidra til å skjule kritikkverdige forhold.

Habilitet og rolleklarhet

Folkevalgte og medarbeidere skal opptre upartisk og praktisere likebehandling. Kommunens interesser og personlige interesser skal ikke blandes. Den enkelte har selv ansvar for å opplyse om egen habilitet, og å tre til side når saken krever det. Dobbeltroller og rollekombinasjoner som kan føre til interessekonflikter eller påstander om dette, skal unngås.

Formatert: Normal

Kommunens folkevalgte og medarbeidere i sentrale leder- og administrative stillinger skal registrere seg med aktuell informasjon i "Styrevervregisteret". Offentlig tilgjengelige opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret innhentes automatisk, en gang i året, i desember, for de som er registrert i Styrevervregisteret. til KS. Registrering og oppdatering skal skje en gang i året. Rådmannen har ansvaret for registrering og oppfølging. Registreringen skal være offentlig tilgjengelig. Det er ikke ønskelig at kommunens overordnede administrative ledelse deltar aktivt i partipolitisk virksomhet.

Kritikkverdige forhold skal rettes opp

Varsling er å videreformidle opplysninger om kritikkverdige forhold til noen som kan bidra til at forholdene rettes opp. Kritikkverdige forhold kan være brudd på lov eller retningslinjer, uforsvarlig saks- eller klientbehandling, mobbing og diskriminering, eller annen kritikkverdig atferd. Negative sanksjoner overfor den som varsler, er uakseptabelt og i strid med arbeidsmiljøloven § 2-4. Ethvert varsel medfører undersøkelsesplikt. Den som blir varslet har ansvar for at saken følges opp på en måte som gjør at medarbeidere i Lier kommune skal oppleve at det er ønskelig og trygt å si ifra om bekymringer og kritikkverdige forhold. Den eller de det varsles om skal også ha sikret sin rettsikkerhet i den prosess som igangsettes. Varsleren skal ha tilbakemelding om oppfølging av saken. Dersom de kritikkverdige forholdene ikke blir rettet opp, kan det være ønskelig med ekstern varsling. Varslerens identitet er i utgangspunktet en fortrolig opplysning, men varsleren må være oppmerksom på at det kan bli nødvendig å oppgi identiteten i forbindelse med nærmere undersøkelse av saken.

Se for øvrig VARSLINGSPLAKATEN for medarbeidere i Lier kommune.

Ytringsfrihet

Alle medarbeidere har som samfunnsborgere ytringsfrihet, og kan delta i den alminnelige samfunnsdebatt. Ytringsfriheten gir også ansatte rett til å uttale seg kritisk til forhold som berører virksomheten de jobber i. Det gir et godt grunnlag for en opplyst samfunnsdebatt at medarbeidere uttaler seg basert på faglig innsikt. Men det må klart fremgå at medarbeiderne

deltar i samfunnsdebattene på egne vegne. Kommuneledelsen har rett til å beslutte hvem som uttaler seg på kommunens vegne.

Fortrolige opplysninger/informasjon

Alle saksopplysninger skal behandles etter offentlighetsloven. Den lovpålagte taushetsplikten skal overholdes. Enhver bruk av personopplysninger skal sikres **slik at** enkeltpersoner ikke blir skadelidende. Meldinger om kritikkverdige forhold knyttet til navngitte personer som samles inn og lagres eller behandles elektronisk, er å anse som personopplysninger. Kommunens varslingsrutiner skal praktiseres i henhold til personopplysningslovens § 11. I tillegg skal rutiner legges opp slik at kravene til datasikkerhet og sletteplikt oppfylles. Opplysninger som mottas i forbindelse med arbeidet i kommunen, må behandles respektfullt og ikke brukes til personlig vinning.

Mobbing og diskriminering

Lier kommune er imot enhver form for diskriminering og forventer at folkevalgte og medarbeidere bidrar til å virkeliggjøre denne holdningen.

Mobbing av kolleger skal ikke forekomme. Medarbeiderne har et ansvar for å gripe inn eller varsle nærmeste leder dersom de oppdager at kolleger blir mobbet på arbeidsplassen. Når nærmeste leder opptrer uakseptabelt, skal saken om nødvendig bringes til neste nivå, jfr. kommunens HMS- håndbok.

Gaver og andre fordeler

Folkevalgte og medarbeidere skal ikke utnytte sin stilling til å oppnå personlige fordeler eller gaver av en art som kan påvirke eller være egnet til å påvirke handlinger, saksforberedelser eller vedtak. Spontane gaver av lav verdi som ikke har rot i noe avtaleforhold, herunder blomster, vin, konfekt o.l. ansees likevel ikke å være i strid med retningslinjene. Ved tilbud om gaver og fordeler av et omfang som går ut over kommunens retningslinjer, skal nærmeste leder kontaktes. Slike gaver skal ikke mottas, men returneres avsender sammen med et brev som redegjør for kommunens regler om dette.

Moderate former for gjestfrihet og representasjon hører med i samarbeidsforhold og informasjonsutveksling. Graden av oppmerksomhet må imidlertid ikke være slik at den kan påvirke beslutningsprosesser eller kan vekke mistanke om påvirkning. Reise- og oppholdsutgifter i faglig sammenheng skal dekkes av kommunen. Unntak fra dette prinsippet kan bare skje etter særskilt vedtak av rådmannen. Folkevalgte legger slike saker frem for ordføreren. Der kommunens innkjøps- og rabattordninger ikke eksplisitt omfatter alle medarbeidere, kan ikke medarbeidere og folkevalgte påberope seg private fordeler på kommunens vegne.

Gjensidig respekt for avtaleverket – forholdet til annet arbeid

De forskjellige punkter i arbeidsavtalen, tariffavtale og stillingsinstrukser som gjelder mellom kommunen og den enkelte medarbeider, skal overholdes og respekteres av begge parter. Ekstra arbeid utenfor Lier kommune må ikke føre til at medarbeidere kommer i uheldige dobbelroller, habilitetsproblemer eller i annen form for konflikt med ens virke i kommunen. Medarbeidere kan derfor ikke uten videre utføre annet lønnet arbeid utenfor virksomheten.

eller etablere næringsvirksomhet av et omfang som kan gå utover vedkommendes arbeidsavtale med kommunen. Medarbeidere som utfører slike sideaktiviteter i tillegg til sin kommunale ansettelse må derfor uoppfordret avklare dette forholdet med kommunens administrative ledelse.

Privat bruk av kommunens utstyr

Kommunens biler, tilhengere, maskinpark og båter m.v. skal som hovedregel kun benyttes i kommunens tjeneste. Virksomhetsleder avgjør om utstyret likevel kan lånes ut til medarbeidere til privat bruk. Utlånet skal registreres og brukeren står ansvarlig for utgifter og eventuelle skader som følge av utlånet.

REGLEMENT FOR REGISTRERING AV VERV OG ØKONOMISKE INTERESSER M.V.

Vedtatt av kommunestyret xxxx, sak xx.

1. REGISTRERING AV STYREVERV OG ØKONOMISKE INTERESSER

Lier kommune har vedtatt å legge til rette for registrering av styreverv, økonomiske interesser m.v. i KS' sentrale register, "Styrevervregisteret". som er et verktøy som KS tilbyr kommuner, fylkeskommuner og kommunalt eide selskaper for å bidra til åpenhet om roller og interesser i kommunesektoren. Registeret er åpent for allmennheten på nettsiden www.styrevervregisteret.no. KS eier registeret, mens Kommuneforlaget er ansvarlig for den tekniske driften på vegne av KS.

2. HVEM SOM KOMMER INN UNDER ORDNINGEN

Tilrettelegging for registrering omfatter:

- a) Folkevalgte: Medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret, hovedutvalgene, kontrollutvalget og klagenemnda.
- b) Medarbeidere: Rådmannen, kommunalsjefer, virksomhetsledere, kommuneadvokat, og innkjøpsrådgiver.

Disse betegnes som brukere.

3. REGISTRERING

Navn på folkevalgte og medarbeidere, og deres politiske verv eller stilling er overført fra Kommuneregisteret til Styrevervregisteret automatisk. På den måten kan andre se hvilke formelle politiske posisjoner folkevalgte har, eller hvilken stilling en leder i kommunen har.

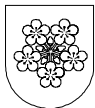
4. HVILKE OPPLYSNINGER REGISTRERES

I tillegg til opplysninger i pkt.3 blir offentlig tilgjengelige opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret («Brønnøysundregistrene») innhentet automatisk for de som er registrert i Styrevervregisteret. Opplysninger herfra innhentes en gang i året, i desember. Kommuneforlaget sender årlig en e-post i etterkant av dette med link til registeret slik at den enkelte selv kan oppdatere og redigere opplysninger. Du må selv melde fra til kommunens kontaktperson om det er endringer knyttet til navn eller verv/stilling i kommunen

Som folkevalgt eller medarbeider oppfordres til du til å kontrollere hvilke opplysninger som er publisert om deg, og selv legge til eventuelle verv eller interesser. Det kan være andre forhold du er engasjert i som kan komme til å bli berørt av kommunens virksomhet, eller som kan sette deg i en dobbeltrolle som folkevalgt eller ansatt. Det kan for eksempel være ulike styreverv, næringsinteresser, konsulentoppdrag eller større aksjeposter. Jfr. kommunens etiske retningslinjer.

Verv og interesser som er registrert i Styrevervregisteret vil kun brukes for dette formålet.

For mer informasjon om Styrevervregisteret, se www.styrevervregisteret.no

RETNINGSLINJER FOR POLITIKERES PÅMELDING TIL KURS, KONFERANSER OG SEMINARER

Vedtatt av kommunestyret 15.05.2007, sak 41, 07.09.2010, sak 67, xx.xx.2014, sak xx, og med redaksjonelle endringer.

På budsjettet for sentrale politiske organer (kommunestyret, hovedutvalgene, administrasjonsutvalget og kontrollutvalget) er det budsjettpost for egne og eksterne kurs, konferanser og seminarer. Posten skal dekke deltakeravgift, hotellopphold og reiseutgifter.

De fleste innbydelsene er stilet til kommunen/ordføreren, men arrangører sender også innbydelser direkte til politikere.

For å få en optimal bruk av kursmidlene gjelder følgende:

1. Alle kurstilbud som mottas i rådhuset sendes lederen av aktuelt hovedutvalg. Innen fastsatt frist rapporterer leder til politisk sekretariat, om kurset er aktuelt for en eller flere av utvalgets medlemmer.

Hovedutvalgsledere som mottar tilbud direkte fra arrangør, foretar tilsvarende vurdering og rapporterer til politisk sekretariat.

2. Ordfører og varaordfører utgjør kursutvalg, og beslutter politikerdeltakelse. Politisk sekretariat sender melding til utvalgsleder og deltakere.

3. Politisk sekretariat foretar påmelding, underretter deltakere og bestiller eventuelt hotellopphold og reisebilletter i samråd med de som skal delta.

Rådmannens saksutredning:

Tertialrapporten beskriver avvik i forhold til budsjett 2014 mens månedsrapporten for april viser økonomiske oversikter.

Månedsrapporten for april er først klar etter skrivefrist for utvalgsrunden, rapporten sendes Gruppelederne, og legges ut på internettsidene, så snart den er klar (ca. 24 mai).

Vedlegg:

1. tertialrapport 2014

Rådmannens

1. TERTIALRAPPORT 2014

Avgitt 12. mai 2014

Samfunn	Tjenester
Medarbeidere og organisasjon	Økonomi

Innhold:

Innledning	side 1
Samfunn	side 4
Tjenestene	side 7
Medarbeidere og organisasjon	side 18
Økonomi	side 19

Vedlegg

Investeringsoversikt	Side 22
Status tjenesteområdenes fokusområder og mål	Side 25

Hvert tertial rapporterer rådmannen til kommunestyret. I hovedtrekk omfatter rapporten en beskrivelse av resultatoppnåelse og økonomisk status som skal danne grunnlag for ev. justeringer i løpet av drifts og regnskapsåret.

Det er Lier kommunes egne retningslinjer som er førende for rapporteringen, med vekt på avvik i resultater og ressursbruk fra hva som ble fastsatt i kommunestyrets vedtak om handlingsprogram og økonomiplan 2014-2017 og årsbudsjett 2014.

Dette betyr blant annet at rapporteringen fra administrativt til politisk nivå skjer i form av *en felles rapport*, som går til alle hovedutvalg, formannskapet og kommunestyret.

Rapporteringen er først og fremst en avviksrapportering og skjer på to hovedområder:

- Rapportering på mål og oppdrag - jfr. Resultatavtalene, mål og tiltaksplan budsjett 2014.
- Rapportering av ressursbruk - jfr. Regnskap og budsjett 2014.

Tertialrapporten består av to dokumenter

- Tertialrapporten (dette dokument) - beskriver avvik i forhold til økonomi og mål fra vedtatt budsjett
- Månedsrapport for august angir faktiske regnskapstall (foreligger ca. 24. mai)

Innledning

Lier kommunes visjon er *grønne Lier*; folkehelsearbeidet er et viktig element. I så måte har 1. tertial vært en aktiv periode. I mars åpnet blant annet den nye frisklivssentralen i Lier, og rundt 70 personer har så langt benyttet seg av tilbudet. Kommunen har prosjekter for mer fysisk aktivitet og sunne matvaner i flere skoler og barnehager, og i begynnelsen av mai fikk arrangementet på verdens aktivitetsdag stor oppslutning.

Mer fysisk aktivitet er det også lagt til rette for på Lierskogen, med den 2000 kvadratmeter nye Heiahallen. I mars var det storslagen åpning av anlegget. Dette er et viktig løft for Heia skoles rundt 300 elever, men også for idrettslag og resten av lokalmiljøet på Lierskogen.

Også i arbeidet med forprosjektet for fjordbyplanene på Lierstranda har det skjedd mye gjennom årets første måneder. Forprosjektet er startet opp for fullt, og prosjektet er foreløpig bemannet med en ansatt fra hver kommune og det er engasjert prosjektsekretær. Det blir utarbeidet en strategisk plan som inneholder

- inndeling i delområder for felles planlegging
- korridorer for veier, g/s-veier og kollektivtraseer
- grønnekorridorer, senterfunksjoner, offentlig tjenestetilbud
- retningslinjer for videre planlegging
- strategi for å sikre gjennomføringen

En annen viktig begivenhet i 1. tertial var styrevedtaket 28. april i Vestre Viken HF der det gikk inn for å bygge nytt sykehus på Brakerøya og Lierstranda. Vedtaket må godkjennes av Helse Sørøst og i Helsedepartementet. Vestre Viken HF starter utarbeidelse av planprogrammet for reguleringsplanen og Drammen og Lier kommuner samordner planbehandlingen.

Presset økonomi

I arbeidet med omstilling har rammene på virksomhetene de siste årene blitt redusert for å møte høyere finanskostnader og for å opparbeide et handlingsrom i økonomien. I årsresultatet for 2013 var handlingsrommet avgjørende for at kommunen totalt sett ikke gikk med underskudd.

Ved inngangen av 2014 var det kjent at omsorg hadde et tilpasningsbehov på rundt 15 mill. kr. på uløste rammereduksjoner. Dette legger press på handlingsrommet. Ved 1. tertial ser vi at sosialhjelpsutgiftene øker, og Nav melder om et mulig overforbruk på rundt 9 mill. kr i forhold til budsjett. Det er også andre områder som melder om mindre mulige overforbruk. Rådmannen er derfor bekymret over utviklingen i økonomien. Sektorene arbeider med å redusere mulige avvik, men dersom utviklingen fortsetter kan det bli behov for å bruke midler fra disposisjonsfondet eller utsette nedbetaling av gjeld for å unngå underskudd.

Situasjonen forsterker nødvendigheten av det arbeidet som gjøres med å tilpasse økonomien, og viser hvor viktig det er å opprettholde tilstrekkelig handlingsrom til å kunne håndtere avvik. Omstillingsarbeidet har pågått over flere år. Tiltakene er nå mer

krevenne å finne/iverksette og konsekvensene blir større. Det er blant annet etterslepet av tiltak som gjør at økonomien nå blir satt under press.

Når handlingsrommet blir brukt for å unngå underskudd fører dette til høyere lånegjeld og lavere vekst i frie avsetninger. Dette hemmer arbeidet med å få en sunn økonomi.

Rådmannen foreslår ikke budsjettjustering på områdene med overforbruk i 1. tertial, men tiltak på de enkelte områdene vil bli iverksatt for å redusere avvikene. Oppfølgingen av økonomien vil få et forsterket fokus fremover, og behovet for tiltak vil bli vurdert fortløpende.

FORSLAG TIL BUDSJETTJUSTERINGER

Rådmannen foreslår følgende budsjettjusteringer i 1. tertialrapport

Driftsbudsjettet

1000 kr.	Økt inntekt/ Redusert utgift	Økt utgift/ Redusert inntekt
Tjenestene:		
1 40% stilling feltsykepleier		240
2 Vask av personaltøy		430
3 Inndekning undersk. Betzy krisesenter		140
Fellesområdet:		
4 Bruk av disposisjonsfond	810	
Sum	810	810

1. Bevilges opp en 40 % feltsykepleier (side 12)
2. Økte kostnader ved vask av personaltøy (Side 13)
3. Inndekning av underskudd ved Betsy krisesenter 2012 (side 22)
4. Punktene 1-4 kompenseres ved bruk av disposisjonsfond. Kompensasjon av rammene fra 2015 behandles i Handlingsprogrammet.

Investeringsbudsjettet

Det foreslås ingen endringer i investeringsbudsjettet

Samfunn

Status målrapporting

Klima og energi:

Mål: Redusere utslipp av klimagasser fra stasjonære og mobile kilder i egen virksomhet

Klar. Melding til MU mai 2014. Strategien implementeres etter behandling i MU.
Revisjon av energi- og klimaplan utsettes til 2015. Gjeldende plan forlenges.

Mål: Stimulere innbyggere og næringsliv til energi- og klimainnsats

I rute. Melding om KlimAvis kommer til behandling i mai. KlimAvis distribueres til alle husstander. Nye kommunale nettsider vil forbedre informasjonen.

Bedre folkehelse:

Mål: Flere leveår med god helse i befolkningen og reduserte sosiale helseforskjeller

I rute. Det jobbes systematisk med å videreutvikle det kommunale folkehelsearbeidet innenfor hvert av de tre hovedtiltaksområdene – Helsefremmende og forebyggende folkehelsearbeid – Tidlig intervensjon hos personer i risikogrupper – Formidle kunnskap om folkehelsesammenhenger.

Lier Frisklivssentral ble offisielt åpnet 4. mars og ca. 70 personer har så langt fått tilbud. Av øvrige tiltak som er i gang kan nevnes: Prosjektet «Sunne og aktive liunger» med fokus på fysisk aktivitet og gode matvaner – Hjemmetjenestens videreutvikling av helseveiledning til seniorer – Samarbeid mellom Frisklivssentralen og psykisk helse om gjennomføring av «Kurs i mestring av depresjon» våren 2014.

Åpen, verdidrevet og samfunnsansvarlig kommuneorganisasjon

Mål: Etablert en etisk standard for kommunens virkeområder

I rute. Kommunen deltar med andre kommuner i korrupsjonsforebyggende nettverk i regi av KS og Transparency International. Avsluttende samling ble holdt i mars.

Mål: Sikret åpenhet og tilgjengelighet knyttet til ivaretagelsen av kommunens samfunnsmandat, tjenestetilbud og regelforvaltning.

I rute. Det arbeides løpende med å forbedre kommunikasjonen med kommunens innbyggere og næringsdrivende. Kommunens hjemmesider blir videreutviklet

Lierstranda og Brakerøya

Arbeidet med forprosjektet er startet opp. Det er foreløpig bemannet med en ansatt fra hver kommune og det er engasjert prosjektsekretær. Det blir utarbeidet en strategisk plan som inneholder

- inndeling i delområder for felles planlegging
- korridorer for veier, g/s-veier og kollektivtraseer
- grønncorridorer, senterfunksjoner, offentlig tjenestetilbud
- retningslinjer for videre planlegging
- strategi for å sikre gjennomføringen

Strategisk plan er beregnet å være ferdig og komme til politisk behandling i andre tertial.

Nytt sykehus

Styret i Vestre Viken HF vedtok 28.04 å gå inn for å bygge nytt sykehus på Brakerøya og Lierstranda. Vedtaket må godkjennes av Helse Sørøst og i Helsedepartementet. Vestre Viken HF starter utarbeidelse av planprogrammet for reguleringsplanen og Drammen og Lier kommuner samordner planbehandlingen.

RV 23

Statens vegvesen har begynt å forberede reguleringsarbeidet for videreføring av RV 23 fra Linnes til E 18 med sikte på å kunne bygge denne parsellen i direkte fortsettelse av parsellen Linnes-Dagslett. I første omgang blir alternativer for utforming av krysset med E 18 ved Strandbrua og krysset på Brakerøya vurdert og det var oppstartseminar for arbeidet den 24. mars der begge kommunene og fylkeskommunen deltok.

Lokalpolitiske grunnlaget for sak om bompengeneinnkreving på parsellen Linnes – Dagslett er kvalitetssikret i Vegdirektoratet og oversendt Lier og Røyken kommune, og Buskerud FK. Sak kommer til politisk behandling i kommunene i juni.

Jernbane

Jernbaneverket presenterte status for utredning om areal- og sporbehov i Drammensområdet for administrasjonen rett før påske. JBV tar sikte på å sende den til uttalelse i berørte kommuner før de tar endelig stilling til valg av løsninger.

Buskerudbyen

Sak om videreføring av avtalen om Buskerudbysamarbeidet er behandlet og vedtatt med noen endringer i Lier kommunestyre.

Forberedelsene til drøftingene om Buskerudbypakke 2 er startet opp med politisk behandling av grunnlaget for drøftingene og oppnevning av et politisk utvalg som skal delta i det videre arbeidet med de øvrige partnerne.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Arbeidet med å gjøre Lier til en miljøvennlig kommune videreutvikles. Ulike virkemidler kartlegges og det ses på alternativer til Miljøfyrtårn-sertifisering.	HP 13-16 oppd 2.7	I gang	Miljørapport 2012 for Lier kommunes virksomhet ble lagt frem i august 2013
Det avsettes en egen pott til prosjektfinansiering (i samarbeid med andre aktører). Mulige prosjekt kan være "Økt bruk av marka" i samarbeid med Statskog og Turistforeningen. <u>Samordnet med:</u> Prosjektfinansiering – egenandel rammeendring 0,3 mill. kr	HP 13-16 oppdr 2.12 HP 13-16 ramme	I gang	Melding om tiltak som skal gjennomføres i løpet av 2014 ble fremlagt for Miljøutvalget i desember Følges opp videre av Kultur og fritid.
Fremtidig utnyttelse av Fjordbyen/Lierstranda vil stå sentralt i mange år fremover. Dette for å sikre de verdier som ligger i området hvor kommunen indirekte er en betydelig tomteeier. For å sikre nødvendig gjennomføringskraft i utvikling av Fjordbyen forutsettes det at utformingen av områdeplaner skjer i samarbeid med aktører som ønsker å utvikle området og har evne til å gjennomføre en langsiktig eiendomsutvikling. Oppstart: januar 2014.	HP 14-17 oppd 2.4	I gang	Arbeidsgruppe bestående av ansatte fra Drammen og Lier kommune har startet arbeidet i januar 2014

Befolkningsendring

I 1. kvartal vokste Lier med 57 personer.

Dette gir en vekst i kvartalet på 0,23 %, mot 0,7 % i tilsvarende periode i 2013. De fire siste kvartalene har veksten vært avtagende. Dette kan henge sammen med at boligbyggingen har avtatt. Stoppenkollen er snart ferdig utbygd, og i andre områder som bygges ut er det årlige utbyggingsvolumet forholdsvis beskjedent.

	Antall Personer
Folkemengde 1.1.2014	25 175
Endringer 1. kvartal	57
Herav	
Født	72
Døde	52
Innflyttinger	397
Utflyttinger	360
Folkemengde 1.4.2014	25 232

Tjenestene

Grunnskole

Status økonomi

De aller fleste skolene, og PP-tjenesten, er i rute. De få skolene som ikke holder budsjett i vårhalvåret, har satt i gang tiltak for å komme i mål til nyttår.

I HP 2014-17 ble det vedtatt å redusere tilbud om leksehjelp, et kutt som ville medføre en besparelse på 1,5 mill. kr. Etter at reduksjonen i tilbudet ble innført, ble det fra fylkesmannen påpekt at dette var i strid med gjeldende lovverk, og at de signalene regjeringen hadde gitt om å avskaffe leksehjelp ble endret. Tilbudet ble derfor gjeninnført i løpet av kort tid. Fra august 2014 vil tilbud om leksehjelp gis på 5.-8. trinn, med to timer på hvert trinn (i dag gis tilbudet til 1.-4.trinn).

Det rapporteres et merforbruk for skoleskyss. Prognosen tilsier et avvik på ca. 2,6 mill. kr i 2014. Dette skyldes en stor økning av ledsagerkjøring (månedlig kostnad på 160.000 kr), økt skyss til funksjonshemmede og en økning av pris (utover prisstigning) på busskort fra Brakar. I tillegg kan det se ut til at rammen for skyss ikke har blitt kompensert for aktivitetsvekst de siste årene. Det var et merforbruk på 1,1 mill. kr i 2011, 2 mill. kr i 2012 og 1 mill. kr i 2013.

Endret tiltak på rammereduksjon

Siden tiltaket med redusert leksehjelp ikke var gjennomførbart er omstillingskravet på 1,5 mill. kr i HP 2014-17 lagt som et flatt kutt på hver skole.

Status målrapporing

- Virksomhetene rapporterer at de er i rute med mål i HP med unntak av område miljø der to skoler fortsatt ikke er sertifiserte.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Endringer driftsbudsjett 1 mill. kr. Skolen – digital kompetanse/PPT/regning	HP 13-16 ramme	Iverksatt	Regning er et av Lierskolens fokusområder og utviklingsarbeidet er igangsatt.
Fremtidig bruk av Frydenhaug skole vurderes der man ser om tilbudet kan gis innen egen virksomhet. Parallelt gjenopptas forhandlinger med Drammen kommune om økonomisk ramme for fortsatt bruk av Frydenhaug. Frist: I løpet av 2. halvår 2014	HP 14-17 oppd 2.5	Pågår	Oppdraget inngår i innovasjonsprosjektene.
I tilknytning til fysisk aktivitet innen skoleområdet og «Aktiv på skolevei» vurderes omfang av skoleskyss på nytt. Frist: i løpet av 1. halvår 2014.	HP 14-17 oppd 2.6	Pågår	Legges frem til politisk behandling høsten 2014.

Gjenstående ramme for leksehjelp benyttes av den enkelte skole for elever med spesielle behov/utsatte grupper.	HP 14-17 oppd 2.7	Utgår	Fylkesmannen i Buskerud har påpekt ovenfor Lier kommune at leksehjelp skal fortsette også etter 1.8.2014. Departementet har gjennomført en høring der de signaliserer at kommunen kan organisere leksehjelp på andre trinn enn det det er i dag.
2.14. For å styrke tilbudet innen PPT vurderes et nærmere samarbeid/sammenslåing med Røyken og Hurum eller andre kommuner. Frist: i løpet av 2014.	HP 14-17 oppd 2.14	Pågår	Arbeidsgruppen har vært i kontakt med kommuner med ulike organiseringer, derav Røyken og Hurum. Legges frem til politisk behandling høsten 2014.

Barnehage

Status økonomi

De tre kommunale barnehagene er i rute.

Kommunalt tilskudd til private barnehager ligger 1,2 mill. kr over budsjett. Det er sannsynlig at området vil ende opp noe over budsjett i 2014. Prognosen er usikker, det er fortsatt mange ukjente faktorer; justering av tilskudd ved tellepunkt 1.mai og 1.september, avregning av kommunale barnehager og fakturering av barn fra andre kommuner.

Status målrapportering

- Virksomhetene rapporterer at de er i rute med de virksomhetsspesifikke målene.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
For å tilpasse behovet etter barnehageplass i Øvre Lier vurderes det å utvikle en avdeling/ redusere tilbudet ved Dambråtran barnehage. Frist: i løpet av 1. halvår 2014.		Pågår	Ved 15.12.13 var alle plassene ved Dambråtan besatt. Fra 1.8 mangler barnehagen en del barn og vi er i gang med en nedbemanning.
2.9. Tilsynet/oppfølging av de private barnehager vurderes med tanke på forenkling, gjerne i samarbeid med Røyken og Hurum eller andre kommuner. Frist: i løpet av 2014.		Ikke iverksatt	

Andre saker

- Hennummarka barnehage er nymalt og uteområdet er oppgradert.

Omsorgstjenestene

Status økonomi

Omsorg har hatt utfordringer med å finne tiltak for rammereduksjonene fra strukturprosjektet, ved inngangen av året gjensto ca. 15 mill. kr i uløste kutt. Det er igangsatt utredning og planlegging av tiltak for å dekke inn 10 – 12 mill. kr. Tiltakene vil legges fram i egen sak, effekten i 2014 er usikker.

Hjemmetjenestene

Hjemmetjenestene melder om balanse på årsbasis. Begge hjemmetjenestesonene melder om økt aktivitet og brukere med omfattende somatikk.

Sykehjemmene og rehabiliteringsvirksomheten

Sykehjemmene melder om forventet balanse for 2014. Rehabilitering melder om utfordringer på variabel lønn grunnet mange fødselsvikariater og sykefravær.

Bofellesskap for funksjonshemmede

Ytre Lier bofellesskap melder om utfordring med nok personell pga. forflytning av en bruker hvor personalet måtte følge med.

Arbeidssenter og ASVO

I fusjonen mellom arbeidssenteret og Asvo er det forutsatt noen besparelser i personalressurser som viser seg vanskelig å realisere. Rådmannen avventer vurderingen av kompensasjon til 2. tertial, til pristabellen med Asvo er ferdigforhandlet og fusjonen er gjennomført. Åpningen i nye lokaler er planlagt ca. 1.8.2014

Psykisk helse

Melder om forventet balanse for 2014.

Bofellesskap for demente

Melder om utfordringer med høyt sykefravær og tilsvarende høyt vikarbruk. Virksomheten vil ha utfordringer med å nå balanse for 2014. Velferdsteknologien som er installert i Bratromveien 11 har en årlig driftskostnad på om lag 70 000 kr. Disse kostnadene var opprinnelig tenkt dekket gjennom ikt-handlingsplan, men grunnet skille mellom drift og investering må dette regnskapsføres i driftsregnskapet. Det tilstrebes at utgiften dekkes innenfor eksisterende rammer.

Status målrapportering

- Virksomhetene rapporterer at de i hovedsak er i rute med mål i HP med unntak av et tallfestet nærvær på i gjennomsnitt 92 %. I relasjon til samhandlingsreformen er det delvis oppnådd å unngå innleggelser i sykehus fra egne virksomheter.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Rådmannen får i oppdrag å fremme forslag om en tidsplan og prosess for mulig omorganisering av driften av kommunens sykehjem i løpet av 2011.	HP 11-14 oppdr 2.20.	I gang	Kommunestyret vedtok i møte 10. desember 2012, sak 109 at brukervalg av sykehjem kan være aktuelt. 12. desember 2013 fattet formannskapet endelig beslutning om at det nye sykehjemmet skal konkurranseutsettes, og arbeidet med konkurransegrunnlaget er startet opp.
Forsøksprosjektet vedtatt ifm. 1. tertialrapport 2011 om økt grunnbemanning for å redusere sykefraværet gjennomføres snarest og finansieres gjennom økt sykepengerefusjon, ref. 2.3 og 2.4.	HP 12-15 oppdr 2.5	I gang	Forprosjekt ved Liertun sykehjem ble avsluttet i mars 2014 og rådmannen finner ikke grunnlag for å gå videre med prosjektet.
Arbeidet med kompetanseoppbygging og dyktiggjøring av medarbeiderne og deres ledere videreføres, ref. HP 2011 – 2014. Det utarbeides en konkret gjennomførings-plan for oppbygging av spisskompetanse rettet mot diagnosegruppene demens og alderspsykiatri. I tillegg settes det inn noe fokus på kompetanseøkning rettet mot fagområdet intravenøsbehandling og sykdomsobservasjon.	HP 12-15 oppdr 2.6	I gang	Det er inngått avtale om FOU-samarbeid mellom de 8 kommunene i opptaksområdet til Drammen sykehus, sykehuset og høyskolen i Buskerud. Det er gitt skolering i demens og aldersgeriatri, på ulike utdanningsnivå. Det er også gjennomført opplæring i intravenøs behandling i samarbeid med helseforetaket, og kurs i ernæring. Medarbeidere fra hjemmetjenestene, sykehjem og Habiliteringsvirksomheten er undervist om ernæring via sonde. Helseforetaket og kommunen vil samarbeide videre om kurs for å gjenkjenne risikoutsatte pasienter, iverksette gode tiltak og forebygge forverring, etter en såkalt «ALERT-metode».
Det etableres et delprosjekt under sykehjemprosjektet som utreder: 1) Hvordan bruk av omsorgsteknologi i kommunen kan bidra til at folk kan bo lengre og bedre hjemme. Hvordan bruk av omsorgsteknologi i det nye sykehjemmet kan bidra til god kvalitet i tjenestene.	1. tert 12 KS 58/12	I gang	I sykehjemsprosjektet er arbeidet med kravspesifikasjon for bruk av velferdsteknologi i det nye sykehjemmet i gang, samt at det er gjennomført et pilotprosjekt «Digitalt natt-tilsyn» sammen med Arena Helseinnovasjon i Bratromveien 11.

I forbindelse med romprogrammet for nytt sykehjem vurderes en egen rehabiliteringsavdeling med en helse- og velværepaviljong. Delfinansiering kan søkes fra Helsedirektoratet basert på konkrete planer. Det er også ønskelig med et bredere tilbud av tjenester på linje med Nøstehagen.	HP 13-16 oppdr 2.5	I gang	Forprosjektet ble vedtatt av kommunestyret i februar, det er gjennomført en usikkerhetsanalyse som grunnlag for kontrahering.
Samordnet med: Hvordan bruk av omsorgsteknologi i det nye sykehjemmet kan bidra til god kvalitet i tjenestene.	HP 10-13 oppdr 2.9		Jfr. ovenfor.
2.10. En omorganisering av hjemmetjenestene vurderes med tanke på å slå sammen Ytre og Øvre Lier hjemmetjeneste til en organisatorisk enhet. Frist: i løpet av 2014	HP 14-17 oppd 2.10		
Det foretas en vurdering av om kommunen – direkte eller gjennom ulike tjenestekonsesjoner – kan tilby tilleggstjenester innen omsorgssektoren. Frist: i løpet av 1. halvår 2014.	HP 14-17 oppd 2.11		

Andre saker

Feltsykepleier «Annekset»

Ressursen for feltsykepleier har tidligere vært tatt fra bofellesskapet, men pga. høyere arbeidsbelastning er ikke dette lenger mulig. Rådmannen ønsker å videreføre tiltaket og foreslår å bevilge opp midler til 40 % feltsykepleierstilling hvor 20 % av stillingen brukes til forebyggende rus/psyk ungdom. Feltsykepleier tar kontakt med videregående skoler og samarbeider med sosiallærer og helsesøster om best mulig bruk av sine ressurser. Ordningen skal evalueres før sommeren.

Praktisk bistand organisert som brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Pr.dd.er det 12 personer som har innvilget denne tjenesten.

Arbeidsgiveransvaret for assistentene er fordelt på følgende måte:

- 7 av brukerne har kommunen som arbeidsgiver
- 2 av brukerne er egen arbeidsgiver
- 3 av brukerne benytter private leverandører

Ressurskrevende tjenester og psykisk utviklingshemmede over 16 år

I forbindelse med rapportering til direktoratet nå i april ble det rapportert følgende:

- I 2013 hadde Lier kommune 33 registrerte brukere med ressurskrevende tjenester, dette er en økning på 2 personer fra 2012.
- Pr.1.1.14 hadde Lier kommune 87 personer med psykisk utviklingshemming over 16 år, dette er en økning på 10 personer fra 1.1.13.

Vask av personaltøy

Som en konsekvens av pålegg fra arbeidstilsynet må praksis om at ansatte vasker arbeidstøyet hjemme opphøre. Pålegget fra arbeidstilsynet innebærer også at arbeidstøyet skal vaskes hver dag og i henhold til vaskeriforskriften. I forbindelse med utlysningen av vaskeritjenester ble arbeidstøy inkludert i kontrakten. Kostnaden med den nye kontrakten har blitt rimeligere, men økningen i hyppighet gjør at totalkostnaden øker. Den økte kostnaden har en helårseffekt på 0,5 mill. kr. I tillegg er det behov om å tilrettelegge garderobeforhold i hjemmetjenestene som beløper seg til 50 000 kr.

Rådmannen foreslår å bevilge opp kostnadsveksten som utgjør 0,43 mill. kr for 2014.

Helse- og sosialtjenestene

Status økonomi

NAV melder om økte sosialhjelpsutgifter. En brukergruppe har mistet rettighetene på statlige Arbeids- og avklaringspenger fra og med mars, og antallet barnefamilier har økt i samme periode. Det var 46 flere mottakere av økonomisk sosialhjelp i 1. tertial enn på samme tid i fjor. En annen årsak til økte sosialhjelpsutgifter er at stønadslengden har økt med fire dager sammenliknet med samme periode i fjor. Nav har fokus på å korte ned stønadslengden og å få en avklaring for brukere som har stått lenge i systemet. For sosialhjelp til boformål og livsopphold innebærer dette økte utgifter på 2,9 mill. kr sammenliknet med 1. tertial i 2013. Prognosen for sosialhjelpsutgifter settes til et merforbruk i forhold til budsjett på rundt 9 mill. kr.

Helsetjenesten melder om økonomisk balanse pr 1. tertial. Dette er grunnet ledighold av stillinger og generell forsiktighet. Prognosen for året er et overforbruk på rundt 0,3 mill. kr, da overgrepsmottak og overgrep samt legevaktens kjørevakter ikke er finansiert over rammen.

Barnevernet melder om et mulig overforbruk på 0,5 mill. kr på årsbasis. Dette er grunnet noe kjøp av ekstern advokatbistand før egen advokat tiltrådte stillingen og at barnevernet har blitt pålagt sakkyndigutredninger i to saker. Utgiftene til fosterhjem er, som varslet og finansiert i HP, høyere enn tidligere år.

Status målrapporing

- Virksomhetene rapporterer at de er i rute med mål i HP med unntak av NAV som ikke er i rute mht. redusert gjennomsnittlig stønadsperiode samt ha redusert antall sosialstønadsmottakere med barn.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Boveilederfunksjonen styrkes. Kommunen avtaler nærmere organisering med Lier Boligselskap.	HP 14-17 oppd 2.12	I gang	Det er avtalt med boligselskapet at stillingen organisatorisk knyttes til NAV-kontoret og at det utarbeides en stillingsbeskrivelse og stillingen er lyst ut.
Helsesøstertilbudet økes gjennom økt rammebevilgning til helsetjenesten.	HP 14-17 oppd 2.13	Fullført	Igangsett.
Med utgangspunkt i Liermodellen (helse, PPT, barnevern og habilitering) gjøres det forsøk med et lavterskeltilbud ved å utnytte ressurspersoner i lokalsamfunnet til forebyggende arbeid.	HP 14-17 oppd 2.15	I gang	Igangsett.

Kultur

Status økonomi

Virksomhetene på kulturområdet forventes å gå i balanse.

Status målrapporting

- Det har vært en økning i antall aktiviteter på biblioteket og kulturskolen, og lokaler for kulturaktiviteter er under oppgradering.
- Temaplan for kulturminner planlegges lagt frem til høsten.
- Planlegging av friluftsåret 2015 er i gang og webportal om turer og opplevelser i Lier er under lansering.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Rådmannen fremmer egen sak om økt innsats for merking av stier, gangveier og løyper for å bedre tilgjengeligheten av marka for alle brukergrupper.	HP 12-15 oppdr 2.13	Startet	Inngikk i meldingen «For kropp og sjel». Det ble ikke fremmet egen sak, men ble lagt fram en melding for miljøutvalget i desember 2013 om økt bruk av marka. Flere tiltak og prosjekter i gang.
Det forventes at Lier bygdetun gjennomfører tiltak for å bedre inntjeningen, og i større grad realiserer sitt innteksmessige potensial. Det skal være en målsetning for bygdetunet å oppnå og opprettholde driftsmessig balanse over tid, og sikre fremtidig drift uavhengig av de til enhver tid gjeldende tilskuddsrammer.	HP 14-17 oppd 2.15	Startet	Dette punktet er innarbeidet i årets samarbeidsavtale mellom Lier Bygdetun og Lier kommune. Det planlegges også i, tråd med meldingen «For kropp og sjel», en egen sak høsten 2014.
Meldingen «For kropp og sjel» ga mange strategiske føringer og flere mål og prioriteringsområder.	KS 12.11.13	Startet	Godt i gang med utviklingsarbeidet via egne saker og prosjekter. Årsrapportering, evaluering og videre prioriteringer legges fram høsten 2014.

Andre saker

- På grunn av bortfall av statsstøtte, fjernes gratis kulturskoletilbud som i løpet av skoleåret 2013-2014 blir gitt til alle 3.klassinger i Lier og som går under navnet «Kulturskoletimen». Totalt 327 barn har mottatt dette tilbudet.
- En frivillig organisasjon har tidligere betalt elevavgiften for barn av fattige familier i kulturskolen. Denne muligheten falt bort fra 1/1-14. Kulturskolen opplever at behovet fortsatt er til stede, men har ikke selv noen ordning for å hjelpe disse familiene/barna.
- Kulturskolen ble, i samarbeid med Lier voksenopplæring, sertifisert som Miljøfyrtårn mars 2014.
- Sak om alternativ plassering av hovedbiblioteket i Lierbyen planlegges framlagt 2. halvår 2014. (Flytting til 1. etasje i Fosskvartalet eller til tilbygg på Rådhuset.)

Infrastruktur - Bygg, VA, Vei

Status økonomi

Miljøservice melder om et mindre underskudd i 2014. De andre virksomhetene på området melder om balanse.

Status målrapporting

- De fleste målene er i rute.
- Den positive utviklingen i vannuttak har fortsatt i 2014.
- Noe forsinkelse i fornying ledningsnettets i henhold til tiltaksplanen.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Investeringer i maskiner og kjøretøy til Lier Drift holdes på et minimumsnivå til man har fått en avklaring mht. fremtidig organisering av Lier Drift. Kirkens andel trekkes ut av potten. <u>Samordnes med:</u> Lier Drift fristilles i større grad og søkes omorganisert til et kommunalt eiet KF/AS i løpet av 2011. I denne prosessen vurderes det om Tranby Varme og Servicesentral bør inngå i den nye enheten alternativt mulighet for salg eller fortsatt egen drift.	HP 13-16 oppdr 2.11 HP 11-14 oppdr 2.13.	I gang	Prosjektet ved å se på organisering «rest Lier drift» hadde sitt første møte i november 2013. Det tas sikte på å legge frem en sak til politisk behandling juni 2014
Det igangsettes planarbeid for utbygging av gang- og sykkelveier iht. vedtatt prioriteringsliste med særlig vekt på skoleveier. Kommunen inngår i forhandlinger med Fylkeskommunen/Statens Vegvesen om mulig forskuttering. Egen gangveiforbindelse mellom Hennesstorg og Nordal skole inngår i arbeidet. Miljøutvalget er styringsgruppe. Samordnet med: Rådmannen utreder investeringstiltak for å sikre skoleveier slik at skyssgodtgjøring kan reduseres (kost/nytte-analyse) inkl. folkehelseperspektivet.	HP 13-16 oppdr 2.3 HP 12-15 oppdr 2.12	Startet I gang	Oppstart med henvendelse til Buskerud fylkeskommune Gangveiforbindelse vurderes i forbindelse med oppdrag 2.20 i HP 14-17 Klinkenberghagan. Egen sak om Klinkenberghagan behandles politisk i juni. Lagt inn i Trafikksikkerhetsplanen
Det forutsettes at Lier Drift øker inntektene slik at virksomheten dekker egne kostander.	HP 14-17 oppdr 2.17	I gang	Under utredning. Ses i en større sammenheng med bygg infrastruktur området.
Under forutsetning av etablering av VIVA IKS mellom Lier, Røyken og Hurum pr 1. juli 2014 forutsettes en viss rasjonaliseringsgevinst fra om med 2015.	HP 14-17 oppdr 2.18	I gang	Under utredning. (Ikke tatt stilling til hvordan. Antydning at LK går inn med lavere veiegenandel i selskapet)

Viva Iks

De tre kommunene Lier, Røyken og Hurum har alle vedtatt i sine respektive kommunestyre å etablere det interkommunalt selskapet, Vestviken interkommunale vei-, vann og avløpsselskap (VIVA IKS) fra 1/7-2014, som skal ivareta de tre kommunenes vei, vann og avløpstjenester. Det arbeides nå med etableringen, organisering, virksomhetsoverdragelse, ansettelse av daglig leder samt eierstrategi og oppdragsavtale.

Plan/Samfunn

Status økonomi

Virksomhetene på plan/samfunnsområdet forventes å gå i balanse.

Status målrapportering

- Målene er i rute. Arbeidet med planbase er i slutfasen og grunnkartet er oppdatert. Aktiviteten for å redusere avrenning til Lierelva fra landbruket og andre kilder er økt.

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Kommunens eiendom «Klinkenberghagan» er frigitt til boligformål i ny kommuneplan. Området søkes avhendet til utbyggere på den økonomisk mest fordelaktige måten.	HP 14-17 oppd 2.20	I rute	Sak kommer

Fellestjenester, ledelse og politikk

Status økonomi

Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Arbeidet med redusert sykefravær intensiveres ytterligere. Dette omfatter både tiltak mot sykefravær og økt refusjon ved sykdom. Det utarbeides en egen tiltakspakke med målsetning om at sykefraværet reduseres til 6 % innen 2015. Følgende oppdrag er samordnet med: Økt fokus må settes på reduksjon av sykefraværet. Måltallet for reduksjon økes til 6 % i løpet av perioden, ref. HP 2011 – 14. Dette kan gi kr 2,5 – kr 3,0 mill. kr i reduserte personalkostander pr år. Det legges frem en plan på hvordan Lier kommune skal redusere sykefraværet til 7 % og 5 % i 2014. Planen skal inneholde tiltak og eventuelle kostnader ved disse.	HP 13-16 oppdr 2.4 HP 12-15 oppdr 2.3 2. tert 11 KS 69/11	Under arbeid	10 pilotvirksomheter er invitert i prosjektet «Arbeidsglede og nærvær» og startet opp 1.kvartal. Vurdering og anskaffelse av sykefraværsoppfølgingsverktøy for ledere er i gang. HR leverer løpende bistand til virksomhetslederne i krevende sykefraværsoppfølgingsaker. Måltall refusjon og oppfølging må arbeides videre med, også på økonomisiden.
For å sikre økt økonomisk handlefrihet styrkes arbeidet med omstilling og omorganisering av kommunal virksomhet gjennom opprettelse av et eget prosjekt som rapporterer direkte til Rådmannen. Ressurser fra egen organisasjon benyttes sammen med nødvendig ekstern kompetanse. Oppstart: januar 2014.	HP 14-17 oppd 2.3	Forsinket	Endringer i organisasjonen gjør at prosessorganiseringen ikke har funnet sin løsning pr. 1. tertial. Selv om prosjektet ikke er etablert jobbes det kontinuerlig med god økonomisk kontroll, rådmannen har stor oppmerksomhet på dette området.
Det fremmes en egen sak om avvikling av rentebinding i løpet av 1. halvår 2014. Nye fastrenteavtaler inngås ikke før saken er behandlet.	HP 14-17 oppd 2.19	Startet	Det planlegges å legge frem en sak august.
Rådmannen orienterer Lier Everk og Eidos som de utbytteforventninger som ligger i Handlingsprogrammet. En konstaterer at Eidos så langt ikke har oppfylt eiers krav, ref. punkt 2.16 i Handlingsprogrammet 2013-16.	HP 14-17 oppd 2.21	Fullført	Selskapene er orientert om utbytteforventningene.
Rådmannen fremmer en egen sak om finansiering av kontrollutvalgets forvaltningsrevisjon, senest ifm 1. tertial 2014	HP 14-17 oppd 2.22	Fullført	Se avsnitt under annet.

Annet

Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har hatt en gjennomgang av finansieringsbehov i forhold til forvaltningsrevisjon. Gjennomgangen gir prognose på kostnadene rundt 0,2 mill. kr over budsjett. Det vurderes om det er rom for å dekke evt. merkostnad innenfor eksisterende ramme eller om det er behov for å finansiere opp frem mot 2. tertial.

Medarbeidere og organisasjon

Nærvær, sykefravær

Det legemeldte sykefraværet 1.kvartal 2014 utgjorde 8 %.

Prosjekt Heltid – Deltid i omsorg & økt grunnbemanning

Forprosjektet ved Liertun sykehjem er avsluttet. Da forprosjektet ikke gav de resultatene som var forventet, har rådmannen besluttet ikke å gå videre med prosjektet. Uønsket deltid var eliminert for alle faglærte som ønsket det ved prosjektets oppstart, men det har siden kommet til noen få som ønsker utvidet stilling.

Ordningen med flyt-vakter har blitt svært godt mottatt i ansattgruppa og det oppgis at opplevelsen av stress er betydelig redusert. Det er videre en svakt nedadgående tendens i sykefraværet, medarbeidertilfredsheten er stabilt høy og brukertilfredsheten viser liten forbedring fra et allerede høyt nivå. Det vises for øvrig til egen melding som kommer til politisk behandling i juni 2014.

Parallelt med tertialrapporten, vil det bli lagt frem sak om forslag til tiltak for å oppfylle de økonomiske omstillingskrav i omsorgstjenestene, inklusive arbeidstidsordninger.

Medarbeiderundersøkelse

Fra 2014 er det besluttet at medarbeiderundersøkelser gjennomføres hvert 2. år. Neste medarbeiderundersøkelse skal gjennomføres i 2015. I mellomperioden 2014 er målet at kommunens virksomheter skal følger opp sine lokale forbedringsplaner fra medarbeiderundersøkelsen i 2013.

Arbeidsgiverpolitisk plattform inkl. livsfasepolitikk

APP er operasjonalisert via målsettingene i handlingsprogrammet. Plattformen er presentert og publisert internt, noe som søkes forsterket i samarbeid med ny kommunikasjonsrådgiver. HR-enheten arbeider med oppdatering av personalpolitikk og rutiner i tråd med plattformen. Utvikling av HR-strategier på de prioriterte områdene avhenger av kapasitet.

Brukerundersøkelser

Lier kommune gjennomfører faste brukerundersøkelser. Det vil bli gjennomført brukerundersøkelser for Lier bibliotek og Lier kulturskole i løpet av april og mai. I løpet av høsten skal det gjennomføres brukerundersøkelser for helse – og omsorgsvirksomhetene i Lier.

Kommunen legger opp til et systematisk oppfølgings- og forbedringsarbeid i forbindelse med brukerundersøkelser. Resultatene fra undersøkelsen diskuteres og følges opp i de enkelte virksomheter.

Lederarenaer

Rådmannens lederarenaer ble fra 2014 endret på bakgrunn av en evaluering av kommunens ulike lederfora. Lederforum og faglige arenaer ble videreført og ledelsesfagdager ble etablert i stedet for tverrfaglige nettverk. Hovedtema for 1. tertial har vært handlingsprogram og tydeliggjøring av oppdrag samt hovedavtalen og hvordan vi vil ha partssamarbeidet i Lier kommune.

Økonomi

Tertialrapporten beskriver meldte avvik i forhold til budsjett, regnskapstallene legges frem i månedsrapporten for april. (foreligger ca. 24. mai). Månedsrapporten for april blir utvidet med mer detaljerte oversikter enn ved normal månedsrapportering.

Økonomisk status

Totalt sett er det innmeldinger om mulig overforbruk som nærmer seg 30 mill. kr. Halvparten er innen omsorg med hvor ca. 15 mill. kr fra tidligere års rammereduksjon ikke er løst. Nav har hatt en sterk vekst i sosialhjelpsutbetalinger og melder om et mulig overforbruk på 9 mill. kr.

Pr. 1. tertial er det ingen signaler om andre områder med positive avvik som kan veie opp for det meldte overforbruket. Skatt og rammetilskudd er på budsjetttert nivå, nye prognoser kommer ved revidert nasjonalbudsjett 14. mai.

Lier har et budsjett som kan håndtere avvik på rundt 25 mill. kr uten ekstra vedtak. Med utfordringene i omsorg er det lite rom for andre avvik, og økningen i sosialhjelpen og andre innmeldinger er vi på grensen av hva budsjettet tåler uten ekstra grep.

I budsjettet er det mulig å stryke ca. 25 mill. kr. før det må regnskapsføres et underskudd. 15 mill. kr i egenfinansiering av investeringer og 10 mill. kr i avsetning til disposisjonsfond. Hvis 15 mill. kr i egenfinansiering av investeringer reduseres vil dette føre til tilsvarende høyere låneopptak. Lier har også mulighet å redusere avdragene med 15 mill. kr (Betale minimumsavdrag), dette grepet vil også medføre høyere låneopptak.

Prognosene på overforbruk er usikre. Det arbeides i omsorg med konkrete tiltak for å møte innsparingskravene. Alle avviksmeldingene følges opp og det er startet en gjennomgang av NAV for å se mulighetene for å redusere økningen i sosialhjelp. Dette arbeidet vil få konsekvenser for prognosene, men både omfang og effekten innværende år er usikker.

Rådmannen foreslår ingen budsjettjusteringer i 1. tertial, men vil følge situasjonen fortløpende og vurdere tiltak frem mot 2. tertial. Hvis arbeidet som er satt i gang ikke reduserer underskudd prognosene, kan også tiltak som ansettelses- og/eller innkjøpsstopp bli aktuelle å vurdere.

Budsjettjusteringer 1. tertial

I 1. tertial foreslår rådmannen å kompensere for endrede forutsetninger som har ført til økte utgifter for enkelte virksomheter. Dette gjøres for at ikke endrede forutsetninger i driften skal øke underskuddsprognosene.

<u>Endringer i forutsetninger</u>	Beskrevet
Feltsykepleier	240 Side 12
Vask av personaltøy	430 Side 13
Betzy krisesenter	140 Side 22
Totalt	810

Kompenseringen foreslås tatt fra generelt disposisjonsfondet.
Disposisjonsfond (uten bindinger) utgjør 27 mill. kr etter kompenseringen.

Tjenesteområdene

De største avviksmeldingene:

- Skole 2,6 mill. kr i skyssutgifter
- Omsorg 15 mill. kr uløste kutt
- Nav 9 mill. kr økte sosialhjelpsutgifter
- Voksenopplæringen 1,2 reduserte tilskudd

Omsorg har utarbeidet konkrete forslag til endringer som kan gi en økonomisk effekt på rundt 10 mill. kr. Det er for tidlig i arbeidet til å kunne lage prognoser på økonomisk effekt i 2014.

Det vil bli en full gjennomgang av sosialhjelpsutgiftene, blant annet for å se på mulighetene for å dempe kostnadsveksten.

Fellesområdet

Pensjon

Aktuarberegning fra mai 2014 viser at det totale budsjettet for pensjon er i samsvar med prognosene.

Fra 2014 blir det beregnet pensjon fra første time, tidligere har det ikke vært pensjon på arbeid under 14 timer pr. uke (ca. 37 %). Dette vil føre til en noe høyere pensjonsutgift for virksomheter som har hatt små stillinger eller vikarer med lave timetall. Budsjettene tar høyde for pensjon fra første time, men den lønnen som dekkes av sykepengerefusjon kan få en større underdekning for virksomhetene.

Rådmannen vurderer alternative måter å regnskapsføre pensjonen, bla med siktemål at virksomhetene ikke skal bli belastet for endringer i forhold til pensjon som de ikke har styring på.

Skatt og rammetilskudd

Skatt og rammetilskudd ligger rett i underkant av budsjett. Nye prognoser kommer med fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett i mai.

Renter

Prognosen for renteutgifter ligger rett i underkant av budsjett.

Betzy interkommunale krisesenter

Det var et underskudd i på driften av Betzy krisesenter i 2012, hovedsakelig knyttet til reguleringspremie pensjon. Årsaken var at Vertskommunen Drammen tidligere hadde påkostet reguleringspremien, mens det i løpet av 2012 ble vedtatt at deltakerkommunene dekker sin andel av reguleringspremien. Virksomheten klarte ikke å dekke inn underskuddet i 2013 og det er stram økonomi. Medlemskommunene må nå dekke opp for netto underskudd i 2012 og 2013 hvor Liers andel utgjør 0,14 mill. kr. Rådmannen foreslår at dette bevilges opp.

Investeringer

Rapportering på investeringsprosjekt

Oversikt over de største investeringsprosjektene ligger vedlagt (vedlegg 1)

Heiahallen

Ferdigstilt og tatt i bruk mars.

Nytt sykehjem

Det er utarbeidet og lagt ut totalentreprisedokumenter. Anbudsregning pågår.

Rammesøknad er sendt.

Anbudsbefaring og arbeid med utarbeidelse av inventarbehov og kartlegging av behov innenfor begrepet velferdsteknologi foregår.

Tidsplanen er svært anstreng, spesielt med tanke på kontrahering av totalentreprenør før ferien. Det er foretatt en usikkerhetsanalyse på kontraktsummen av ekstern konsulent som gir en forventningsverdi som ligger innenfor kostnadsrammen jfr. månedsrapport

Ny Hegg skole

Råbygget er i ferd med å reise seg og vil stå klart i løpet av juni. Bearbeiding av utvendig terreng pågår. Midlertidig skole fungerer greit og opparbeiding av ny rundkjøring vil starte i sommerperioden.

Arbeidene følger avtalt framdriftsplan.

Framdriftsplan med frontlinjeoppdatering revideres månedlig og legges ut på kommunens hjemmeside. Prosjektet ferdigstilles til skolestart august 2015 Prosjektets beskrevne kvalitet holdes Jf. månedsrapport. Det bygges med klimakrav som er satt i "Energi og klimaplan for Lier Kommune". BREEAM som styringsverktøy brukes for prosjektet. Målsetting om sertifisering i klasse «very good» opprettholdes.

Vedlegg 1: Tabell med status for de største investeringsprosjektene som er i gang

Prosjekt	Bevilget tom 2013	Bevilgn. Ut over 2013	Sum bevilget	Brukt	Prognose	Utføres	Fullf.gr. %	Hva som gjøres	Kommentarer
Bygg									
Stoppen kulturskole	10 500		10 500	10 403	10 500	2 012	100	Ombygging av tidligere Stoppen ungdomskole til kulturskole	Gjenstår noe innkjøp av instrumenter og utstyr.
Returpunkt for avfall, skoler og barnehager	5 500	0	5 500	4 963	5 500	2009-2012	100	Miljøstasjoner for avfall på skoler og barnehager	Arbeidene er fullført
SD-anlegg	5 170	1 670	6 840	2 016	6 840	2012 - 2015	25	Installere sentral driftsstyring på bygg	Konkurransegrunnlaget er forsinket og er planlagt ferdig i løpet av 2013. Arbeidene må gjennomføres i skolens skoleferie og er planlagt i 2014.
ENØK-tiltak iht utredning	7 960	2 920	10 880	4 901	10 880	2011 - 2015	50	Diverse ENØK-tiltak på bygg	Planlegging av videre ENØK-tiltak er under utarbeidelse. Arbeidet videreføres i perioden 2013-2015.
Energimerking av større kommunale bygg	1 000	0	1 000	298	298	2 012	100	Energimerking av bygg over 1000 m2	Arbeidet er ferdig. Arbeidet har blitt billigere enn antatt.
Hegg skole	60 000	290 000	350 000	15 723	350 000	2013 - 2015	5	Ny Hegg skole	Konkurranse på totalentreprise er gjennomført og tilbud-/avslagsbrev er sendt tilbyderne. Riving av gammel skole er ferdig. Oppstart utførelse planlagt til okt. 2013 med ferdigstillelse til skolestart 2015.
Oddevall skole, vent.anlegg	1 100		1 100		1 100	2013 - 2014	0	Nytt ventilasjonsanlegg	Prosjektering er påbegynt og utføres i 2013.
Heiahallen	38 290		38 290	17 077	37 500	2012 - 2013	50	Bygging av ny idrettshall for Heia skole	Oppstarten ble forsinket grunnet klage og politisk behandling av plassering. Arbeidene startet i midten av mai. Hallen er forventet ferdig februar 2014.
Liertun sykehjem, opprusting av uteområde	2 800		2 800	2 332	2 800	2011 -2012	100	Opprusting av uteområde	Arbeidene er ferdig
Liertun sykehjem, renovering fasader	11 100		11 100	351	11 100	2 013	5	Renovering av fasader og balkonger, samt energireduserende tiltak.	Egen sak om utsettelse fremmes.
Nytt sykehjem	98 560	174 740	273 300	14 564	273 300	2010 - 2015	0	Bygge nytt sykehjem til erstatning for Frogner sykehjem	Riving pågår. Utarbeidelse av endelig skisseprosjekt pågår. Forprosjekt legges fram for politisk behandling ved årskifte 13/14. Områdereguleringsplan behandles 8. oktober 13.Med hensyn til alle nødvendige prosesser er trolig antatt ferdigstillelsesdato satt for tidlig.
Opprusting av uteområde på Hennummarka skole og barnehage	1 000	1 500	2 500	986	2 500	2013 - 2014	75	Opprusting av uteområde	Arbeidene pågår
Heia skole, ekstratiltak ifbm brann	2 000		2 000	1 334	2 000	2 013	75	Oppgradering ifm gjenoppbygging etter brann	Arbeidene pågår og utføres parallelt med utbedringene etter brannen.
Avfall									
Sylling fyllplass	2 500		2 500	430	2 500	2012 - 2013	5	Etablering av et naturbasert rensesystem	Prosjektet har blitt satt på "vent" på grunn av kapasitetsproblemer internt i organisasjonen. Prosjektet blir derfor forsinket i forhold til det som har vært signalisert tidligere.

Prosjekt	Bevilget tom 2014	Bevilgn. Ut over 2014	Sum bevilget	Brukt	Prognose	Utføres	Fullf.gr. %	Hva som gjøres	Kommentarer
Bygg									
SD-anlegg	6 920	0	6 920	2 043	6 920	2012 - 2015	25	Installere sentral driftstyring på bygg.	Konkurransegrunnlaget er forsinket og er planlagt ferdig i løpet av 2013. Arbeidene må gjennomføres i skolens skoleferie og er planlagt i 2014.
ENØK-tiltak iht utredning	9 490	1 530	11 020	5 289	11 020	2011 - 2015	60	Diverse ENØK-tiltak på bygg	Planlegging av videre ENØK-tiltak er under utarbeidelse. Arbeidet videreføres i perioden 2013-2015.
Energimerking av større kommunale bygg	1 000	0	1 000	316	316	2 012	100	Energimerking av bygg over 1000 m2	Arbeidet er ferdig. Arbeidet har blitt billigere enn antatt.
Hegg skole	60 000	309 600	369 600	61 500	369 600	2013 - 2015	55	Ny Hegg skole	Totalentreprenør er kontrahert og skolen er planlagt ferdig medio 2015. Det vises for øvrig til månedsrapporter for prosjektet.
Oddevall skole, vent.anlegg	1 100		1 100	186		2013 - 2014	0	Nytt ventilasjonsanlegg	Skisserapport er utført. Diverse avklaringer pågår. Omfanget på arbeidet er høyere enn tidligere antatt. Finansiering må tas opp i HP 15 - 18
Heiahallen	49 590	-10 000	39 590	39 433	46 290	2012 - 2013	98	Bygging av ny idrettshall for Heia skole	Prosjektet har søkt om 10 mill kr i tilskudd. Dette er synliggjort som bevilgning ut over 2013. Hallen er overlevert fra entreprenør og tatt i bruk av byggherre. Det vises for øvrig til månedsrapport for prosjektet.
Liertun sykehjem, opprusting av uteområde	2 800		2 800	2 601	2 800	2011 -2012	100	Opprusting av uteområde	Arbeidet er fullført
Liertun sykehjem, renovering fasader	11 100		11 100	539	11 100	2 013	5	Renovering av fasader og balkonger, samt energireduserende tiltak.	Diverse avklaringer pågår.
Nytt sykehjem						2010 - 2015	40	Bygge nytt sykehjem til erstatning for Frogner sykehjem. Flytting av eks rehab-avdeling fra Liertun. Flytting av kommunens dagsenter for demensomsorg og rehab.lager.	Vedtatt ramme på 394 mill. kr. eksklusiv inentat, velferdsteknologi og bygningsvern. Det vises for øvrig til månedsrapporter for prosjektet.
Opprusting av uteområde på Hennesmarka skole og barnehage	2 570	0	2 570	2 034	2 500	2013 - 2014	80	Opprusting av uteområde	Største del av prosjektet er gjennomført. Resterende blir gjennomført i løpet av 2014.
Tranbyhallen - nytt lysanlegg og el.tavle	1 090		1 090	113	1 090	2 014	10	Nytt lysanlegg og el-tavle	Arbeidet utføres i 2014.
Sylling barneskole - nytt ventilasjonsanlegg	1 200		1 200	0		2 015		Utbedring av ventilasjonsanlegg	Arbeidet må utredes bedre og må derfor utsettes.
Miljøtiltak - omlegging fra fyringsolje	3 450		3 450	152		2 016	5	Omlegging til alternativ varmekilde	Forprosjekt er gjennomført.
Heia skole, ekstratiltak ifbm brann	2 000		2 000	1 595	2 000	2 013	75	Oppgradering ifm gjenoppbygging etter brann	Noen tiltak ikke sluttført. Forsikringsaken og fordeling ikke sluttført. Avsluttes 2014.
Avfall									
Sylling fyllplass	4 000		4 000	2 775	4 500	2012 - 2013	75	Etablering av et naturbasert rensesystem	Anleggsarbeidet pågår og ventes ferdig høsten 2015. Det har tilkommet nye krav fra Fylkesmannen som medfører høyere kostnader enn tidligere antatt. Det er forventet et overforbruk på 0,5 mill kr.

Prosjekt	Bevilget tom 2014	Bevilgn. Ut over 2014	Sum bevilget	Brukt	Prognose	Utføres	Fullf.gr. %	Hva som gjøres	Kommentarer
Vann og avløp									
Sanering Lierbyen	62 150		62 150	62 259	62 150	2010 - 2013	100	Saneringen innebærer oppgradering av kommunale vann- og avløpsledninger	Arbeidet i Lierbyen er ferdig og anlegget er overtatt. Holmen pumpestasjon havarte i september 2013. Administrasjonen har ikke lyktes i å komme fram til forlik med de aktuelle entreprenører og det er sendt stevning til Drammen tingrett. Det er laget en midlertidig pumpestasjon og denne har fungert godt og er forholdsvis robust. Det må gjennomføres ny anbudskonkurranse i forbindelse med gjenoppbyggingen av pumpestasjonen. Prosjektkostnader må sees i sammenheng med prosjekt 9311.
Espedalområdet	6 100		6 100	0	6 100	2 013	0	Sanering av kommunale vann- og avløpsledninger	Ikke påbegynt
Tronstad, renseanlegg og sanering	8 466		8 466	1 370	8 466	2013 - 2014	10	Nytt renseanlegg og sanering av ledningsnett	Prosjektering pågår.
Sanering Reistadlia	32 950	16 000	48 950	2 164	48 950	2013 - 2015	15	Sanering av kommunale vann- og avløpsledninger	Anbudskonkurranse er gjennomført og det mangler ca 10 mill kr i forhold til avsatt beløp. Egen melding er under utarbeidelse. Tilleggsfinansiering tas opp i HP 2015 - 2018.
Oppgradering Limes kloakkrenseanlegg	22 010	0	22 010	4 716	22 000	2 014	20	Renovering og oppgradering av arbeidsforhold	Prosjektering starter opp våren 2014
Sylling renseanlegg, oppgradering	8 600		8 600	2 576	8 600	2013 - 2014	25	Ny etterpoleringsløsning og oppgradering av renseanlegget.	Tilbudsinnhenting pågår. Det er forventet oppstart på anleggene våren 2014.
Sjåstad renseanlegg, oppgradering	6 880		6 880	0	6 880	2013 - 2014	25	Oppgradering av renseanlegg	Tilbudsinnlevering er i mars 2014. Oppstart anlegg blir i april 2014. Prosjektet må sees sammen med prosjekt 9736
Vannledning Sylling - Tronstad	9 000		9 000	483	9 000	2013 - 2014	10	Styrke vannforsyningen i Gunnerudveien	Prosjektering pågår.
Lierkroa / Husebysletta	6 910	5 000	11 910	0	11 910	2013 - 2014	10	Tilknytning av nye abonnenter.	Prosjektering pågår. Kostnader så langt inngår i sanering Reistadlia.
Vei / trafiksikkerhet									
Eikseterveien – Utbedring	3 000		3 000	3 344	3 300	2009 - 2012	100	Utbedring av veien - sprenging og opparbeidelse av parkeringsplasser. Nytt bekkeløp og ferist.	Arbeidene er ferdig. Overskridelse vil bli finansiert med midler fra prosjekt Åmotveien.
Utbedring Åmotveien	7 099		7 099	6 757	6 570	2007 - 2012	100	Oppgradering og forsterkning	Arbeidet er ferdig. Overskudd overføres til prosj. 9233, Eikseterveien.
Veiomlegging Kjenner	1 700		1 700	1 972	1 700	2 013	100	Omlegging av veinett og stenging av 2 utkjørsler mot FV	Ferdig bygget. Oppmåling av veigrunn gjenstår.
Utbedring S.Eggevei og Baneveien	5 660	2 620	8 280	3 546	8 100	2011 - 2016	30	Oppgradering og forsterkning	Strekningen Egge gård til Ø. Egge (1000 m) er utført.
Gatebruksplan Lierbyen	4 000		4 000	187	4 000	2011 - 2013	100	Ny gateutforming i Lierbyen	Arbeidet er utført, men foreløpig inngår kostnadene i VA-prosjektet. Kostnadene blir overført ved endelig avregning.
Jensvollveien, senking av undergang	3 050	0	3 050	1 746	3 050	2013 - 2014	80	Senking av undergang under E-18	Arbeidene pågår.
Gml. Jensvollvei / atkomst Stoppen	820		820	756	820	2 013	85	Ny atkomst til Stoppen skole	Snuplass på østsiden gjenstår.
Bekkegjennomføringer Baneveien	1 500		1 500		1 500	2 014	0	Nye bekkegjennomføringer	Ikke påbegynt
Utbedring av bruer iht rapport	1 000	3 000	4 000		4 000	2014 - 2017	0	Utbedring av bruer	Ikke påbegynt
Jensvollveien, masseutskifting og drenering	1 500	1 500	3 000	1 455	3 000	2014 - 2015	40	Masseutskifting og drenering av veibane	Arbeidet pågår.

Mål og tiltaksplan Samfunn

Tabellen viser mål og tiltak på samfunnsområdet som gjelder hele kommuneorganisasjonen.

Klima og energi <u>Mål</u> • Redusere utslipp av klimagasser fra stasjonære og mobile kilder i egen virksomhet • Stimulere innbyggere og næringsliv til energi- og klimainnsats <u>Tiltak</u> • Implementere mobilitets- og kjøretøystrategi i kommunens organisasjon • Vurdere revisjon av energi- og klimaplanen for kommunen • Utvikle undervisningsopplegget KlimAvis for Lier • Utarbeide mer og bedre energi- og klimainformasjon til innbyggere og næringsliv • Utvikling av Lierstranda som en klima- og energinøytral fjordby	Delvis i rute. I rute Melding til MU mai 2014. Strategien implementeres etter behandling i MU. Utsatt til 2015, gjeldende plan forlenges med et år. Sak til MU mai 2014. Prosjektet starter opp fra høst 2014 og er koordinert med Lierskolen. KlimAvisa vil bli fulldistribuert i Lier kommune ila. Våren 2015. Kommunens nye nettsider vil gi bedre struktur for å kommunisere energi og klimainformasjon til våre innbyggere. Miljø og klimaambisjoner ved utviklingen av Lierstranda og O-visjonen vil bli kommunisert gjennom prosjektet. Arbeidet er startet opp, både gjennom felles planprosjekt Lier/Drammen men og i samarbeid med Spydspissprosjektet i regi av Stiftelsen ZERO.
--	--

Bedre folkehelse <u>Mål:</u> • Flere leveår med god helse i befolkningen og reduserte sosiale helseforskjeller <u>Tiltak:</u> Helsefremmende og forebyggende folkehelsearbeid • Økt fokus på helsefremmende levevaner i barnehage og skole • Satse på helsefremmende tiltak for alle liunger • Videreutvikle folkehelsearbeidet for seniorer Tidlig intervensjon hos personer i risikogrupper • Videreutvikle lavterskeltilbud innen psykisk helse, slik som «Kurs i mestring av depresjon» (KID). • Etablere frisklivssentral som kan gi støtte til å endre levevaner Formidle kunnskap om folkehelsesammenhenger • Bidra til fokus på folkehelse i alle kommunens virksomheter – «helse i alt vi gjør» (jf. Health in All Policies – WHO) – synliggjøre folkehelsearbeid – folkehelsearrangementer	I rute. Det jobbes systematisk med å videreutvikle det kommunale folkehelsearbeidet I rute. Et eksempel er prosjektet Sunne og aktive liunger har fokus på fysisk aktivitet og gode matvaner I rute. Et eksempel er Kultur og fritids arbeid med å styrke Liers friluftstilbud – gjøre marka bedre tilgjengelig I rute. Et eksempel er hjemmetjenestens videreutvikling av helseveiledning til seniorer v/forebyggende sykepleier I rute. Et eksempel er etablering av samarbeid mellom Frisklivssentralen og Psykisk helse om gjennomføring av KID kurs våren 2014 Fullført. Lier Frisklivssentral ble offisielt åpnet 4. mars og ca. 70 personer har så langt fått tilbud I rute. Kontinuerlig prosess å stimulere til at mulighetene til bedre folkehelse synliggjøres og benyttes – vi er på vei
--	---

Åpen, verdidrevet og samfunnsansvarlig kommuneorganisasjon <u>Mål:</u> • Etablert en etisk standard for kommunens virkeområder • Sikret åpenhet og tilgjengelighet knyttet til ivaretakelsen av kommunens samfunnsmandat, tjenestetilbud og regelforvaltning <u>Tiltak:</u> • Videreføre refleksjon i kommuneorganisasjonen og folkevalgte organer basert på etikkplakaten og de etiske retningslinjene • Deltar i nettverk med andre kommuner i regi av KS og Transparency International • Videreutvikle og benytte tilgjengelige formidlingskanaler som sosiale media, hjemmesider og direkte dialog med innbyggere og næringsdrivende for å forsterke innsikt i – og åpenhet rundt – forvaltningen.	I mars ble siste samling for korrupsjonsforebyggende nettverk i KS gjennomført. Der ble erfaringer, lærdommer og anbefalinger fra kommuner i nettverkene oppsummert. Det arbeides løpende med å forbedre kommunikasjonen med kommunens innbyggere og næringsdrivende. Kommunens hjemmesider blir videreutviklet
---	---

Mål og tiltaksplan Skole

Grunnleggende ferdigheter	
Lesing og regning <u>Mål</u> - Lierskolen skal sikre at alle elever mestrer regning og lesing som grunnleggende ferdighet slik at de kan bruke dette til videre læring i alle fag <u>Indikatorer:</u> - Alle skolene skal skåre over landsgjennomsnittet på nasjonale prøver i lesing og regning for 5., 8., og 9.trinn. - Alle skoler skal skåre over landsgjennomsnittet på eksamen i matematikk og norsk - Gjennomsnittet for Lier kommune skal være på nivå med de 3 beste kommunene i Buskerud og i kommunegruppe 13. <u>Tiltak:</u> - Skolene utvikler kompetanse og tar i bruk digitale verktøy i sitt analysearbeid. Lierskolen bruker felles mal for analyse og oppfølging av elevenes læring. - Lesenettverk - Regneprosjekt	Tilstandsrapport for Lierskolen viser at Lierskolen har jevnt gode resultater, men det gjenstår et arbeid for å utjevne forskjeller mellom klasser og skoler. For første gang er rapporter fra programmet PULS brukt for å lage like rapporter fra skolene. I første omgang har dette vært med på å danne grunnlag for dialogmøter. Verktøyet er også et utgangspunkt for videre skoleanalyser. Lesenettverk som form har opphørt. Lesearbeidet på den enkelte skole fortsetter. Utviklingsprosjektet med regning som grunnleggende ferdighet er godt i gang. Ungdomstrinnet har hatt tre nettverkssamlinger med vurdering for læring og regning. På barnetrinnet har noen av skolene hatt fellesøkter med regning som fokus, og andre har jobbet med regning som grunnleggende ferdighet direkte i fagene. Det er laget en utviklingsplan for regning og matematikk i Lierskolen, og det er opprettet et nettverk med ressurspersoner som skal lage en kartleggingsplan for alle skolene. Arbeidet vil fortsette neste skoleår.

• Prosjekt «Vurdering for læring».	Alle skolene er godt i gang med arbeid for å forbedre praksisen rundt vurdering. Det er etablert fagnettverk for alle ungdomsskolelærerne, der møtes de på tvers av ungdomsskolene i nettverk og deler erfaringer, prøver ut og reflekterer rundt vurdering.
Digitale ferdigheter <u>Mål:</u> • Elevene i lierskolen praktiserer godt nettvett og bruker digitale verktøy for å øke læringsutbyttet. <u>Indikatorer:</u> Alle skolene skal skåre over landsgjennomsnittet på følgende indikatorer i elevundersøkelsen på 5.-10. trinn: • Hvor ofte bruker du pc/data/internett i skolearbeidet • På skolen bruker vi digitale verktøy for å lære (digitale verktøy er for eksempel datamaskin, nettbrett og interaktiv tavle) • På skole lærer jeg å tenke over hvordan jeg bruker informasjon fra internett. <u>Tiltak:</u> Skolene utvikler kompetanse og tar i bruk digitale verktøy i sitt analysearbeid. Lierskolen bruker felles mal for analyse og oppfølging av elevenes læring. Videreutvikle digital handlingsplan. • Nettverk for systemansvarlige • Arbeid med digitale ferdigheter skal synliggjøres i lærernes planer. • Skolene prøver kontinuerlig ut verktøy, programmer og metoder som f.eks. OneNote, nettbrett, Dragonbox og SmartResponse • Videreutvikle bruk av læringsplattform	Kartlegging av digital kompetanse på 4.trinn er i Lier obligatorisk. Alle skoler har gjennomført og resultatene vil være klare til 2.tertial. Det arbeides med en ny digital samhandlings- og læringsarena for å erstatte MLG(nåværende læringsplattform). Hennummarka skole har siden januar testet ut nettbrett i undervisningen på 4.trinn. Målet er å se på brettets egnethet i undervisningssammenheng. Prosjektet evalueres mai/juni2014. Nasjonal plan for IKT er under implementering i kommunen, mens lokal plan fases ut. Dette fordi det tar mye tid og ressurser og vedlikeholde en lokal plan.

Barns oppvekst	
Læringsmiljø <u>Mål</u> Elever som er motiverte for læring. • Skolen skal bidra til å utjevne sosiale ulikheter • Grunnskolen i Lier skal bidra til at flere elever fullfører og består videregående skole <u>Indikatorer:</u> • Andelen elever som fullfører og består videregående opplæring • Andelen elever som mottar spesialundervisning • Elevundersøkelsen <u>Tiltak:</u> • Gjennomføre en analyse av de enkelte skolars bidrag til elevers læring. • Samarbeid som beskrevet i liermodellen brukes av skolens ansatte. • Skolene lager en plan i samarbeid med FAU for å involvere foreldrene • Tilpasset opplæring gjennom praktisk og variert undervisning • God klasseledelse • Skolevandring • Lærerne i lierskolen skal være faglig kvalifiserte, ha gode relasjoner og høye forventninger til sine elever.	Høsten 2013 var 343 av 349 avgangselever, dvs. 98,3 % registrert i videregående opplæring. Tallene for skoleåret 2012/2013 var 97 %. Andel elever som mottar spesialundervisning: 10,1 %, og andel timer som brukes til spesialundervisning for skoleåret 2012/2013 er 17 %. Tallene viser en svak økning i antall elever som mottar spesialundervisning. For skoleåret 2011/2012 var andelen 9,8 %. Målene for redusert antall elever som får enkeltenkeltvedtak er ikke nådd, og krever videre arbeid. Lier kommune har godkjent 16 søknader for videreutdanning av lærere. 11 av søkerne skal starte på studier knyttet til matematikk og regning. Det jobbes videre med skolevandring på alle skoler. Rektorene melder at de gjennom vandringen får bedre kjennskap til lærernes praksis og kan i større grad være en støttende samarbeidspartner. Refleksjoner med

• Elevene i lierskolen skal øke læringsutbyttet ved at de gis tydelige læringsmål og spesifikk vurdering i et trygt og læringsfremmede miljø. • Tilby veiledning til skolene på tilpasset opplæring • god faglig vurdering og veiledning • Være en aktiv samarbeidspartner for Buskerud fylkeskommune/de videregående skolene • Elever som har nådd målene for grunnskolen i norsk, matematikk eller engelsk kan fortsette med faget på videregående skole. • Inn på tunet • Ny Giv • Gnist – skolebasert kompetanseheving for ungdomstrinnet	skoleleder rundt egen undervisningspraksis oppleves som positivt av lærerne. Skolene er flinke til å knytte praksis til relevant forskning og læringsteorier som igjen er et viktig bidrag i profesjonsutviklingen til lærere og ledere. Veiledningsteamet er inne på 8 skoler med veiledningsarbeid. Dette inkluderer 16 klasser og veiledning av 25 lærere. Teamet holder kurs for personalgrupper og deltar på foreldremøter. 15 elever deltar på Inn på tunet. NyGiv som kommunalt prosjekt ble avsluttet desember 2013. Ungdomsskolene fortsetter å styrke opplæringen på 10.trinn på høsten og tilbud om intensivopplæring for en gruppe elever med karaktersnitt under 2 på våren i10.trinn. Gnist: Nasjonal satsing på ungdomstrinnet fra høst-13 – ut 2017. Lier er med fra høst -16. Lier har regning og vurdering for læring som prioriterte områder. Egen prosjektansvarlig for regning og vurdering for læring har startet arbeidet med skolene med kompetanseheving
--	---

Fysisk aktivitet <u>Mål</u> - Lierskolen skal tilby alle barn daglig fysisk aktivitet <u>Indikatorer:</u> - Elevundersøkelsen <u>Tiltak:</u> - Kroppsøvingstimer - Tilbud i SFO - Ulike aktiviteter i løpet av skoledagen - Timeplanfestet fysisk aktivitet på 5-7.trinn - Delta i «Aktiv på skolevei» - Prosjekt «Livslang bevegelsesglede» - Trivselsledere / midtimeaktiviteter	Skolene rapporterer om at alle tiltak blir gjennomført etter planen. Prosjekt «livslang bevegelsesglede» ved Sylling og Oddevall skoler er i rute og fungerer godt.
Miljø <u>Mål og indikator</u> - Alle virksomheter er miljøfyrtårnsertifisert og resertifisert <u>Tiltak:</u> - Virksomhetene følger opp kravene i miljøfyrtårnsertifiseringen og rapporterer på disse i egne rapporter - Landbruksdag - Skogbruksdag	Alle unntatt to skoler er miljøsertifisert. Sylling og Høvik rapporterer at de skal sertifiseres før sommeren. Landbruksdag gjennomføres i løpet av våren på 3.trinn.
Sammen om læringsledelse	
Skoleeier <u>Mål:</u> - Lier kommune skal være aktiv skoleeier og bidra til kvalitetsutvikling og økt læringsutbytte. <u>Indikator:</u> - Skoleeieranalysen (plukke ut de områder der vi scorer dårligst) - Andelen arenaer for dialog om elevers læringsutbytte	Det er gjennomført dialogmøter i alle kretsene jamfør «Tilstandsrapport for kvalitet i lierskolen 2014». Kvalitetsarbeidet videreføres høsten 2014.

<u>Tiltak:</u> • Lierskolen og politikere i tjenesteutvalget arbeider for kvalitetsutvikling gjennom deltagelse i «sammen om læringsledelse» Administrasjonen og skoleledere jobber aktivt med å styrke ledelsen av utviklingsarenaer på den enkelte skole og på tvers av skoler	
--	--

Mål og tiltaksplan Barnehage

Barns oppvekst <u>Mål:</u> • Kvalitetsbarnehager som er inkluderende med god allmenn pedagogisk kompetanse • Barnehagene setter inn nødvendige tiltak for barn og familier med behov for hjelp og støtte. <u>Tiltak:</u> • Forsterket fokus på «allmennpedagogikk» • Fortsette kompetanseheving innen språk og adferd • Barnehagepersonale som kommer i kontakt med risikoutsatte barn, skal få økt kompetanse om psykisk syke, vold og/eller rus • Økt satsing på språk for flerkulturelle barn • Alle pedagogiske ledere har kompetanse på hva som er viktig for god ledelse av en avdeling • Lage plan for økt fysisk aktivitet- livslang bevegelsesglede med sunt kosthold En time fysisk aktivitet med 15 minutter skal være intensivt (høy puls) daglig	Innovasjonsprosjekt Bedre utnyttelse av allmenn pedagogisk kompetanse for mulig å redusere behov for spesialpedagogiske tiltak. Barnehagene har gitt veiledning til enkelthjem for familier som har hatt behov for det. Tiltakene er gjennomført. Det jobbes videre med de forskjellige tiltakene * Barnehagepersonalet kurses i forhold til risikoutsatte barn. Vi er to stykker som med i en prosjektgruppe rundt barn i rusfamilier – tidlig intervensjon. Nye ansatte får kursing om barn i rusfamilier. Tverrfaglig samarbeid. * Når det gjelder tiltaket Økt satsing på språk for flerkulturelle barn, har vi som barnehagemyndighet deltatt i et prosjekt arrangert av Fylkesmannen i Buskerud, NAFO og Høyskolen. Dette prosjektet avsluttes i mai, og skal implementeres ut i barnehagene utover året. *Vi har utarbeidet en plan for barns fysiske aktivitet slik at alle vil og tørr delta.
Pedagogisk ledelse <u>Mål:</u> • Vi har faglig kompetente pedagogiske ledere <u>Indikatorer:</u> • Medarbeiderundersøkelsen <u>Tiltak:</u> • Utvikling av pedagogiske ledelse gjennom kurs, fagdager og teamutvikling. Barnehagevandring. Systematisk observasjon og refleksjon over voksenrollen i møte med barn.	Det er førskolelærere i alle pedagogstillinger. De kommunale barnehagene har høy faglig kvalitet. Medarbeiderundersøkelsen gjennomføres i 2015. Det jobbes kontinuerlig med pedagogisk ledelse. Barnehagevandring etter fastsatte kriterier.

Kommunen som barnehagemyndighet <u>Mål:</u> • Sikre god kvalitet i alle barnehager - Lier kommune jobber for at alle barnehagene setter inn nødvendige tiltak for barn og familier med behov for hjelp og støtte. - Sørge for at hver enkelt barnehage forstår og bruker informasjonen de får fra Lier kommune og sentralt hold <u>Indikatorer:</u> • Brukerundersøkelser • Kvalitetsrapportering • Avviksrapportering • Andel barn med behov for spesialpedagogisk hjelp i barnehagene i Lier <u>Tiltak:</u> • Faglig arena for styrere • Vi har et årshjul med informasjonsrutiner • Tilsyn i 12 barnehager • Felles opplæringsplan • Språkveileder og språknettverk. • Skolere pedagoger i språknettverket i «Flerspråklig og flerkulturelt pedagogisk arbeid» og «Språk i barnehagen» • Implementerer veileder «Barns trivsel – voksnes ansvar». Forebyggende arbeid mot mobbing Skolere og veilede pedagogene/barnehagelærerne i allmennpedagogiske tiltak	Vi har gjennomført varslede seks tilsyn denne våren. Ingen avvik eller anmerkninger. Det har vært gjennomført to faglige arenaer for styrere i kommunale og private barnehager. Vi har gjennomført seks anmeldte tilsyn. Høsten 2014 vil det bli gjennomført seks nye tilsyn. Felles opplæringsplan for kommunale og private barnehager. Språkveileder har gjennomført språknettverk med språkkontaktene i alle barnehagene som er delt inn i tre grupper to ganger og skolert pedagogene. Det jobbes videre med forebyggende arbeid mot mobbing i barnehagene.
--	---

Mål og tiltaksplan Omsorg

Folkehelseperspektivet helsefremming og forebygging <u>Mål:</u> Videreutvikle fritidsnettverket for barn og unge med bistandsbehov	
Samhandlings-reformen <u>Mål:</u> - Gi et kommunalt tilbud til alle pasienter med behov som er utskrivningsklare fra sykehus - Unngå innleggelser i sykehus fra egne virksomheter	Oppnådd Delvis oppnådd
Gode levekår for alle grupper av befolkningen <u>Mål:</u> Alle som fyller 75 år skal tilbys veiledning om ernæring, fysisk aktivitet og gevinstene ved å oppsøke sosiale møteplasser	Igang, de vil komme med en sak om å øke til 78 år istedenfor 75. De er for unge og spreke
Rekruttere, beholde og utvikle medarbeidere <u>Mål:</u> Felles mål sykefravær – tallfestet nærvær på i gjennomsnitt 92 %	Ikke oppnådd
Videreutvikling av kommunens velferdstjenester <u>Mål:</u> - Kapasitetsutnyttelse av brukerrettede årsverk skal være minst 65 % i hjemmetjeneste - Kapasitetsutnyttelse av brukerrettede årsverk skal være minst 90 % i institusjoner og bofellesskap - Videreutvikle seniorsentrene for å redusere behov for hjemmehjelp og institusjonsplasser	Oppnådd Oppnådd I gang.

Økologiske matvarer <u>Mål:</u> • Oppnå 12 % forbruk av økologiske matvarer.	Oppnådd
---	----------------

Mål og tiltaksplan Helse/sosial/barnevern

Barneverntjenesten <u>Mål:</u> • Alle undersøkelser skal være gjort innen 3 måneder. • Tidlig intervensjon for å fange opp problemet på et tidlig tidspunkt for å kunne gi riktig hjelp til rett tid • Opprettholde en proaktiv og kvalitativ tjeneste, jobbe med evidensbaserte tiltak, fokus på endringsarbeid	• Ingen fristoversittelse • Virksomheten medvirker og er pådriver i felles samhandlingsprosjekter i kommunen: «Barnet og rusen», «En helhetlig helsetjeneste for ungdom mellom 18-23 år», utarbeider app: «Barn som bekymrer» og «Barnefattigdom». • Gir informasjon til samarbeidspartnere, samt deltar på ulike samarbeidsarenaer, både på individ- og systemnivå. • Deltar aktivt med forbyggende tiltak, jf. Lier-modellen (tverrfaglig samhandling i et folkehelse perspektiv). Følgende fokuseres på: • Kompetansehevende tiltak av personalgruppa • Bruk av evidensbaserte tiltak (innebærer at tiltakene som benyttes har en dokumentert effekt) • Ulike endringstiltak benyttes i form av ulike veiledningstiltak – gruppe/individuell
Sosialtjenesten i NAV <u>Mål:</u> • Ha redusert gjennomsnittlig stønadperiode • Ha gitt brukerne mulighet til å bygge kompetanse og bli selvhjulpne • Ha redusert antall sosialstønadsmottakere med barn • Ha bidratt til å oppfylle målene i boligsosial- og rusmiddelpolitisk handlingsplan • Ha redusert antall unge uten arbeid eller aktivitet	• Ikke gjennomført • Økt antall ansatte i ungdomsteamet for herav å få brukt mere tid på individuelle samtaler for å få avklart brukers hjelpebehov. Mye av tiden brukes til motivasjon for jobbsøking. • Ikke gjennomført • Gjennomføres faste møter med LBS, deltagere i møtene er representanter oss, psykisk helse, brukerkontoret og hjemmetjenesten. På møtene har vi faste punkter vedrørende anskaffelse av nye boliger og boligsosialhandlingsplan. Boligsosial handlingsplan skal rulleres. • Se prikk pkt.2

Helsetjenesten <u>Mål:</u> • Utvikle metoder for å fange opp barn/unge med psykiske vansker og tverrfaglig samarbeid rundt disse. • Gi likt og forsvarlig helsetilbud til befolkningen i henhold til nasjonale anbefalinger for tjenesten • Helsestasjonstjenesten skal øke sine meldinger til barnevernstjenesten	• Justert interne rutiner for henvisning til Psykisk helse barn og unge • Deltar i Innovasjonsprogram vedrørende Lierbyen helsestasjon- «bedre organisering» • Lite legeressurs v/ Lierbyen helsestasjon og derav leid inn ekstra helsestasjonslege (på timer) for å ivareta nasjonale anbefalinger for spe- og småbarnskonsultasjoner ved helsestasjonen. • Styrket Lierbyen helsestasjon m/ 40 % helsesøsterressurs (jf. HP). • For lite ressurser i skolehelsetjenesten i henhold til nasjonale anbefalinger selv om det er gjort ansettelser for å styrke den med 60 % (jf. HP) • Deltatt i å lage samarbeidsrutine vedrørende helseundersøkelse av flykninger (og familiegjenforente) mellom NAV og helsetjenesten. (Dette i samarbeid med kommuneoverlegen). • Ungdomshelsestasjonen styrket med representant fra Psykisk helse. Avtale om at NAV også vil være en del av Ungdomshelsestasjonen framover. Ønske om at Ungdomshelsestasjonen skal være et sted med flere besøkende og hvor ungdom kan få bistand til ulike spørsmål og vansker. • (Tanke om «en dør inn») • BUPA konsultasjoner på helsestasjonen (for barn fra 5-18 år) ca. 1g. pr. måned for hjelpetjenestene. Tilbudet er råd og veiledning rundt enkeltsaker hvor også foreldre, (barn) og ungdom kan delta. • Kommunisert at helsesøsters primære oppgave er å fange opp psykososiale vansker og henvise videre til fastlege, lavterskelpsykolog, Bupa der barn/unge trenger behandling. • Deltar i prosjektet « Enhetlig helsetjeneste for ungdom fra 18-23 år» • Kommunisert at helsetjenesten ønsker mer strukturert samarbeid med barnevernet. • Hatt besøk av lavterskelpsykolog på møte m/ helsesøstertjenesten og fastlegene for å etablere et mer strukturert samarbeid.
---	--

Voksenopplæringen <u>Mål:</u> • Over landsgjennomsnittet av flyktningene kommer ut i arbeid etter endt introduksjonsprogram • Minst 90 % av dem som fullfører opplæringen i norsk og samfunnskunnskap skal bestå norskprøve 2 og 3.	Ikke nådd • Voksenopplæringen underviser i samfunns- og yrkesorienterte temaer i tillegg til norskopplæringen. Samarbeidsrutinen med NAV er revidert. • Skal målet nås må samarbeidet mellom voksenopplæringen og NAV forbedres. Rapporteres årlig gjennom årsrapporten. Norskprøve 2 og 3 erstattes av nivådeling fra A1-A2-A3 og B1 der A1 er lavest og B1 er høyest kompetanse.
---	--

Mål og Tiltaksplan Kultur

Tilbud til barn og unge <u>Mål:</u> • Gi alle barn og unge tilbud om varierte og aktuelle kulturaktiviteter • Gi kulturtilbud til barn og unge der de bor, og så langt det er mulig umiddelbart etter skoletid	• Kulturskolen gir undervisning på skolene rundt i kommunen etter skoletid • Alle tre bibliotekavdelinger (Lierbyen, Sylling og Tranby) er åpne etter skoletid (Sylling to dager pr uke) • Økt samarbeid med kommunens hjelpetjenester for barn og unge (= nye brukergrupper) • Høvik fritid og Sylling fritid gir etter skoletid-tilbud flere dager pr uke • Kulturskoleuka og Ungdommens Kulturmønstring arrangeres hvert år
Møteplasser <u>Mål:</u> • Etablere ny kultursal med scene i Lierbyen • Bedre utnyttelse av eksisterende arenaer og møteplasser via informasjon, tilrettelegging og egne arrangementer.	• Sak om ambisjon vedr. Hegg kultursal er under arbeid med sikte på fremleggelse i juni 2014 • Økt antall arrangementer på biblioteket • Økt aktivitet i Kulturskolens nye lokaler på Stoppen • Flere lokaler for kulturaktiviteter er under oppgradering, bl.a. torget på Høvik skole og Hegg gamle skole
Kulturarv <u>Mål:</u> • Gjøre Liers kulturarv tilgjengelig og kjent • Ta vare på viktige kulturminner og – miljøer i Lier	• Temaplan kulturminner legges fram høsten 2014 • Liers kulturarv er et av elementene i Den Kulturelle Skolesekken • Aktivt samarbeid med bygdetunet
Folkehelse <u>Mål:</u> • Flere deltakere på kulturarrangementer og fritidsaktiviteter • Gjøre friluftstilbudene bedre kjent og enklere å bruke.	• Planlegging av "Friluftslivets år" i 2015 er i gang, med tiltak med sikte på å tilrettelegge for økt friluftsliv • www.lieropplevelser.no lanseres i disse dager med forslag til turer og opplevelser i Lier • Økt samarbeid med frilufsorganisasjoner som organiserer aktiviteter

Mål og tiltaksplan Infrastruktur

Redusert energiforbruk <u>Mål:</u> • Bidra til 20 % reduksjon i energiforbruket i forhold til 2007-nivå innen 2020. <u>Tiltak:</u> • Skifte ut gammelt veilysanlegg • Energieffektive nybygg • Driftsoptimalisering og brukerbevissthet • Effektiv arealutnyttelse	Mål om reduksjon i energiforbruket er i rute og i henhold til energi og klimaplan. Utskifting av gammelt veily er forsinket på grunn av kapasitet. Energieffektive bygg ivaretas i prosjektene og er i rute. Pågår Pågår
Vann på avveie <u>Mål:</u> • Det totale vannuttaket i samarbeidskommunene (Drammensregionen) skal som et minimum stabiliseres på 2010-nivå, slik at befolkningsvekst møtes med tilsvarende reduksjoner i lekkasjetapene. <u>Tiltak:</u> • Fornye ledningsnett i henhold til tiltaksplanen i Temaplan avløp. • Implementere og ta i bruk nytt anleggsregister for bedre kartlegging av vannforbruket. • Vannmålerdekning på 100 % innen 2015.	Vannuttaket 2014 fortsetter samme positive utvikling som i 2013 Prosjektporteføljen er omfattende, fortsatt noen forsinkelser. Konvertering av data planlegges. Igangkjøring og organisering ses i sammenheng med etablering av VIVA IKS i rute.
Langtidsplaner <u>Mål:</u> • Oppdatere vedlikeholdsplan for vei for å sikre optimal ressursbruk. <u>Tiltak:</u> • Avsette ressurser til dette arbeidet.	Forventet politisk behandling i høst 2014

Mål og tiltaksplan Plan og samfunn

Næringsutvikling i jord og skogbruk <u>Mål:</u> • Øke den lokale matproduksjonen i tråd med nasjonal målsetting. <u>Tiltak:</u> • Stimulere til økt bruk av tilskuddsmidler til drenering av dyrket mark for å øke arealenes produksjonsevne i fireårs-perioden. • Høyt fokus på jordvern gjennom videreutvikling av årlig tilbakemelding til politisk om omdisponering og nedbygging av dyrket mark. • Gjennomføre informasjons- og inspirasjonsmøte for nye bønder sammen med Lier Bondelag • Utrede «Liers grønne perler» - en reiserute i Lier for å markedsføre kortreist mat og andre severdigheter	God informasjon ut til landbruksnæringa i forkant av søknadsfrist for tilskudd til grøfting. Hensiktsmessig med rapportering for 2 år av gangen. Neste melding til politisk blir vår 2015 med tall for 2013 og 2014. Inspirasjons- og informasjonsmøte for nye bønder er gjennomført i Lier/Drammen og Røyken/Hurum vinteren 2013/2014 med god respons. Det er innledet samarbeid med Kulturkontoret for å utrede Lier's Grønne Perler.
Jordvern, miljø og forurensing <u>Mål:</u> • Minske forurensning og avrenning til Lierelva <u>Tiltak:</u> • Jobbe for at det etableres tilstrekkelige kantsoner mot vassdrag og riktig håndtering av husdyrgjødsel, gjennom økt fokus og ved kontroll av tilskuddsordninger i landbruket. • Kartlegge, kontrollere og følge opp at alle brukere med privat avløpsanlegg har anlegg som ligger innenfor normen • Fortløpende oppfølging av alle henvendelser som knytter seg til miljøkriminalitet som ulovlige fyllinger, hensetting av bilvrak, etc.	Det legges opp til økt kontroll av kantsoner og riktig håndtering husdyrgjødsel i løpet av året, i forbindelse med tilskuddsordningene i landbruket. Det jobbes systematisk og godt med kartlegging/oppfølging av alle eiendommer med privat avløpsløsning Tilsvarende gjelder henvendelser knyttet til "miljøkriminalitet" som ulovlige fyllinger, hensetting av bilvrak, etc. Det er igangsatt et prosjekt hvor planseksjonen i samarbeid med landbrukskontoret i løpet av sommeren 2014/2015 vil kartlegge alle gamle "private avfallsfyllinger", slik at vi bedre kjenner fakta og eventuelt hvilke tiltak som bør/må iverksettes.

Nettbaserte og brukervennlige innsynsløsninger via hjemmesiden til kommunen <u>Mål:</u> • Innsynsløsning knyttet til plansaker (plandialog) og oppmålingssaker (oppmålingsdialog) på plass innen utgangen av 2014 • Innsynsløsning for byggesaker (byggesaksdialog) på plass innen utgangen av 2016 <u>Tiltak:</u> • Fullføre arbeidet med digitalt planregister, deretter implementere programvaren i vår kartportal sammen med vår leverandør Norconsult.	Arbeidet med Planregisteret og vektorisering (digitalisering) av de eldre reguleringsplanene er nå i avslutningsfasen, videre er planene nå tilnærmet ferdig plassert i kartet. Vi forventer at disse vil gjøres tilgjengelige for alle brukere av kartportalen i løpet av juni mnd. Arbeidet med Plandialog er påbegynt, men det viser seg at det er svært få kommuner som har dette på plass, noe som betyr mer "pilotjobbing" enn først antatt, målet er fremdeles at dette skal være på plass innen utgangen av året
Effektiv og korrekt saksbehandling <u>Mål:</u> • Alle saker skal behandles innenfor lovpålagte tidsfrister og ha en god kvalitet <u>Tiltak:</u> • Jobbe med effektivisering blant annet gjennom å videreutvikle hjelpemidler som kartverket, flybilder, etc. • Videreutvikle ePhorte (saksbehandlingsverktøyet) og forsterke opplæringen	Det er fokus på saksbehandlingstid og at saker skal svares ut innenfor de lovpålagte fristene, tilsvarende at sakene skal være av god kvalitet. Det ble i februar mnd. gjennomført en forvaltningsrevisjon med fokus på service og kvalitet i byggesaksavdelingen, resultatet fra denne vil foreligge i juni mnd. Opplæring i ePhorte er gjennomført for alle saksbehandlere

Brukervennlig og oppdatert kartportal <u>Mål:</u> • Oppdatere grunnkartbaser og følge opp forvaltningsavtalen for disse geodatasett bestemt i "Norge digitalt" avtalen <u>Tiltak:</u> • Ajourføring og nykonstruksjon av FKB – Felles kartdatabase (Geovekstprosjekt) • Tilrettelegge for flere temadatasett mot vår Web-innsynsløsning i Lier	Kartet er nå oppdatert etter flyfotograferingen sommeren 2013
---	--

Mål og tiltaksplan HR og støtteenheter

Kompetente og engasjerte medarbeidere <u>Mål:</u> • Alle medarbeidere skal kjenne Lier kommunes verdigrunnlag og virksomhetens mål • Oppdaterte strategier på rekruttering og kompetanseutvikling foreligger. • I tråd med jobbstrategien har Lier kommune til enhver tid disponibelt tiltaksplasser for unge voksne under 30 år og har etablert et godt samarbeid med NAV Lier. • Lærlingeordningen styrkes i kommende periode slik at kommunen er på nivå med KS målsetting om 1 lærling pr 1000 innbyggere i løpet av 2015. • Opptopping fra 5 til 11 helsefagarbeidere • Opptopping fra 5 til 9 barne- og ungdomsarbeidere • Opprette 2 plasser for kontor og administrasjon • Opprette 1 lærlingeplass i Lier Drift • Videreføre 1 plass for IKT servicefag • Det innføres sentral finansiering av lærlingeordningen fra 2013 for ytterligere å motivere virksomhetene til å ta inn lærlinger.	Lier kommune har disponible tiltaksplasser for unge voksne under 30 år. Opptappingsplan for lærlinger er igangsatt. underveis underveis ok ok ok Dette er igangsatt.
Ledere som kan, tør og vil <u>Mål:</u> • Ledere kjennetegnet ved utførelse av lederverdiene dialog, resultatskaping, utvikling og motivasjon (DRUM) • Lederutviklingsprogram som kombinerer interne lederarenaer og annen kompetanse for ledere. • Tilstrekkelig økonomikompetanse hos virksomhetsledere er sikret gjennom opplæring og oppfølging.	

Arbeidsglede og nærvær <u>Mål:</u> • Nærværet i Lier kommune skal ligge på 94 % innen utgangen av 2015. • Systemverktøy som kvalitetssikrer lederes sykefraværsoppfølging er på plass. • Etablert «tilretteleggingsråd» med ansvar for langtidssykefravær på tvers av virksomhetene. • Prioriterte virksomheter har fått styrket bistand på prosess og gjennomføring av lokale tiltak for økt arbeidsglede og redusert fravær. • Kunnskap og erfaringer fra kvalitetskommuneprogrammet er videreført i nye prosjekter.	Etter 1.tertial ligger det legemeldte fraværet i Lier kommune totalt på 8 %. Opplæring for lederne kjøres i mai. Fortløpende bistand på prosess og gjennomføring av aktivitet og tiltak. Videreført i prosjekt «Arbeidsglede og Nærvær» og deles også med resten av organisasjonen.
Nyskaping <u>Mål:</u> • For å sikre handlingsrom, kvalitet og fleksibilitet i tjenester og service, gjennomgås og vurderes organisasjons- og ledelsesstrukturen. • Alle virksomheter har innført kvalitetssystemet. • Alle virksomheter har lokale "brukerutvalg" som organ for brukermedvirkning og brukerdialog.	